

UCHWAŁA NR XXVI/251/2017
RADY GMINY CZARNA
z dnia 21 marca 2017 r.

w sprawie zmiany Nr 13 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania
Przestrzennego Gminy Czarna, Powiat Łańcucki, Województwo Podkarpackie.

Działając na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 446 z późn. zm.) oraz art. 3 ust. 1, art. 12 ust. 1 oraz art. 27 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 778 z późn. zm.)

RADA GMINY CZARNA
uchwała co następuje:

§ 1. Uchwala się zmianę Nr 13 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna, uchwalonego uchwałą Nr XXIII/216/2001 Rady Gminy w Czarnej z dnia 4 grudnia 2001 r. z późniejszymi zmianami, zwanego dalej zmianą Studium.

§ 2. Integralnymi częściami uchwały są:

1. Tekst jednolity zmiany Nr 13 Studium, stanowiący załącznik nr 1 do uchwały;
2. Ujednolicony rysunek zmiany Nr 13 Studium w skali 1: 10 000, stanowiący załącznik nr 2 do uchwały;
3. Uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz synteza projektu zmiany Nr 13 Studium, stanowiące załącznik nr 3 do niniejszej uchwały.

§ 3. Zmiana Nr 13 Studium dotyczy rozwoju i przekształceń struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy, w tym układu komunikacyjnego i infrastruktury technicznej, określonych w rozdziale 7 tekstu studium oraz na rysunku studium.

§ 4. 1. Zmienia się tekst Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna w zakresie:

- 1) Kierunków rozwoju i przekształceń struktury funkcjonalno – przestrzennej, układu komunikacyjnego i infrastruktury technicznej gminy – rozdział 7:
  - a) teren lasu RL¹³ w miejscowości Czarna,
  - b) teren eksploatacji powierzchniowej piasków i żwirów PE/R¹³ w miejscowości Czarna i Wola Mała.
2. Zmienia się rysunek studium w skali 1: 10 000 w zakresie przeznaczenia obszaru terenu lasu RL¹³ w miejscowości Czarna oraz terenu eksploatacji powierzchniowej piasków i żwirów PE/R¹³ w miejscowości Czarna i Wola Mała.

§ 5. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Czarna.

§ 6. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
[Podpis]
Zdzisław Jaromi

ZMIANA NR 13 STUDIUM
UWARUNKOWA I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA,
POWIAT YA CUCKI, WOJEWÓDZTWO
PODKARPACKIE.

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXVI/251/2017
Rady Gminy Czarna
z dnia 21 marca 2017 r.

WÓJT GMINY CZARNA

STUDIUM UWARUNKOWA I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA TEKST JEDNOLITY

ROZDZIAŁY ZMIENIANE:

4.3.8 UWARUNKOWANIA DLA TERENÓW OBJĘTYCH TYCH ZMIAN STUDIUM
(strona 103)

**7.1.3. GŁÓWNE KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA W PODSTAWOWYCH
OBSZARACH FUNKCJONALNYCH (strona 135, 154)**

TEKST PODSTAWOWY		GRUDZIE 2001
TEKST ZMIANY NR 1 oznaczony nawiasem z indeksem 1 [Å ..] ¹	PA	DZIERNIK 2008
TEKST ZMIANY NR 2 oznaczony nawiasem z indeksem 2 [Å ..] ²		STYCZE 2010
TEKST ZMIANY NR 4 cz. A oznaczony nawiasem z indeksem 4 [Å ..] ^{4A}		SIERPIE 2011
TEKST ZMIANY NR 6 oznaczony nawiasem z indeksem 6 [Å ..] ⁶		LISTOPAD 2011
TEKST ZMIANY NR 7 oznaczony nawiasem z indeksem 7 [Å ..] ⁷		LISTOPAD 2012
TEKST ZMIANY NR 8 oznaczony nawiasem z indeksem 8 [Å ..] ⁸		LUTY 2013
TEKST ZMIANY NR 3 oznaczony nawiasem z indeksem 3 [Å ..] ³		LISTOPAD 2013
TEKST ZMIANY NR 10 oznaczony nawiasem z indeksem 10 [Å ..] ¹⁰		GRUDZIE 2013
TEKST ZMIANY NR 9 oznaczony nawiasem z indeksem 9 [Å ..] ⁹		CZERWIEC 2014
TEKST ZMIANY NR 11 oznaczony nawiasem z indeksem 11 [Å ..] ¹¹		SIERPIE 2014
TEKST ZMIANY NR 13 oznaczony nawiasem z indeksem 13 [Å ..] ¹³		MARZEC 2016

STUDIUM UWARUNKOWA I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA ZAWIERAJĄCE INTEGRALNIE ZE SOBĄ ZWIĄZANE TEKST I RYSUNEK STUDIUM ZOSTAŁO SPORZĄDZONE W OKRESIE OD CZERWCA 1999 ROKU DO GRUDNIA 2001 ROKU

STUDIUM UWARUNKOWA I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA ZOSTAŁO UCHWAŁONE UCHWAŁĄ NR XXIII/216/2001 RADY GMINY W CZARNEJ Z DNIA 04 GRUDNIA 2001 ROKU

1. ZMIANA NR 1 STUDIUM UWARUNKOWA I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA ZOSTAŁA UCHWAŁONA UCHWAŁĄ NR XXIV/221/2008 RADY GMINY W CZARNEJ Z DNIA 30 PAŹDZIERNIKA 2008 ROKU
2. ZMIANA NR 2 STUDIUM UWARUNKOWA I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA ZOSTAŁA UCHWAŁONA UCHWAŁĄ NR XXXIX/384/2010 RADY GMINY W CZARNEJ Z DNIA 29 STYCZNIA 2010 ROKU
3. ZMIANA NR 4 STUDIUM UWARUNKOWA I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA ZOSTAŁA UCHWAŁONA UCHWAŁĄ NR XI/100/2011 RADY GMINY W CZARNEJ Z DNIA 20 SIERPNIĄ 2011 ROKU
4. ZMIANA NR 6 STUDIUM UWARUNKOWA I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA ZOSTAŁA UCHWAŁONA UCHWAŁĄ NR XV/120/2011 RADY GMINY W CZARNEJ Z DNIA 22 LISTOPADA 2011 ROKU
5. ZMIANA NR 7 STUDIUM UWARUNKOWA I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA ZOSTAŁA UCHWAŁONA UCHWAŁĄ NR XXIV/236/2012 RADY GMINY W CZARNEJ Z DNIA 29 LISTOPADA 2012 ROKU
6. ZMIANA NR 8 STUDIUM UWARUNKOWA I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA ZOSTAŁA UCHWAŁONA UCHWAŁĄ NR XXVII/270/2013 RADY GMINY W CZARNEJ Z DNIA 21 LUTEGO 2013 ROKU
7. ZMIANA NR 3 STUDIUM UWARUNKOWA I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA ZOSTAŁA UCHWAŁONA UCHWAŁĄ NR XXXIV/348/2013 RADY GMINY W CZARNEJ Z DNIA 14 LISTOPADA 2013 ROKU
8. ZMIANA NR 10 STUDIUM UWARUNKOWA I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA ZOSTAŁA UCHWAŁONA UCHWAŁĄ NR XXXV/359/2013 RADY GMINY W CZARNEJ Z DNIA 30 GRUDNIA 2013 ROKU
9. ZMIANA NR 9 STUDIUM UWARUNKOWA I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA ZOSTAŁA UCHWAŁONA UCHWAŁĄ NR XXXVIII/399/2014 RADY GMINY W CZARNEJ Z DNIA 25 CZERWCA 2014 ROKU
10. ZMIANA NR 11 STUDIUM UWARUNKOWA I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA ZOSTAŁA UCHWAŁONA UCHWAŁĄ NR XXXIX/408/2014 RADY GMINY W CZARNEJ Z DNIA 27 SIERPNIĄ 2014 ROKU
11. ZMIANA NR 13 STUDIUM UWARUNKOWA I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA ZOSTAŁA UCHWAŁONA UCHWAŁĄ NR XXVI/251/2017 RADY GMINY CZARNA Z DNIA 21 MARCA 2017 R.

1.	WPROWADZENIE	4
1.1.	Charakterystyka opracowania	4
1.2.	Pojęcie i ogólna charakterystyka gminy	8
2.	DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO	11
2.1.	Przyrodnicze wartości rodowiska	11
2.2.	Kulturowe wartości rodowiska	19
2.3.	Krajobrazowe wartości rodowiska	44
2.4.	Ludność i zagadnienia spójeczne	46
2.5.	Ekonomiczne funkcje gminy	58
2.6.	Osadnictwo	65
2.7.	Komunikacja	68
2.8.	Infrastruktura techniczna	70
3.	STRATEGIA ROZWOJU GMINY	84
3.1.	Podstawowe założenia do planu strategicznego	84
3.2.	Misja gminy, cele i zadania strategiczne	86
4.	UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY	87
4.1.	Uwarunkowania wynikające z czynników zewnętrznych	87
4.2.	Uwarunkowania wynikające z czynników wewnętrznych	91
4.3.	Uwarunkowania dla terenów objętych zmianami	97
4.3.7	Uwarunkowania dla terenu objętego zmianami Nr 13	103
5.	CELE ROZWOJU PRZESTRZENNEGO ORAZ GŁÓWNE ZASADY POLITYKI PRZESTRZENNEJ GMINY	105
5.1.	Cele rozwoju przestrzennego	105
5.2.	Główne zasady polityki przestrzennej	110
6.	KIERUNKI OCHRONY RODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO GMINY	112
6.1.	Kierunki ochrony rodowiska przyrodniczego	112
6.2.	Kierunki ochrony rodowiska kulturowego	114
7.	KIERUNKI ROZWOJU STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	130
7.1.	Kierunki rozwoju i przekształćce struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy	135,154
7.2.	Kierunki rozwoju i przekształćce systemu komunikacyjnego gminy	158
7.3.	Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej	162
8.	DODATKOWE USTALENIA STUDIUM	171
8.1.	Zadania gminy w zakresie sporządzenia planów miejscowych	171
8.2.	Aktywna polityka realizacyjna gminy	174
9.	SCHEMATY GRAFICZNE	
9.1.	Struktura funkcjonalno . przestrzenna gminy	176
9.2.	Schemat układu komunikacyjnego	177
9.3.	Infrastruktura techniczna - zaopatrzenie w wodę	178
9.4.	Infrastruktura techniczna - odprowadzanie cieków	179
9.5.	Infrastruktura techniczna . gazownictwo	180
9.6.	Infrastruktura techniczna - elektroenergetyka i telekomunikacja	181
9.7.	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	182

1. WPROWADZENIE

1.1. CHARAKTERYSTYKA OPRACOWANIA

1.1.1. WSTĘP

Gospodarka przestrzenna jest w świetle obowiązujących przepisów najbardziej autonomiczną dziedziną funkcjonowania gminy. Do jej kompetencji sięgają do ustanowienia prawa lokalnego (przepisu gminnego), jakim jest uchwalony plan zagospodarowania przestrzennego. Na gruncie planowania przestrzennego gmina ma nie tylko prawo, ale i obowiązek określenia koncepcji swego przyszłego rozwoju w postaci studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

1.1.2. CHARAKTER I ZAKRES OPRACOWANIA

Podstawą podjęcia prac nad studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wraz ze strategią społeczno-gospodarczego rozwoju Gminy Czarna była uchwała Rady Gminy Czarna Nr III/16/98 z dnia 17 grudnia 1998 r.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna zwane dalej STUDIUM zostało opracowane w okresie od czerwca 1999 r. do marca 2001 r. stosownie do przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. Nr 15 z 1999 r. poz. 139 z późniejszymi zmianami).

Zgodnie z ustawą w STUDIUM zostały w szczególności określone:

- obszary objęte ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe,
- obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- obszary zabudowane i wymagające przekształceń lub rehabilitacji,
- obszary przeznaczone pod zabudowę, ze wskazaniem obszarów przewidzianych do zorganizowanej działalności inwestycyjnej,
- kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej,
- obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe.

STUDIUM ma charakter opracowania perspektywicznego stanowicego podstawę prowadzenia polityki przestrzennej na obszarze gminy z uwzględnieniem uwarunkowań, celów i kierunków polityki przestrzennej państwa na terenie województwa. Uchwalone STUDIUM, jako dokument o charakterze aktu kierownictwa wewnętrznego obowiązuje organy samorządu gminnego i jednostki podległe w zakresie:

- koordynacji własnych i ponadlokalnych zamierzeń w zakresie gospodarki przestrzennej,
- zasilania informacyjnego dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- promocji rozwoju gminy.

Określenie w STUDIUM polityki przestrzennej gminy, to jest ustalenie celów rozwoju i kierunków działania prowadzących do ich osiągnięcia a także wynikających stąd generalnych dyspozycji dotyczących przekształceń i rozwoju przestrzennego, ma na celu stworzenie możliwie szerokich, analitycznych podstaw konstruowania planów miejscowych. STUDIUM stanowi przede wszystkim niezbędny podbudowę planów miejscowych; jest to szczególnie ważne w sytuacji, gdy plany miejscowe będą sporządzane tylko dla wybranych części obszaru gminy. Stanowi też STUDIUM merytoryczny podbudowę opracowań, w których określone będą warunki zabudowy i zagospodarowania terenu w obrębie obszarów nieobjętych planami miejscowymi.

1.1.3. ORGAN SPORZ DZAJ CY

W procesach planowania gőwnymi podmiotami s :

- rada gminy jako organ stanowi cy,
- zarz d gminy jako organ wykonawczy,
- zespółprojektowy.

Ich zadania i wzajemne relacje wynikaj z przepisów ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym. Podstawowym uprawnieniem i zadaniem rady jest podejmowanie uchwaŷ w sprawach STUDIUM. Warunkiem wiadomego podejmowania tych uchwaŷ jest aktywne uczestnictwo przedstawicieli rady w procesie opracowywania STUDIUM. Zarz d gminy wykonuje w zakresie planowania miejscowego szeroki zakres zada . Zadania te dotycz ró nych aspektów prac planistycznych, których organizatorem i współuczestnikiem. Organem wŷa ciwym do sporz dzenia Studium Uwarunkowa I Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna jest Zarz d Gminy Czarna.

Projektanci STUDIUM s fachowcami . ekspertami pracuj cymi na rzecz gminy; peñni w stosunku do niej rol usŷugow . Nie maj uprawnie decyzyjnych w zakresie dotycz cym rozwi za planistycznych zastrze onych dla rady gminy, maj natomiast obowi zek przygotowa propozycje tych rozwi za dla zarz du i rady gminy wraz z peññ informacj dotycz c przesŷanek oraz przewidywanych skutków tych rozwi za . Gőwny projektant jest odpowiedzialny za ogóln prawidłowo i zgodno z prawem proponowanych rozwi za .

1.1.4. ZESPÓú AUTORSKI

Gőwny projektant	mgr in . arch. Stanisław Wiercioch
Statystyka i demografia	mgr Beata Kajamarz
Warto ci kulturowe	mgr Violetta Bŷotko
Uwarunkowania przyrodnicze	mgr Jan Plaskacz
	mgr Jan Raku
Infrastruktura techniczna	mgr in . Wojciech Jaracz
	mgr in . Barbara Czachur-Bednarska
Elektroenergetyka i telekomunikacja	mgr in . Leszek Wo
Opracowanie graficzne	techn. bud. Barbara Wiercioch

ZESPÓú SPORZ DZAJ CY ZMIAN NR 4 CZ A

Gőwny projektant	mgr Violetta Bŷotko
Projekt, opracowanie graficzne	mgr in . architekt krajobrazu Anna Szczygieŷ
Ekofizjografia	mgr Janina Nowak
	mgr Emil Nowak
	mgr Irena Wojtowicz
Prognoza oddziaŷywania na rodowisko	mgr Janina Nowak
Komunikacja	mgr in . Barbara Kasprzycka-Lejda
Infrastruktura	mgr in . Barbara Guniewska
	mgr in . Gabriela Samborowska

ZESPÓú SPORZ DZAJ CY ZMIAN NR 6

Gőwny projektant	mgr Violetta Bŷotko
Projekt, opracowanie graficzne	mgr in . architekt Anna Dyrkacz
Ekofizjografia	mgr Janina Nowak
Prognoza oddziaŷywania na rodowisko	mgr Janina Nowak
Infrastruktura	mgr in . Barbara Guniewska
	mgr in . Gabriela Samborowska

ZESPÓÓ SPORZ DZAJ CY ZMIAN NR 7

Główny projektant	mgr Violetta Bõtko
Projekt, opracowanie graficzne	mgr in . arch. Anna Szczygieÿ
Ekofizjografia	mgr Janina Nowak
Prognoza oddziaÿwania na rodowisko	mgr Janina Nowak
Komunikacja	mgr in . Barbara Kasprzycka-Lejda
Infrastruktura	mgr in . Barbara Guniewska
	mgr in . Ewa Ataman

ZESPÓÓ SPORZ DZAJ CY ZMIAN NR 8

Główny projektant	mgr Violetta Bõtko
Projekt, opracowanie graficzne	mgr in . arch. Anna Szczygieÿ
Ekofizjografia	mgr Janina Nowak
Prognoza oddziaÿwania na rodowisko	mgr Janina Nowak
Infrastruktura	mgr in . Barbara Guniewska

ZESPÓÓ SPORZ DZAJ CY ZMIAN NR 3

<i>Główny projektant</i>	<i>mgr in . arch. Stanisÿaw Wiercioch</i>
<i>St asystent projektanta</i>	<i>mgr in . arch. Wojciech Wiercioch</i>
<i>Asystent projektanta</i>	<i>mgr in . arch. Anna Florek</i>
<i>Ekofizjografia</i>	<i>mgr Emil Nowak</i>
<i>Prognoza oddziaÿwania na rodowisko</i>	<i>mgr Janina Nowak</i>

ZESPÓÓ SPORZ DZAJ CY ZMIAN NR 10

Główny projektant	mgr Violetta Bõtko
Projekt, opracowanie graficzne	mgr in . arch. Anna Szczygieÿ
Ekofizjografia	mgr Janina Nowak
Prognoza oddziaÿwania na rodowisko	mgr Janina Nowak
Infrastruktura	mgr in . Barbara Guniewska

ZESPÓÓ SPORZ DZAJ CY ZMIAN NR 9

Główny projektant	mgr Violetta Bõtko
Projekt, opracowanie graficzne	mgr in . arch. Anna Szczygieÿ
Ekofizjografia	mgr Janina Nowak
Prognoza oddziaÿwania na rodowisko	mgr Janina Nowak
Infrastruktura	mgr in . Barbara Guniewska

ZESPÓÓ SPORZ DZAJ CY ZMIAN NR 11

Główny projektant	mgr Violetta Bõtko
Projekt, opracowanie graficzne	Projekt mgr in . arch. Anna Dyrkacz
Ekofizjografia	mgr Janina Nowak
Prognoza oddziaÿwania na rodowisko	mgr Janina Nowak
Infrastruktura	mgr in . Barbara Guniewska

ZESPÓÓ SPORZ DZAJ CY ZMIAN NR 13

Główny projektant	mgr Violetta Bõtko
Projekt, opracowanie graficzne	Projekt mgr in . arch. Anna Dyrkacz
Ekofizjografia	mgr Jadwiga Stadnik
Prognoza oddziaÿwania na rodowisko	mgr Jadwiga Stadnik

1.1.5. PODSTAWOWE MATERIAŁY WEJŚCIOWE

Podstawowe materiały wejściowe do STUDIUM stanowią :

- STRATEGIA SPOŁECZNO - GOSPODARCZEGO ROZWOJU GMINY CZARNA opracowana przez dr inż. Zdzisława Kryskiego w 1998 r.
- POWSZECHNA INWENTARYZACJA PRZYRODNICZA GMINY CZARNA wykonana przez Pracownię Zoologiczną Biura Urzędowania Lasu i Geodezji Leśnej Oddziału w Przemyślu w 1992 roku,
- STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2000 - 2006 opracowana przez Zarząd Województwa Podkarpackiego,
- STRATEGIA ROZWOJU POWIATU JĘSAŃSKIEGO NA LATA 2000 - 2006 opracowana przez Rzeszowską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. w Rzeszowie.
- OPERAT HYDROLOGICZNY RZĘKI WISŁOK DLA USTALENIA ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO NA TERENIE GMINY CZARNA POWIAT JĘSAŃSKI wykonany przez mgr inż. Mariana Misiewicza i Józefa Wójcika. Rzeszów, sierpień 2001 r.
- PLANUSZA TERENÓW ZALEWOWYCH WIELKIMI WODAMI Q1 DLA GMINY CZARNA opracowana przez WBPP w Rzeszowie w 1980 r.
- PRZEGLĄDOWE KARTOWANIE TERENU,
- DOKUMENTACJE FIZJOGRAFICZNE I GEOLOGICZNE. INŻYNIERSKIE DLA OBSZARU GMINY,
- PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA RZESZOWSKIEGO opracowany przez WBPP w Rzeszowie w 1980 r. i w 1998 r.
- PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA opracowany przez WBPP w Rzeszowie w 1981 r.
- ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA opracowana przez WBPP w Rzeszowie w 1992 r.
- KATALOG ZABYTKÓW SZTUKI W POLSCE, Seria nowa, t.3, z.4, Leśajsk, Sokołów Małopolski i okolice, oprac. E. Wójcika-Stolotowa, F. Stolot, Warszawa 1989.
- Archiwum SOZ w Rzeszowie, karty zabytków (zielone, białe)
- OPIS MONOGRAFICZNY WSI CZARNA, Czarna 1974, rkps; A. Jaworczak
- WIEŚ DĘBÓWKI POWIAT JĘSAŃSKI, Lwów 1936; W. Michno,
- OPIS RODZINNEJ WSI MEDYNIA GÓGOWSKA, 1974, rkps; S. Piekny
- O RODEK GARNCARSKI W MEDYNI GÓGOWSKIEJ, 1983, rkps; D. Szubart
- 600-LECIE KRZEMIENICY, Krzemienica 1923, rkps.
- ZAMEK W JĘSAŃCIE, Warszawa 1964; E. Korzeniowska
- POTOCCY - ORDYNACJA W JĘSAŃCIE (1830-1944), Rzeszów 1986, I. Rychlikowa,
- SZKICE O GOSPODARCE PANÓW NA JĘSAŃCIE, JĘSAŃSKIE, W. STY
- REDNIOWIECZE W JĘSAŃCIE, przedm. W. Sty, Katowice 1957.
- SŁOWNIK GEOGRAFICZNY KRÓLESTWA POLSKIEGO I INNYCH KRAJÓW SŁOWIAŃSKICH, t.1,4,8,14, wyd. B. Chlebowski, F. Sulimierski, W. Walewski, Warszawa 1893.
- RÓDZAJA DZIEJOWE, t.18, cz.2, Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym, t.7, cz.1-2,
- GENEALOGIA W. Dworzaczek, Warszawa 1959
- WAP w Rzeszowie - Mapa katastralna wsi Czarna, sygn. 158; Mapa Katastralna wsi Dębówka, sygn.500, Mapa katastralna wsi Krzemienica, sygn. 799, Mapa katastralna wsi Medynia Gógowska, sygn. 1027; Mapa katastralna wsi Medynia Jęsańska, sygn. 1026; Mapa katastralna wsi Pogwizdów, sygn. 780; Mapa katastralna wsi Wola Mała, sygn. 1303, Mapa katastralna wsi Zalesie, sygn. 1490.
- ROSIOSK, Mapa F. Miega (ok.1780), fotokopia, sygn. 1079; Zbiory prywatne, Mapa sztabowa (Sonderausgabe XI 40).

1.2. POŁOŻENIE I OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

1.2.1. POŁOŻENIE I PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Gmina Czarna jest jedną z średnich pod względem wielkości gmin województwa podkarpackiego. Gmina Czarna położona jest w środkowo - wschodniej części województwa, przy drodze krajowej nr 25. Leży w odległości 25 km na północny wschód od Rzeszowa, 5 km na północ od Łyśca i 28 km na południowy wschód od Łyśca.

Gmina Czarna graniczy z miastem Łyśca i gminami: Białoźbrzezi, Krasne, Łyśca, Rakszawa, Sokołów Małopolski oraz Trzebownisko.

W aktualnych granicach administracyjnych istnieje od 1 lipca 1976 roku. W skład gminy wchodzi 8 miejscowości, które tworzą 8 sołectw tj. Czarna, Dębówka, Krzemienica, Medynia Głogowska, Medynia Łyśca, Pogwizdów, Wola Mała, Zalesie. Powierzchnia gminy wynosi 78,14 km². Na terenie gminy zamieszkuje około 10 546 osób w 2 541 gospodarstwach domowych. Na 1 km² przypada 134,9 mieszkańcy, przy średniej wojewódzkiej dla terenów wiejskich 104,8 osób, a zatem zaliczyć ją można do terenów gęsto zaludnionych.

SOŁECTWA, GOSPODARSTWA DOMOWE I MIESZKANICY W GMINIE CZARNA

Lp	Sołectwo	Obszar wsi km ²	Liczba gospodarstw domowych	Liczba mieszkańców
1.	Czarna	15,30	408	1630
2.	Dębówka	7,32	295	1428
3.	Krzemienica	15,82	710	2705
4.	Medynia Głogowska	7,74	395	1596
5.	Medynia Łyśca	4,19	168	695
6.	Pogwizdów	14,24	233	1037
7.	Wola Mała	4,39	191	764
8.	Zalesie	9,14	146	691
	Razem	78,14	2541	10546

1.2.2. PRZYRODNICZE, KULTUROWE I KRAJOBRAZOWE WALORY GMINY

Czarna jest gminą rolniczą i liczy około 4.300 gospodarstw rolnych. Przeważają gleby klasy IV. Gmina ze względu na swoje położenie, liczne rezerваты i pomniki przyrody, piękny krajobraz i rozległe lasy bogate w zwierzyńnię posiada dobre i niewykorzystane warunki do rozwoju turystyki i wypoczynku.

Do atrakcji turystycznych gminy należy zaliczyć :

- XVIII-wieczny zabytkowy kościół pw. św. Jakuba w Krzemienicy,
- Kościół w Medyni Głogowskiej z unikalnym wystrojem wnętrza, wykonanym z ceramicznej mozaiki,
- Zabytkowy dworek ordynacji Potockich i suszarnia nasion z ok. 1860 r. w Dębówkach,
- Muzeum Ceramiki Ludowej - w domu pani Władysławy Prucnal w Medyni Głogowskiej,
- Warsztaty Dziecięcej Ceramiki Ludowej przy Szkole Podstawowej w Medyni Głogowskiej,
- Izba Garncarska w Zalesiu,
- Szkoła Jazdy Konnej w Pogwizdowie w Cisowcu

Atrakcyjno turystyczn Gminy Czarna podnosi le ca na trasie 3a cut - Le ajsk w kompleksie le nym wie D brówki, w której znajduje si Zajazd Dymarka o wysokim standardzie z restauracj i salami konferencyjnymi. Stwarza on dobre warunki do rozwoju turystyki biznesowej i tranzytowej.

W gminie istnieje 7 szkół podstawowych i 2 gimnazja oraz przedszkole z o mioma oddziałami. Gminna Biblioteka Publiczna ma pi filii, za Gminny O rdek Kultury ma 2 filie i 4 wietlice. Wspiera go Regionalny Zespół Wesela Krzemienieckiego, prezentuj cy autentyczne obrz dy wesela, ta ce i pie ni.

Przez teren gminy przebiegaj dwa krótkie odcinki drogi krajowej E 4 oraz odcinek drogi krajowej Nr 19 oraz dwie drogi wojewódzkie. Rozwini ta jest te sie dróg powiatowych o dżugo ci 32,8 km i gminnych o 3y czej dżugo ci ok. 20 km, w 65% z asfaltow nawierzchni , oraz dróg wiejskich o dżugo ci ok. 50 km. W przyszłõ ci przebiega b dzie przez teren gminy autostrada z dwoma zespojami obsżugi podrõ nych typu MOP.

Geograficznie gmina le y w obr bie Pjaskowy u Kolbuszowskiego w poñudniowej cz ci Kotliny Sandomierskiej. Jest to obszar pñaskich garbów, o kierunku zbli onym do równole nikowego, oddzielonych od siebie pñaskimi dolinami po obu stronach rzeki Wisjõk.

Krajobraz charakteryzuje si pñask rze b terenu i poprzedzielany jest dolinami i potokami. Najwy sze wzniesienie to: Królewska Góra . 261 m n.p.m. w Medyni i Góra Zalas . 259, 6 m n.p.m. mi dzy Rakszaw a Zalesiem. Cał obszar gminy, wyç czaj c mał skrawek poñudniowy i pójnocny poñb ony jest na poziomie 200 m n.p.m. Miejscowo Czarna, D brówki oraz Wola Mał le w dolinie Wisjõka, natomiast pozostaj wsie poñb one s na terenach równinnych i pagórkowatych.

Z my l o rozwoju turystyki powstałya cucko-Le ajski Zwi zek Gmin Turystycznych z siedzib w 3a cucie. Miasto jest równie współnicjatorem powstania %Stowarzyszenia Historycznych Miast Europy+. W swojej działno ci stowarzyszenie podejmuje działania na rzecz rozwoju turystyki, organizuje wymian kulturaln , sportow i wspólñ promocj .

1.2.3. DZIAÚALNO GOSPODARCZA

Na terenie gminy brak jest zakładow przemysłowych. Dział w jej obr bie Gminna Spółdzielnia Handlowo-Usłogowa w Czarnej, %Zelpol+ Sp. z o.o. w Krzemienicy, piekarnia w D brówkach, ubojnia z masarni w Czarnej, wytwórnie wód w Krzemienicy oraz ciastkarnia w Czarnej. Na terenie gminy dział okoł 450 podmiotów gospodarczych.

Wiod c funkcj gminy jest rolnictwo. Gospodarstwa prowadz produkcj na własne potrzeby oraz potrzeby rynku . dotyczy to zwiyszczza ziemniaków i warzyw. Gmina nale y do obszarów o bardzo niskim poziomie zanieczyszczenia rodowiska, co predysponuje j do prowadzenia rolnictwa ekologicznego.

Mimo, e Gmina Czarna jest gmin typowo rolnicz , jednak praca w rolnictwie ze wzgl du na znane uwarunkowania ekonomiczne i wyj tkowe trudne warunki terenowe jest ródem utrzymania niewielu jej mieszka ców . wi kszo znajduje zatrudnienie poza gmin . Wpýwa to w znacznym stopniu na sytuacj materialñ mieszka ców oraz na wielko bud etu gminy.

1.2.4. WSPÓÚPRACA LOKALNA I PONADLOKALNA

Jednym z najwa niejszych elementów sprzyjaj cych rozwojowi powiatu jest dobra współpraca społeczno ci lokalnej: instytucji, organizacji i liderów. Zrealizowanie wielu zada jest mo liwe tylko dzi ki współdziałaniu samorz du powiatowego z samorz dami gmin. Współpraca ta winna obejmowa nie tylko rady i zarz dy gmin, ale te funkcjonuj ce zwi zki gmin i ich stowarzyszenia.

Wspólne i wzajemnie przenikające się zadania obu tych szczebli samorządu to m.in.:

- rozwój infrastruktury (np. drogi gminne a drogi powiatowe),
- edukacja (np. szkoły podstawowe i gimnazja a szkolnictwo średnie),
- pomoc społeczna,
- przygotowanie terenów inwestycyjnych,
- zwalczanie bezrobocia,
- bezpieczeństwo publiczne.

Aktywność społeczna to najistotniejszy czynnik rozwoju każdego regionu. Na terenie obecnego powiatu jest niewiele instytucji zaangażowanych w lokalny rozwój. Współpraca lokalna jest nadal kontynuowana i rozwija się. Współpraca lokalna będzie konieczna przy realizacji zadań w ramach wszystkich pięciu wyznaczonych obszarów strategicznych. Zarówno w obszarze przedsiębiorczości, jak i rolnictwo samo Starostwo, bez współpracy z urzędami gmin, niewiele będzie mogło zrobić. Podobnie w obszarach środowisko społeczne, kultura, turystyka i sport czy infrastruktura techniczna znacznie więcej zadań może być zrealizowanych w ścisłej współpracy z wójtami.

Przygotowanie, uzgodnienie, jak również wdrażanie projektów należy, zgodnie z zaproponowaną metodologią, do etapu realizacyjnego strategii. Ze względu na istotność proponowanych projektów oraz ich zaawansowanie organizacyjne w niniejszym opracowaniu przygotowano następujące scenariusze:

- Program Przeciwdziałania Bezrobociu,
- Program Wspierania Przedsiębiorczości,
- Program Rozwoju Turystyki i Agroturystyki,
- Program Promocji Produktu Lokalnego.

Autorzy Strategii powiatu są przekonani, iż działania proponowane w projektach należy do najistotniejszych przedsięwzięć realizacyjnych. Odpowiednie ich wdrażanie powinno bezpośrednio lub pośrednio wpłynąć na realizację celów założonych w poszczególnych obszarach, jak również na rozwiązanie wielu problemów, z jakimi boryka się powiat. Priorytetami rozwojowymi są restrukturyzacja przemysłu i rolnictwa, wsparcie sektora małych i średnich przedsiębiorstw, jak również walka z bezrobociem. Proponowane scenariusze projektu są tylko przykładami, jak w przyszłości powinny zostać opracowane dalsze projekty wdrożeniowe, są zarazem ich czynnikiem pomiedzy innymi planistycznym oraz wdrożeniowym i mają posłużyć Zespołowi ds. Strategii za przykład wstępnych działań realizacyjnych.

Ważnym elementem sprzyjającym rozwojowi powiatu jest włączenie się w ogólne plany rozwoju całego regionu podkarpackiego. Podstawowym partnerem w tych działaniach są Urząd Marszałkowski i Wojewoda. Współpraca na etapie wdrażania zarówno strategii województwa, jak i powiatu może przynieść bardzo wymierne efekty. Urząd Marszałkowski oraz Wojewoda w najbliższych latach będą znaczącymi partnerami w przekazywaniu środków pomocowych oraz uczestnikami procesów decyzyjnych w toku wyboru aplikacji. Powiat powinien współpracować również ze stowarzyszeniami ogólnokrajowymi, m.in. ze Związkiem Powiatów Polskich.

Na forum krajowym warto zadbać o stałe kontakty z parlamentarzystami reprezentującymi Podkarpacie, szczególnie dotyczy to okręgów wyborczych powiązanych z terenem powiatu. Formą współpracy może być uczestnictwo posłów i senatorów w obradach Rady Powiatu powiązanych z problematyką pozostającą w kręgu ich szczególnego zainteresowania. Zarząd Powiatu z samej istoty funkcjonowania będzie pozostawał w stałym kontakcie z Komisją Wspólną Rządu i Samorządu, a także administracją państwa szczebla centralnego i wojewódzkiego.

2. DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO GMINY

2.1. PRZYRODNICZE WARTOŚCI I RODOWISKA

2.1.1. POJĘCIE I MORFOLOGIA TERENU

Według podziału fizyczno-geograficznego J. Kondrackiego, cały obszar gminy położony jest w obrębie makroregionu Kotliny Sandomierskiej, na pograniczu trzech mezoregionów, tj. Północny u Kolbuszowskiego, Rynny Podkarpackiej (zwanej również Pradolina Podkarpacka) i Podgórze Rzeszowskiego.

Północna część gminy położona jest w obrębie Północny u Kolbuszowskiego i wznosi się do wysokości ok. 250 m n.p.m., a deniwelacje w jego obrębie mogą przekraczać 40 m. Obniżenia dolinne są szerokie i wypełnione piaskami, natomiast wzniesienia (wierzchowiny) pokrywają gliny morenowe i piaski z żyznymi.

Rynna Podkarpacka, w obrębie której położona jest część gminy, stanowi rozległe obniżenie utworzone przez wody fluwioglacjalne w okresie zlodowacenia krakowskiego, o czym świadczą wysokie poziomy piaszczysto-wirowe. Kierunek tego dawnego przepływu wyznacza dolina Wisłoka od Rzeszowa po dolinę Sanu. Obszar w obrębie Rynny Podkarpackiej wznosi się do około 190 m n.p.m.

Przedgórze Rzeszowskie, w obrębie którego leży południowa część gminy, leży na południe od Pradoliny Podkarpackiej, przylegając bezpośrednio do progu Pogórza Karpackiego. Pofałdowany miocen Przedgórze wznosi się do wysokości ok. 280 - 300 m n.p.m. i przykryty jest piaszczem lessu o dość znacznej miąższości. W terenie odznacza się wyraźnym progiem od równinnej Pradoliny, przechodząc w urozmaiconość morfologiczną, poroźcinianą licznymi dolinkami powierzchni. W obrębie tej jednostki występuje lokalnie tendencja do powstawania niewielkich osuwisk.

Na obszarze gminy można wyróżnić różne formy morfologiczne charakteryzujące rzeźbę terenu. Zbocza wysoczyzny są wyniesione do ok. 195 do 250 m n.p.m. i nachylone ku dolinie Wisłoka. Przeważają spadki 5 - 12%, lokalnie dochodzą do 20%. Generalnie teren posiada ekspozycję południową. Powierzchnie są poroźciniane nieregularnymi dolinkami bocznymi. W dolinie Wisłoka charakterystyczną formą morfologiczną jest terasa zalewowa pochodzenia akumulacyjnego rzeki, forma płaska o spadkach nieprzekraczających 2%, wzniesiona ok. 4 - 7 m nad średnią poziomą wody w rzece.

Elementem uzupełniającym rzeźbę doliny są liczne starorzecza Wisłoka. Dolinki boczne większych cieków o źródnicy szerokościach od 20 - 250 m, urozmaicają rzeźbę terenu.

2.1.2. ZARYS GEOLOGII

Pod względem geologicznym Gmina Czarna położona jest w obrębie Zapadliska Przedkarpackiego. Basen Zapadliska wypełniają utwory trzeciorzędowe i czwartorzędowe, stanowi one element tektonicznie niesfałdowany. W podłożu, co wykazują wiercenia, stwierdzone utwory reprezentują prekambry, kambry, ordowiki, sylury, dewony, triasy, jury i kredy o skomplikowanej budowie strukturalnej.

Młodsze utwory zalegają ce na obszarze gminy to:

- utwory trzeciorzędowe . morskie osady mioceńskie, leżące poziomo na nierównym podłożu mezozoicznym, osiągające znaczne wysokości, wykształcone głównie w postaci rzeźb rakowieckich,
- utwory czwartorzędowe . wyróżnione jako plejstocen i holocen. Poziomym stratygraficznym dla plejstocenu są osady okresu zlodowacenia krakowskiego i rodkowo . polskiego reprezentowane przez osady aluwialne z eratykami oraz zlodowacenia bałtyckiego reprezentowane przez osady akumulacji rzecznej. Holocen jest okresem akumulacji eolicznej (wydmy) oraz powstawania teras zalewowych z nagromadzeniami utworów piaszczysto . ilastych, przechodzących ku górze w mułki i gliny piaszczyste.

Występują ce na terenach poza dolinnych grunty słabsze . korzystne dla budownictwa. Jedynie w obrębie dolin, gdzie od powierzchni zalegają słabsze mady . zaznacza się obniżenie wartości nośnej gruntów.

2.1.3. SUROWCE MINERALNE

Na obszarze gminy występują złoża gazu ziemnego. Złoża te zalegają w obrębie 3 obszarów górniczych:

- obszar górniczy Smolarzyny obejmujący swym zasięgiem wschodnią część gminy (wieś Dębówka),
- obszar górniczy Husów . Albigowa . Krasne obejmujący swym zasięgiem południową część gminy (wieś Krzemienica),
- obszar górniczy Palikówka obejmujący swym zasięgiem południowo . zachodnią część gminy (wieś Krzemienica).

Zasięgi poszczególnych obszarów oraz sposób eksploatacji zostają zatwierdzone stosownymi decyzjami MO ZNiL.

Gmina Czarna zasobna jest w kopaliny pospolite, głównie kruszywa (piaski, pospółki), wykorzystywane w budownictwie i drogownictwie. Zasięgi ich występowania związany jest z zasięgiem i przebiegiem Pradoliny Podkarpackiej. Oprócz funkcjonujących kopalni kruszywa w przygotowaniu do eksploatacji są następujące tereny, które określono na planach uwarunkowań . Poza zorganizowaną eksploatacją kruszywa, występują szkieletowe wyrobiska, z których wydobywany jest piasek na prywatne potrzeby właścicieli, co powoduje dewastację powierzchni w postaci dołów i skarp.

[W miejscowości Czarna i Medynia są cucky po południowo-zachodniej stronie drogi wojewódzkiej Nr 881 Sokołów Młody . są cucky - Kałuża - Pruchnik - urawica udokumentowano występowanie zasobów piasku i żwiru w terenach rolniczej przestrzeni produkcyjnej:

W granicach terenu objętego Zmianą Nr 3 Studium funkcjonują aktualnie następujące tereny górnicze:

- a) Czarna działka 1889 B, wyznaczony decyzją Starosty są ckiego znak O -VI-7510-53/05/06 z dnia 7 czerwca 2006 r.,*
- b) Czarna - Podlas, wyznaczony decyzją Starosty są ckiego z dnia 24 czerwca 2003 r., znak O - VI-7510-8/2003 zmieniony decyzją Starosty są ckiego znak O - VI-7510-31/09 z dnia 23 listopada 2009 r.,*
- c) Czarna dz.1889-1, wyznaczony decyzją Marszałka Województwa Podkarpackiego z dnia 24 kwietnia 2006 r. znak R .IV-7512-58/06.*

Na obszarze Zmiany Nr 3 Studium naniesiono granice aktualnie funkcjonujących terenów górniczych.³

2.1.4. GLEBY

Użytki rolne występują na obszarze gminy, zaliczane są do gleb II - VI z klasy bonitacyjnej. Przeważają użytki w klasach II - IV. Niewielki odsetek stanowi gleby organiczne (szczególnie chronione z mocy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych). Gleby Gminy Czarna wykazują duże zróżnicowanie. W północnej części gminy występują gleby niezbyt urodzajne zaliczane do IV i V klasy, natomiast w części południowej występują różne gleby należące do II i III klasy, powstające z lessów.

W zewnętrznej, czynnej warstwie powierzchni ziemi gromadzą się różnego typu zanieczyszczenia pochodzące zarówno z naturalnych procesów geologicznych, jak te z gospodarczej działalności człowieka. Zagrożenia rolniczej przestrzeni produkcyjnej mają charakter ilościowy i jakościowy. Zagrożenia ilościowe wyrażają się w zmniejszaniu się powierzchni użytkowanej rolniczo w następstwie przejmowania gruntów na cele nierolnicze. Zagrożenia o charakterze jakościowym wynikają z działalności wydobywczej, nieprawidłowej uprawy na terenach o znacznych nachyleniach powierzchni, oddziaływania na grunty rolne zanieczyszczeń pochodzących z przemysłu i komunikacji, zanieczyszczeń wód i zanieczyszczeń odpadami. Składowiska odpadów stałych i płynnych oraz nieumiejętne wykorzystanie cieków i odpadów do nawożenia gleb może prowadzić do ich zanieczyszczenia. Przeprowadzane przez WIO badania w ramach monitoringu gleb wzdłuż drogi E-4 nie wykazały widocznego wpływu zanieczyszczeń od środków transportu samochodowego. Trasa ta przebiega na otwartym terenie, co przy pionowym i poziomym ruchu powietrza powoduje prawdopodobnie rozprzestrzenianie zanieczyszczeń na dużym obszarze. Na obszarze gminy zjawiskiem negatywnym, powodującym degradację gleb, zmniejszenie areału użytkowanej rolniczo jest również niezorganizowana eksploatacja piasków.

2.1.5. INFORMACJE O KLIMACIE

Obszar Gminy Czarna wg podziału rolniczo-klimatycznego R. Gumieńskiego, należy do podkarpackiej dzielnicy rolniczo-klimatycznej. Jest to obszar określany jako przejściowy pomiędzy górami, a Kotliną Sandomierską, charakteryzujący się następującymi parametrami:

- okres wegetacyjny - ok. 220 dni
- pokrywa śnieżna - 60 - 80 dni
- dni z przymrozkami - 110 - 120 dni
- opady roczne - 600 - 700 mm
- średnia roczna temperatura - 8°C
- średnia temperatura stycznia - 3°C
- średnia temperatura lipca - 18°C
- usłonecznienie na pow. - 62,5 Kcal/cm²
- dominujący kierunek wiatru - zachodni.

Warunki klimatyczne na ogół są korzystne. Elementami wpływającymi na zróżnicowanie warunków topoklimatycznych są: rzeźba terenu, szata roślinna, wody gruntowe, powodujące różnice temperatur, wilgotności powietrza i powstawanie mgieł. Teren wysoczyzny, wyniesionej ok. 50 m ponad dno doliny Wisłoka, odznacza się najlepszymi warunkami klimatycznymi. Cechuje je korzystny układ stosunków termicznych - wilgotnościowych /wysokie temperatury ekstremalne, obniżona wilgotność/, solarnych (szczególnie w partiach zboczowych) o ekspozycji południowej. Występują tu znaczne obszary zieleni wysokiej, korzystnie modelujących układ wiatrów, powodując zmniejszenie jego prędkości.

Mniej korzystne warunki klimatyczne występują w południowej części gminy, w obrębie doliny Wisłoka. Są one narażone na częste występowanie mgieł spływającego chłodnego powietrza z południa i północy, a wic terenów wzniesionych ponad dolinę Wisłoka oraz do tworzenia się zastojów chłodnego powietrza. Zaznacza się zwiększenie uwilgotnienia, zwłaszcza w godzinach wieczornych i wczesno rannych. Boczne, nieckowate doliny to rynny spływu chłodnego powietrza. Odznaczają się pogorszonym klimatem, zwłaszcza w rejonie poprzecznych przełomów terenowych, kumulujących zimne i ciężkie masy powietrza.

2.1.6. WARUNKI WODNE

Wody powierzchniowe

Gmina Czarna położona jest w dorzeczu rzeki Wisłoka oraz jej lewobrzeżnych, na ogół bezimiennych dopływów. Sieć rzeczna jest stosunkowo uboga, co wynika z występowania przepuszczalnego podłoża. Wodostany w ciekach wykazują znaczne wahania w ciągu roku. Maksymalne stany notowane są po okresach obfitych opadów atmosferycznych i roztopach wiosennych. Wody w rzekach nie wykazują zanieczyszczeń. Wody stojące występują na ogół w dolinie Wisłoka, wypełniają starorzecza oraz w zagłębieniach terenu, tworząc lokalne podmokłości. Wody powierzchniowe należą do najbardziej zanieczyszczonego elementu środowiska, co jest następstwem nieracjonalnej gospodarki zasobami oraz odprowadzania nadmiernej ilości cieków przemysłowych i komunalnych o niedostatecznym stopniu oczyszczenia.

Istotnym czynnikiem degradującym wody powierzchniowe są zanieczyszczenia obszarowe, pochodzące ze ścieków powierzchniowych, wprowadzających do wód zanieczyszczenia pochodzące z gospodarki rolnej (nawozy, środki ochrony roślin) oraz zanieczyszczenia bakteriologiczne, będące rezultatem stosowania praktyki nadzłazi i zaopatrzenia ludności w wodę z wodociągów w stosunku do uporządkowania gospodarki ciekowej. Sytuacja taka dotyczy Gminy Czarna, gdzie wszystkie jednostki osadnicze posiadają wodociąg. W zakresie kanalizacji, w miejscowości gminnej funkcjonuje oczyszczalnia cieków, obsługująca aktualnie wsie Czarna i Krzemienica. Całkowicie skanalizowana jest również Wola Mała, z której ciek dostarczane są na oczyszczalnię miasta Łąca. W pozostałych miejscowościach gospodarka ciekowa organizowana jest we własnym zakresie (szamba), co stwarza zagrożenie w wypadku nieprawidłowej ich eksploatacji.

Z mocy ustawy prowadzony jest monitoring jakości wód powierzchniowych. Monitoringiem regionalnym objęta jest rzeka Wisłoka, na której jeden z punktów pomiarowych zlokalizowany jest w Dobrowicach. Według klasyfikacji ogólnej rzeka Wisłoka prowadzi wody pozaklasowe. Normom III klasy czystości odpowiada jedynie dopływ Wisłoka - Młynówka.

Wody gruntowe

Na obszarze Gminy Czarna charakter i głębokość występowania wód uzależniona jest od konfiguracji powierzchni, a ich wydajność uzależniona jest od wielkości warstwy wodonośnej. Występowanie wody gruntowej w części północnej związane jest z osadami przepuszczalnymi, stanowiłymi niewielkie przewarstwienia wśród osadów trudno przepuszczalnych, przeważnie na głębokości 1,5 - 2,0 m. Wody te częściowo znajdują się pod niewielkim ciśnieniem hydrostatycznym. Wody w gruntach trudno przepuszczalnych nie tworzą jednolitego poziomu, lecz pojawiają się w postaci ścieżek, zlokalizowanych na różnych głębokościach. Wydajność ścieżek jest różnicowana i jest uzależniona od wielkości opadu atmosferycznego.

Pierwszy poziom wodonośny w dolinie Wisłoka /południowa część gminy/ występuje w utworach piaszczystych, tj. piaskach i żwirach podcielających mady. W dolinie Wisłoka występuje na głębokości 3 - 6 m, zaś w bocznych dolinkach na głębokości 1,0 - 2,0 m, tworząc niekiedy podmokłości.

Poziom wodonośny dla celów konsumpcyjnych i gospodarczych w obrębie gminy wykazuje znaczne zróżnicowanie. W obrębie zboczy wysoczyzny warstwy wodonośnej wspomniane przewarstwienia piaszczyste o niewielkiej wydajności ok. 1,0 - 2,0 m³/h. Najpewniejszym poziomem wodonośnym jest warstwa żwirów zalegających pod lasami na głębokości 10 - 20 m, z wydajnością w granicach 5 - 8 m³/h. W obrębie doliny Wisłoka zasadniczą warstwą wodonośną jest seria piaszczysto-żwirowa na głębokości 6,0 - 10,0 m, z wydajnością 10 - 20 m³/h. Woda z tej warstwy jest pod nieznacznym ciśnieniem i stabilizuje się na głębokości 4,0 - 6,0 m.

Z rozległych dolin rzeki Wisłoka związane są największe zasoby wód podziemnych, związane z osadami Pradoliny Podkarpackiej. Są to wody czwartorzędowe, występujące na stosunkowo

niewielkich głębokościach i wchodzi w skład Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 425 sD bica - Stalowa Wola - Rzeszów+ wraz ze strefą po reddie, zatwierdzonego Decyzją Ministra Ochrony środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa KDH1/013/6037/97 z dnia 18 lipca 1997 r. reddie głębokość tego zbiornika wynosi 10 - 30 m.

Poziomy stan wody stanowi wiry zalegające pod warstwami, co sprawia, że woda znajduje się pod nieznanym ciśnieniem hydrostatycznym. Wody te poprzez system studni są do zaopatrzenia cz. ci Gminy Czarna i miasta Łąca.

Wody podziemne

Wody podziemne są mniej zdegradowane jako ciwo niż wody powierzchniowe, które w klasyfikacji ogólnej są pozaklasowe. Wynika to z faktu, że są one chronione przed bezpo reddie wpływem zanieczyszczeń pochodzących z powietrza, wód powierzchniowych i powierzchni ziemi.

Mając na względzie potrzeby ochrony zasobów tych wód, prowadzony jest stały monitoring, polegający na prowadzeniu systematycznych badań jako ci wód podziemnych, interpretacji uzyskanych wyników oraz prognozowaniu zachodzących w nich zmian. Zgodnie z klasyfikacją jako ci zwykłych wód podziemnych przyjętą dla potrzeb monitoringu środowiska, badane wody zaliczone zostały w 1998 r. do klasy Ib (wody wysokiej jako ci).

2.1.7. RODOWISKO ATMOSFERYCZNE

Gmina Czarna położona jest w rejonie o do korzystnych warunkach aerosanitarnych i należy do gmin o najmniejszej emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Niemniej jednak na stan czystości powietrza w gminie wpływ mają punktowe źródła emisji zanieczyszczeń przemysłowych i gospodarki komunalnej Łąca i aglomeracji rzeszowskiej. Lokalne źródła emisji zanieczyszczeń stanowi nieliczne zakłady przemysłowe jak piekarnie, wytwórnie parkietu, stolarnie, wytwórnia pianki poliuretanowej i usługowo - produkcyjne warsztaty rzemieślnicze stosujące w działalności spawanie.

Wpływ na stan środowiska, zwłaszcza w skali lokalnej, posiada emisja niekontrolowana z niepunktowych źródeł. Zalicza się do nich emisje z:

- sektora transportowego,
- sektora komunalnego - z małych kotłowni i palenisk domowych, gdzie podstawowym źródłem energii cieplnej jest spalanie węgla i koks,
- rolnictwa - hodowla bydła, trzody chlewnej i drobiu, zabiegi agrotechniczne, szklarnie.

Zanieczyszczenia emitowane do atmosfery, niekorzystnie wpływają nie tylko na jej stan, ale także na jakość oraz czystość wód i gleb, rozwój roślin i zwierząt, a co za tym idzie, także na zdrowie człowieka. Zanieczyszczenia emitowane do atmosfery powodują zmiany jej naturalnego składu chemicznego, struktury termicznej i zakłócają bilans promieniowania słonecznego, stwarzając zagrożenie dla ludzi i środowiska. Wyniki badań stanowią podstawę oceny stopnia zanieczyszczenia oraz oceny wpływu zanieczyszczeń na zmiany zachodzące w środowisku.

Badania poziomu zanieczyszczeń pyłowych i gazowych prowadzi WSSE i WIO w wytypowanych punktach pomiarowych. Program badań obejmuje zanieczyszczenia podstawowe pochodzące z procesów spalania paliw: dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, pył zawieszony, opad pyłowy, opad kadmu i ołowiu oraz zanieczyszczenia specyficzne pochodzące z procesów technologicznych. Wyniki badań wskazują, że Gmina Czarna wykazuje najmniejszą emisję zanieczyszczeń wśród gmin powiatu Łąca ckiego.

Narastającym problemem staje się natomiast emisja komunikacyjna, szczególnie odczuwalna w rejonie tras tranzytowych. Przez południową część gminy przebiega droga krajowa E-4, w rejonie której występuje podwyższona emisja zanieczyszczeń komunikacyjnych w miarę nasilania się ruchu, co może stanowić uciążliwość we wsi Krzemienica.

2.1.8. KLIMAT AKUSTYCZNY

Najpowszechniejszym i najbardziej uciążliwym jest hałas komunikacyjny, którego źródłem są ruchy komunikacji drogowej i kolejowej. Największą uciążliwość hałasów stwarzają przebiegające przez obszar gminy droga E-4 i magistrala kolejowa Kraków - Medyka głównie we wsiach, przez które przebiegają te szlaki komunikacyjne. W pozostałych wsiach gminy zagrożenie hałasem pochodzi głównie z ruchu pojazdów nie występuje.

Hałas przemysłowy, dźwiękowy element zakłócający środowisko człowieka, pochodzi od zakładów przemysłowych i usługowych. Przeprowadzone w 1998 r. kontrole WIO nie wykazały przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu przemysłowego. Na omawianym obszarze brak zakładów przemysłowych o większej uciążliwości dla otoczenia. Źródłem niewielkiego hałasu i zanieczyszczenia jest przylegająca do granicy gminy baza i warsztaty PKS.

2.1.9. OBSZARY LEŚNE, SYSTEMY POWIĘTRZNE I EKOLOGICZNYCH

Szata roślinna pełni funkcje klimatyczne i biologiczne, wpływające na podniesienie ogólnych standardów ekologicznych i poprawę jakości oraz funkcje glebo- i wodochronne. Naturalny system powiewny ekologicznych na terenie gminy tworzą:

- ekosystemy leśne,
- ekosystem doliny rzeki Wisłok,
- ekosystem Starego Wiśliczyska,
- ekosystem cieków niszczących rzekę w postaci żyłek,
- ekosystemy łąkowe i obszary użytków zielonych, stanowiących bazę równowagi ekologicznej dla siedzących terenów uprawowych,
- zbiorowiska wodne i szuwarowe,
- zbiorowiska synantropijne i towarzyszące uprawom polnym.

Las jest jednym z najważniejszych elementów środowiska przyrodniczego. Znaczenie lasu wypływa z wielorakich jego funkcji, wśród których zazwyczaj wymienia się:

- funkcji ochronnej polegającej na oddziaływaniu na wiele elementów środowiska: klimat, stosunki wodne, skład chemiczny wody i powietrza, jak również zabezpieczając przed wiatrami, zmniejszając zanieczyszczenie powietrza, produkując tlen, chroni przed hałasem, przetrzymuje wilgoć,
- funkcji produkcyjnej polegającej na dostarczaniu surowca i innych dóbr leśnych,
- funkcji społecznej polegającej na turystycznym, krajobrazowym i rekreacyjnym wykorzystaniu walorów oraz stanowiąc naturalne środowisko leśnych gatunków zwierząt.

Lasy na obszarze gminy zajmują powierzchnię ponad 2 380 ha, co stanowi ponad 30% ogólnej powierzchni gminy (GUS 1996). Tworzą one 3 oddzielone od siebie przestrzennie kompleksy:

- największy, położony jest w północno - wschodniej części gminy, styka się z gruntami miejscowości Czarna, Medynia i Cucka i Zalesie.
- mniejszy kompleks, zwany Cisowiec, zajmuje północno - zachodnią część gminy, sąsiaduje z Medynią i przysiółkiem Zofijówka.
- trzeci, położony na południu od powiatu, styka się z Pogwizdowem i Zofijówką.

Każdy z kompleksów charakteryzuje się nieco odmiennym składem florystycznym, zróżnicowaniem w podłożu geologicznym, rzeźbieniem geomorfologicznym, a także przeszłą działalnością człowieka. Zbiorowiska szaty roślinnej, sprzyjają bogactwu gatunków fauny. Ze środowiskiem leśnym związane są także zwierzęta łowne, wśród których można spotkać jelenie, sarny, dziki, lisy, kuny leśne, borsuki. Tereny otwarte, tj. łąki i pola uprawne są biotopem drobnej zwierzyny łownej (zające, kuropatwy, bałanty).

Szczegółowy skład florystyczny poszczególnych kompleksów ujmuje INWENTARYZACJA PRZYRODNICZA GMINY CZARNA. Zgodnie z Zarządzeniem Nr 236 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 29 listopada 1996 r. lasy Gminy Czarna uznane zostały za ochronne dla miasta i gminy.

2.1.10. ZASOBY PRZYRODY OBJEKTY OCHRONY PRAWN

Na obszarze gminy ochronę prawną zastosowano przez utworzenie jednego pomnika przyrody o numerze 110 w wojewódzkim rejestrze. Jest to lipa drobnolistna, znajdująca się w miejscowości Czarna. Projektowane są dalsze 124 pomniki przyrody obejmujące drzewa różnych gatunków.

Pismem z dnia 14 czerwca 1999 r. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie zaopiniowała negatywnie inicjatywę Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody dotyczącą utworzenia na terenach leśnych w miejscowości Pogwizdów rezerwatu przyrody „Medynia Głogowska”. W wyniku cięć zwizujących z rozwojem podrostów i nalotów oraz stanem sanitarnym uzyskano na pow. ok. 20 ha odnowienia naturalne dobrej jakości. Na pozostałej powierzchni projektowanego rezerwatu obejmującej drzewostany wytyczone i nasienne gospodarcze kontynuowane są cięcia czystowe, aby wyprowadzić istniejące odnowienia naturalne.

Na terenie gminy na podstawie Rozporządzenia Wojewody Rzeszowskiego Nr 58/96 z dnia 6 grudnia 1996 r. uznano za użytki ekologiczne obszary:

- działka nr 743 w miejscowości Zalesie pow. 0,96 ha,
- działka nr 1972 w miejscowości Czarna pow. 2,12 ha,
- działka nr 2282 w miejscowości Pogwizdów pow. 2,07 ha.

2.1.11. OGÓLNA OCENA ŚRODOWISKA

W rejonie Gminy Czarna kompleksową ocenę stanu środowiska przeprowadzono w 1998 r. WIO Rzeszów. Wynikiem oceny jest klasyfikacja gmin ze względu na występowanie zagrożeń środowiskowych. Kryteria oceny to:

- poziom zanieczyszczenia powietrza,
- poziom zanieczyszczenia wód powierzchniowych,
- poziom zanieczyszczenia wód podziemnych,
- stopień degradacji i dewastacji gruntów,
- poziom zagrożenia hałasem,
- ilość zakładowych uciążliwości z listy krajowej i wojewódzkiej.

Gmina Czarna została zaliczona do gmin, na obszarze, których wyniki badań nie wskazują na występowanie ponadnormatywnych zanieczyszczeń i uciążliwości, mimo iż obserwuje się antropogeniczne oddziaływania i może zachodzić lub zachodzić podejrzenie, że powodują zły stan środowiska.

Gmina Czarna zalicza się do obszarów o warunkach środowiska w niewielkim stopniu przekształconych. W celu utrzymania takiego stanu, jak również uzyskania poprawy w pewnych elementach (środowisko wód podziemnych) należy zwrócić uwagę na występowanie zjawisk negatywnych występujących na obszarze gminy. Wśród zagrożeń środowiskowych występujących na obszarze gminy można wyróżnić zagrożenia naturalne i antropogeniczne.

Zagrożenia naturalne wynikają z położenia gminy, budowy geologicznej i warunków hydrogeologicznych. Są to:

- [zagrożenia powodziowe występujące w obrębie doliny Wisłoka, związane z zasięgiem występowania wód stuletnich, obejmujące tereny gminy, w tym miejscowości: Czarna, Krzemienica, Dębówka,]¹

- zagrożenia skażenia gleb i wód gruntowych posiadające bezpośredni związek z wystąpieniem powodzi i wylewami silnie zanieczyszczonych wód Wisły,
- występowanie niekorzystnych warunków topoklimatu (niekorzystne warunki wilgotnościowe, zaleganie mgieł) na obszarach stałego lub okresowego występowania wód gruntowych płytko pod powierzchnią terenu i starorzeczy (Stary Wisłok),
- tendencje do powstawania lokalnie osuwisk.

Zagrożenia antropogeniczne związane z działalnością człowieka:

- zanieczyszczenie rzeki nieodpowiadające normom,
- nieuporządkowana gospodarka wodno-ściekowa na terenach wiejskich (czyli niewybudowana kanalizacja przy 100% zwozów gminy) powodująca powstawanie zanieczyszczeń obszarowych (odcieki z nieszczelnych i przepiężonych szamb degradujących środowisko wodne,
- możliwość pojawienia się uciążliwych związków z ruchem komunikacyjnym przy drodze E-4 w miejscowości Krzemienica w miarę nasilania,
- zagrożenie powiązane z lokalizacją otworów wiertniczych w obrębie obszaru górniczego Palikówka,
- dzikie wyrobiska piasku powodujące degradację gleb i zmniejszanie areału uprawowego,
- niewłaściwa agrokultura prowadzi do zjawiska zakwaszania gleb.

Na obszarze gminy nie stwierdza się zagrożenia promieniowaniem magnetycznym. Przebiegająca przez gminę linia najwyższych napięć 750 kV i wysokiego napięcia 110 kV zlokalizowane są z zachowaniem obszarów ograniczonego użytkowania i nie kolidują z zabudową mieszkaniową.

2.2. KULTUROWE WARTOŚCI RODOWISKA

2.2.1. STAN BADAŃ

Gmina Czarna nie była dotychczas przedmiotem oddzielnego opracowania, które poruszałoby problematykę ochrony dziedzictwa kulturowego. Poszczególne zabytki gminy zostały opisane w „Katalogu zabytków”. Z kolei w archiwum SOZ w Rzeszowie znajdują się nieliczne karty zabytkowych obiektów z terenu Gminy Czarna. Kilka miejscowości (Czarna, Dębówka, Krzemienica oraz Medynia Głogowska) posiada przyczynki monograficzne do swoich dziejów. Ponadto w opracowaniach naukowych o siedliskach miejscowości zawarto cenne wiadomości dotyczące wsi z terenu opracowania.

2.2.2. HISTORIA GMINY CZARNA I JEJ MIEJSCOWOŚCI

Dolina Wisłoka od Karpat do dolnego Sanu rozciąga się pas pradawnej puszczy leśnej, który stanowił naturalną granicę między Polską a Rosją. Osadnictwo na ten teren sporadycznie docierało od wschodu i zachodu już we wczesnym średniowieczu, tworząc zagospodarowane enklawy. Osadnictwo to rozwijało się na całym pasie leśnym, który nie był porośnięty przez las. Po zajęciu tych obszarów przez Kazimierza Wielkiego w 1340 roku rozpoczęła się realizacja szeroko zakrojonej akcji kolonizacyjnej. Teren objęty niniejszym opracowaniem był częścią dystryktu łęckiego, który otrzymał od Kazimierza Wielkiego Otton z Pilczy.

W rozwoju miasta (lokalizowanym po 1340 roku) jak i okolicznych miejscowości ogromną rolę odegrał fakt, że miasto było położone przy głównym szlaku handlowym, przy tzw. „strata via”, która prowadziła ze Lwowa do Krakowa. Na odcinku miasta - Rzeszów droga ta biegła przez Trzebowisko, Łęka i Strażów. W tym miejscu szlakami komunikacyjnymi były trakty do Łęki i Sokołowa Małopolskiego (przez Trzebowo). Obok nich istniał cały szereg dróg lokalnych, z których dla nas najważniejszy, nazywany „szulgo” - był to droga biegnąca od mostu na Wisłoku w Rzeszowie do Krzemienicy przez Krasne. Droga ta w późniejszym okresie nazwano „szulgo” - Niemniejszy. W procesie osadniczym odegrał Wisłok, który w XV wieku był rzeką spływną (porty w Palikówce i Czarnej). Wzdłuż wyżej wymienionych szlaków rozwijało się osadnictwo na interesującym nas obszarze.

Najstarszą osadą Gminy Czarna jest Krzemienica, lokowana po 1340 roku. Wiele przecinała wspomniana szeroka droga. Około połowy XV wieku zajęło ono Wolę Małą, położoną przy trakcie na Łękę (oraz nad Wisłokiem). W następnym wieku zostały zajęte wsie Czarna i Dębówka. Przez pierwszą z nich biegł trakt do Sokołowa, przez drugą - droga na Łękę. Przy drodze do Sokołowa w XVII wieku lokowano również obie Medynie. Najmłodsza osada jest Zalesie, powstała dopiero w XVIII wieku.

Jak wynika z przedstawionych wyżej faktów proces osadniczy na terenie Gminy Czarna był bardzo powolny. Postępował „naprzód” w miarę, jak posuwała się trzebowska puszcza. Dodatkowo były one hamowane licznymi najazdami tatarskimi (np. 1502, 1524, 1672), wojnami prywatnymi, potopem szwedzkim, najazdem Siedmiogrodzian (1667), wojnami północnymi, klęskami elementarnymi (powódzie, zarazy). Podczas tych najazdów wsie były wielokrotnie niszczone, a ludność brana w jasyr. Dopiero w II połowie XVIII wieku nastąpił okres względnego spokoju. Od tego okresu wsie rozwijały się niemal bez przeszkód.

Czarna (z Kołkami)

Wieś lokowana w 1562 roku ówczesny wójt ciciel dóbr wójcuckich Krzysztof Pilecki (zm.1568), syn Mikołaja z Ocica. Po nim dobra odziedziczył syn - tak e Krzysztof zmarł po 1596 roku, onaty z Anną z Sienna. W 1586 roku Anna z Sienna zamieniła wójcuckie ze Stanisławem Stadnickim. Po jego śmierci w 1610 roku dobra wójcuckie objeli synowie Stanisława Stadnickiego: Władysław i Stanisław, którzy kontynuowali ojcowskie tradycje i prowadzili wojny z siedzkie. Władysław został rozstrzelany w wójcucie w 1624 roku, natomiast młodszy Stanisław został oddany pod kuratelę Lubomirskiego i w 1629 roku oddałmu dobra wójcuckie w tym: Krzemieniec, Czarna, Kołki, D brówki. Po 1649 roku ogromne latyfundium Lubomirskich było one z 20 miast i 316 wsi zostało podzielone pomiędzy trzech synów; dobra wójcuckie odziedziczył Jerzy Sebastian (zm.1667). Kolejnymi wójcicielami dóbr wójcuckich zostali jego potomkowie - Franciszek Sebastian (zm.1699) starosta olsztyński, Stanisław Herakliusz (zm.1702) marszałek wielki koronny i wójcocu Teodor (zm.1745) wojewoda krakowski. W 1745 roku syn Teodora - Kacper przekazał dobra wójcuckie bratu stryjecznemu Stanisławowi Lubomirskiemu, który w 1753 roku oenił się z Elbietą (Izabela) z Czartoryskich. Po śmierci Stanisława (1783) majątkiem zarządzała wdowa Elbieta. Księżna zmarła w 1816 roku i jej majątek podzielono między trzy córki i ich potomstwo. Klucze wójcuckie (wraz z Krzemieniem i Strażowem), otrzymali wnukowie Alfred i Artur, synowie Jana Potockiego (zm.1815) i Julii Teresy z Lubomirskich (zm.1794). Początkowo bracia gospodarowali wspólnie. Dopiero w 1823 roku podzielili się dobrami. Starszy Alfred (zm.1862) wziął dobra wójcuckie i lwowskie. Po jego śmierci ordynację odziedziczył syn - tak e Alfred (zm.1889) attaché przy poselstwie austriackim w Londynie poseł na sejm, członek Rady Państwa, minister rolnictwa, premier rządu w latach 1870-71. Kolejnym wójcicielem został syn Roman. Po jego śmierci w 1915 roku wójcucie objął ostatni ordynat - Alfred (zm.1958).

Według tradycji pierwotnie wieś zajęła ona przez Mazurów, a dosiedlona je osiedlono przez szwedzkimi po Potopie. Według danych z XVII i XVIII wiecznych rejestrów poborowych ludność Czarniej przedstawiają się następująco: w 1663 roku we wsi znajdowały się 32 zagrody, w 1651 roku było 30 zagrodników, 4 komorników z bydłem oraz 12 komorników bez bydła. W 1672 roku wieś liczyła tylko 15 domostw, z kolei w 1703 roku w Czarniej gospodarzyło 7 kmieci, 31 zagrodników, 16 chałupników, a w Kołkach było 16 gospodarstw. Dziesięć lat później Czarna z Kołkami liczyła 38 domów (5 kmieci, 15 zagrodników, 18 chałupników). W 1817 roku Czarna zamieszkiwały 544 osoby, a Kołki 132. Natomiast w latach 90-tych XIX wieku wieś liczyła 1273 mieszkańców (212 domów). Wieś była znana z rzemiosła tkackiego. W 1682 roku notowany był cechmistrz tkacki Michał Peszko. Natomiast z roku 1758 pochodzi postanowienie ówczesnego wójciciela wsi - Stanisława Lubomirskiego, w którym pozwolono mieszkańcom wsi cechmistrza i podcehmistrza. Wórcu XIX wiecznych tkaczy należałoby wymienić Józefa Bernata, Tomasza Kluza, Aniel Rejman.

Początkowo Czarna należała do parafii w Krzemienicy. Parafia utworzona po wybudowaniu kościoła. Wórcu została wzniesiona w latach 1922-26, inicjatorką budowy była Małgorzata Czado. We wsi nie było folwarku. Znajdowały się tutaj jedynie zabudowania związane z gospodarką leśną Potockich. W Czarniej na Podbórze w I połowie XIX wieku wybudowano zespóyleniczówkę (drewniany), natomiast na Kołkach gajówek. Obecna murowana leniczówka została wzniesiona w 1934 roku.

W okresie staropolskim w Czarniej prawdopodobnie znajdował się port rzeczny na Wisłoku oraz prom. Ponadto we wsi funkcjonowały dwie karczmy oraz młyn elektryczny. W 50-tych przystąpiono do elektryfikacji wsi oraz wybudowano m.in. budynki: GS, punkt skupowy, bibliotekę, młyn gospodarczy, remiza OSP, dom społeczny. W latach 60-tych i 70-tych wybudowano dom ludowy, piekarnię, posterunek MO, przedszkole oraz szkołę.

D brówki (D brówka)

Wieś zajęła ona w 1584 roku przez ówczesnego wójciciela dóbr wójcuckich Krzysztofa Pileckiego i jego żonę Annę z Sienna (Sienieńska). D brówki nieustannie wchodziły w skład wójcucie wójcuckiej. Tak więc kolejno po Pileckich wójcicielami wsi byli Stadniccy, następnie Lubomirscy i wójcocu Potoccy. W XVII i XVIII wiecznych rejestrach poborowych nie zanotowano ani liczby ludności D brówek, ani liczby domostw. Dopiero wórcu z XIX wieku można znaleźć informacje na temat zaludnienia wsi. W 1817 roku D brówki liczyły 279 mieszkańców. Natomiast w latach 90-tych XIX wieku wieś liczyła 536 mieszkańców. D brówki należały do parafii wójcuckiej. Parafia utworzona po wybudowaniu obecnej kościoła.

W D brówkach Potoccy ulokowali cały szereg budynków związanych z gospodarką leśną w swoich dobrach. W latach 1845-46 wybudowano siedzibę nadleśnictwa (dom, stodoły, stajnie). Prace te kontynuowano w latach następnych, albowiem jak wynika z analizy mapy katastralnej na tzw. Słownik w D brówkach znajdują się siedem budynków oraz kwaterowy ogród. Około 1860 roku wzniesiono suszarnię nasion, około 1900 roku budynek Dyrekcji Lasów oraz gajówek. W 1928 roku została wybudowana kancelaria z mieszkaniem nadleśniczego, a trzy lata później biura z mieszkaniem kontrolera lasów. Ponadto znajdują się tutaj dwie piwnice - lodownie, które służą do przechowywania upolowanej zwierzyny. Do obsługi budynków i rewirów leśnych (razem z Czarnymi i Smolarzynami) w 1857 roku Ordynacja zatrudniała 13 pracowników: 1 leśnego, 1 podleśnego, 6 dozorców, 4 leśnych oraz 1 stróża.

W D brówkach funkcjonowały promy. W 1906 roku wybudowano szkołę powszechną, natomiast w latach 30-tych powstały także rolnicze oraz dom ludowy. Poza tym nieprzerwanie od XIX wieku po okres międzywojenny we wsi funkcjonowała drewniana karczma. Do najważniejszych inwestycji w okresie powojennym w D brówkach należą zaliczone budowle o rodka Remontowo - Budowlanego Lasów Państwowych (hale produkcyjne, osiedle mieszkaniowe) wokół dawnych budynków Potockich, ponadto budowle kościoła parafialnego, kaplicy cmentarnej oraz nowej szkoły z salą gimnastyczną.

Krzemienica

Poprzednie nazwy miejscowości: Czremnecz, Kremnitz, Kremnetzstein. Wchodziła w skład województwa saskiego, utworzonej po 1340 roku tj. po przyłączeniu Rusi do Korony Polskiej przez Kazimierza Wielkiego. Pierwszym właścicielem wsi (a także województwa saskiego) był Otton z Pilczy herbu Topór generalny starosta ziemi ruskiej i wojewoda sandomierski, zmarł w 1381 roku. Po jego śmierci dobra odziedziczyła córka Elżbieta, trzecia żona króla Władysława Jagiełły, wdowa po Leliwicie Wincentym Granowskim. Z tego okresu - maj 1384 - pochodzi pierwsza wzmianka o wsi Krzemienica. Po Elżbiecie (zm.1420) dobra przeszły na Jana Pileckiego i Elżbietę księżniczkę opolską. W 1476 roku dobra dzierżył młodszy syn Ottona (zm.1504) podkomorzy lubelski a następnie dziedzicem był najmłodszy syn Ottona - Stanisław. Po przedwczesnej śmierci Stanisława w 1523 roku województwo saskie odziedziczył brat Mikołaj (zm.1550), który był jednocześnie także właścicielem Tyczyna. Po nim województwo przeszło na Krzysztofa (zm.1568), od niego otrzymał ją cut (z okolicznymi wsiami) syn, również Krzysztof (zm. 1596) onaty z Anną z Sienna. Kolejnymi właścicielami wsi zostali Stadniccy a po nich od 1629 roku Lubomirscy. Na przełomie XVII i XVIII wieku Krzemienica przypadła rzeszowskiej linii Lubomirskich wywodzącej się od Hieronima Augustyna Lubomirskiego. Kolejnym właścicielem od 1726 roku został jego syn Jerzy Ignacy. W 1745 roku Krzemienicę przejął Antoni Lubomirski (zm.1782) a następnie jego brat Stanisław z żoną Elżbietą (Izabelą) z Czartoryskich. Ostatnimi feudalnymi właścicielami wsi byli Potoccy z żoną cutą, spadkobiercy księżniczki Elżbiety. Warto zaznaczyć, że w XVIII wieku dziedzice Krzemienicy nie gospodarowali osobiście. Dzierżawcami wsi byli między innymi: Stanisław Pilli plenipotent Lubomirskich z Rzeszowa, Kiciejscy, Bobrownicy i Białygłowski.

Według tradycji pierwszymi mieszkańcami Krzemienicy mieli być górnicy z węgierskiej miejscowości Kremnita oraz osadnicy niemieccy. Po wiadomości o tym XV wiekowa księga wzmiankuje wsi Krzemienicę, która została spisana w języku staroniemieckim. W 1589 roku było w Krzemienicy 30 gospodarzy uprawnych, 18 zagrodników, 6 komorników z bydłem oraz 17 rzemieślników. Spis poborowy z 1626 roku odnotowuje takie same kategorie gospodarzy. Natomiast kolejny spis z 1651 roku wymienia niezmienną liczbę zagrodników i komorników oraz 16 rzemieślników. W 1672 roku Krzemienica liczyła 58 domostw. Z kolei w roku 1817 liczba ludności wsi wzrosła do 487 osób. Pod koniec XIX wieku liczba ludności uległa podwojeniu i wynosiła 1055 osób.

Parafia wymieniona po raz pierwszy w cytowanym dokumencie kardynała - legata Dymitra (Demetriusa). W 1450 roku notowany pleban Maciej. Kościół wzmiankowany w 1476 roku. Drugi fundowany w 1492 przez Ottona Pileckiego. Około połowy XVI wieku zamieniony na zbór protestancki przez Pileckich, zwrócony katolikom w 1627 roku. Zniszczony całkowicie po arcybiskupie w 1750 roku, odbudowany w pierwotnym kształcie kosztem księdza proboszcza Józefa Napiórkowskiego, komisarza Lubomirskich Szwarczewskiego i parafian m.in. Sebastiana Kramarza. Konsekrowany w 1754 roku: wówczas poszerzono zakrystię, dobudowano kruchtę od północy i przedsionek od zachodu, wydzielono trzy nawy w korpusie. Remontowany w latach 1827, 1959, 1980 i 1999. Wokół kościoła ogrodzenie (1827), dzwonnica (ok.1750) oraz kostnica

(1827). Na północ od zespołu kościelnego, po przeciwnej stronie drogi znajdowały się folwark plebański. Pod koniec XVIII wieku na własność parafii składały się 118 morgi i 830 sieni pola.

Folwark plebański w Krzemienicy znajdowały się na wprost traktu do Łyżca. W połowie XIX wieku składały się z 12 budynków. Ponadto przy granicy ze Strawowem znajdowały się gospodarstwo pomocnicze (owczarnie). W latach 1835-38 zostały wybudowane owczarnie według planów J. Tokarskiego. Dalsze prace budowlane prowadzono na folwarku w 4. w. XIX wieku. Wybudowano wtedy stajnię, stodołę, kapliczkę. W latach 90-tych XIX wieku teren folwarku był następujący: obszar wsi 719 morgów pola, a mniejszy 2048 morgów. Drugi folwark był usytuowany na tzw. Woli Krzemienickiej. Był to dawne gospodarstwo dominikanów z Łyżca, które w 1633 roku Stanisław Lubomirski. Jego obszar wynosił 104 ha pola. Po kasacji zakonu folwark przeszedł Państwowemu Funduszowi Religijnemu, od którego w 1837 roku odkupili go Potoccy. Bezpośrednio po zakupie folwarku z inicjatywy nowych właścicieli wzniesiono w latach 1837-39 nowe zabudowania: kancelarię z mieszkaniem administratora, owczarnię oraz szopę.

W Krzemienicy funkcjonowała także gorzelnia, która była notowana w spisie poborowym z 1589 roku. Wiadomo także, że gorzelnię zbudowali Potoccy. W zachodniej części wsi znajdowały się dwie bartanie, przy których wzniesiono gajówki. Natomiast przy C.K. gościńcu w latach 1835-37 wybudowano pałac austriacki ze stajnią. Ponadto na tzw. Kolonii koło Krzemienicy Potoccy wybudowali 3 murowane domy.

XVII i XVIII wieczne spisy poborowe odnotowują, że w Krzemienicy znajdowały się zawsze co najmniej 1 młyn. W 1589 roku było to młyn o dwóch kołach. Z kolei w 1626 roku wymieniono taki sam młyn oraz młyn skorzecznika. Później brak wzmianek o młynach. Dopiero około 1900 roku Mikołaj Nycz wybudował młyn wodny, który zmodernizowano w następujących latach (zainstalowano maszynę parową). We wsi wybudowano także dwie szkoły (1899, 1912) oraz budynki kolejowe: stację i dom drożniczy (początek XX w.). Na wprost kościoła znajdowały się szpital dla ubogich fundacji Teodora Lubomirskiego. Przetrwał on do 1944 roku. Wśród budynków publicznych należy wymienić także karczmy - w XIX wieku zbudowano tutaj dwie drewniane arendy natomiast po 1900 roku funkcjonowały już trzy murowane karczmy.

Największymi inwestycjami po wojnie były: budowa nowej szkoły (na terenie folwarku) oraz budowa nowego kościoła parafialnego w 1975 roku (stary par. w. Jakuba Starszego przemianowano na filialny). Rozbudowano także dom ludowy, natomiast na terenie dawnego folwarku poddominikańskiego założono filię Instytutu Sadowniczego z Albigowej.

Medynia Głogowska, Medynia Łyżca cucka

Poprzednie nazwy miejscowości: Stanin Maior, Stanin Minor, Stadnik Wielki, Stadnik Mały. Osady zostały one na początku XVII wieku przez ówczesnego właściciela dóbr tych cuckich Stanisława Stadnickiego. Po raz pierwszy wymienione w wykazie dóbr Stadnickich w 1607 roku. Mają one do obejmowały miasto Łyżca i 11 wsi: Łyżni, Białostrzegi, Wol Bliż, Jordanowski, Głuchów, Czarna, Wol Dalsza, Łyżawski, Krzemienic, Sonin, Stanin Maior i Trembosia (Medynia Głogowska), Stanin Minor (Medynia Łyżca cucka). Kolejnymi właścicielami zostali Lubomirscy. Po śmierci Stanisława Lubomirskiego (1649) Medynia Głogowska weszła w skład dóbr Lubomirskich z Rzeszowa. Kolejnymi właścicielami wsi byli: Hieronim Augustyn (zm. 1667), Aleksander Jakub (zm. 1732), Jerzy Ignacy (zm. 1753). Pod koniec XVIII wieku Medynia Głogowska dostała się w posiadanie rodzin Grocholskich i Zbyszewskich. W połowie XIX wieku jako właściciele notowani Urszula Grocholska i Wiktor Zbyszewski. Następnie właścicielem został niejaki Kokiart (1863-68), który odsprzedał majątek hrabinie Grabieńskiej. Kolejnymi właścicielami byli Gockertowie z Mielca (aptekarze), a następnie rodzina Jahlów z Włocławka. W 1897 roku nowymi posesorami zostały rodziny Ardeckich i Cetnarskich z Łyżca. Byli oni ostatnimi właścicielami majątku, który rozparcelowano w 1904 roku. Natomiast Medynia Łyżca cucka wchodziła w skład wsi cuckiej.

Medynia Głogowska i Łyżca cucka były niewielkimi osadami. Zostały doszczętnie zniszczone podczas walk Józefa Opalińskiego ze Stanisławem Stadnickim. Zniszczenia były tak wielkie, że w 1650 roku wsie ponownie lokowano. Sprowadzono wtedy ludność z Bratkowic. XVII i XVIII wieczne rejestry poborowe nie dostarczają szczegółowych danych na temat zaludnienia wsi. Wiadomo tylko, że w 1663 roku były zasiedlone zagrodnikami na niewymierzonych jeszcze rolach, którzy trudnili się rzemiosłem lennym. Medynia Głogowska płaciła wtedy 4 z 12 gr podatku a Łyżca cucka 2 z 15 gr. W 1808 roku w Medyni Łyżca cuckiej było 212 domów

(1 212 mieszkańcó w). Natomiast pod koniec XIX wieku w obu miejscowościach (wraz z Wąglikami) liczba ludności wynosiła 3 374 osoby. Obie osady były znane z wyrobów garncarskich. Znanymi garncarzami byli: Jan Gósiór, Władysław Prucnal, Stefan Gówiak. Przemysł garncarski rozwijał się najlepiej w latach 50-tych i 60-tych XX wieku, kiedy to tworzyło ponad 100 rzemieślników.

Parafia ukończona w 1725 roku przez Lubomirskich. Wzniesiono wtedy drewniany kościół, który spalono w 1872 roku. Drugi, także drewniany, wybudowano dziesięć lat później. Spalono go podczas działań wojennych w 1944 roku. Obecny kościół murowany wzniesiono w latach 1958-59 według projektu krakowskiego architekta Józefa Budzińskiego. Obok kościoła znajdowały się obszerne zabudowania plebani (plebania, wikarówka, budynki gospodarcze). Pod koniec XVIII wieku na ukończenie parafii składały się 43 morgi i 1039 sianinów.

Folwark znajdował się w Medyni Gógowskiej. Z analizy mapy katastralnej wynika, że składał się z: rzeki, 8 budynków gospodarczych, założenia ogrodowego oraz 2 stawów. Natomiast w Medyni także wyciek wybudowano gajówkę. W obu wsiach funkcjonowały 3 karczmy. Dwa takie obiekty wybudowano w Medyni Gógowskiej, a jeden w Medyni także wyciek. W 1894 roku w Medyni Gógowskiej uruchomiono pierwszą szkołę (w budynku murowanej karczmy). W tym samym okresie wybudowano także pocztę. W latach 1957-58 nastąpiła elektryfikacja wsi. W obu miejscowościach wybudowano nowe budynki szkolne.

Pogwizdów

Pogwizdów początkowo był przysiółkiem Wólki Wąkowskiej. Miejscowość ta wchodziła w skład dóbr ziemskich. Na początku XVII wieku dobra te należały do Anny z Pileckich, żony Władysława Opalińskiego (primo voto Krzysztofa Kostki). Po śmierci Anny (1631) majątek przejął ksiądz Dominik Ostrogski - Zasławski, a następnie (po 1640) Stanisław Lubomirski, żony z Zofii Ostrogskiej. Po podziale schedy Stanisława Lubomirskiego dobra ziemskie przypadły najstarszemu przedstawicielowi linii Lubomirskich - Aleksandrowi Michałowi hrabiemu na Włocławcu. Po nim kolejno majątek należał do Józefa Karola (zm. 1702) i Józefa (zm. 1720). Po bezpotomnej śmierci Józefa Lubomirskiego kluczem ziemskim odziedziczyła jego siostra Józefina Maria żona księcia Pawła Karolem Sanguszką. Następnie dobra przejął ich syn Janusz Aleksander. Bezdzietny Sanguszko w 1781 roku dobra ziemskie sprzedał Aleksandrowi Morskiemu. Przed 1801 rokiem schedę odziedziczył syn Morskiego Ignacy (zm. 1819). Po jego śmierci nowym dziedzicem została Zofia z Potockich. Nowa posesjonatka w 1835 roku sprzedała część dóbr ziemskich (Wąki, Palików, Wąkowiec, Terliczek, Pogwizdów) hrabiemu Potockim z żoną, którzy byli właścicielami wsi do czasów parcelacji.

Pogwizdów był niewielką osadą. Nie występował samodzielnie w spisach poborowych. Pod koniec XIX wieku wieś liczyła 659 mieszkańców w tym 80 rodzin (razem 123 domy). Pogwizdów należał do parafii w Medyni Gógowskiej.

Folwark znajdował się w północno - zachodniej części wsi na tzw. Zofijówce. Zachowały się szczegółowe dane na temat budowy folwarku przez ordynatów Potockich. Ostatni właściciele Pogwizdowa zbudowali folwark w latach 1841-46. W roku 1841 zaczęła się budowa spichlerza, rok później wybudowano stodołę oraz domek dla karbowego z parceli sieni a w 1846 roku budynek czeladny oraz domek dla owczarza. Obok tych budynków na folwarku znajdowały się stajnia, owczarnia oraz dwa stawy. Folwark rozparcelowano w 1914 roku. Na północ od wymienionych zabudowań w latach 1835-36 wybudowano leśnictwo z zabudowaniami gospodarczymi. Ponadto w Pogwizdowie były dwie gajówki.

W połowie XIX wieku były to cztery karczmy i jeden zajazd. Dwie z nich znamy z nazwy - były to tzw. sArenda+i sHulanka+. Natomiast zajazd znajdował się w przysiółku Cisowiec. Pod koniec XIX wieku funkcjonowały tylko dwie karczmy. Ponadto w tym okresie uruchomiono cegielnię. W 1932 roku wybudowano szkołę.

Wola Mała

Poprzednie nazwy miejscowości Wola Jordanowska (Jordanowa), Wola Bliźnia. Wieś założona przed 1450 rokiem przez Pileckich ówczesnych właścicieli dóbr ziemskich. Pierwsza pewna wzmianka o wsi pochodzi z 1450 roku, kiedy to Jordanowa Wola została wymieniona w dokumencie

dóbr Jana Pileckiego (obok miasta była cuta i wsi Markowa Wola, Kraczkowa, Albigowa, Krzemienica, Wysoka, Sonina, Sietesz, Kosina, wiatosławowa Wola, Ga, Rogóno, Głuchów, Malawa, Handzlówka i Husów). Wola Mała nieustannie wchodziła w skład dóbr sąsiednich. Tak więc po Pileckich właścicielami wsi byli Stadniccy, następnie Lubomirscy, a po nich Potoccy.

Wola Mała należy do parafii w sąsiedztwie (Podzwierzyniec). Istnieje tutaj tylko kaplica (z domem zakonnym) obsługiwana przez Siostry benedyktyńskie NMP Starowiejskie. Kaplica i dom zakonny ufundowała Maria Pelc. Wola Mała była niewielką wsią, czysto pomijaną w spisach poborowych. Według spisu z 1626 roku w Jordanowej Woli było 9 łanów uprawnych. Zamieszkiwało tu 2 zagrodników, 2 komorników z bydłem oraz 1 bez bydła. W inwentarzu dóbr sąsiednich z 1772 roku we wsi naliczono 35 domów, natomiast w 1817 roku liczba ludności wynosiła 181 osób.

Folwark w Woli Małej znajdował się po zachodniej stronie traktu na Leajsk. Składał się z kilkunastu budynków i był systematycznie rozbudowywany i modernizowany przez całe XIX wiek. W latach trzydziestych wybudowano owczarnię, stajnię, młyn, konie i spichlerz, w roku 1841 rozpoczęła się budowa mieszkań folwarcznych, z kolei w latach 60-tych wzniesiono stodołę (nową) oraz kolejną owczarnię. Ponadto znajdowały się tutaj kancelaria z mieszkaniem administratora i szereg budynków pomocniczych. Natomiast na tzw. Zarzeczcu wybudowano gospodarstwo pomocnicze złożone z kilku drewnianych budynków. Około 1900 roku areał folwarku wynosił 542 morgi 405 sian i pól. W Woli Małej nie było wiele budynków publicznych. Jednym z nich była karczma. Najważniejszą inwestycją po II wojnie światowej była budowa szkoły podstawowej.

Zalesie

Osada zajęła ona w II połowie XVIII wieku pod nazwą Nowa Wieś przez ówczesnych właścicieli dóbr sąsiednich Stanisława Lubomirskiego i jego żonę Elbietę (Izabelę) z Czartoryskich. Po śmierci Elbiety (zm. 1816) dobra odziedziczyli jej wnukowie Alfred i Artur Potoccy. W dobrach Potockich wieś pozostała do 1944 roku.

Według tradycji pierwszymi mieszkańcami Zalesia (Nowej Wsi) miały być 18 rodzin sprowadzonych z dóbr Lubomirskiej - Kołomyży. W 1772 roku w Zalesiu było 20 gospodarstw, a w 1817 roku wieś liczyła 221 mieszkańców. Natomiast pod koniec XIX wieku liczba ludności wzrosła do 480 osób, a domostw było 91. Wieś znana z wyrobów garncarskich. Garncarstwo rozpowszechniły 3 rodziny Jurków, które księżna sprowadziła ze wspomnianej Kołomyży. Jurkowie zbudowali pierwsze piecisko do wypalania gliny. Wiadomo, że niejaki Jurek wykonywał wazy do zamku w sąsiedztwie według wzorów dostarczonych przez Elbietę Lubomirską. Obecnie piec garncarski znajduje się w zagrodzie nr 58 Bolesława Panka.

Zalesie należy do parafii w Medyni Głogowskiej. W Zalesiu nie było folwarku. Potoccy zbudowali tutaj leśniczówkę oraz dwie gajówki. Ponadto w lesie, przy granicy z Wąglikami, z inicjatywy Romana Potockiego na wyspie na jednym ze stawów zbudowano altanę, do której prowadził zwodzony mostek. Na czeskiej stronie tego miejsca to nazwano szabeliną. W Zalesiu funkcjonowała jedna karczma (drewniana - przy drodze do Medyni Głogowskiej). W 1910 roku wzniesiono murowaną szkołę. Najważniejszą inwestycją w okresie powojennym była budowa nowej szkoły podstawowej (wraz z przedszkolem).

2.2.3. STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE

Na terenie Gminy Czarna do 2000 roku zewidencjonowano 74 stanowiska archeologiczne. W zestawieniu numery porządkowe stanowisk archeologicznych odpowiadają wyłącznie numerom na rysunku STUDIUM, natomiast z dokumentacją zawartą w zbiorach konserwatorskich i archiwach placówek archeologicznych zgadzają się numery podane w obrębnie poszczególnych miejscowości i arkuszy map AZP (Archeologiczne Zdjęcie Polski).

Spis stanowisk został opracowany w oparciu o dokumentację z badań powierzchniowych prowadzonych w ramach ogólnopolskiego programu AZP. Omawiany teren wchodzi w skład 6 obszarów AZP (100-77, 101-77, 100-78, 101-78, 102-78, 103-78), na których w latach 1982 - 1995 zostały przeprowadzone archeologiczne badania powierzchniowe. W 1999 roku na zlecenie

Agencji Budowy Autostrad zostają przeprowadzone archeologiczne badania sondowe na stanowiskach zarejestrowanych w Woli Małej.

Pierwsze ślady działalności człowieka zarejestrowane na terenie woj. podkarpackiego pochodzą z paleolitu schyłkowego. Okres ten związany z końcem epoki lodowcowej. Na przełomie IX i VIII tysiąclecia kończy się epoka lodowcowa, klimat ulega ociepleniu, tundra przeradza się stopniowo w lasy iglaste i liściaste ciepłolubne. W gospodarce człowieka dominuje rolnictwo, zaczyna odgrywać rolę myślistwo, rybołówstwo i zbieractwo. Obozowiska zakładane są na suchych wydmach piaszczystych z charakterystycznymi domostwami o konstrukcji szkieletowej. Stanowiska z okresu paleolitu i mezolitu występują pojedynczo. Należy tutaj wspomnieć o licznych stanowiskach datowanych ogólnie na epoki kamienia, zlokalizowanych w Czarnej nr 4, 10, 19; w Krzemienicy nr 7, 8, 10, 11, 13, 15, 16, 18, 20, 25; w Medyni Głogowskiej nr 2, 4; w Medyni Łąckiej nr 1 w Pogwizdowie nr 1, 4, 7, 8, 9, 10 i w Zalesiu nr 1.

Kolejnym etapem związanym z umiejętnością uprawy roli i hodowli zwierząt domowych jest młodszą epoką kamienia - neolit, datowana w przedziale chronologicznym 5800/5600 - 2400/2300 lat p.n.e. Neolityzacja naszych ziem dokonywała się dzięki przybyciu grup ludności zza Karpat i rozpowszechnieniu nowych umiejętności tj. produkcji naczyń glinianych, tkactwa plecionkarstwa, zastosowaniu nowych metod uprawy roli a także nowych technik w krzemieniarstwie. Z terenu Gminy Czarna pochodzi 7 stanowisk datowanych na okres neolitu, w tym dla 5 stanowisk zostają określone dokładniejsza chronologia. Są to zarówno rozległe osady wielokulturowe jak i pojedyncze ślady osadnicze, zlokalizowane w miejscach dogodnych dla osadnictwa. Stanowiska te charakteryzują się występowaniem po raz pierwszy materiału ceramicznego na powierzchni terenu.

Pierwszą wyraźnie wyodrębniającą się kulturą młodziej epoki kamienia jest kultura ceramiki wstęgowej rytej, której materiały występują w Czarnej st. 1 i st. 2, oraz w Krzemienicy st. 3 i st. 6. Ludność kultury ceramiki wstęgowej rytej, lokalizowała swoje osady na nizinnych partiach stoków dolinnych lub brzegach wysoczyzn. Zamieszkiwano wówczas w naziemnych, dużych, prostokątnych i trapezowatych domostwach o konstrukcji słupowej. Na niektórych osadach spotyka się pozostałości po tzw. dęgiach domach, których dęgi dochodziły do kilkudziesięciu metrów. Ludność tej kultury utrzymywała dalekosiężne kontakty handlowe, sprowadzając surowiec krzemienisty z oddalonych o ponad 2000 km wschodni.

Pierwszą kulturą epoki brązu, której materiały występują na terenie Gminy Czarna jest kultura trzciniecka datowana w przedziale chronologicznym od XVI do XIII wieku p.n.e. Reprezentowana jest tutaj na 3 stanowiskach archeologicznych: w Czarnej st. 2, oraz w Krzemienicy st. 2 i st. 6. Są to przeważnie osady wielokulturowe o dużej wartości poznawczej i różnorodnym charakterze kulturowym. Ludność kultury trzcinieckiej prowadzi osiadły tryb życia, a dominuje rolnictwo w tym okresie zaczynają odgrywać rolę uprawy rolnicze.

Z miejscowych tradycji trzcinieckich wyrosła grupa tarnobrzeska kultury łużyckiej, datowana na późny okres epoki brązu, tj. XII-VIII / VII w. p.n.e. i wczesny okres żelaza VII-IV w. p.n.e. Proces jej genezy wiąże się z rozpowszechnieniem ciepłolubnego obrządku pogrzebowego, wywodzącego się z kręgu kultur popielnicowych na terenie Europy środkowej. Z terenu Gminy Czarna mamy 31 stanowisk zaliczanych do grupy tarnobrzeskiej: w Czarnej st. 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, w Dębówkach st. 1, w Krzemienicy st. 1, 2, 9, 21, 23, w Pogwizdowie st. 1, 2, 4, 5, 6, i w Woli Małej st. 1, 2, 4, 6. Są to, głównie osady i ślady osadnicze o dużej i średniej wartości poznawczej, rejestrowane na stanowiskach o powierzchni od 0,5 do 15 hektarów.

W pierwszych czterech wiekach naszej ery rozwija się kultura przeworska. Zaznacza się silne oddziaływanie kultury prowincjonalno-rzymskiej i dochodzi do kontaktów handlowych z cesarstwem rzymskim. Jest to okres rozwoju wymiany handlowej i intensywnego wzrostu gospodarczego. Dzięki zastosowaniu żelaza do produkcji narzędzi rolniczych następuje znaczny postęp w tej dziedzinie gospodarki. Upowszechnia się wówczas ceramika toczona na kole garncarskim, oraz następuje rozwój wytwórczości narzędzi i broni z żelaza. Z terenu Gminy Czarna mamy 8 stanowisk: w Czarnej st. 4, 7, 11, 12, 13, w Krzemienicy st. 27, Pogwizdowie st. 2, oraz w Woli Małej st. 6.

Schyłek omawianego okresu IV-V w. n.e., to okres migracji ludności na obszarze Europy środkowej, która objęła również ziemie polskie. Pod koniec V wieku naszej ery na terenie Polski południowo-wschodniej pojawia się kultura wczesnosłowiańska. Zaczyna się nowy okres

wczesnego redniowiecza, który trwa do ko ca XIII wieku. Na przełomie VII / VIII wieku powstaj pierwsze ugrupowania plemienne, a w X wieku tworzą się pierwsze ugrupowania pa stwowe. Na omawianym terenie zewidencjonowano 13 stanowisk archeologicznych datowanych na okres redniowiecza, zlokalizowanych w D brówkach st. 2, 3, Krzemienicy st. 13, 17, 19, 22, 24, 26, 27, 30 w Medyni Gygowskiej st. 4, 5, i Pogwizdowie st. 5.

Ostatni grup 14 stanowisk stanowi stanowiska o chronologii pradziejowej nieokre lonej, zarejestrowanych na całym omawianym terenie. Na stanowiskach tych wyst pują przeważnie nie mają charakterystyczne fragmenty ceramiki, co utrudnia przypisanie jej do wyją ciwej epoki, czy kultury archeologicznej.

SPIS STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH Z TERENU GMINY CZARNA

Lp.	Pojęcie i nr stanowiska	AZP	Rodzaj stanowiska	Okres	Nr działek
1	Czarna 1	101-78/1	Osada	KCWR Ký	900/4, 901/3, 902/2, 910/2, 12/2, 913/2, 914/2, 917/2, 915/4, 918/2
2	Czarna 2	102-78/35	ład osadn. Osada	KCWR KT, Ký	1014, 1015, 1016, 1020, 1022, 1023, 1024
3	Czarna 3	102-78/36	Punkt osadn.	Ký	1508/1, 1504/2, 1504/4
4	Czarna 4	101-78/2	ład osadn.	EK	
5	Czarna 5	101-78/7	ład osadn.	Ký	1877, 1875
6	Czarna 6	101-78/8	Osada	Ký	152/1, 153/1, 185, 190/1, 192/3, 193/5, 204/1, 215/1, 221/3, 220/2, 222/1, 233/1
7	Czarna 7	101-78/9	Osada	Ký, KP	981,
8	Czarna 9	101-78/11	Osada Osada	Ký KP	849, 873/1, 874/5, 874/3, 875/1, 888/3
9	Czarna 10	101-78/12	ład osadn.	EK	691/1
10	Czarna 11	101-78/13	Osada	Ký	576/1
11	Czarna 12	101-78/14	Osada	KP	560/1
12	Czarna 13	101-78/15	ład osadn.	KP	695, 694/11
13	Czarna 14	101-78/16	Osada	Ký	483, 482/1
14	Czarna 15	101-78/17	Osada	Ký	886/7/8, 887/1, 893/1, 894/1, 895/1, 896/1, 897/1, 899/1, 918/1, 900/15/17
15	Czarna 16	101-78/18	ład osadn.	Ký	343, 344
16	Czarna 17	101-78/19	ład osadn.	Ký	960/3
17	Czarna 18	101-78/20			
18	Czarna 19	101-78/21	ład osadn. Osada	EK Ký	338/1/2, 339-341, 343/1, 345, 346/1, 347/1, 348, 352/1/2, 354/3, 355/6, 356/5, 357, 358/1/2, 359/1
19	Czarna 20	101-78/22	ład osadn.	Ký	370
20	D brówki 1	101-78/3	Osada	Ký	296, 563/1, 567/1, 568/2, 577/2, 1304
21	D brówki 2	101-78/23	ład osadn.	W	155,
22	D brówki 3	101-78/24	ład osadn.	WS	138,
23	Krzemienica 1	102-78/19	Punkt osadn.	Ký	2498/1, 2509/2,
24	Krzemienica 2	102-78/20	Punkt osadn. Osada	KT K	842/31, 842/32, 842/72, 842/78
25	Krzemienica 3	102-78/21	Punkt osadn.	KCWR, Ký	642/1/2
26	Krzemienica 4	102-78/22	Punkt osadn.	KP	636, 637
27	Krzemienica 5	102-78/23	ład osadn.	KN	2227
28	Krzemienica 6	102-78/24	Punkt osadn.	KCWR, KT	1713/1, 1713/2
29	Krzemienica 7	102-78/25	ład osadn.	EK	2070
30	Krzemienica 8	102-78/26	ład osadn.	EK	1254
31	Krzemienica 9	102-78/27	Punkt osadn.	Ký	1113, 1114, 1115
32	Krzemienica 10	102-78/28	ład osadn.	EK	1180
33	Krzemienica 11	103-78/57	ład osadn.	EK	2774
34	Krzemienica 12	103-78/58	ład osadn.	KN	2948, 2949/1, 2950
35	Krzemienica 13	103-78/59	ład osadn.	MEK, O	2982/3

36	Krzemienica 14	103-78/60	Osada	KN	2907/8
37	Krzemienica 15	103-78/61	lad osadn.	EK	2895/1, 2896
38	Krzemienica 16	103-78/62	lad osadn.	EK, WEB	3421/1
39	Krzemienica 17	103-78/63	Osada	KN	3421/1
40	Krzemienica 18	103-78/64	lad osadn.	EK, WEB	3421/1
41	Krzemienica 19	103-78/65	lad osadn.	O	3439/4
42	Krzemienica 20	103-78/66	lad osadn.	EK, WEB	3439/4
43	Krzemienica 21	103-78/67	lad osadn.	Ký	2784-85
44	Krzemienica 22	103-78/68	Osada lad osadn.	KN O	2226, 2224
45	Krzemienica 23	103-78/69	lad osadn.	Ký	
46	Krzemienica 24	103-78/70	lad osadn.	O	2128, 2139
47	Krzemienica 25	103-78/71	lad osadn.	EK, WEB	2052/1
48	Krzemienica 26	103-78/72	lad osadn.	O	1721
49	Krzemienica 27	103-78/73	Osada lad osadn.	KN KP, O	1722, 1723/1-2 1724, 1984
50	Krzemienica 28	103-78/74	lad osadn.	KN	2521, 2523-34, 2537/3, 2538-39, 2541/1, 2542/3
51	Krzemienica 29	103-78/111	lad osadn.	KN	3302/3
52	Krzemienica 30	103-78/112	Osada lad osadn.	KN O	3333/1
53	Medynia Gyógowska 1	101-77/3	lad osadn.	KCSz	
54	Medynia Gyógowska 2	101-78/25	Obozowisko	EK	2494
55	Medynia Gyógowska 3	100-77/10	Osada	XVIII w.	1017, 1018, 1016
56	Medynia Gyógowska 4	100-77/11	Osada	P	738, 748
57	Medynia Gyógowska 5	100-77/12	lad osadn.	O	734
58	Medynia Gyógowska 6	100-78/6	lad osadn.	WEB	194
59	Medynia ya cucka 1	101-77/10	lad osadn.	EK	260/1, 259
60	Pogwizdów 1	101-77/11	lad osadn. Cmentarz	EK, Ký	2087/1, 2087/2
61	Pogwizdów 2	101-77/12	Osada	Ký KP, KN	1888, 1887/2, 1887/1, 1886, 1885, 1883, 1894, 1895
62	Pogwizdów 3	101-77/13	lad osadn.	WEB, KN	2006, 1980
63	Pogwizdów 4	101-77/14	lad osadn.	EK, Ký	1971, 1974, 1975
64	Pogwizdów 5	101-77/15	lad osadn. Osada	EK Ký P	1786, 1785, 1799, 1800, 1801, 1802, 1803, 1799, 1780, 1782, 1783, 1772, 1771, 1770
65	Pogwizdów 6	101-77/16	Osada	Ký	1816/2, 1816/1, 1814, 1813, 1812
66	Pogwizdów 7	100-77/13	lad osadn.	EK	253
67	Pogwizdów 8	100-77/14	lad osadn.	EK	420
68	Pogwizdów 9	100-77/15	Kurhan	EK	10
69	Pogwizdów 10	100-77/16	lad osadn.	EK	788/1
70	Wola Mała 1	102-78/1	Osada	MEK, Ký	341
71	Wola Mała 2	102-78/2	Punkt osadn.	Ký	328
72	Wola Mała 4	102-78/4	Punkt osadn.	Ký	769-771
73	Wola Mała 6	102-78/32	lad osadn.	Ký	660
74	Zalesie 1	101-78/6	lad osadn.	EK	628/2

Wykaz skrótów:

KCWR . kultura ceramiki wst gowej rytej
KCSz kultura ceramiki sznurowej
AZP . Archeologiczne Zdj cie Polski

EK	epoka kamienia
MEK	młodsza epoka kamienia
WEB	wczesna epoka brzoza
Ký	kultura ýu ýcka
KN	kultura nieokreplona
K	kultura przeworska
KT	kultura trzciniecka
O	okres redniowiecza
P	późne redniowiecze

2.2.4. CHARAKTERYSTYKA UKŁADÓW RURALISTYCZNYCH I STAN ICH ZACHOWANIA

Wieloletnie wsi należące do Gminy Czarna to osady lokalizowane w okresie XVI - XVII wieku (Czarna, Dąbrowki, Medynia Górgowska i Łąka Cucka, Pogwizdów). Posiadają przeważnie nieregularne rozplanowanie ograniczone zasięgiem obszarów lokalnych. Układy przestrzenne wsi są bardzo różnorodne. Przeważnie nie to typowe ulicówki biegnące na osi północ - południe (Czarna, przysiółek Czarnej Podbórz, Krzemienica, Medynia Górgowska i Łąka Cucka, Pogwizdów, Zalesie) oraz na osi wschód - zachód (Dąbrowki, Wola Mała, przysiółki Czarnej: Kojki, Zawodzie, Skotnik). Wsie takie zwane są ulicówkami. Z czasem zabudowa zagęszcza się oraz powstają przy drogach bocznych, zagumieniach, tworząc wielodrobnice. Na terenie gminy typowymi wsiami wielodrobnymi są Krzemienica i Czarna.

Najstarszą z miejscowości gminy jest Krzemienica lokalizowana w XIV wieku (w okresie intensywnego osadnictwa na prawie niemieckim), posiada regularne rozplanowanie pól i terenów zabudowanych. Pierwotny układ wsi północ - południe, wzdłuż potoku z licznymi dopływami, z zabudową po wschodniej stronie drogi. Z czasem po zachodniej stronie potoku powstają drogi zagumienne tworząc układ wielodrobnicy. W centralnej części wsi znajduje się kościół i zespół dworski. Zabudowa Krzemienicy jest zwarta. Budynki mieszkalne przeważnie zwrócone kalenicami do drogi, budynki gospodarcze szczytem. Zagrody przeważnie z 2 budynków bywają jednak 3 i 5 budynkowe. Znakomicie zachowały się do dnia dzisiejszego symetryczny układ łanowy pól z drogami polnymi wzdłuż łanów. Widoczny jest łan dworski i plebański. Zachowały się również historyczny układ dróg z widocznym przebiegiem traktu miejskiego.

Wieś Wola Mała powstaje w I połowie XV wieku przy trakcie na Łęka. Rozplanowana na osi wschód - zachód w dorzeczu Wisłoka. Najstarsza zabudowa znajduje się po obu stronach drogi biegnącej wzdłuż starego Wisłoczyska. W późniejszym okresie (zapewne w XVII w.) powstaje wykształcająca się nowa droga równoległa do starej z rzadko rozrzuconą zabudową po obu stronach. Zabudowa wsi zwarta, zagrody przeważnie 2 budynkowe. Dobrze zachowany układ łanowy po północnej stronie drogi. Zespół dworski zlokalizowany jest w zakolu Starego Wisłoczyska po wschodniej stronie drogi na Łęka (obecnie Wola Wiłksza).

Miejscowość Czarna powstaje w 1562 roku. Rozplanowana jest na osi północ - południe. W XVIII wieku był w Czarnej port rzeczny na Wisłoku. W południowej części wsi zabudowa skupia się w osadach nadrzecznych: Zawodne, Skotnik, Kmiecie. W części północnej są to przysiółki przy granicy obszarów lokalnych: Podbórz z okazałym zespołem leńcówki i Kojki. Zabudowa przeważnie zwróconych kalenicami do drogi. Zagrody 2 lub 3 budynkowe. Układ łanowy pól nieregularny, uwarunkowany przebiegiem koryta rzeki. Przysiółek Kojki usytuowany jest na osi wschód - zachód wzdłuż drogi na Dąbrowki i Rakszaw.

Wieś Dąbrowki powstaje w 1584 r. jako osada nadrzeczna z przeprawą promową. Rozplanowana jest na osi wschód - zachód wzdłuż koryta Wisłoka, a na północ - południe wzdłuż drogi na Łęka. Układ pól nieregularny, uwarunkowany korytem rzeki. W północnej części wsi, na granicy obszarów lokalnych powstaje w XIX w. zespół leńcówek późniejszy Zarząd Lasów Ordynacji Potockich.

Miejscowości Pogwizdów, Medynia Górgowska i Łąka Cucka powstają na początku XVII wieku. Zają one są na osi północ - południe, nad potokiem Pogwizdówka. Zabudowa wsi jest zwarta, zlokalizowana pomiędzy dwoma drogami (od zachodu droga nad potokiem Pogwizdówka na Nienadówkę, od wschodu trakt na Sokołów Mł.). Układ łanowy pól Pogwizdowa skierowany jest

na zachód, układ planowy Medyni i Głogowskiej skierowany jest na wschód. Wszystkie wymienione wsie posiadają jeden kościół zlokalizowany w centralnej części Medyni Głogowskiej przy drodze na Zalesie. Zespół dworski zlokalizowany był w górnej części wsi przy granicy z Trzebosi. Zespół dworski w Pogwizdowie znajdował się w zachodniej części wsi przy granicy ze Stobiernią (obecnie tereny zalesione).

Najmłodsze miejscowości Gminy Czarna jest wieś Zalesie założona w II połowie XVIII w. Rozplanowana na osi północ - południe przy zachodniej granicy dwóch obszarów leśnych. Zalesie jest typową ulicówką. W XVIII wieku na skrzyżowaniu dróg na Leżajsk i w kierunku Rakszawy znajdował się tu niewielki folwark. W późniejszym okresie leśniczówka i 2 gajówki. Zabudowa mieszkalna usytuowana szczytowo do drogi. Zagrody przebiegały nie składają się z dwóch budynków. Zachował się regularny układ planowy pół rozłożony symetrycznie po obu stronach drogi. Istotny wpływ na rozplanowanie wsi Gminy Czarna miały zmiany gospodarcze w XIX wieku. Zrezygnowano wówczas z folwarków na słabych glebach i gospodarkę rolną zastąpiła leśnictwo.

SPIS HISTORYCZNYCH UKŁADÓW RURALISTYCZNYCH

Nazwa miejscowości	Układ ruralistyczny	Datowanie	Uwagi
Czarna	Układ przestrzenny wsi	lokacja 1562	
Dębówka	Układ przestrzenny wsi	lokacja 1584	
Krzemienica	Układ przestrzenny wsi	lokacja 1342 - 1349	
Medynia Głogowska	Układ przestrzenny wsi	pocz. XVII w.	
Medynia i Głogowska	Układ przestrzenny wsi	pocz. XVII w.	
Pogwizdów	Układ przestrzenny wsi	pocz. XVII w.	niezachowany
Wola Mała	Układ przestrzenny wsi	I poł. XV w.	
Zalesie	Układ przestrzenny wsi	II poł. XVIII w.	

2.2.5. CHARAKTERYSTYKA ZACHOWANEJ ZABUDOWY MUROWANEJ

Zabytkowa zabudowa murowana na terenie Gminy Czarna jest bardzo skromna. Należy do niej kościół w Czarnej i Medyni Głogowskiej oraz kaplica w Woli Małej. Do ciekawszych przykładów budownictwa murowanego należy zaliczyć zespół budynków dawnej Dyrekcji Lasów Potockich w Dębówce oraz leśniczówkę w Czarnej. W Krzemienicy oprócz zachowanych szczytowo dwóch zespołów folwarcznych, znajduje się kilka zabytkowych obiektów murowanych (szkoła, budynki kolejowe, karczmy, domy mieszkalne). Takie w pozostałych miejscowościach zabudowa murowana jest bardzo skromna. We wspomnianych Dębówce zachowały się jeszcze dwa budynki: szkoła oraz dom ludowy, w Pogwizdowie także szkoła (obecnie przedszkole), w Czarnej dwa budynki mieszkalne oraz młyn natomiast w Medyni Głogowskiej piec garncarski i jeden dom.

Kościół parafialny w Czarnej

Jest to obiekt usytuowany w centrum wsi, na tzw. Podbórze, został wybudowany w latach 1922-26. Murowany z cegły, otynkowany, neogotycki, orientowany. Złożony z prostokątnego korpusu i w szczytowej części prostokątnego prezbiterium. Fasada zamknięta pseudoschodkowym szczytem, od północy do korpusu dobudowana transeptowa kaplica, przy prezbiterium (takie od północy) zakrystia. Dachy pokryte blachą. Nad korpusem dach dwuspadowy, prezbiterium i kaplica z dachami wielospadowymi, a zakrystia pulpitowym. W kalenicach korpusu wieżyczka na sygnaturkę. Okna zamknięte łukiem ostrym. Wewnątrz wyposażenie neogotyckie.

Kościół parafialny w Medyni Głogowskiej

Usytuowany na wzgórzu, w centrum wsi, przy drodze do Zalesia. Został wzniesiony w latach 1958-59 według projektu krakowskiego architekta Józefa Budzińskiego. Murowany z cegły,

otynkowany, trójnawowy, orientowany. Prostokątny korpus zamknięty od wschodu nieszym, półkolistym prezbiterium, od zachodu schodkowym, dwukondygnacyjnym szczytem. Przy narożniku północno - zachodnim wysunięta kwadratowa, półkondygnacyjna wieża, z prawej strony niewielka, okrągła wieżyczka mieszcząca klatkę schodową na chór. Kruchta w postaci pięciu arkad (4 od zachodu i 1 od południa). Nawy boczne zamknięte transeptowymi kaplicami. Dachy pokryte blachą. Otwory okienne w nawach bocznych i kaplicach smukłe, zamknięte łukiem pełnym, w korpusie okrągłe.

Kaplica i dom Sióstr Służebniczek NMP Starowiejskich w Woli Małej

Kaplica murowana z cegły, otynkowana, orientowana. Do prostokątnego, dwuprzęsłowego korpusu od zachodu dobudowana nieszym i wysunięta kruchta (na planie kwadratu). Dachy dwuspadowe pokryte blachą. Zewnętrzne narożniki ozdobione lizenami, które wspierają gzyms podokapowy arkadkowy. Podobny wystrój otrzymał szczyt korpusu, który zwieńczyony dodatkowo sterczyną z krzyżem. Wnętrze korpusu zamknięte sklepieniem kolebkowym, podzielone pilastrami. Od południa do kaplicy dobudowany prostopadły dwutraktowy, parterowy z mieszkalnym poddaszem dom zakonny. Elewacja frontowa zachodnia (północna) zaakcentowana dwuosiowym pseudoryzalitem, który zwieńczyony trójprzęsłowym szczytem. Narożniki oflankowane lizenami. Otwory okienne w profilowanych obramieniach uszakowych z kluczami, ponadto profilowany gzyms wydzielający cianki kolankowe. Dachy dwuspadowe pokryte blachą.

Zespoły folwarczne w Krzemienicy

Pierwszy zespół folwarczny znajduje się w centrum wsi. W otoczeniu mocno zdewastowanego parku, w którym do chwili obecnej rosnie kilka pomnikowych drzew, zachowały się trzy mocno przebudowane budynki (wzniesione w 4 ćw. XIXw.): stodoła, obora i kuźnia. Budynki zajęte one na planie prostokąta, z dachami dwuspadowymi pokrytymi dachówką. Drugi zespół folwarczny znajduje się na tzw. Woli Krzemienickiej, przy szosie E 4, był to dawny folwark dominikanów z łąką, który w latach 30-tych XIX wieku wykupili Potoccy. Obecnie na terenie folwarku znajdują się dwa zabytkowe, zupełnie przebudowane obiekty: dawna owczarnia i stodoła.

Obiekty dawnej Dyrekcji Lasów Ordynacji Potockich w Dębówkach

W Dębówkach znajduje się kilka obiektów dawnej Dyrekcji Lasów Ordynacji Potockich (zob. także zabudowa drewniana). Są to obiekty usytuowane po obu stronach szosy do Leśniska.

Kancelaria i mieszkanie nadleśniczego - wybudowana w 1928 roku w stylu dworskim, murowana z cegły, otynkowana, zajęta ona na planie prostokąta, dwutraktowa. Przy elewacji frontowej (wsch.) portyk wsparty na czterech kolumnach, poprzedzony wachlarzowymi schodami. Przy elewacjach półn. i wsch. wtórne ganki. Wnętrze dwutraktowe, przekształcone. Dachy pokryte dachówką ceramiczną, nad korpusem czterospadowy dach mianowany polski, nad portykiem dwuspadowy.

Gajówka usytuowana na skraju lasu, na zachód od szosy. Wzniesiona około 1900 roku, murowana z cegły, częściowo otynkowana (detal architektoniczny), zajęta ona na planie nieregularnym, parterowa, z mieszkalnym poddaszem, dwutraktowa. Przy elewacji frontowej (wsch.) skrajny, jednoosiowy ryzalit, przy elewacji tylnej dwuosiowy. Obok ryzalitu frontowego weranda z trzema kolumnami. Dachy wielospadowe (ryzalit z naczółkami) pokryte dachówką. Narożniki boniowane, otwory okienne (zamknięte łukiem segmentowym) w obramieniach z kluczami.

Ponadto w skład zespołu wchodzi lodownia. Są to dwa niewielkie obiekty usytuowane na północ od budynku Dyrekcji Lasów. Zajęte one je na planie prostokąta, wymurowane z cegły i odarniowane. Pierwsza z nich dwudzielna, częściowo piętrowa. W cianie frontowej inicjały SRP+ oraz herb Potockich. Druga jednoprzestrzenna przykryta sklepieniem kolebkowym.

Le niczówka w Czarnej

Usytuowana na skraju lasu, na wschód od drogi do Sokołowa, na tzw. Podbórze. Jest to obiekt murowany, częściowo otynkowany (detal architektoniczny), zajęty na planie prostokąta, dwutraktowy, parterowy. Dachy wielospadowe pokryte dachówką. Elewacja frontowa (zach.) zaakcentowana portykiem kolumnowym. W szczycie portyku data 1934 oraz gzymsy. Ponadto przy elewacji frontowej i tylnej jednoosiowe, skrajne ryzality. Narożniki oparte na pilastrach, profilowane gzymsy wydzielały cianki kolankowe. Otwory w obramieniach uszakowanych kluczami.

Szkoła w Dębówkach

Wybudowana w 1909 roku (użytkowana do 1994), zajęta na planie prostokąta, parterowa, dwutraktowa. Elewacje zaakcentowane podziałem ramowym (pilastry), elewacja frontowa (zach.) - ryzalitem środkowym. Dach czterospadowy pokryty dachówką.

Budynki szkolne w Krzemienicy

Usytuowane obok kościoła filialnego. Są to dwa budynki wybudowane w latach 1899 i 1912. Pierwszy z nich parterowy, dwutraktowy, z podziałem ramowym. Przy elewacji frontowej (północ.) szalowany pionowo, drewniany ganek, w szczycie którego pierwotnie znajdowały się data 1899. Budynek drugi, dobudowany do poprzedniego od zachodu, parterowy, dwutraktowy, częściowo otynkowany. Dach dwuspadowy pokryty dachówką.

Szkoła w Pogwizdowie

murowana z cegły, otynkowana, parterowa, dwutraktowa. Od frontu ganek zwieńczony trójczłonowym szczytem ze sterczynami. Elewacje oparte na lizenach, zwieńczone profilowanym gzymsami podokapowymi. Dach dwuspadowy naczółkowy pokryty blachą.

Dom ludowy w Dębówkach

Jest to budynek zajęty na planie wydłużonego prostokąta, parterowy, dwutraktowy. Elewacja frontowa - wschodnia z dwoma skrajnymi, dwuosiowymi ryzalitami. Dach dwuspadowy pokryty dachówką.

Młyn elektryczny w Czarnej

Wybudowany w latach 30-tych XX wieku przez budowniczego z wyjątkiem Stanisława Rogowskiego. Budynek dwukondygnacyjny, pokryty dachem dwuspadowym i blachą. Podczas powojennych remontów i modernizacji usunięto detal architektoniczny.

Budynki kolejowe w Krzemienicy

Zachowane dwa obiekty wybudowane na początku XX wieku: budynek stacyjny oraz dom drożnika. Zajęte na planie litery L, parterowe, półtraktowe. Dachy dwuspadowe pokryte dachówką.

Karczmy w Krzemienicy

Karczma (obecnie dom nr 333). Parterowa z użytkowym poddaszem, zajęta na planie prostokąta, dwutraktowa narożnikami, oparta na boniowaniu, elewacja frontowa (północ.) jednoosiowa, zaakcentowana fasadą, w której data 1911. Otwory w profilowanych obramieniach z gzymsami nadokiennymi. Dachy dwuspadowe pokryte blachą.

Karczma (obecnie sklep). Dobudowana do domu ludowego, parterowa, zajęta na planie prostokąta, dwutraktowa. Dach dwuspadowy pokryty dachówką. Podczas powojennych remontów i adaptacji na sklep usunięto detal architektoniczny.

Karczma w Medyni ulla cuckiej

Drewniano - murowana, parterowa, zaży ona na planie prostok ta, jednotraktowa (ob. dom nr 143). Dach dwuspadowy pokryty blach . Przy elewacji frontowej ganek. Otwory okienne zamkni te żykiem odcinkowym.

Piec garncarski w Medyni Gógowskiej

W zagrodzie nr 381. Piec wymurowany z peżynej cegży, oblepiony glin , przesklepiony kolebk . Spaliny odprowadzone do wysokiego komina.

Domy mieszkalne

W Czarnej znajduj si dwa zabytkowe domy murowane. Pierwszy z nich wybudowano w 1891 roku (data w szczycie). Jest to obiekt parterowy, zaży ony na planie prostok ta, dwutraktowy. Naro a opi to lizenami. Dach dwuspadowy naczóżykowy pokryty dachówk . Drugi (nr 728) wzniesiono w okresie mi dzywojennym - parterowy, na planie prostok ta, dwutraktowy, przykryty dachem dwuspadowym i eternitem. Okna posiadaj opaskowe obramienia, ponadto gzymś wydzielaj cy ciank kolankow .

Dom nr 654 w Krzemienicy zostażywybudowany w 1924 roku, zaży ono go na planie prostok ta. Układ wn trza dwutraktowy. Przy elewacji frontowej ganek. Dachy dwuspadowe pokryte blach . Dom nr 940- wybudowany w okresie mi dzywojennym. Parterowy, dwutraktowy, zaży ony na planie prostok ta. Dach dwuspadowy naczóżykowy pokryty blach . Naro a z boniowaniem, otwory okienne w opaskowych obramieniach.

W Woli Małej istniej trzy zabytkowe domy murowane: budynki nr 163, 200 i 201. S to obiekty parterowe, zaży one na planie prostok ta, dwutraktowe. Posiadaj dachy dwuspadowe (w nr 163 naczóżykowy) pokryte blach i dachówk . Otwory okienne w budynku nr 163 posiadaj opaskowe obramienia z kluczami. Z kolei dom nr 200 posiada profilowany gzymś podokapowy.

Dom bez nr (nieu ytkowany) w Medyni Gógowskiej - wybudowany po 1920 roku dla Bolesława Jurka. Jest to obiekt parterowy, zaży ony na planie prostok ta, dwutraktowy. Elewacje urozmaicone podziażyem ramowym, przy elewacji frontowej zrbowoy ganek. Dach dwuspadowy pokryty dachówk .

SPIS ZABYTKOWYCH OBIEKTÓW MUROWANYCH NA TERENIE GMINY CZARNA

Nazwa miejscowoci	Obiekt	Materiały	Datowanie - remont	Nr rejestru ży - u ytkownik
Czarna	Ko cióży parafialny	mur.	1922-26	parafia rzym.-kat.
Czarna	Dom mieszkalny nadle nictwa obecnie le nictwo	mur.	1934	A-971
Czarna	Dom nr 80	mur.	pocz. XX w.	Tadeusz Peszko
Czarna	Dom nr 350	mur.	4 w. XIX w.	Józef Niemczyk
Czarna	Dom nr 728	mur.	1930	
Czarna	Młyn elektryczny	mur.	po 1930	Biernat
D brówki	ZespóżyBud. Dyrekcji Lasów Ord. ýa c. biuro i mieszkanie kontrolera nr 93	mur.	1931	Nadle nictwo Le ajsk
D brówki	ZespóżyBud. Dyrekcji Lasów Ord. ýa c. kanc. i mieszkanie nadle niczego nr 96	mur.	1928	Nadle nictwo Le ajsk
D brówki	ZespóżyBud. Dyrekcji Lasów Ord. ýa c.-	mur.	pocz. XX w.	

	gajówka obecnie dom nr 94a			
D brówki	ZespółBud. Dyrekcji Lasów Ord. ya c.- kolumna z rze b w. Józefa	mur.	1899	
D brówki	Szkoła	mur.	1909 remont 1989	
Krzemienica	Zespółkościół paraf.-schodki na cmentarz	kam.	ok.1827(?)	
Krzemienica	Zespółszkoły- budynek I obecnie O rodek Zdrowia	mur.	1889	
Krzemienica	Zespółszkoły- budynek II obecnie O rodek Zdrowia	mur.	ok.1912 remont 1986-1991	
Krzemienica	Budynek stacyjny obecnie przystanek PKP	mur.	pocz. XX w.	
Krzemienica	Dom dró nika w przysiółku Kolonia nr 310	mur.	ok.1910	
Krzemienica	Karczma obecnie dom nr 333	mur.	1911	Jan Welc
Krzemienica	Zespółfolwarczny I - owczarnia	mur.	1835-1838	proj. Jan Tokarski
Krzemienica	Zespółfolwarczny II - stajnia	mur.	4 w. XIX w. przebud.1989	
Krzemienica	Zespółfolwarczny II -stodoła . obecnie magazyn	mur.- drewn.	4 w. XIX w. kilkakrotny remont	G.S.
Krzemienica	Dom nr 940	mur.	1927 remont 1948	Stanisław Welc
Medynia Gyógowska	Kościółparaf. p.w. Nawiedzenia MB	mur.	1958-59	parafia rzym.-kat.
Medynia Gyógowska	Poczta obecnie dom nr 251	mur.	4 . XIX w.	Bolesław Jurek
Medynia Gyógowska	Zagroda garncarska nr 14 - piec garncarski	mur.- drewn	ok.1955	Kazimierz Horz pa
Medynia Gyógowska	Zagroda garncarska nr 14 - dom	drewn.	1910 remont 1935	Kazimierz Horz pa
Medynia Gyógowska	Zagroda garncarska nr 105 - piec garncarski	mur.	ok.1920 obud. 1960	Emil Gojójuch
Medynia Gyógowska	Zagroda garncarska nr 134 - piec garncarski	mur.	ok.1955	Stanisław Golec
Medynia Gyógowska	Zagroda nr 258 - chlew	mur. drewn.	k. XIX w. remont 1950	Maria Stawan
Medynia Gyógowska	Piec garncarski nr 137	mur.	ok.1960	Tadeusz Bojda
Medynia ya cucka	Kapliczka przy drodze	mur.	XIX/XX w.	Emilia Wo
Medynia ya cucka	Karczma dom nr 90	mur. drewn.	pocz. XX w. remont 1935	Alfred Pietraszek
Medynia ya cucka	Dom nr 8	mur. drewn.	1930	Edward Gojójuch
Medynia ya cucka	Dom nr	mur.	ok.1930	Stanisław Gojójuch
Pogwizdów	Szkoła	mur.	1932	

	obecnie przedszkole			
Pogwizdów	Zagroda nr 19 - piwnica	mur.-drewn.	ok.1920	Maria Prucnal
Wola Mała	Siostry Służebniczek NMP Starowiejskie Kaplica filialna	mur.	1912	
Wola Mała	Siostry Służebniczek NMP Starowiejskie Dom zakonny	mur.	1912	
Wola Mała	Dom nr 163	mur.	1939	Antoni Sowa
Wola Mała	Dom nr 200	mur.	1900	
Wola Mała	Dom nr 201	mur.	1900	

2.2.6. CHARAKTERYSTYKA ZACHOWANEJ ZABUDOWY DREWNIANEJ

Zespółko cielny w Krzemienicy

Najcenniejszym zabytkiem architektury drewnianej na terenie Gminy Czarna jest zespółko cielny w Krzemienicy. W skład zespołu wchodzi: kościół kostnica, dzwonnica oraz ogrodzenie. Kościół p.w. św. Jakuba Starszego (do 1975 roku parafialny) został wybudowany na sztucznym wzniesieniu, w centrum wsi, po południowej stronie szosy z Czarnej do Woli Krzemienickiej. Jest to budowla tylna orientowana, drewniana, konstrukcji zrębowej (wzmocnionej lisicami), dwudzielna, z kruchtami od zachodu i północy. Ściany zrębów nawy i prezbiterium równej wysokości. Korpus prostokątny, prezbiterium zamknięte trójbocznie, przy murze od północy zakryte. Nad nawą dach dwuspadowy, nad prezbiterium pięciopięciowy kalenicowy, nad kruchtę zachodnią dwuspadowy, nad północną pięciopięciowy, a nad zakrytą pulpitowy. Wszystkie dachy oraz ściany podbite gontem. Przecięcie posadowiona na podmurówce ceglano-kamiennej. W kalenicy dachu korpusu wieżyczka na sygnaturkę. Pod prezbiterium sklepiona komora grobowa dostępna z nawy. Wewnątrz korpus pseudotrójnawowy - nawy boczne wydzielone drewnianymi filarami. Chór muzyczny w zachodniej części nawy. Stropy kolebkowe pozornie. Ściany podzielone pilastrami. Ołtarz główny przeniesiony około 1800 roku z kościoła dominikanów w Łące, ponadto trzy ołtarze boczne, chrzcielnica, ambona oraz dwa epitafia.

Dzwonnica - usytuowana na zachodniej osi kościoła, połączona z ogrodzeniem, murowano-drewniana. Zbudowana z murowanych, otynkowanych filarów, między którymi drewniane sumiki.

Kostnica - wybudowana po południowej stronie kościoła, połączona z ogrodzeniem. Zrębowa jednoprzestrzenna, na planie prostokąta. Dach dwuspadowy pokryty gontem. Ogrodzenie pierwotnie otaczało cmentarz przykościelny, zostało one na planie nieregularnym, zbliżonym do owalu, sumikowo-tytułkowe (sumiki z metalowych dwuteowników oszalowanych deskami), przykryte dwuspadowym daszkiem, który pobity gontem. Od północnego - zachodu i północnego - wschodu furtki, przy których kamienne schody.

Plebania i wikarówka w Medyni Górowskiej

Z drewnianych zabytków sakralnych należy wymienić jeszcze plebanię i wikarówkę w Medyni Górowskiej. Budynek mieszkalny jest zrębowy, zostało one na planie prostokąta, dwutraktowy z pomieszczeniami gospodarczymi pod wspólnym dachem. Od frontu obszerny przydach wsparty na rysiach. Dachy dwuspadowe pokryte dachówką.

Gumno w Woli Małej

Gumno przy kaplicy (i domu zakonnym) Sióstr Służebniczek NMP Starowiejskich w Woli Małej (wybudowane około 1900 roku) składa się z budynku mieszkalnego oraz budynków gospodarczych wybudowanych na planie litery „L”.

Obiekty dawnej Dyrekcji Lasów Ordynacji Potockich w D brówkach

W skład zespołu wchodzi następujące drewniane budynki: Dyrekcja Lasów, adiunktówka, suszarnia nasion, budynek gospodarczy, biuro z mieszkaniem kontrolera oraz murowane budynki opisane w pkt. 2.2.5.

Dyrekcja Lasów - usytuowana po lewej stronie szosy, wzniesiona około 1900 roku. Zrównoważona, parterowa z mieszkalnym poddaszem, wybudowana w tzw. stylu szwajcarskim, zajęta ona na planie litery sH+ (współcześnie nie dobudowano murowane skrzydło południowo-wschodnie). Układ wnętrza trójtraktowy, przekształcony. Elewacja frontowa - zachodnia dziewięćosiowa: po bokach dwuosiośowe ryzalitty z trójczłonowymi szczytami, w których balkony. Ryzalitty połączone słupowym podcieniem. Od południa i północy ozdobnie szalowane ganki. Otwory okienne w snycerskich obramieniach. Dach wielospadowy kalenicowy pokryty blachami.

Adiunktówka - usytuowana po zachodniej stronie szosy, frontem zwrócona na wschód. Wybudowana w I połowie XIX wieku. Jest to obiekt parterowy, jednotraktowy, zajęta ona na planie litery sL+, otynkowany. Przy elewacji frontowej ganki wsparte na słupach. Dach wielospadowy z powiekami pokryty gontem. Suszarnia nasion (około 1860) - usytuowana za adiunktówką, konstrukcji mieszanej, dwukondygnacyjowa, zajęta ona na planie o mioboku. Kondygnacja dolna sumikowo - żłokowa, górna nadwieszona, wsparta na słupach konstrukcji szkieletowej. Dach wielospadowy z ozdobnymi sterczynami pokryty gontem. Budynek gospodarczy - wybudowany obok suszarni, zrównoważona, zajęta ona na planie wydłużonego prostokąta. Dach dwuspadowy pokryty dachówkami.

Biuro z mieszkaniem kontrolera - wzniesione w 1931 roku, usytuowane na południe od adiunktówki. Jest to budynek zrównoważony, otynkowany, parterowy z mieszkalnym poddaszem, zajęta ona na planie litery sH+. Dachy kalenicowe pokryte dachówkami. W elewacji frontowej od wschodu dwa skrajne, jednoosiowe ryzalitty, między którymi portyk wsparty na czterech kolumnach. W elewacji tylnej, między ryzalitami, weranda. Układ wnętrza dwu i półtraktowy, przekształcony.

Gajówki w Zalesiu, Medyni i Cuckiej i Krzemienicy.

Spółród licznych zabudowań dozorczych do chwili obecnej zachowały się gajówki w Zalesiu, Medyni i Cuckiej oraz Krzemienicy. Są to budynki zrównoważone, oszalowane, zajęte one na planie prostokąta, dwutraktowe, przykryte dachami dwuspadowymi. Gajówka w Krzemienicy posiada werandę przy elewacji frontowej.

Przy wszystkich obiektach znajdują się zabudowania gospodarcze - w Zalesiu obok zrównoważonego budynku gospodarczego murowana lodownia, podobnie w Medyni i Cuckiej. Ponadto w Zalesiu zachowały się pozostałości zabudowań dawnego leniactwa Potockich: starodrzewie i zrównoważone stodoły z kołkowanymi wrotami na przestrzały.

Budynki przemysłowe

Z budynków przemysłowych należy wymienić młyn w Krzemienicy i Medyni Górgowskiej. Pierwszy z wymienionych obiektów znajduje się w przysiółku Chodakówka (przy granicy z Czarnym), a został wybudowany około 1900 roku przez Mikołaja Nycza. Jest to budynek zrównoważony, oszalowany, dwukondygnacyjny. Przy elewacji tylnej dostawiona murowana maszynownia (z maszynami parowymi), a przy bocznej (zach.) dobudówka, mieszcząca zespół napędowy kołowy młyński. Dach dwuspadowy pokryty dachówkami.

Drugi młyn wybudował w 1938 roku Jan Prucnal w centrum wsi, przy drodze do Sokołowa Młp. Jest to obiekt konstrukcji ryglowej z wypełnieniem z cegły (tzw. śpruski mur), trójkondygnacyjny z użytkowym poddaszem, przykryty dachem dwuspadowym i blachami. Przy elewacji frontowej i tylnej dobudówki: maszynownia i biura. Na wprost młyna, po drugiej stronie drogi znajduje się dom młynarza.

Budynki mieszkalne

Najstarsze budynki mieszkalne charakteryzowały się prostym planem i formą. Były to obiekty jednotraktowe, ewentualnie półtraktowe, z przelotem sieni i pomieszczeniami gospodarskimi pod wspólnym dachem (w Czarnej warsztaty tkackie). W bogatszych zagrodach występowały budynki gospodarcze (konstrukcji zrębowej lub szkieletowej). Wszystkie obiekty były przykryte wysokimi, siodłanymi dachami. Tak wyglądał dom Anieli Chudzik w Czarnej z 1793 roku, zagroda Franciszka Markiela w Czarnej Podbórz (z 1797r.), czy też gospodarstwo p. Mokrzyckiego w Krzemienicy z około 1813 roku.

W Czarnej zachowały się kilka domów z połowy XIX wieku. Budynek mieszkalny nr 601-zrębowy, na planie prostokąta, półtraktowy, z przelotem sieni na osi podłużnej. Dach dwuspadowy pokryty eternitem. Budynki nr 658, 678, 244. Przy tym ostatnim zrębowy stodoła. Zagroda nr 848 zbudowana z domu i zabudowa gospodarczych na planie litery „L”. Z budynków nowszych należy wymienić dom nr 63- parterowy z mieszkalnym poddaszem, przykryty dachem dwuspadowym łamanym polskim, w którym facjata oraz dom nr 170- zrębowy, dwutraktowy, dach dwuspadowy z wydatnymi okapami i pазdurami pokryty dachówką, przy elewacji frontowej szalowany płycinowo-ganek.

W Dąbrowkach należy zwrócić uwagę na dom nr 361 (obok kapliczki). Jest to budynek zrębowy, oszalowany, zbudowany na planie prostokąta, dwutraktowy. Dach dwuspadowy pokryty dachówką. Przy elewacji frontowej szalowany płycinowo-ganek.

W Krzemienicy w bardzo dobrym stanie zachowują się zagroda nr 32 (dom, obora z chlewem, stodoła). Budynek mieszkalny jest zrębowy, częściowo oszalowany, dwutraktowy. Budynki gospodarcze także zrębowe. W stodole wykowane wrota na przestrzał. Dachy dwuspadowe pokryte dachówką. Obok zabudowa stara lipa z kapliczką szafkową. Zagroda nr 67- dom z budynkiem gospodarczym (stodoła z oborą pod wspólnym dachem). W stodole wykowane wrota, wejście do obory pod zadaszeniem podpartym ryzami. Zagroda obok młyna - zrębowe budynki (dom, stodoła, obora). Dachy dwuspadowe pokryte dachówką. Dom nr 163 z około połowy XIX wieku, zrębowy, wzmocniony słupami, dwutraktowy, dach dwuspadowy pokryty dachówką. Budynek nr 770- zrębowy, oszalowany, dwutraktowy. Dach dwuspadowy pokryty dachówką. Okapy szczytowe jaskowo-wieszarowe z trzema oknami w ozdobnych obramieniach. Dom nr 699 - zrębowy, półtraktowy, pierwotnie z pomieszczeniami gospodarskimi pod wspólnym dachem.

W Medyni Głogowskiej należy wymienić zagrodę nr 354 (dom z oborą). Są to budynki zrębowe, dom oszalowany, z ozdobnym gankiem przy elewacji frontowej. Dom nr 398 (p. Prucnal) - zrębowy, oszalowany, jednotraktowy, przy elewacji frontowej ganek. Zagroda nr 615 - dom zrębowy, jednotraktowy z pomieszczeniami gospodarskimi pod wspólnym dachem, stodoła konstrukcji szkieletowej. Obok drewniana kapliczka. Ponadto zespół 3 domów w centrum wsi (bez numerów) zrębowych, jednotraktowych, z pomieszczeniami gospodarskimi pod wspólnym dachem.

W Medyni Głogowskiej należy zwrócić uwagę na dom nr 152 wybudowany w końcu XIX wieku. Jest to obiekt zrębowy, zbudowany na planie prostokąta, jednotraktowy, z dachem dwuspadowym pokrytym blachą.

W Pogwizdowie znajduje się zagroda nr 535 - dom ze stodołą. Budynek mieszkalny zrębowy, jednotraktowy z sienią przelotową. Dach dwuspadowy pokryty blachą. Stodoła konstrukcji szkieletowej. Dom nr 586 - wybudowany w okresie międzywojennym, zrębowy, oszalowany, parterowy z mieszkalnym poddaszem. Dach dwuspadowy łamany polski z facjatą.

W Woli Małej około 1915 roku wybudowano dom nr 64a. Jest to budynek zrębowy, oszalowany, dwutraktowy, z gankiem przy elewacji frontowej. Dach dwuspadowy pokryty dachówką. Okapy szczytowe jaskowo-wieszarowe z trzema oknami. Natomiast w 1875 roku (data na tragarzu) został wybudowany dom nr 97- zrębowy, dwutraktowy z sienią przelotową. Dach dwuspadowy pokryty dachówką.

Należy zwrócić uwagę na fakt, że część starych budynków mieszkalnych jest obecnie pieczołowicie remontowana i adaptowana na cele letniskowe. Jako przykłady mogą posłużyć budynki w Medyni Głogowskiej (nr 985) i Zalesiu (nr 230, 277).

SPIS ZABYTKOWYCH OBIEKTÓW DREWNIANYCH NA TERENIE GMINY CZARNA

Nazwa miejscowości	Obiekt	Materiał	Datowanie - remont	Nr rejestru wytykownik
Czarna	Zagroda nr 200 - dom	drewn.	ok.1900	Mudzik
Czarna	Zagroda nr 200 - stodoła	drewn.	ok.1900	Mudzik
Czarna	Zagroda nr 268 - dom warsztat tkacki	drewn.	1793	Aniela Chudzik
Czarna	Zagroda nr 268 - stajnia	drewn.	k. XIX w.	Michał Czado
Czarna	Zagroda nr 268 - stodoła	drewn.	1894	Michał Czado
Czarna	Dom nr 22	drewn.	4 w. XIX w	El bieta Michta
Czarna	Dom nr 209	drewn.	2 poł XIX w.	Marian Pelc
Czarna	Dom nr 244	drewn.	k. XIX w.	
Czarna	Dom nr 380	drewn.	1894	Stanisław Kluz
Czarna	Dom nr 492	drewn.	3 w. XIX w.	Stanisław Gut
Czarna	Dom nr 649	drewn.	2 w. XIX w.	Tadeusz Pelc
Czarna	Dom nr 724	drewn.	1797	Ryszard Tomasik
Czarna	Dom nr 366	drewn.	1886	Zygmunt Pelc
Czarna	Dom nr 838	drewn.	ok.1880	Piotr Morawa
Czarna	Dom nr 849	drewn.	1830	Bronisław Tasior
Czarna	Kuchnia nr 669	drewn.	1926	Wojciech Drabicki
Dąbrowki	Zespół Bud. Dyrekcji Lasów Ord. i a c.- Dyrekcja Lasów	drewn.	3 w. XIX w. remont 1978	A-962 O rodek Rem.-Bud. Lasów Pa stw.
Dąbrowki	Zespół Bud. Dyrekcji Lasów Ord. i a c.- adiunktówka nr 95	drewn.	1845-1846	A-962 O rodek Rem.- Bud. Lasów Pa stw.
Dąbrowki	Zespół Bud. Dyrekcji Lasów Ord. i a c.- suszarnia nasion le nych	drewn.	ok.1869 remont 1970	A-962 O rodek Rem.- Bud. Lasów Pa stw.
Dąbrowki	Zespół Bud. Dyrekcji Lasów Ord. i a c.- budynek gosp.	drewn.	I poł XIX w.	
Dąbrowki	Zespół Bud. Dyrekcji Lasów Ord. i a c.- lodownia	drewn.	pocz. XX w.	
Dąbrowki	Zespół Bud. Dyrekcji Lasów Ord. i a c.- lodownia	drewn.	pocz. XX w.	
Dąbrowki	Dom nr 31	drewn.	4 w. XIX w.	Anna Gromek
Dąbrowki	Dom nr 13	drewn.	XIX/XX w.	Halina Dubiel
Dąbrowki	Dom nr 21a	drewn.	4 w. XIX w.	Bronisław Skóra
Dąbrowki	Dom nr 352	drewn.	3 w. XIX w.	Helena Golenia
Krzemienica	Zespół kościoła paraf.-kościół p.w. Jakuba Starsz. Ap.	drewn.	1492	A-928 kościół r.-kat.
Krzemienica	Zespół kościoła paraf.-dzwonnica	drewn.	1750, remont 1827,1945, 1991	A-928
Krzemienica	Zespół kościoła paraf.-kostnica	drewn.	1827 remont 1991	A-928
Krzemienica	Zespół kościoła paraf.-ogrodzenie	drewn.	1827 wielokrotny remont	A-928
Krzemienica	Le niczówka przysiółek Kolonia	drewn.	1933	
Krzemienica	Zagroda nr 352a - dom	drewn.	1813 (?) remont 1945	Franciszek Mokrzycki

Krzemienica	Zagroda nr 352a - chlew	drewn.	4 w. XIX w.	Franciszek Mokrzycki
Krzemienica	Zagroda nr 352a - stajnia	drewn.	4 w. XIX w.	Franciszek Mokrzycki
Krzemienica	Zagroda nr 352a - stodoła	drewn.	3 w. XIX w., ok.1925	Franciszek Mokrzycki
Krzemienica	Zagroda nr 416 - stajnia	drewn.	4 w. XIX w.	Adam Gówiak
Krzemienica	Zagroda nr 416 - stodoła	drewn.	k. XIX w.	Adam Gówiak
Krzemienica	Dom nr 17	drewn.	ok.1920 remont 1935	Aniela Szpyrka
Krzemienica	Dom nr 49	drewn.	4 w. XIX w. remont 1945	Andrzej Lencznar
Krzemienica	Dom nr 60	drewn.	ok.1910 remont 1960	Franciszek Niemczyk
Krzemienica	Dom nr 71	drewn.	4 w. XIX w. remont 1965	Zofia Kluz
Krzemienica	Dom nr 97	drewn.	3 w. XIX w. remont 1935	Wojciech Czaja
Krzemienica	Dom nr 163	drewn.	1888	Maria Mazur
Krzemienica	Dom nr 174	drewn.	ok.1910	Helena Szubart
Krzemienica	Dom nr 286	drewn.	4 w. XIX w. remont 1930	Maria L. czner
Krzemienica	Dom nr 389	drewn.	3 w. XIX w. przebud.1985	Henryka Panek
Krzemienica	Dom nr 478	drewn.	1869 remont 1960	Stanisław Bartman
Krzemienica	Dom nr 637	drewn.	1881 remont 1965	Władysław Jabłoński
Krzemienica	Dom nr 699	drewn.	XIX/XX w remont 1935.	Karolina Pietraszek
Krzemienica	Dom nr 709	drewn.	ok.1910 remont 1930	Maria Mazur
Krzemienica	Dom nr 768	drewn.	1911 remont 1935	Helena Balawender
Krzemienica	Dom nr 770	drewn.	ok.1930 remont 1960	Jan Buk
Krzemienica	Dom nr 845	drewn.	4 w. XIX w. remont 1944	Jerzy Tomaszek
Krzemienica	Dom nr 850	drewn.	ok.1915 remont 1960	Józefa Rejman
Krzemienica	Dom nr 860	drewn.	3 w. XIX w. remont 1965	Aniela Welc
Krzemienica	Dom nr 863	drewn.	3 w. XIX w. remont 1930	Anna Welc
Krzemienica	Dom nr 874	drewn.	1903 remont 1960	Anna Kluz
Krzemienica	Dom nr 876	drewn.	4 w. XIX w.	A. Skrobacz
Krzemienica	Dom nr 878	drewn.	4 w. XIX w. remont 1920	Tadeusz Rejman
Krzemienica	Dom nr 880	drewn.	4 w. XIX w. remont 1965	Józefa Szubart
Krzemienica	Dom nr 893a	drewn.	ok.1910 remont 1950	Antoni Balawender
Krzemienica	Dom nr 940	mur.	1927 remont 1948	Stanisław Welc
Krzemienica	Stodoła obok domu nr 957	drewn.	3 w. XIX w.	Janina Pieczonka
Krzemienica	Młyn wodny nr 353	drewn.	4 w. XIX w. remont 1950	Władysław Nycz

Medynia Göggowska	Plebania	drewn.	1850	parafia rzym.-kat.
Medynia Göggowska	Wikarówka	drewn.	1850	parafia rzym.-kat.
Medynia Göggowska	Zagroda garncarska nr 14 - dom	drewn.	1910 remont 1935	Kazimierz Horz pa
Medynia Göggowska	Zagroda garncarska nr 105 - dom	drewn.	ok.1930	Emil Gojójuch
Medynia Göggowska	Zagroda garncarska nr 134 - dom	drewn.	ok.1930	Stanisław Golec
Medynia Göggowska	Zagroda garncarska nr 134 - stodoła	drewn.	ok.1930	Stanisław Golec
Medynia Göggowska	Zagroda nr 2 dom	drewn.	1924 remont 1960	MichałMika
Medynia Göggowska	Zagroda nr 2 stodoła	drewn.	ok.1924 remont 1960	MichałMika
Medynia Göggowska	Zagroda nr 258 - dom	drewn.	k.XVIII w.(?)	Maria Stawan
Medynia Göggowska	Zagroda nr 258 - chlew	drewn.- mur.	k. XIX w. remont 1950	Maria Stawan
Medynia Göggowska	Dom nr 7	drewn.	1915 remont 1960	Andrzej K pa
Medynia Göggowska	Dom nr 26	drewn.	4 w. XIX w.	Rozalia Panek
Medynia Göggowska	Dom nr 77	drewn.	ok.1915 remont 1960	Mieczysław Stopyra
Medynia Göggowska	Dom nr 513	drewn.	ok.1915	Stanisław Malec
Medynia Göggowska	Dom nr 515	drewn.	1896	Stanisław K pa
Medynia Göggowska	Dom nr 539	drewn.	4 w. XIX w. remont 1920	Stanisław Ruta
Medynia Göggowska	Dom nr 582	drewn.	4 w. XIX w. remont 1930	Stanisław Noworol
Medynia Göggowska	Dom nr 613	drewn.	ok.1915	Genowefa Piekjö
Medynia Göggowska	Dom nr 798	drewn.	3 w. XIX w. remont 1920	Karolina M czka
Medynia Göggowska	Młyn nr 628a	drewn. szachulc	1938	Jan Prucnal
Medynia Göggowska	Piec garncarski nr 20	drewn.	ok.1930	Wojciech Wilczak
Medynia ya cucka	Karczma dom nr 90	drewn. mur.	pocz. XX w. remont 1935	Alfred Pietraszek
Medynia ya cucka	Zagroda nr 193 dom	drewn.	4 w. XIX w. remont 1945	Stanisława Biernat
Medynia ya cucka	Zagroda nr 193 stodoła	drewn.	4 w. XIX w. remont 1945	Stanisława Biernat
Medynia ya cucka	Dom nr 8	drewn. mur.	1930	Edward Gojójuch
Medynia ya cucka	Dom nr 25	drewn.	4 w. XIX w.	Anna Kowal
Medynia ya cucka	Dom nr	mur.	ok.1930	Stanisław Gojójuch
Medynia ya cucka	Dom nr 152	drewn.	4 w. XIX w. remont 1930	Franciszek Wojtas
Medynia ya cucka	Dom nr 221	drewn.	1909	Edward Mi
Pogwizdów	Zagroda nr 19 dom	drewn.	1883, remont 1960	Maria Prucnal
Pogwizdów	Zagroda nr 19 stajnia	drewn.	4 w. XIX w. remont 1960	Maria Prucnal

Pogwizdów	Zagroda nr 19 - chlew	drewn.	4 w. XIX w.	Maria Prucnal
Pogwizdów	Zagroda nr 19 - stodoła	drewn.	4 w. XIX w. remont 1960	Maria Prucnal
Pogwizdów	Zagroda nr 19 - piwnica	mur.-drewn.	ok.1920	Maria Prucnal
Pogwizdów	Dom nr 283	drewn.	4 w. XIX w. remont 1960	Julian Jurek
Pogwizdów	Dom nr 646	drewn.	4 w. XIX w. remont 1945	Jan Sowa
Pogwizdów	Dom nr 517	drewn.	3 w. XIX w.	Katarzyna Surowiec
Pogwizdów	Dom nr 135	drewn.	1926	Katarzyna Malec
Wola Mała	Siostry Służebniczki NMP Starowiejskie Kaplica filialna	mur.	1912	
Wola Mała	Siostry Służebniczki NMP Starowiejskie Gumno -dom	drewn.	1900	
Wola Mała	Siostry Służebniczki NMP Starowiejskie Gumno -stodoła	drewn.	1900	
Wola Mała	Dom nr 64a	drewn.	1915	
Wola Mała	Dom nr 97	drewn.	1875	
Zalesie	Dom nr 213	drewn.	k. XIX w. przeniesiony na obecne miejsce 1925, remont 1958	Helena Składanek

2.2.7. KAPLICZKI I KRZYŻE PRZYDROBNE

Początków tradycji wznoszenia kapliczek i krzyży przydrobnych należy szukać na naszej ziemi u zarania chrześcijaństwa. Z czasem przyjął się zwyczaj wznoszenia symboli wiary z okazji ważnych wydarzeń politycznych (zwycięstw, rocznic) kościelnych, czy wreszcie związanych z życiem społecznym, a nawet prywatnym mieszkańców wsi i miast. Były one planowo niszczone w zaborach pruskim i rosyjskim, jedynie Austriacy nie podjęli w tej dziedzinie żadnych kroków, co jest bez wątpienia jedną z przyczyn zachowania dużej liczby tych obiektów i bogactwa cechujących je form.

Kapliczki i krzyże wykonywano głównie z kamienia i drewna, niektóre elementy zdobycie także z metalu. W okresie międzywojennym pojawiły się na szerszą skalę, podobnie jak w całym budownictwie miejskim, cegła, blacha i dachówka. W latach 50-tych XX w. miejsce tradycyjnego budulca zaczęły coraz częściej zajmować beton, pustaki, spawane konstrukcje metalowe i sztuczne wyjątko. W architekturze kapliczek przydrobnych występuje kilka podstawowych grup o wspólnych cechach.

Kapliczki domkowe . wznoszone w formie niewielkich rozmiarów budynków, będących miniaturami kościoła o zredukowanym programie funkcjonalnym najczęściej jednoprzestrzennego wnętrza. Wznoszone były przeważnie na planie prostokąta, niekiedy zamkniętego niewielką absydą, zwieńczona dachem dwuspadowym lub o większej liczbie połaci, przeważnie z trójkątnym szczytem wydzielonym gzymsem lub okapem. Ich ściany były najczęściej ożywione pilastrami lub podziałkami pionowo-ramowymi, a szczyty ozdobione sterczynami.

Kapliczki szafkowe . w formie pionowej szafki, w której umieszczano figurkę lub obrazek, przeważnie wieszano je na drzewach lub na słupach. Kapliczki . słupy zwieńczone figurką lub latarnią . nigdy przeważnie nie wykonane w drewnie, póteż z kamienia, murowane z cegły a ostatnio z betonu i metalu. Te, które się zachowały nie są zbyt odległych czasów wobec nietrwałości materiału, swą archaiczną formą zawdzięcza jednak prastarej tradycji, mającej ródz zapewne jeszcze w czasach przedchrześcijańskich, a wywodzącej się od figur wiatowida.

Kapliczki sypowe . murowane w kształcie wielokondygnacyjnego sypa zwie czonego daszkiem, krzy em lub figur . Sam syp wyst puje w licznych wariantach ró ni cych si podziajami i zdobieniem. Proporcje tych kapliczek s bardzo ró ne. Istotn dla ich charakteru jest dominanta formy architektonicznej nad rze bami. Jest to licznie reprezentowany typ kapliczki na terenie gminy. Wyst puj one w ka dej wsi.

Kapliczki . figury przydro ne zyb one z prostok tnego postumentu lub podwy szenia o nieregularnej formie (np. utworzonego z polnych kamieni wzmocnionych spoiwem) z daszkiem pokrytym niegdy gontem wspartym na czterech sypach i wykonane s one w drewnie lub murowane. Pod zadaszeniem przedstawiona jest posta wi tego w pozycji stoj cej lub siedz cej. Odmian tego typu kapliczki jest forma z zadaszeniem nad figurk , w formie metalowej przewa nie pasa wygi tego w juk arkadowy

Osobn grup stanowi pomniki patriotyczne. Do nich nale pomniki patriotyczne w Krzemienicy z symbolami pa stwowo ci polskiej, umieszczonymi na du ym gżazie. Na terenie gminy wyst puj liczne krzy e przydro ne: drewniane, metalowe i rzadko betonowe. Te najstarsze z drewna w ostatnich czasach zast piy nowe . metalowe. Na krzy ach umieszczone s figurki Ukrzy owanego (najcz cie j z metalu).

SPIS KAPLICZEK, FIGUR I KRZY Y NA TERENIE GMINY CZARNA

Nazwa miejscowoci	Obiekt	Materiał	Datowanie - remont	Nr rejestru wy - u ytkownik
Czarna	Kapliczka przy granicy z Krzemienic	mur.	poł XIX w.	
D brówki	Kapliczka obok szkoł	mur.	ok. poł XIX w.	
D brówki	Kapliczka obok nr 361	mur.	3 w. XIX w.	
Krzemienica	Zespółkapliczki- w zagrodzie 488 kapliczka-studz. w.Jakuba	drewn.	pocz. XX w.	Jan Kluz
Krzemienica	Zespółkapliczki- w zagrodzie 488 figura w.Jakuba	kam. ceram.	1899	Jan Kluz
Krzemienica	Kapliczka na wyspie na stawie w przysiółku Chodakówka	mur.	ok. poł XIX w.	
Krzemienica	Pomnik Grunwaldzki	kam.- bet.	1910	
Krzemienica	Figura MB Królowej Polski	kam.- bet.	1928	
Krzemienica	Kapliczka na lipie obok nr 32	drewn.	1900	
Krzemienica	Kapliczka na przysiółku Kowalówka obok nr 367	mur.	przed 1852	
Krzemienica	Kapliczka przy drodze Krzemienica-Czarna	mur.	4 w. XIX w.	
Medynia Gógowska	Kapliczka obok nr 203	drewn.	k. XIX w.	Genowefa Piekó
Medynia Gógowska	Kapliczka na szczycie wzgórza niedaleko ko cioł	drewn.	XVIII/XIX w.	
Medynia Gógowska	Kapliczka pami ci Józefa Sikory przy drodze ýa cut-Sokołó	drewn.	1921	

Medynia Głogowska	Krzyż na wprost domu nr 406	met.	1904	
Medynia Głogowska	Krzyż na wprost domu nr 865	met.	p. XX w.	
Medynia Głogowska	Krzyż obok domu nr 385	drewn.	1900	
Medynia Głogowska	Kapliczka	mur.	1954	
Medynia Głogowska	Kapliczka szafkowa	mur.	1900	
Medynia Głogowska	Figura w. Józefa z Dzieci tkiem	kam. bet.	1900	
Medynia Łąka Cucka	Kapliczka przy drodze	mur.	XIX/XX w.	Emilia Wo
Pogwizdów	Kapliczka obok domu nr 181	mur.	1930	
Pogwizdów	Kapliczka przy drodze na Cisowiec	mur.	1909	
Pogwizdów	Krzyż przy drodze na Cisowiec	metal	1900	
Wola Mała	Kapliczka przy drodze przez wieś	mur.	1870	
Wola Mała	Krzyż na dawnym cmentarzu cholerycznym	metal	1975	
Wola Mała	Kapliczka na granicy z Chodakówką	mur.	1870	
Zalesie	Kapliczka z rzeźbami MB Różańcowej, w. Dominika i w. Róża	drewn.	4 w. XIX w.	
Zalesie	Kapliczka z feretronem	drewn.	ok.1880	
Zalesie	Kapliczka obok szkoły	mur.	1888	Wald. Grzesik
Zalesie	Kapliczka przy drodze do Medyni Głogowskiej	mur.	1900	
Zalesie	Kapliczka na wprost domu nr 164	mur.	1900	
Zalesie	Kapliczka	mur.	1930	
Zalesie	Krzyż obok domu nr 211	metal	1900	

2.2.8. CHARAKTERYSTYKA ZACHOWANYCH ZABYTKOWYCH CMENTARZY

Zakładanie cmentarzy było nierozdzielnie związane z powstaniem parafii. Do najstarszych nekropoli w gminie Łąka Cucka należą cmentarze przykościelne nieposiadające czytelny układ (np. Krzemienica, Medynia Głogowska). Pierwsze cmentarze znajdowały się przy kościołach, w obrębie ich ogrodzenia i były nieodłącznym elementem zabudowy kościelnej. Poza osadami usytuowane były cmentarze skazańców, samobójców, a przede wszystkim zmarłych na choroby zakaźne, zwane popularnie cmentarzami cholerycznymi. Dopiero dekret z 1783 r. wydany przez cesarza Józefa II zakazywał pochówków przy kościele.

Najstarszymi cmentarzami usytuowanym poza terenem kościelnym są cmentarze w Krzemienicy i Medyni Głogowskiej (tzw. stare) założone w I połowie XIX wieku. Do chwili obecnej w ww. miejscowości zachowały się niewielka ilość nagrobków o cechach zabytkowych. Na cmentarzu w Krzemienicy na uwagę zasługują nagrobki: gimnazjalisty Jasia Gojbia w formie uci tego pnia drzewa, marmurowy grobowiec księdza Andrzeja Karakulskiego oraz grób nieznanego szlachcica w formie obelisku z piaskowca. Na cmentarzu w Medyni Głogowskiej

zachowały się kilka starych grobów ostatnio odnowionych. Warto tutaj odnotować nagrobek Tomasza Stopy grobowiec rodziny Łokietków, oraz kilka grobów bezimiennych. Szczególnie okazały jest grobowiec rodziny Łokietków- na czworobocznym postumencie umieszczono rzeźbę Chrystusa

Ponadto na terenie gminy udało się zlokalizować dwa cmentarze choleryczne. Pierwszy w Krzemienicy, zlokalizowany na zachód od starego cmentarza (pierwotnie oznaczony krzyżem), drugi w Woli Małej na tzw. Zarzeczcu (obecnie w tym miejscu stoi metalowy krzyż ze starodrewnianą Pasyjką). Na koniec warto dodać, że drugi cmentarz (tzw. nowy) w Medyni Głogowskiej założono już przed II wojną światową.

SPIS ZABYTKOWYCH CMENTARZY NA TERENIE GMINY CZARNA

Nazwa miejscowości	Obiekt	Datowanie - remont	Nr rejestru zabytkownika
Krzemienica	Stary cmentarz - nagrobki i starodrzewie	I poł. XIX w.	
Medynia Głogowska	Stary cmentarz - nagrobki i starodrzewie	I poł. XIX w.	

2.3. KRAJOBRAZOWE WARTO CI RODOWISKA

2.3.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA WALORÓW KRAJOBRAZOWYCH

Gmina Czarna położona jest w Dolinie Wisjoka (wsie Czarna, D brówki, Wola Mała), na pograniczu Pogorza Rzeszowskiego i Piaskowy u Kolbuszowskiego (Medynia Głogowska i Łąka Cucka, Pogwizdów i Zalesie).

Najbardziej zróżnicowany krajobraz posiada wieś Krzemienica charakteryzująca się pagórkowatym pejzażem z tymczasowymi bokami wzdłuż dróg polnych oraz gęstą siecią rzeczną. Największe strumienie płyną wzdłuż drogi głównej przez wieś w głąb boków w terenie wyrobionym w lessie. Tereny nad rzecznicze są mocno zadrzewione. Niezwykle malownicze widoki na okoliczne miejscowości i dolinę Wisjoka rozciągają się z dróg polnych wzdłuż zachowanych układów wiejskich.

Miejscowość położona wzdłuż doliny Wisjoka, na pograniczu dwóch obszarów leśnych, posiada piękny, zróżnicowany pejzaż. Atrakcyjnym krajobrazem jest gęsto zadrzewiona dolina Wisjoka widoczna z dróg oraz zbiorniki wodne (pozostałości po rowniach) zlokalizowane w pobliżu obszarów leśnych.

Niezwykle malownicza jest dolina Starego Wisjoczyska (Wola Mała) gęsto zadrzewiona z tradycyjnymi, drewnianymi budynkami. Najciekawsze punkty widokowe zlokalizowano na drogach polnych wzdłuż zachowanych układów wiejskich w Woli Małej. Takie atrakcyjne krajobrazowo są drogi polne w przysiółkach Czarnej: Kojki i Podbórz oraz w przysiółku D brówek - Pastwiska.

Wsie leżące na pograniczu Piaskowy u Kolbuszowskiego (Medynia Łąka Cucka i Głogowska, Pogwizdów i Zalesie) charakteryzują się wiejskim zróżnicowaniem terenu i dużym zalesieniem. Najciekawsze punkty widokowe znajdują się w Medyni Głogowskiej w okolicach kościoła parafialnego i z dróg wzdłuż zachowanych układów wiejskich pól.

Bardzo ciekawy jest potok Pogwizdówka, silnie zadrzewiony, z licznymi rozlewiskami. Biegająca wzdłuż niego droga przez Pogwizdów i Medynię w kierunku Trzebosi (z licznymi enklawami starej zabudowy i kapliczkami) należy do najatrakcyjniejszych na terenie gminy.

2.3.3. PUNKTY WIDOKOWE

Istotne dla atrakcyjności turystycznej terenu mają miejsca, z których można na podziw rozległe widoki, dlatego też należy na nie ochrona tych miejsc przed przypadkowymi i nieprzeplanowanymi formami działalności człowieka, które mogłyby zakłócić istniejący ład przestrzenny. Punkty widokowe są znaczącą atrakcją turystyczną gminy i z tego względu najważniejsze z nich są zarejestrowane na rysunku STUDIUM.

1. Punkt widokowy w Pogwizdowie, z drogi polnej do lasu Cisowiec na zabudowę Medyni Głogowskiej i Pogwizdowa.
2. Ośrodek widokowy ze skrzyżowania dróg w Medyni Głogowskiej na kościół paraf. w Medyni Głogowskiej.
3. Ośrodek widokowy z drogi głównej przez Medynię Głogowską na kościół paraf.
4. Ciąg widokowy z drogi polnej od kościoła parafialnego do drogi głównej przez Medynię Głogowską na zabudowę Medyni Głogowskiej i Łąki Cuckiej oraz Dolinę Wisjoka.
5. Punkt widokowy ze wzgórza z kapliczką w Medyni Głogowskiej (nieдалеко kościoła parafialnego) na zabudowę Medyni i Zalesia oraz Dolinę Wisjoka.
6. Ciąg widokowy z drogi Zalesie-Medynia Głogowska na zabudowę Medyni Łąki Cuckiej.

7. O widokowa z drogi Zalesie-Medynia Głogowska na kościół parafialny w Medyni Głogowskiej.
8. Ciąg widokowy z drogi Zalesie- Medynia Głogowska na zabudow Zalesia.
9. O widokowa w Czarnej z drogi od leśniczówki do przysiółka Podgórz na kościół parafialny w Czarnej.
10. O widokowa z drogi głównej przez Czarną na kościół parafialny,
11. O widokowa z drogi głównej przez Czarną (za mostem) na kościół parafialny
12. Ciąg widokowy z drogi głównej przez Czarną na zabudow Czarnej oraz przysiółków Kojki oraz Podgórz.
13. Punkt widokowy z drogi polnej w Woli Małej na zabudow Woli Małej, Czarnej, Dębówek oraz Dolin Wiszoka.
14. O widokowa z drogi Czarna-Dębówki na kościół parafialny w Dębówkach.
15. O widokowa z drogi łąka cut-Dębówki (na moście) na kościół parafialny w Dębówkach.
16. Punkt widokowy z drogi głównej Dębówki-Wola Dalsza (na granicy wsi) na zabudow Woli Dalszej i Dolin Wiszoka.
17. Ciąg widokowy z drogi głównej Czarna-Wola Mała na zespół zabudowy Domu Zakonnego Sióstr Służebniczek Starowiejskich oraz Stare Wiszyczysko.
18. Punkt widokowy z drogi polnej w Krzemienicy na Bałantarnie w Krzemienicy i Strażnicę oraz zabudow Strażnicę.
19. Punkt widokowy z drogi polnej przy starym cmentarzu w Krzemienicy na zabudow Krzemienicy.
20. O widokowa z drogi polnej w Woli Małej na kościół parafialny w Dębówkach.
21. Ciąg widokowy z drogi głównej Zalesie-Wielka na zabudow Zalesia i Dolin Wiszoka.
22. Punkt widokowy z drogi łąka cut . Czarna na zabudow łąka cuta.
23. Punkt widokowy z drogi łąka cut-Krzemienica na zabudow łąka cuta.
24. Punkt widokowy z drogi Krzemienica . Kraczkowa z widokiem na łąka cut i Kraczkow .

2.4. LUDNO I ZAGADNIENIA SPOŁECZNE

2.4.1. DEMOGRAFIA

LUDNO W GMINACH OTACZAJĄCYCH GMINĘ CZARNA W 1998 ROKU

Nazwa gminy	Powierzchnia /km ² /	Ludno		Gęstość zaludnienia	Kobiety na 100 mężczyzn
		ogółem	w tym kobiety		
Czarna	78	10 644	5 528	136,0	108,1
Łąka gmina	107	20 087	10 254	188,0	104,3
Krasne	54	12 964	6 608	242,0	104,0
Trzebowńsko	91	17 569	9 006	194,0	105,2
Sokołów Mj.	118	12 491	6 247	105,0	100,0
Rakszawa	66	7 391	3 795	111,0	105,5
Białobrzegi	56	7 866	3 972	140,0	102,0
Razem	570	89 012	45 410	159,4	104,1

Największe powierzchnie zajmują gminy wiejskie: Sokołów Mj. 118 km², Łąka 107 km² oraz gmina Trzebowńsko 91 km². Najwięcej ludności zamieszkuje w gminie Łąka, gminie Trzebowńsko oraz w gminie Krasne. Średnia gęstość zaludnienia w gminach otaczających gminę Czarna wynosi 159 os/km², z tego najwięcej w gminie Krasne 242 os/km², w gminie Trzebowńsko 194 os/km², w gminie Łąka 188 os/km². Natomiast średnia gęstość zaludnienia dla województwa podkarpackiego w 1998 r. wynosi 118 os/km².

LUDNO W GMINIE CZARNA W LATACH 1995 . 1999

Nazwa wsi	1995	1996	1997	1998	1999
Czarna	1 638	1 624	1 630	1 642	1646
Dębówka	1 421	1 416	1 420	1 438	1454
Krzemienica	2 700	2 689	2 705	2 709	2723
Medynia Głog.	1 606	1 597	1 596	1 603	1593
Medynia Łąka c.	704	651	645	658	705
Pogwizdów	1 034	1 048	1 037	1 033	1034
Wola Mała	770	761	764	772	777
Zalesie	698	703	691	702	688
Razem	10 571	10 489	10 488	10 557	10.620

W 1999 r. w gminie mieszkało 10.620 osób, z tego najwięcej w Krzemienicy 25,6% ogółu, w Czarniej 15,5%, w Medyni Głogowskiej 15,0%. Najmniej mieszkać miały wsie takie jak: Zalesie 6,5% ogółu, Medynia Łąka c. 6,6%, Wola Mała 7,3%, Pogwizdów 9,7%. W ciągu ostatnich lat zmniejszyła się ludność Medyni Głogowskiej i Zalesia. W pozostałych wsiach ludność wzrosła.

GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA W SOŁECTWACH GMINY CZARNA W 1999 ROKU

Nazwa wsi	Liczba ludności	Powierzchnia w km ²	Gęstość zalud. osób/km ²
Czarna	1 646	15,30	107,6
Dębówka	1 454	7,32	198,6
Krzemienica	2 723	15,82	172,1
Medynia Głog.	1 593	7,74	205,8
Medynia Łąka c.	705	4,19	168,3
Pogwizdów	1 034	14,24	72,6
Wola Mała	777	4,39	177,0
Zalesie	688	9,14	75,3
Razem	10 620	78,14	średnia =135,9

Najwi ksz powierzchni zajmowaj wszystkie takie jak: Krzemienica 15,82 km², Czarna 15,30 km², Pogwizdów 14,24 km². rednia g sto zaludnienia w gminie w 1999 r. wynosija 136 os/km². Najwi ksz g sto ci charakteryzowaja si sojctwa redniej i majej wielko ci, a mianowicie: Medynia Gygowska, D brówki, Wola Maj.

Ruch naturalny

Ruch naturalny obejmuje takie zjawiska demograficzne jak maie stwa, urodzenia, zgony.

RUCH NATURALNY W GMINACH OTACZAJ CYCH GMIN CZARNA W 1998 ROKU

Nazwa gminy	Maie stwa	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
Czarna	42	104	104	0
ya cut gmina	122	251	206	45
Krasne	73	138	126	12
Trzebownisko	108	214	128	86
Sokoów Mj.	66	181	132	49
Rakszawa	43	118	48	70
Biaobrzezi	46	108	93	15
Razem:	500	1114	837	277

RUCH NATURALNY W GMINACH OTACZAJ CYCH GMIN CZARNA W 1998 ROKU NA 1000 OSÓB

Nazwa gminy	Maie stwa	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
Czarna	3,9	9,8	9,8	0
ya cut gmina	6,1	12,5	10,3	2,1
Krasne	5,7	10,7	9,8	0,9
Trzebownisko	6,2	12,3	7,4	5,0
Sokoów Mj.	5,3	14,5	10,6	3,9
Rakszawa	5,9	16,2	6,6	9,6
Biaobrzezi	5,8	13,7	11,8	1,9
Razem:	5,6	12,8	9,5	3,3

Maie stwa

Najwi cej maie stw na 1000 osb zawarto w gminach Trzebownisko, ya cut, Rakszawa. rednio rocznie w gminie zawierano 99 maie stw. Liczba zawieranych maie stw pocz tkowo spadja do 94 w 1996 r., a nast pnie wzrosja do 97 w 1999 r.

MAIE STWA ZAWARTE W SOJCTWACH GMINY CZARNA W LATACH 1995 . 1999

Nazwa wsi	1995	1996	1997	1998	1999
Czarna	14	9	18	16	20
D brówki	11	14	12	13	15
Krzemienica	26	22	25	21	32
Medynia Gyg.	19	17	24	18	14
Medynia ya c.	8	5	11	9	5
Pogwizdów	9	10	7	11	14
Wola Maj	9	12	8	6	8
Zalesie	4	5	3	4	3
Razem	100	94	108	98	107

W 1999 r. zawarto 109 maie stw, z tego najwi cej w Krzemienicy 33,0%, w Czarnej 20,6%, w D brówkach 15,5%. Najmniej maie stw zawarto w Zalesiu 3,1% ogój, w Medyni ya cuckiej 5,2%, w Woli Majej 8,2%. Liczba zawieranych maie stw zmniejszyla si w Medyni ya cuckiej i Gygowskiej oraz Woli Majej i Zalesiu.

Urodzenia

Urodzenia w gminach otaczających na 1000 osób wynoszą 12,8%. Najwięcej nowych ludzi przyszedł na świat w gminach: Rakszawa, Sokołów Mł., Białołęka. Liczba rodzących się dzieci w gminie Czarna zmniejszyła się z 148 w 1995 r. do 127 dzieci w 1999 r. Najwięcej urodzeń było w 1997 r. - 156 noworodków. Średnio rocznie przychodzi na świat 145 dzieci.

URODZENIA W SOŁECTWACH GMINY CZARNA W LATACH 1995 . 1999

Nazwa wsi	1995	1996	1997	1998	1999
Czarna	25	21	28	30	27
Dębówka	20	19	12	16	14
Krzemienica	32	25	41	36	27
Medynia Głog.	24	32	21	23	19
Medynia Łąka c.	14	8	13	14	10
Pogwizdów	12	13	13	10	14
Wola Mała	11	12	14	11	8
Zalesie	10	12	14	11	8
Razem	148	142	156	151	127

Urodzenia w gminie w 1999 r. w poszczególnych sołectwach wynoszą od 21,3% ogółu w Krzemienicy i 21,3% w Czarnej przez 15,0% w Medyni Głogowskiej do 6,3% w Woli Małej. Urodzenia w sołectwach w ciągu ostatnich pięciu lat zmniejszyły się za wyjątkiem Pogwizdowa.

Zgony

W gminach otaczających na 1000 osób średnio umierało 9,5 osób. Najwięcej ludzi zmarło w gminach: Białołęka, Sokołów Mł., Krasne. Zgony w gminie Czarna w ciągu ostatnich pięciu lat wzrosły z 121 osób w 1995 r. do 135 osób w 1999 r. średnio w gminie umierało 115 osób rocznie.

ZGONY W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH W GMINIE CZARNA LATACH 1995 . 1999

Nazwa wsi	1995	1996	1997	1998	1999
Czarna	26	22	19	21	25
Dębówka	15	8	9	14	21
Krzemienica	33	38	27	29	30
Medynia Głog.	18	13	26	22	19
Medynia Łąka c.	8	4	6	9	8
Pogwizdów	11	8	8	11	15
Wola Mała	3	4	5	3	5
Zalesie	7	4	4	6	12
Razem	121	101	104	115	135

Najwięcej zgonów zanotowano w sołectwach: Krzemienica 22,2% ogółu, Czarna 18,5%, Dębówka 15,6%. Najmniej zgonów wystąpiło w Woli Małej 3,7%, w Medyni Łąka cukierniczej 5,9%, w Zalesiu 8,9%.

Przyrost naturalny

Przyrost naturalny na 1000 osób w gminach otaczających w 1998 r. wynosił średnio 3,3%. Najwyższy przyrost zanotowano w gminie Rakszawa i w gminie Trzebowniko. Przyrost naturalny w ciągu ostatnich pięciu lat zmniejszył się z +27 osób do - 8 osób. W 1997 r. przyrost naturalny był najwyższy i wynosił +52 osoby. Średni roczny przyrost naturalny w gminie wynosił +30 osób. Dodatni przyrost naturalny występował w sołectwach Medynia Głogowska, Medynia Łąka cukierniczej, Wola Mała, Zalesie.

PRZYROST NATURALNY W SOŁECTWACH GMINY CZARNA W LATACH 1995 . 1999

Nazwa wsi	1995	1996	1997	1998	1999
Czarna	-1	-1	9	9	2
D brówki	5	11	3	2	-7
Krzemienica	-1	-13	14	7	-3
Medynia Głog.	6	19	-5	1	0
Medynia ła c.	6	4	7	5	2
Pogwizdów	1	5	5	-1	-1
Wola Mała	8	8	9	8	3
Zalesie	3	8	10	5	-4
Razem	27	41	52	36	-8

Struktura pęci i wieku

Ludno w wieku przedprodukcyjnym (0 . 18 lat) stanowią 30,3% ogółu mieszka ców. W strukturze wieku trzon stanowili ludzie w wieku produkcyjnym . 55,8%. Ludno w wieku emerytalnym obejmowaą 14,8%.

STRUKTURA WIEKU WG SOŁECTW W GMINIE CZARNA W 1999 ROKU

Nazwa wsi	Liczba kobiet	Liczba m czyzn	Ogółem	% udziału kobiet
Czarna	841	805	1 646	51,0
D brówki	730	724	1 454	50,2
Krzemienica	1 397	1 326	2 723	51,3
Medynia Głog.	869	724	1 593	54,6
Medynia ła c.	367	338	705	52,1
Pogwizdów	536	498	1 034	51,8
Wola Mała	420	357	777	54,1
Zalesie	372	316	688	54,1
Razem	5 532	5 088	10 620	

Ludno w wieku przedprodukcyjnym: 0 - 8 lat 3 218 osób

Ludno w wieku produkcyjnym: kobiety 19 - 60 lat 2 879 osób

m czy ni 19 - 65 lat 3.048 osób

ludno w wieku poprodukcyjnym: kobiety ponad 60 lat 1 087 osób

m czy ni ponad 65 lat 490 osób

W strukturze pęci w gminie dominowaą kobiety, których było 52,0% ogółu ludno ci. W strukturze pęci wg sołectw w gminie Czarna kobiety dominowaą zwaśzcza w sołectwach: Medynia Głogowska 54,6%, Zalesie 54,1%, Wola Mała 54,1%.

Migracje ludno ci

Ruchy migracyjne s procesem ci gęym i wywieraj ró ne skutki, zarówno w rejonach odpęwu jak i napęwu ludno ci. Najwy sz mobilno wykazuj ludzie mędzi, szczególnie po uko czeniu nauki w szkole.

MIGRACJE W GMINACH WIEJSKICH OTACZAJ CYCH GMIN CZARNA W 1998 ROKU

Nazwa gminy	Napęw	Odpęw	Saldo migracji	Na 1000 osób
Biaąbrzegi	90	84	6	0,8
Czarna	136	99	37	3,5
ła cut gmina	195	154	41	2,1
Krasne	221	120	101	7,9
Rakszawa	56	68	-12	-1,6
Sokoów Męp.	140	149	-9	-0,7
Trzebowniko	259	99	160	9,2
Razem	1 097	773	+324	rednio 3,03

Do gmin wiejskich s siednich napýyn ýo 1.097 osób. Najwi cej osób napýyn ýo do gminy Trzebownisko, gminy Krasne, gminy Sokojów Mýp., ýa cuta. Napýyw ludno ci do gminy w ci gu ostatnich pi ciu lat zmniejszyysi ze 149 osób w 1995 r. do 144 osób w 1999 r.

NAPÝYW LUDNO CI DO SOÝECTW GMINY CZARNA W LATACH 1995 . 1999

Nazwa wsi	1995	1996	1997	1998	1999
Czarna	33	30	31	32	31
D brówki	23	22	17	19	23
Krzemienica	37	36	29	37	46
Medynia Gýog.	23	17	10	9	5
Medynia ýa c.	9	8	10	9	5
Pogwizdów	7	6	5	4	7
Wola Maýa	11	15	9	8	23
Zalesie	6	9	2	5	4
Razem	149	143	113	123	144

W 1999 r. do soýectw Gminy Czarna najwi cej ludno ci napýyn ýo do Krzemienicy 31,9% ogóýu, do Czarnej 21,5%, do D brówek i Woli Maýej po 16,0%. Najmniej mieszka ców przyjechaýo do Zalesia 2,4%, do Medyni ýa cukkiej 3,0%, do Pogwizdowa 4,2%. Z gmin wiejskich s siaduj cych z gmin Czarna w 1998 r. odpýyn ýo 773 osoby. Najwi kszy odpýyw zanotowano w gminach: ýa cut, Sokojów Mýp., Krasne, Trzebownisko, Czarna. Odpýyw ludno ci z gminy zwi kszyysi ze 164 osób w 1995 r. do 186 osób w 1999 r. Najwi cej ludno ci odpýyn ýo w 1998 r . 103 osoby. rednio rocznie odpýwaýo 177 osób.

ODPÝYW LUDNO CI Z SOÝECTW GMINY CZARNA W LATACH 1995 . 1999.

Nazwa wsi	1995	1996	1997	1998	1999
Czarna	33	40	38	37	30
D brówki	21	15	23	19	24
Krzemienica	39	48	34	50	57
Medynia Gýog.	25	32	19	34	32
Medynia ýa c.	7	5	13	11	9
Pogwizdów	14	17	17	19	16
Wola Maýa	18	12	22	17	15
Zalesie	7	3	5	6	3
Razem	164	172	171	193	186

W 1999 r. najwi cej osób odpýwaýo z Krzemienicy 30,6% ogóýu, z Medyni Gýogowskiej 17,2%, z Czarnej 16,1%. Najmniej osób wyjechaýo z Zalesia 1,6%, z Medyni ýa cukkiej 4,8%. Najwi kszy wzrost odpýywu zanotowano w ci gu ostatnich pi ciu lat w Krzemienicy i Medyni ýa cukkiej. Saldo migracji w gminach otaczaj cych w 1998 r. byýo dodatnio za wyj tkiem gminy Rakszawa i gminy Sokojów Mýp. Saldo migracji w gminie Czarna w ci gu ostatnich pi ciu lat byýo caýy czas ujemne. Najwi kszy odpýyw z gminy nast piýw 1998 r. i wynosiy . 70 osób. rednio rocznie z gminy odpýwaýy 43 osoby. W 1999 r. saldo migracji we wszystkich soýectwach byýo ujemne, za wyj tkiem Woli Maýej +8 osób, Zalesia i Czarnej po +1 osobie. Najwi kszy odpýyw zanotowano w Medyni Gýogowskiej, Krzemienicy, Pogwizdowie.

SALDO MIGRACJI W SOÝECTWACH GMINY CZARNA W LATACH 1995 . 1999

Nazwa wsi	1995	1996	1997	1998	1999
Czarna	0	-10	-7	-5	1
D brówki	2	7	-6	0	-1
Krzemienica	-2	-10	-5	-13	-11
Medynia Gýog.	-2	-15	-9	-25	-27
Medynia ýa c.	2	3	-3	-2	-4
Pogwizdów	-7	-11	-12	-15	-9
Wola Maýa	-7	3	-13	-9	8
Zalesie	-1	6	-3	-1	1
Razem	-15	-29	-58	-70	-42

2.4.2. OCHRONA ZDROWIA

Zdrowie to nie tylko brak choroby czy kalectwo, to koncepcja pozytywna odnosząca się do zobjektwowanego dobrego samopoczucia człowieka, gdzie równie ważna jest pełna sprawność fizyczna jak i sprawność psychiczna. Na terenie Gminy Czarna funkcjonują ośrodki zdrowia wchodzące w skład Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w gminie Czarna. Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej świadczy również usługi gminom wiejskim w ramach podstawowej opieki.

PODSTAWOWA OPIEKA ZDROWOTNA W 1999R. ZORGANIZOWANA W RAMACH SAMODZIELNEGO PUBLICZNEGO ZESPOŁU OPIEKI ZDROWOTNEJ W GMINIE CZARNA

Placówka	Lekarze	Pielęgniarki i położne	Pacjenci	Stomatolodzy	Lekarze domowi
Przychodnia Rejonowa w gminie Czarna	7	20	54 323	8	0
Poradnia dziecięca	2	2	25 743		
WOZ Albigowa	1	2	18 563	1	1
GOZ Białybrzegi	2	4	12 888	1	1
WOZ Brzoza Stadnicka	1	3	7 603	0	0
WOZ Budy gminie Czarna	1	3	3 824	1	0
GOZ Czarna	2	3	10 955	1	0
WOZ Dębówka	1	3	4 162	1	0
WOZ Husów	1	3	5 627	1	1
WOZ Kosina	1	3	12 629	1	1
WOZ Kraczkowa	1	2	10 507	1	1
WOZ Krzemienica	2	3	11 326	0	0
GOZ Markowa	1	4	15 255	1	1
WOZ Medynia Gólgowska	3	3	6 001	1	0
GOZ Rakszawa	2	5	19 660	2	1
GOZ Siedliszka	2	4	18 220	2	1
Razem	30	67	237 277		
w tym Gmina Czarna	8	16	32 444	4	

Prywatne apteki w Gminie Czarna znajdują się we wsi gminnej oraz Krzemienicy. Lekarze prywatnie prowadzą gabinety w: Czarniej lekarz medycyny, w Krzemienicy lekarz stomatolog i w Dębówkach lekarz stomatolog.

Opieka społeczna

Wśród zadań zleconych gminie największy kwotowy udział miały zasiłki stałe, zasiłki okresowe, renty socjalne, ochrona macierzyństwa.

ROZMIARY POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE CZARNA W 1999 ROKU

Formy pomocy	Liczba osób, którym przyznano świadczenia	Liczba osób w rodzinach	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń z budżetu wojewody
Zasiłki stałe	21	116	216	517 311
Zasiłki wyrównawcze	5	5	60	15 647
Zasiłki okresowe	191	823	997	229 864
Renta socjalna	39	157	430	144 404
Ochrona macierzyństwa	70	294	291	54 151
Zasiłki celowe	3	14	4	297
Zasiłki rodzinne	6	18	61	2 264
Zasiłki pielęgnacyjne	20	62	226	25 271
Pomoc dla kombatantów	14	16	14	4 000

W zadaniach własnych Gminy Czarna dominowały zasiłki celowe w naturze, zakup ubra , pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne.

UDZIELONE ŚWIADCZENIA . ZADANIA WŁASNE GMINY CZARNA W 1999 ROKU

Formy pomocy	Liczba osób, którym przyznano świadczenia	Liczba osób w rodzinach	Liczba świadcze	Kwota świadcze
Razem	477	X	X	172 701
Ubranie	25	123	25	6 450
Usługi opieku cze	10	15	4.216	30 587
świadczenia zdrowotne	22	61	24	6 100
Zasiłki celowe na zdarzenia losowe	2	8	3	1 200
Zasiłki w naturze (wyprawka)	11	39	11	2 201
Zasiłki celowe i w naturze ogółem	204	837	X	54 453

W ród osób którym przyznano świadczenia w formie decyzji było 1500 mieszkańców gminy, z tego 31,4% ogółu dostają świadczenia w ramach zadań zleconych i zadań własnych.

LICZBA OSÓB I RODZIN OBJ TYCH POMOC W GMINIE CZARNA W 1999 ROKU

Wyszczególnienie	Liczba przyznanych świadcze	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	
			ogółem	w tym kobiet
świadczenia przyznano w ramach zadań zleconych i zadań własnych (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz rodzaj finansowania)	697	550	2.363	1.283
świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych (bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę)	326	326	1.395	712
świadczenia przyznane w ramach zadań własnych (bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę)	477	335	1.798	921
Pomoc udzielona w postaci pracy socjalnej ogółem	X	102	399	182
Razem	1 500	1 313	4 195	3 098

W ród osób obj tych pomocy, którym przyznano świadczenia w formie decyzji dominowały świadczenia przyznane w ramach zadań własnych i zleconych . 68,2% ogółu.

POWODY PRYZNANIA POMOCY W GMINIE CZARNA W 1999 R.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach		
		ogółem	w tym kobiety	
Ubóstwo	485	1.886	961	
Sieroctwo	2	5	2	
Potrzeba ochrony macierzyństwa	70	294	156	
Bezrobocie	194	702	333	
Niepełnosprawno	49	151	73	
Długotrwała choroba	48	139	65	
Bezradno	95	485	265	
w tym	rodziny niepełne	34	121	79
	rodziny wielodzietne	118	843	454
Alkoholizm	4	10	2	
Trudno ci w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2	4	2	
Razem	1 101	4 640	2 392	

Wśród przyczyn korzystania z pomocy społecznej w gminie Czarna w 1999 r. wyróżnić można następujące odsetki ogólnej liczby rodzin objętych tą pomocą: ubóstwo 44,1%, bezrobocie 17,6%, rodziny wielodzietne 10,7%.

TYPY RODZIN OBJĘTYCH POMOCĄ SPOŁECZNĄ W GMINIE CZARNA W 1999 ROKU

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	
		ogółem	w tym kobiety
Rodziny ogółem	580	2 399	1 295
Rodziny z dziećmi ogółem	453	2 257	1 187
Rodziny niepełne ogółem	34	121	79
Rodziny emerytów i rencistów	57	170	73

Z pomocy społecznej udzielonej rodzinom 78,1% stanowią rodziny z dziećmi, 9,8% rodziny emerytów, 5,9% rodziny niepełne.

2.4.3. O WIATA

Na terenie Gminy Czarna w roku szkolnym 1999/2000 funkcjonowały placówki wychowawcze i oświatowe takie jak przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja.

W gminie Czarna w roku szkolnym 1999/2000 znajdowały się 8 przedszkoli. Przedszkola znajdowały się w każdej wsi, z wyjątkiem Medynia Łącka. We wsi gminnej Czarna znajdowały się 2 przedszkola.

PRZEDSZKOLA, SZKOŁY PODSTAWOWE, GIMNAZJA W GMINIE CZARNA ROKU SZKOLNYM 1999/2000

Nazwa wsi	Przedszkola	Szkoły podstawowe	Gimnazja
Czarna	2	1	-
Dąbrowki	1	1	-
Krzemienica	1	1	1
Medynia Głog.	1	1	1
Medynia Łącka	-	1	-
Pogwizdów	1	-	-
Wola Mała	1	1	-
Zalesie	1	1	-
Razem	8	7	2

W gminie uczyło się w szkołach podstawowych 1.108 uczniów, z tego najwięcej w Krzemienicy 21,9% ogółu, w Medyni Głogowskiej 18,9%, w Dąbrowkach 16,9%. Najmniejsze szkoły znajdowały się w Zalesiu 7,2% oraz w Woli Małej 7,9%. Najwięcej uczniów pobierało naukę w klasie V - 17,8%, w klasie IV - 17,7% oraz w klasie I - 17,0%.

OBWODY SZKÓŁ PODSTAWOWYCH W GMINIE CZARNA W ROKU 1999/2000.

Nazwa miejscowości	Obwód szkoły
Czarna	wie Czarna
Dąbrowki	wie Dąbrowki, Wola Dalsza od nr 575 do 592 oraz Wola Mała nr 224
Krzemienica	wie Krzemienica
Medynia Głogowska	wie Medynia Głogowska oraz Pogwizdów od nr 1 do 308
Medynia Łącka	wie Medynia Łącka oraz Pogwizdów od nr 309 do 645
Wola Mała	wie Wola Mała od nr 4 do 227 z wyjątkiem 224 oraz Wola Dalsza od nr 346 do 429
Zalesie	wie Zalesie

W szkołach podstawowych w Woli Małej oraz Dąbrowkach uczą się dzieci z Woli Dalszej. Natomiast dzieci z Woli Małej uczą się do szkoły podstawowej w Łącku.

SZKOŁY PODSTAWOWE W GMINIE CZARNA W ROKU 1999/2000

Nazwa wsi	Liczba dzieci	Liczba nauczycieli	Pojemno dydak. szkoły
Czarna	144	15	11 klprac.
D brówki	187	18	13 klprac.
Krzemienica	243	22	21 klprac.
Medynia Gög.	210	20	10 klprac.
Medynia ýa c.	156	15	9 klprac.
Wola Maýa	88	13	9 klprac.
Zalesie	80	12	9 klprac.
Razem	1108	115	

W poszczególnych szkołach liczba klas była bardzo zróżnicowana. Rednio w klasie było 26 uczniów. Najmniej liczne klasy (VI klasy) były w Woli Małej i Zalesiu po 7 uczniów, natomiast w pozostałych klasach było ponad 30 uczniów. W niektórych szkołach nauka odbywa się w dwóch oddziałach klasowych.

LICZBA DZIECI W POSZCZEGÓLNYCH KLASACH SZKÓŁ PODSTAWOWYCH W GMINIE CZARNA W ROKU SZKOLNYM 1999/2000 ROKU

Nazwa wsi	Liczba uczniów	klasa					
		I	II	III	IV	V	VI
Czarna	144	24	16	25	19	34	26
D brówki	187	38	34	23	25	31	36
Krzemienica	243	41	38	29	43	53	39
Medynia Gög.	210	30	32	38	42	30	38
Medynia ýa c.	156	23	31	28	32	20	22
Wola Maýa	88	19	14	14	22	12	7
Zalesie	80	13	11	19	13	17	7
Razem:	1 108	188	176	176	196	197	175
% udziału	100,0	17,0	15,9	15,9	17,7	17,8	15,8

W gminie zatrudnionych było ogółem 115 nauczycieli, z tego najwięcej w Krzemienicy . 22, w Medyni Gögowskiej . 20, w D brówkach . 18, w Czarnej i Medyni ýa cuckiej po 15. Na jednego nauczyciela w gminie rednio przypadało około 10 uczniów. Szkoła podstawowa w Krzemienicy posiadała najwięcej w gminie klasopracowni. W gminie Czarna za wyjątkiem szkoły podstawowej w Medyni ýa cuckiej znajdowały się wszystkie sale gimnastyczne.

Nauczanie w gimnazjum trwa trzy lata. W gminie utworzono 2 gimnazja: w Krzemienicy oraz w Medyni Gögowskiej. Obwody gimnazjum

1. Publiczne Gimnazjum w Krzemienicy:
wsie: Krzemienica, Czarna, D brówki, Wola Mała oraz Wola Dalsza nr od 346 do 429 i od 575 do 592
2. Publiczne Gimnazjum w Medyni Gögowskiej:
wsie: Medynia Gögowska, Medynia ýa cucka, Pogwizdów, Zalesie.

GIMNAZJA W GMINIE CZARNA W ROKU 1999/2000

Nazwa wsi	Liczba uczniów	Pojemno dydaktyczna	Liczba nauczycieli
Krzemienica	243	6 klasopracowni	17
Medynia Gög.	132	4 klasopracownie	8
Razem	375		25

W gimnazjum uczyło się 375 uczniów, z tego 243 osób w Krzemienicy. W gimnazjum uczyło 25 nauczycieli. Uczniowie uczyli się w 10 klasopracowniach. Po ukończeniu szkoły podstawowej między uczyło się w szkołach rednich w ýa cucie, w Rzeszowie, w Le ajsku.

2.4.4. KULTURA

Działalność kulturalna na terenie gminy jest przez Gminny Ośrodek Kultury w Czarnej wraz z filiami w Krzemienicy, Woli Małej i Medyni Głogowskiej oraz wietlicami w Dąbrówkach, Czarnej, Medyni Łąka Cuckiej i Zalesiu.

Główne zadania GOK to rozwijanie, rozbudzanie oraz zaspakajanie potrzeb i zainteresowań kulturalnych społeczności poprzez organizowanie różnorodnych form angażujących do udziału w życiu kulturalnym środowiska ludzi o szerokim przekroju zainteresowań i w różnym wieku, wyszukiwanie jednostek twórczo uzdolnionych, promowanie ich talentów, umożliwianie dalszego rozwijania umiejętności oraz podtrzymywanie tradycji i rozwijanie kultury ludowej, sprawowanie mecenatu nad folklorem a także organizowanie promocji turystycznej. kulturalnej gminy m.in. poprzez współpracę z powstałym w 1997 roku miastem zwanym pod nazwą Łąka Cucko. Leżący Związek Gmin Turystycznych i Stowarzyszeniem Rozwoju Turystyki „Ordynacja Łąka Cucka”. W programie działania Stowarzyszenia znajduje się również oferta turystyczna. kulturalna Gminy Czarna. Dzięki niej GOK pragnie wypromować Ośrodek Garncarski, bowiem jest to unikalne zjawisko na mapie regionalnego dziedzictwa Polski, gdyż tworzą go nie tylko izby regionalne i ekspozycje, ale przede wszystkim twórcy. rzemieślnicy ludowi. GOK przygotowuje się do wydania unikalnego katalogu o garncarstwie. W ramach promocji zorganizowano w Paryżu wystawę ceramiki z Gminy Czarna, a także rozesłano wiele zdjęć przedstawiających naczynia i rzeźby w glinie.

Na terenie gminy pod patronatem GOK w Czarnej działają również wymienione zespoły i grupy artystyczne:

- „Wesele Krzemienickie” w Krzemienicy,
- Teatr Amatorski w Krzemienicy,
- Kapela Ludowa w Medyni Głogowskiej,
- „Pasieka”. dziecięcy zespół Łąka Cuckiej,
- „Czarni Łąka”. dziecięcy zespół w Czarnej,
- „Czarnianki”. ludowy zespół piewaczy w Czarnej,
- „Dąbrówczanki”. ludowy zespół piewaczy w Dąbrówkach,
- „Aran”. grupa instrumentalno-wokalna w Dąbrówkach,
- Koło Ceramiki Ludowej w Medyni Głogowskiej,
- Dziecięce grupy wokalne w Czarnej, Dąbrówkach, Krzemienicy i Woli Małej.

Wyżej wymienione zespoły mają zróżnicowany okres działania. I tak np.: „Wesele Krzemienickie” wraz z kapelą działają w Krzemienicy od 49 lat. Od 19 lat istnieje i działa zespół piewaczy „Czarnianki”, od 14 lat działa zespół „Dąbrówczanki”. Przy obu tych zespołach powstają zespoły dziecięce, którym bezpośrednio zespoły starsze przekazują swój repertuar i tradycje działania.

Ponadto należy podkreślić, że od 1993 roku stały się miejsce w kalendarzu imprez kulturalnych gminy mającej Wiosenne Zjazdy Folklorystyczne, na których spotykają się wszystkie zespoły folklorystyczne Gminy Czarna i prezentują swój dorobek oraz promują kulturę ludową. Na Zjazdach organizowane są też wystawy twórców ludowych z gminy.

W 1993 roku powstał Klub Miłośników Poezji, który skupia ludzi różnego wieku i profesji. W ramach działalności tego Klubu organizowane są wieczory literacko-muzyczne oraz wernisaże. Dobrym przykładem działania Klubu jest kilkakrotnie wystawiana w placówkach kultury gminy „Droga Krzyżowa”, oparta na poezji współczesnej autorstwa ks. Jan Kalinki. Spektakl ten został nagrany przez Radio Rzeszów i dwukrotnie wykorzystany jako audycja radiowa. Gmina wydaje własną gazetę, społecznie redagowaną i wydawaną jako kwartalnik pt.: „Wczoraj i dziś Gminy Czarna”

Podsumowując należy podkreślić, że działalność Gminnego Ośrodka Kultury i aktywność mieszkańców gminy skierowana jest na:

- kultywowanie kultury i tradycji ludowej,
- szukanie nowych form obecności kultury i sztuki w życiu społeczności gminy, by ludzie o różnych potrzebach intelektualnych mogli zaspokoić swoje potrzeby kulturalne i artystycznie samorealizować się w placówkach kultury,
- wychowanie dzieci i młodzieży w duchu lokalnego patriotyzmu i tradycji ludowej.

2.4.5. CZYTELNICTWO

Czytelnictwo na terenie gminy do 1990 roku upowszechniają Gminna Biblioteka Publiczna w Czarnej poprzez pięć filii bibliotecznych, jeden oddział dla dzieci i trzy punkty biblioteczne. W 1995 r. zlikwidowano wszystkie punkty biblioteczne. Aktualnie biblioteka ma około 48 700 księzek dla dzieci, młodzieży i dorosłych z różnych dziedzin wiedzy.

Od 1995 roku księgi zakupywane są z funduszy gminy indywidualnie przez poszczególne biblioteki. Średnio rocznie gmina na zakup księzek przeznaczają około 2 600 zł. Ponadto gmina pokrywa koszty utrzymania bibliotek. Pozytywnie należy ocenić działania gminy na rzecz poprawy warunków funkcjonowania bibliotek. Dla przykładu można podać filie w Medyni i Łąckiej i Dębówkach, obie filie zostały przeniesione do strychów w tych miejscowościach, uzyskując większe i jaśniejsze pomieszczenia.

Z księgi biblioteki w 1990 roku korzystało 2 440 osób, którym udostępniono 4 770 księzek, zaś w 1995 roku korzystało 2 214 osób wypożyczając 3 268 woluminów. Duży wpływ na tę sytuację mają ograniczenie zakupu księzek, zmniejszenie godzin pracy bibliotek, zmiana zainteresowań mieszkańców w kierunku wypożyczania kaset wideo.

2.4.6. SPORT

Na terenie gminy sport rozwijany jest w oparciu o działalność pięciu ludowych zespołów sportowych w miejscowościach: Dębówki, Krzemienica, Medynia Głogowska, Wola Mała, Zalesie. Ludowe zespoły sportowe mają łącznie 123 członków, z tego wliczonych 108 w czterech sekcjach sportowych tj.: piłka nożna, piłka ręczna, tenis stołowy, brydż.

Baza sportowa dla tych zespołów stanowi 3 boiska sportowe, w tym jedno z zapleczem, stadion sportowy z bieżnią, boiskami do piłki koszykowej, nożnej, ręcznej, trybuną na 300 miejsc, zapleczem socjalnym. Dwie drużyny piłkarskie uczestniczą w rozgrywkach klasy SA+ i dwie w rozgrywkach klasy SB+.

2.4.7. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Wskaźnik dochodzący do ledźstwa w powiecie wynosi ogółem 114,4%, z tego najwyższy w gminach Rakszawa 146,7%, Markowa 139,1%, Łącut 119,8% (miasto + gmina). Natomiast wskaźnik stwierdzonych przestępstw na terenie działania Komendy Powiatowej Policji w Łącut wynosi 99,2%. Najwyższy wskaźnik był w Czarnej 215,0%, Rakszawie 192,1%, Markowej 156,5%. Wskaźnik ogólny wykrywalności dla gmin powiatu Łąckiego wynosi 65,6%. Najwyższą wykrywalność przestępstw występujących w gminach:

- Rakszawa . 91,8%
- Czarna . 69,3%
- Białołęki 63,6%

Najczęstsze przyczyny wypadków z winy kierowców pojazdami były:

- nieprawidłowe wyprzedzanie i omijanie,
- nieprzestrzeżenie pierwszeństwa przejazdu,
- nadmierna prędkość jazdy,
- nietrzeźwość kierowców.

Stratopoborna

Działalność przeciwpowodzienna w gminach powiatu Łąckiego jest prowadzona przez Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Łącut.

STATYSTYKA WG RODZAJU ZDARZENIA NA TERENIE POWIATU ŹA CUCKIEGO
W LATACH 1995 . 1999

Ilo zdarze	Lata					UdziaŹ%
	1995	1996	1997	1998	1999	
Ogółem	300	308	355	527	554	100
Po ary	73	95	83	97	119	21,5
Miejscowe zagro enia	218	204	265	439	426	76,9
Alarmy faŹszywe	9	9	7	-	9	1,6

W porównaniu do 1995 roku zanotowano wzrost zdarze w gminach powiatu Źa cuckiego o 54,0%, najwi kszy wzrost zanotowano we wzro cie po arów i miejscowych zagro e . W 1999 r. udziaŹzdarze kształtowaŹsi nast puj co:

- miejscowe zagro enia . 76,9% ogółu,
- po ary . 21,5%,
- alarmy faŹszywe . 1,6%.

W gminach powiatu Źa cuckiego w 1999 r. wybuchy 119 po arów, z tego najwi cej w mie cie Źa cucie, gminie Źa cut, gminie Czarna. Zanotowano 426 zdarze miejscowych, najwi cej w mie cie Źa cut oraz w gminie Źa cut i gminie Czarna.

STATYSTYKA WG RODZAJU ZDARZENIA W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU
ŹA CUCKIEGO W LATACH 1995 . 1999

Gmina	Lata							
	1996		1997		1998		1999	
	Po ar	MZ	Po ar	MZ	Po ar	MZ	Po ar	MZ
BiaŹbrzegi	11	10	11	10	5	52	8	30
Czarna	9	27	9	27	10	41	22	52
Źa cut miasto	29	84	29	84	25	140	37	152
Źa cut gmina	17	58	17	58	22	115	23	141
Markowa	5	7	5	7	7	41	7	29
Rakszawa	10	9	10	9	9	14	10	12
oŹnia	5	7	5	7	5	10	12	10
Razem	86	202	86	202	83	413	119	426

2.5. EKONOMICZNE FUNKCJE GMINY

2.5.1. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Gospodarka lokalna

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON
WYBRANYCH SEKCJI W GMINACH POWIATU JĄ CUCKIEGO W 1998 ROKU

Nazwa gminy	Przemysł ogółem	Budow- nictwo	Handel i usługi	Transp. i y czno	Obsługa nieruch.	Edukacja	Ochrona zdrowia
m. ąa cut	245	119	691	126	226	43	93
Białobrzegi	50	40	79	33	36	8	8
Czarna	130	46	142	53	66	10	7
ąa cut gm.	158	123	269	108	85	13	17
Markowa	27	19	63	29	20	8	8
Rakszawa	48	28	94	17	40	10	9
oynia	44	29	62	21	18	7	6
Razem	702	404	1 400	387	491	99	148

W ród podmiotów zarejestrowanych w 1998 r. w systemie REGON w gminach powiatu ąa cuckiego: handel i naprawy oraz przemysł Najmniej podmiotów działają w sferze spoęcnej, tj. ochronie zdrowia, opiece spoęcnej i edukacji.

DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA ZAREJESTROWANA WG SOŁECTW W GMINIE CZARNA
W LATACH 1995 - 2000

Nazwa wsi	Ogółem działalno w sołectwie	W tym lata						Razem 1995- 2000
		1995	1996	1997	1998	1999	2000	
Czarna	193	1	17	6	12	6	7	49
D brówki	100		9	5	13	10	9	46
Krzemienica	281		23	14	19	20	13	89
Medynia Góg.	128	2	7	6	7	7	4	33
Medynia ąa c.	55	1	3	4	1	4	3	16
Pogwizdów	81	2	8	9	5	2	3	29
Wola Maąa	81	1	4	5	4	5	8	27
Zalesie	40		5	6	4	1	-	16
z poza gminy	93		6	8	9	3	7	33
Razem	1 052	7	82	63	74	58	54	338

W Urz dzie Gminy Czarna do 15 wrze nia 2000 r. zarejestrowano 1 052 podmioty gospodarcze, z tego najwi cej w Krzemienicy 281, w Czarnej 193, w Medyni Gógowskiej 128, w D brówkach 100. W latach 1995 . 2000 zarejestrowano y cznie 338 podmiotów. Od 1996 r. znacznie zmniejszyła si liczba nowo zarejestrowanych podmiotów. Najmniej firm zarejestrowano w Zalesiu, Medyni ąa cuckiej.

Spółki prawa handlowego w gminie Czarna

A&K Sp. z o.o., Biko Sp. z o.o., Euro-Center Sp. z o.o., Jawa PPHU Sp. z o.o., Televix PPUH Sp. z o.o.

Spółdzielnie:

Czarna: Spółdzielnia Kójek Rolniczych,

Krzemienica: Spółdzielnia Mieszkaniowa,

Wola Maąa: Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna,

STRUKTURA DZIAŁALNO CI GOSPODARCZEJ ZAREJESTROWANEJ W SOŁECTWACH
GMINY CZARNA W DNIU 15 WRZE ŚNIA 2000 ROKU

Nazwa wsi	Handel	Usługi	Produkcja	Produkcja, handel, usługi	Ogółem
Czarna	79	78	9	27	193
D brówki	30	58	2	10	100
Krzemienica	99	139	19	24	281
Medynia Gög.	41	56	11	20	128
Medynia ýa c.	24	23	4	4	55
Pogwizdów	21	38	9	13	81
Wola Maýa	36	32	7	6	81
Zalesie	15	21	1	3	40
inne z poza gminy	28	30	16	20	93
Razem	37	475	78	127	1 052
% udział	35,4	45,2	7,4	2,0	100,0

Bezrobocie

Z 1 052 zarejestrowanych firm 45,2% ogółu prowadziło działalność usługową, 35,4% zajmowało się handlem. Wśród firm usługowych dominowały stolarstwo, usługi transportowe, budowlano - instalatorskie. Najwięcej firm usługowych było w Krzemienicy, w Czarnej, w D brówkach, w Medyni Gögowskiej. W handlu dominowały artykuły spożywcze, handel obwoźny. Najwięcej firm handlowych było w Krzemienicy, w Czarnej, w Medyni Gögowskiej.

Najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych ma wykształcenie zawodowe 36,4%, policealne 34,6%. Bezrobotni z wykształceniem wyższym stanowili 5,2%. Analiza długości pozostawania bez pracy pozwala stwierdzić, że ponad 44,8% bezrobotnych było bez pracy ponad rok, tj. osoby, które utraciły prawo do zasiłku. O sytuacji na lokalnym rynku pracy decyduje kondycja działających podmiotów gospodarczych. One bowiem kształtują zapotrzebowanie na siłę roboczą.

LICZBA I WSKA ŚNIK BEZROBOTNYCH W STOSUNKU DO LICZBY MIESZKA ŃCÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM W GMINIE CZARNA WG STANU NA 30.04 1998 ROKU

Nazwa wsi	Liczba bezrobotnych				% bezrobot. do osób w wieku produk.
	Razem		z prawem do zasiłku		
	ogółem	kobiet	ogółem	kobiet	
Czarna	130	72	40	16	14,2
D brówki	141	81	48	17	17,6
Krzemienica	156	89	52	24	10,1
Medynia Gögowska	135	70	38	16	15,4
Medynia ýa cucka	58	25	12	6	14,8
Pogwizdów	99	34	15	7	17,2
Wola Maýa	52	31	18	6	12,2
Zalesie	66	47	17	5	20,4
Razem:	837	449	240	97	14,2

Na koniec 1996 r. w gminie zarejestrowanych było 873 bezrobotnych, a na koniec kwietnia 1998 r. 837 osób, w tym 449 (tj. 53,6%) kobiet. Z praw do zasiłku dla bezrobotnych korzystają 240 osób (tj. 28,7% natomiast 597 osób (tj. 71,3%) było bez prawa poboru zasiłku dla bezrobotnych. W ogólnej liczbie bezrobotnych niecałe 6,5% to absolwenci szkół wyższych.

2.5.2. ROLNICTWO

Gmina Czarna posiada ą dobre warunki glebowe dla rozwoju rolnictwa. U ytki rolne stanowią 58,7% ogólnej powierzchni gminy. Grunty orne zajmują 67,5% powierzchni u ytków rolnych, yki i pastwiska stanowią 26,7% u ytków rolnych. Lasy i grunty le ne zajmują 31,4% ogólnej powierzchni gminy, najwi kszym wją cicielem lasów w gminie by ą Skarb Pa stwa. Wją cicielami u ytków rolnych w 86,0% by ą osoby fizyczne.

W strukturze gruntów chronionych dominują grunty klasy IVa, które stanowią 28,3%, klasy IIIb 14,5%, klasy II 13,6% ogółu. Z u ytków zielonych chronionych najwi cej by ą u ytków klasy III 16,0%. W ród so ąctw najlepsze gleby posiadają Krzemienica, Czarna, Wola Ma ą. Gleby s ąbsze IV klasy dominują w Medyni G ągowskiej, Zalesiu, Medyni ąa cukkiej.

Struktura obszarowa gospodarstw

Na terenie gminy by ą 1.463 gospodarstw indywidualnych. Najwi cej gospodarstw w stosunku do ogólnej powierzchni by ą w Krzemienicy 22,6%, Medyni G ągowskiej 18,7%, Czarnej 16,3%, Zalesiu 10,7%. Indywidualne gospodarstwa rolne o powierzchni do 2ha stanowią 65,9% ogólnej liczby gospodarstw, za gospodarstwa o powierzchni od 2-5ha stanowią 31,3% powierzchni.

STRUKTURA GOSPODARSTW ROLNYCH W GMINIE CZARNA WG SO ąCTW NA DZIE 4.09.2000 ROKU

Nazwa wsi	Liczba gospodarstw rolnych wg powierzchni [ha]:						Razem
	od 1-2	od 2. 5	od 5. 7	7. 10	10-15	>15	
Czarna	138	89	5	3	1	2	238
D brówki	119	24	0	0	1	0	144
Krzemienica	215	96	3	8	4	4	330
Medynia G ąg.	171	98	4	0	1	0	274
Medynia ąa .	81	36	2	0	0	0	119
Pogwizdów	72	36	1	2	0	0	111
Wola Ma ą	55	31	2	2	0	0	90
Zalesie	105	48	3	0	0	1	157
Razem	956	458	20	15	7	7	1 463
% udziału	65,9	31,3	1,4	1,0	0,5	0,5	100,0

Grunty chronione

STRUKTURA GRUNTÓW CHRONIONYCH WG SO ąCTW W GMINIE CZARNA W DNIU 4.09.2000 ROKU

Nazwa wsi	klasa bonitacyjna gruntów					
	I	II	III a	III b	IV a	IV b
Czarna	0,12	40,41	145,53	77,27	29,98	22,91
D brówki	-	3,08	32,26	29,0	18,12	9,65
Krzemienica	21,0	232,95	351,38	69,20	13,67	2,50
Medynia G ągowska	0,50	1,45	8,10	82,12	124,77	49,27
Medynia ąa cukka	-	-	0,36	18,2	51,49	25,85
Pogwizdów	-	7,45	9,49	7,51	12,75	15,10
Wola Ma ą	2,55	23,72	96,43	30,37	2,60	0,34
Zalesie	-	6,4	15,13	23,56	51,24	34,06
Razem	24,17	315,46	658,68	337,23	304,62	159,68

STRUKTURA GRUNTÓW CHRONIONYCH WG SOŁECTW W GMINIE CZARNA W DNIU
4.09.2000 ROKU CD

Nazwa wsi	klasa bonitacyjna gruntów			Razem u ytki		Ogółem grunty
	1 z	2 z	3 z	zielone	orne	
Czarna	0,14	20,35	73,45	93,94	316,22	410,16
D brówki	-	2,87	19,55	22,42	92,11	114,53
Krzemienica	4,95	96,92	80,14	182,01	690,70	872,71
Medynia Głogowska	-	-	77,48	77,48	266,71	343,69
Medynia ła cucka	-	-	27,26	27,26	95,90	123,16
Pogwizdów	-	1,17	21,19	22,36	52,30	74,66
Wola Mała	0,09	25,76	47,99	73,84	156,01	229,85
Zalesie	-	0,35	24,02	24,37	130,39	154,76
Razem	5,18	147,42	371,08	523,68	1.800,34	2 323,52

Zasiewy

STRUKTURA U YTKOWANIA GRUNTÓW I ZASIEWY W GMINIE CZARNA W 1996 ROKU

Nazwa wsi	Pow. ogółem	U ytki rolne	Grunty orne	Sady	Zasiewy ogółem
Czarna	585,34	534,14	336,89	25,45	299,38
D brówki	328,72	288,16	178,29	1,34	137,76
Krzemienica	888,72	826,55	586,73	44,47	514,6
Medynia Głog.	708,18	597,81	334,75	3,32	275,43
Medynia ła c.	257,08	228,78	147,74	0,97	132,06
Pogwizdów	360,02	310,16	199,13	2,32	176,21
Wola Mała	225,75	210,76	132,95	5,05	126,09
Zalesie	309,3	284,18	182,13	2,82	149,97
Razem	3 663,11	3 280,54	2 098,61	85,74	1 811,50

STRUKTURA U YTKOWANIA GRUNTÓW I ZASIEWY W GMINIE CZARNA WG SOŁECTW
W 1996 ROKU

Nazwa wsi	Pszenica	yto	Owies	Mieszanki zbo owe	Ziem- niaki	J czm.	Warzywa
Czarna	108,05	35,79	12,76	17,35	67,86	6,79	5,93
D brówki	37,18	25,06	6,47	11,6	44,45	1,76	4,08
Krzemienica	253,9	8,82	15,11	54,21	86,42	14,1	27,01
Medynia Głog.	67,78	41,79	35,45	19,99	70,99	7,92	4,5
Medynia ła c.	17,35	53,22	17,92	1,57	28,11	1,4	1,09
Pogwizdów	40,66	33,56	22,38	8,62	47,08	4,06	1,55
Wola Mała	53,19	1,82	5,43	8,79	28,67	11,19	3,13
Zalesie	45,66	24,9	18,43	4,6	37,71	2,36	1,96
Razem	623,77	224,96	133,95	126,73	411,29	49,58	49,25

Zasiewy w gminie Czarna w 1996 r. na 100 ha u ytków rolnych wynosiły 52,2. Najwięcej u ytków rolnych w stosunku do ogólnej powierzchni wsi były w: Woli Małej, Krzemienicy, Zalesiu, Czarnej. Najwięcej gruntów ornych obsiano w Krzemienicy, w Czarnej, w Medyni Głogowskiej, w Pogwizdowie. Powierzchnia gruntów zasianych w stosunku do ogólnej powierzchni wsi była największa w: Krzemienicy 57,9%, Woli Małej 55,9%, Pogwizdowie 51,4%. Zasiewy pszenicy stanowiły 34,4% ogólnej powierzchni zasianej, a 17,0% powierzchni gminy. W gminie siano głównie pszenic ozim . Największe zasiewy pszenicy były w Krzemienicy, w Czarnej, w Medyni Głogowskiej, w Woli Małej. Zasiewy yta stanowiły 6,1% powierzchni gminy. yto siano głównie w Medyni ła cuckiej, Medyni Głogowskiej i Woli Małej. Owies siano przewa nie w Medyni Głogowskiej, Pogwizdowie, Zalesiu. Ziemiaki sadzone były na 11,2% ogólnej powierzchni gminy. Nasadzenia dominowały w Krzemienicy, Medyni Głogowskiej, Czarnej i Pogwizdowie.

Lasy prywatne

LASY PRYWATNE W GMINIE CZARNA WG SOŁECTW W DNIU 4.09.2000 ROKU

Nazwa wsi	Las stary	Las młody	Lz.	Tr
D brówki	18,74	-	0,05	
Krzemienica	6,53	6,01	2,01	2,96
Medynia Głog.	59,47	-	0,41	
Medynia ła c.	12,04	-	0,1	
Pogwizdów	11,72	-	0,32	
Wola Mała	0,65	0,22	0,05	
Zalesie	97,87	0,82	0,19	0,17
Razem:	223,23	7,91	4,99	0,17

W gminie Czarna dominowały lasy stare i zajmowały one powierzchnię 223,23 ha. Najwięcej lasów było w Zalesiu, Medyni Głogowskiej, D brówkach.

Hodowla

W gminie na 100 ha u bydła rolnych hodowano 47 sztuki bydła, z tego krowy stanowiły 75,0% ogółu pogłównia. Najwięcej bydła hodowano w Krzemienicy, Medyni Głogowskiej, Czarnej, D brówkach. W gminie Czarna na 100 ha u bydła rolnych było 36 sztuk trzody chlewnej, z tego lochy stanowiły tylko 3,6%. Najwięcej trzody chlewnej hodowano w Pogwizdowie, Krzemienicy, Czarnej, D brówkach. Na 100 ha u bydła rolnych w gminie Czarna pracowało 17 cięgników. Największym stopniem mechanizacji były w Krzemienicy, Medyni Głogowskiej, Czarnej, D brówkach.

HODOWLA I MECHANIZACJA W GMINIE CZARNA W 1996 ROKU

Nazwa wsi	Bydło [szt]	Trzoda chlewna [szt]	Cięgniki [szt]
Czarna	269	173	85
D brówki	184	148	70
Krzemienica	288	212	131
Medynia Głog.	278	134	98
Medynia ła c.	116	94	49
Pogwizdów	173	219	37
Wola Mała	98	108	38
Zalesie	138	82	41
Razem	1 544	1 170	549

ZATRUDNIENIE W ROLNICTWIE W GMINIE CZARNA W 1996 ROKU

Nazwa wsi	Liczba osób w gospodarstwie domowym	Pracownicy w gospodarstwie domowym	
		wyżennie	głównie
Czarna	935	381	8
D brówki	732	314	12
Krzemienica	1 410	480	4
Medynia Głog.	1 103	523	9
Medynia ła c.	428	179	9
Pogwizdów	689	345	15
Wola Mała	419	134	11
Zalesie	498	229	11
Razem	6 214	2 583	79

2.5.3. TURYSTYKA I REKREACJA

Atrakcyjność turystyczna obszaru uzależniona jest od trzech czynników: rangi walorów turystycznych, dostępności komunikacyjnej oraz zdolności obsługowej urządzeń turystycznych. Obszary, które zajmuje Gmina Czarna należą do atrakcyjnych turystycznie.

Gmina obfituje w zabytki, oraz ze względu na swoje położenie, liczne pomniki przyrody, piękny krajobraz i rozległe lasy bogate w zwierzyń i runo leśne, posiada dobre i niewykorzystane warunki do rozwoju turystyki i wypoczynku, które mogą w przyszłości przyczynić się do rozwoju na tym terenie wypoczynku i turystyki pobytowej, głównie kwalifikowanej dla turystów przyjezdnych.

Położenie gminy w bliskim sąsiedztwie znanego w kraju i zagranicą o dużej wartości zabytkowej zespołu pałacowo-parkowego w Łącku, przy trasie do Łęka, gdzie celem turystycznym jest zespół klasztorny O.O. Bernardynów ze słynnymi organami oraz zlokalizowany na terenie gminy Rakuszawa w sąsiedztwie wsi Wydrze w osadzie Julin, w ramach dawnej Ordynacji Potockich, drewniany pałacyk myśliwski, który stanowi integralną część rezydencji Łąckiej bez wątpienia podnosi atrakcyjność turystyczną Gminy Czarna.

W związku z rosnącym zainteresowaniem turystów zagranicznych i krajowych możliwość organizacji polowań w tym regionie, istnieją możliwość odzyskania pałacyku myśliwskiego i w sezonie łowieckim być do tego celu wykorzystywany. Poza sezonem Julin będzie mógł pełnić funkcje reprezentacyjno-rekreacyjne. Odbywa się tutaj mogą konferencje, spotkania i sympozja naukowe i biznesowe, plenery malarskie i inne warsztaty tematyczne. Atrakcyjność Julina podnosi basen kąpielowy, korty tenisowe, boiska do gier zespołowych, baza noclegowa na 159 miejsc, możliwość urządzenia pola golfowego, a przede wszystkim gęsto zalesione tereny i funkcjonująca stadnina koni specjalizująca się w hipoterapii dzieci.

Atrakcyjność turystyczna Gminy Czarna podnosi również Łącka na trasie Łącka - Łęka, położona w kompleksie leśnym w Dębówce, w której znajduje się o wysokim standardzie hotel, restauracja z salami konferencyjnymi o nazwie „Zajazd Dymarka”. Stwarza ona dobre warunki do rozwoju turystyki biznesowej i turystycznej. W starych budynkach wchodzących w skład Ordynacji Potockich zorganizowano muzeum łowiectwa, gdzie znajduje się znaczna część eksponatów Zarządu Wojewódzkiego Polskiego Związku Łowieckiego z Rzeszowa.

Poza obiektami wchodzącymi w skład Ordynacji Potockich, do atrakcji turystycznych Gminy Czarna należy zaliczyć:

- XVIII wieczny zabytkowy kościół Krzemienicy,
- kościół Medyni Głogowskiej z unikalnym wystrojem wnętrza wykonanego z ceramicznej mozaiki,
- Muzeum Ceramiki Ludowej w domu p. Władysławy Prucnal w Medyni Głogowskiej,
- Warsztaty Dziecięcej Ceramiki Ludowej przy szkole podstawowej w Medyni Głogowskiej,
- Izba Garncarska w Zalesiu.

Ucieczka w przyrodę, pierwotną naturę, poszukiwanie spokoju, to cel coraz większej rzeszy współczesnych turystów. Oczekiwania te w dużej mierze mogą spełnić stare obiekty drewniane, usytuowane gęsto w trudno dostępnych atrakcyjnych krajobrazowo terenach w pobliżu skupisk leśnych. Przygotowanie listy tego typu obiektów, które mogą stać się przedmiotem zainteresowania ludzi z miast, którzy je wykupi i zaadaptują na cele turystyczne jest również szansą dla mieszkańców i gminy.

W przypadku walorów wypoczynkowych tylko teren położony między kompleksem leśnym Zalesia a przysiółkiem Podbór spełnia wszystkie wymagania stawiane terenom o przeznaczeniu rekreacyjnym. Jest to obszar gdzie istnieje możliwość zlokalizowania niewielkich obiektów turystycznych.

Głównym atutem wśród przyrodniczych walorów gminy miałyby projektowany rezerwat Medynia Głogowska. Obejmowałby najcenniejsze fragmenty kompleksu leśnego przy północno-zachodniej granicy gminy. Znajdowałyby się tam wiele osobliwych zarówno ze świata zwierząt jak i roślin. Fragment obecnie zalesionej części wewnątrz kompleksu leśnego urozmaica różnorodnością przyrodniczą tego obiektu szczególnie gdy pokrywa ją barwny kobierzec kwiatów.

Piękny zakątek stanowi zespół różnorodnych stawów częściowo pozbawionych wody w pobliżu Zalesia. Cennymi obiektami przyrodniczymi są pomniki przyrody. Obszar gminy obfituje w tego rodzaju składowiska rodowiska. Występują one zwłaszcza w Dębówkach i Krzemienicy. Jednym z walorów przyrodniczych gminy jest dolina Wisłoka, w której oprawy dla silnie meandrującej rzeki stanowi mozaika pól i łąk. Dodatkowym urozmaicheniem jest dawne koryto Wisłoka - Stare Wisłoczysko. Kanał przecinające gruntu rolne Krzemienicy i Woli Małej.

Istotne znaczenie dla mieszkańców gminy będzie miało wykorzystanie nowobudowanych o wysokim standardzie domów mieszkalnych dla celów agroturystyki. Ogromne szanse wykorzystania walorów i rozwoju turystyki oraz ochrony dziedzictwa kulturalnego Gminy Czarna stwarza utworzenie międzygminnego związku pod nazwą Świącucko. Lokalny Związek Gmin Turystycznych+ w skład którego na mocy uchwały Rady Gminy nr XXV/117/97 z dnia 21 marca 1997 roku wchodzi Gmina Czarna.

Szlaki turystyczne

Jednym z elementów racjonalnego zagospodarowania turystycznego terenu są wyznaczone piesze trasy umożliwiający poruszanie się turystów w sposób bezpieczny i zarazem niezagrażający rodowiskowi. Istotne dla atrakcyjności turystycznej terenu mają miejsca, z których można podziwiać rozległe widoki, dlatego też wada jest ochrona tych miejsc przed przypadkowymi i nieprzeznaczonymi formami działalności człowieka, które mogłyby zakłócić istniejący już przestrzenny.

Przez teren Gminy Czarna przebiega szlak turystyczny oznaczony kolorem zielonym o ogólnym przebiegu: Rzeszów, Słobczyna, Albigowa, Świącut, Czarna, Węgłiska, Brzoza Stadnicka, Julin, Wola Arczycka, Nowa Sarzyna. Długość szlaku wynosi 69 km w tym na terenie gminy około 11 km. Szlak na teren gminy wkracza od strony Świącuta w przysiółku Skotnik. Dochodząc do głównej drogi prowadzi z Woli Małej do Czarnej skręca na zachód, a następnie na skrzyżowaniu w Czarnej na północ.

Cały czas szlak prowadzi wzdłuż drogi, przekraczając Wisłok i doprowadzając do przysiółku Podbór. Tutaj na rozwidleniu dróg wchodzi na wiejskie uliczki i zdaleka w kierunku kompleksu leśnego. Po około 1 km mijając leśniczówkę dochodzi do lasu skręca w kierunku wschodnim doprowadzając do fragmentu podmokłej łąki z kłami olszy. Za łąką trasa szlaku skręca na północ wchodzi do lasu dochodzi do linii stawowej, mijając piękne drzewostany grądowe zmienia kierunek na zachodni, opuszcza tereny leśne i styka się z główną drogą w Zalesiu. Następnie w kierunku północnym doprowadzając do skrzyżowania dróg, zmienia kierunek na wschodni dochodzi do Węgłisk i opuszcza tereny gminy.

2.6. OSADNICTWO

2.6.1. STRUKTURA WŁASNO CI GRUNTÓW

ZASOBY NIERUCHOMO CI NA TERENIE GMINY CZARNA W 2000 ROKU

Grupy i podgrupy rejestrowe		U ytki rolne, grunty zabudowane, wody w ha							Razem	
		RP	RL	MU	US	PE	K	N		W
1.Grunty Skarbu Pa stwa z wyř czeniem u ytkowania wieczystego	1.1	386	10				2	1	2	401
	1.2	29	2 176	8					2	2 215
	1.3	3	5	1			78		72	159
	1.4	9	1	1	1		2			14
			427	2 192	10	1		82	1	76
2.Grunty S.P. w u . wieczyst.		18		3						21
		18		3						21
3.Pa stwowe osoby prawne										
4.Grunty gminne z wyř czeniem u ytkowania wieczystego	4.1	183	22	15	2		5	5	16	248
	4.2			1			121		24	146
	4.3			2						2
			182	22	18	2		126	5	40
5.Grunty gminne w u . wieczyst.		1		7						8
		1		7						8
6.Grunty kom. osoby prawne										
7.Grunty osób fizycznych	7.1	3 465	232	234	1		41	20	9	4 002
	7.2	473	9	79			1	2	1	565
		3 938	241	313	1		42	22	10	4 567
8.Grunty spółdzielni		3		5						8
		3		5						8
9.Grunty ko ciořw		2		3	3					8
		2		3	3					8
10.Grunty wspólnot										
11.Grunty osób. prawnych		18		3						21
		18		3						21
Pow. ewidencyjna		4 590	2 455	362	7		250	28	126	7 818
Pow. wyrównawcza										-4
Pow. geodezyjna		4 587	2 455	362	7		250	28	126	7 814

- RP - u ytki rolne: grunty orne, sady, ý ki trwaře, pastwiska trwaře
 RL - u ytki le ne i grunty zadrzewione
 MU - grunty zabudowane mieszkaniowo - usřugowe
 US - tereny usřug sportu i wypoczynku
 PE - tereny eksploatacji powierzchniowej - kopaliny
 K - tereny komunikacji kolejowej i drogowej
 N - nieu ytki
 W - wody ródl dowe pýn ce

Struktura wřasno ciowa terenów stanowi uwarunkowanie mo liwo ci rozwoju szczególnie istotne w gospodarce rynkowej. Rozpoznanie tej struktury i trendów przemian zwi zanych z obrotem rynkowym a w miar mo liwo ci przeksztařania jej w po danym kierunku jest jednym z gřównym elementów aktywnej polityki przestrzennej gminy.

2.6.2. CHARAKTERYSTYKA RUCHU BUDOWLANEGO

Mieszkalnictwo

LUDNO ZAMIESZKAJĄ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH Z UYTKOWNIKIEM GOSPODARSTWA ROLNEGO (DZIAŁKI ROLNEJ) WG WIEKU I PŁYCI W 1996 ROKU

Ludno	Gmina Czarna					
	ogółem		mężczyźni		kobiety	
ogółem	9 185	100,0	4 399	100,0	4 786	100,0
0 . 14	2 242	24,5	1 104	25,1	1 138	23,8
15 . 19	674	7,3	327	7,4	347	7,2
20 . 29	1 360	14,8	685	15,6	675	14,1
30 . 39	1 206	13,1	612	13,9	594	12,4
40 . 49	1 090	11,9	549	12,5	541	11,3
50 . 59	941	10,2	438	10,0	503	10,5
60 . 64	495	5,4	234	5,3	261	5,5
ponad 65	1 177	12,8	450	10,2	727	15,2

W gospodarstwach domowych użytkowników gospodarstw domowych i działek rolnych zamieszkiwało 87,1% ogółu ludności gminy. W wieku najwyżej wydajności pracy między 20 a 50 rokiem życia mężczyzn było ponad 42,0%, kobiet niecałkowicie 38,0%. Wiecej o 5,0% było kobiet w wieku ponad 50 lat. W gospodarstwach rolnych zamieszkiwało 53,1% ogółu ludności. Tak duża koncentracja ludności w tych gospodarstwach przy niewielkiej opłacalności produkcji rolnej świadczy o trudnych warunkach życia i niskich dochodach rodzin rolniczych.

LUDNO FAKTYCZNIE ZAMIESZKAJĄ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH Z UYTKOWNIKIEM GOSPODARSTWA ROLNEGO (DZIAŁKI ROLNEJ) WG POWIERZCHNI UYTKÓW ROLNYCH W 1996 ROKU

Ludno zamieszkała w gospodarstwach		Gmina Czarna			
		ogółem	mężczyźni	kobiety	
Ogółem		9 185	4 399	4 786	
Z użytk. działki rolnej	razem	2 935	1 410	1 525	
	0,1 . 0,5 ha	1 622	789	833	
	0,5 . 1,0 ha	1 313	621	692	
	razem	6 250	2 989	3 261	
	1 . 2	3 090	1 470	1 620	
	2 . 5	2 909	1 396	1 513	
	w tym	2 - 3	1 701	823	878
		3 . 4	828	408	430
		4 . 5	370	165	205
	5 . 10	233	114	119	
	w tym	5 . 7	163	85	78
		7 . 10	70	29	41
	10 . 20	9	4	5	
	w tym	10 - 15	9	4	5
		15 - 20	-	-	-
	20 . 50	5	4	1	
	w tym	20 - 30	5	4	1
		30 - 50	-	-	-
	>50 ha	4	1	3	

Nieruchomości

NIERUCHOMOŚCI W GMINIE CZARNA W GÓRACH W 2000 ROKU

Nazwa wsi	Nieruchomości zabudowane	Nieruchomości niezabudowane	Domy rolników
Czarna	176	154	224
Dąbrówka	138	149	144
Krzemienica	357	360	307
Medynia Górska	155	176	212
Medynia wieś c.	79	63	81
Pogwizdów	116	149	118
Wola Mała	97	97	79
Zalesie	53	70	96
Razem	1 171	1 218	1 261

W gminie było 1.171 nieruchomości zabudowanych i 1.218 nieruchomości niezabudowanych. Najwięcej nieruchomości ogółem było w Krzemienicy, w Czarniej, w Medyni Górskiej, w Dąbrówkach. Dymów rolników było 1.261, z tego najwięcej w Krzemienicy 24,3%, w Czarniej 17,8%, w Medyni Górskiej 16,8%, w Dąbrówkach 11,4%.

Pozwolenia na budowę

Według danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie w roku 1999 na terenie powiatu było 20 401 mieszkań z 75 361 izbami o łącznej powierzchni użytkowej 1 472,0 tys. m². Na jedno mieszkanie przypadało średnio 3,77 osoby, a na jedną izbę 1,02 osoby. Plasowały to powiat nieznacznie powyżej średniej wojewódzkiej. Znacznie wyższe wartości od średniej wojewódzkiej uzyskuje powiat we wskaźnikach przeciętnej powierzchni użytkowej jednego mieszkania oraz powierzchni na jedną osobę. W latach 1994-1999 oddano do użytku w całym powiecie 695 mieszkań. Najwięcej z nich wybudowano w mieście i gminie wiejskiej, w sumie 57,9%.

LICZBA MIESZKAŃCÓW ODDANYCH DO UŻYTKU W LATACH 1994-1998

Gmina	1994	1995	1996	1997	1998	Razem
Białobrzegi	23	28	4	5	9	69
Czarna	21	20	7	10	16	74
Wieś wiejska miasto	32	78	19	35	27	191
Wieś wiejska gmina	20	26	59	31	36	172
Markowa	16	9	12	1	3	41
Rakiszawa	12	10	4	5	10	41
Wojnicz	8	3	5	8	15	39
Razem	132	174	110	95	116	627

W opisywanym okresie najwięcej mieszkań oddano do użytku w roku 1995. W kolejnych latach, wraz ze spadkiem koniunktury w budownictwie, malała ilość budowanych domów. Wzrost nastąpił w 1998 roku, jednak w 1999 liczba mieszkań oddanych do użytku wyniosła 68, czyli najmniej od 1994 roku.

W ostatnich 4 latach na terenie gminy było umiarkowane zainteresowanie budownictwem mieszkalnym i inwentarskim, a bardzo małe budownictwem nowych obiektów i modernizacją istniejących na cele działalności gospodarczej. Średnio w roku wydano 70 - 80 pozwoleń na budowę, z tego 35% stanowi budynki mieszkalne, 25% budynki inwentarskie i na działalność gospodarczą, a pozostałe pozwolenia dotyczą różnego rodzaju przyłączy. W latach 1995 - 1997 oddawano do użytku średnio w roku tylko 18 - 20 budynków. Podkreślić jednak należy, że zainteresowanie wszystkimi rodzajami budownictwa systematycznie maleje.

2.7. KOMUNIKACJA

2.7.1. KOMUNIKACJA KOLEJOWA

Przez teren Gminy Czarna przebiega zelektryfikowana magistrala kolejowa E 30 przewidziana do modernizacji z przystosowaniem jej do prędkości 160 km/godz. Przystanek Krzemienica w rejonie przejazdu przez linię kolejową drogi wojewódzkiej Nr 876 Sokołów. Wyjątkowo w miejscowości mieszka com Gminy Czarna.

2.7.2. KOMUNIKACJA DROGOWA

W następstwie reformy administracyjnej kraju zgodnie z art. 52 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej w związku z reformą ustrojową państwa (Dz. U. 106/98 poz. 668) z dniem 1 stycznia 1999 r. nastąpiła zmiana w ustawie z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, w wyniku czego w kraju wystąpiły podział dróg publicznych na następujące kategorie: krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Na terenie Gminy Czarna występują wszystkie kategorie dróg.

Drogi krajowe

Drogi krajowe pozostają w administrowaniu przez Generalną Dyрекcyję Dróg publicznych Oddziału Wschodni Biuro w Rzeszowie. W granicach administracyjnych gminy występują :

- dwa krótkie odcinki drogi krajowej Nr 4 Zgorzelec - Medyka: pierwszy o długości 0.757 km, drugi o długości 0.651 km. Na drodze Nr 4 średnio dobowe natężenie ruchu na odcinku Kraczkowa - wyjątkowo wyniosło 11.292 poj./dob. Prognoza ruchu do roku 2015 wykonana przez TRANSPROJEKT WARSZAWA w 1997 roku przewiduje wzrost ruchu pojazdów na tym odcinku w 2000 roku do 14.626 poj./dob, w 2000 roku 17.960 poj./dob a w 2015 roku 24.571 poj./dob.
- odcinek drogi krajowej Nr 19 relacji Rzeszów - Lublin o długości około 0.180 km.

Drogi wojewódzkie

Przez teren gminy przebiegają dwie drogi wojewódzkie, które pozostają w administrowaniu Podkarpackiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie:

- droga Nr 876 Sokołów - wyjątkowo o długości 16 km na terenie gminy. Klasa drogi Z, natomiast nawierzchni dostosowana jest do przenoszenia obciążenia nieprzekraczających 80 kN/o według pomiaru ruchu przeprowadzonego w 1995 r. średnie dobowe natężenie ruchu wyniosło 1503 poj./dob a prognoza na rok 2010 przewiduje 2946 poj./dob,
- droga Nr 877 Leżajsk - wyjątkowo o długości 5.1 km na terenie gminy. Klasa drogi G., natomiast nawierzchni dostosowana jest do przenoszenia obciążenia nieprzekraczających 80 kN/o według pomiaru ruchu przeprowadzonego w 1995 r. średnie dobowe natężenie ruchu wyniosło 2080 poj./dob a prognoza na rok 2010 przewiduje 4077 poj./dob.

Drogi powiatowe

Zgodnie z nowym podziałem dróg publicznych przez teren gminy prowadzi 9 dróg powiatowych. Drogi te stanowią zasadniczy układ komunikacyjny gminy obsługujący cały teren gminy tj. podstawowe jednostki osadnicze i podstawowe obszary funkcjonalne. Sieć dróg powiatowych umożliwia powiązanie funkcjonalne i komunikacyjne z przyległymi obszarami. Drogi te pozostają w administrowaniu Powiatowego Zarządu Dróg wyjątkowo.

Stan dróg powiatowych jest niezadowalający. Zgodnie ze STRATEGIĄ ROZWOJU POWIATU ŁÓDZKIEGO do zrealizowania programu radykalnej poprawy ich stanu potrzeba środków finansowych wielokrotnie przekraczających dotychczasowe możliwości budżetu powiatu.

ODCINKI DRÓG POWIATOWYCH W GMINIE CZARNA

Lp	Nr drogi	Nazwa drogi	Długość m
1	35 119	Medynia Głogowska - Rakszawa	4 230
2	35 121	Medynia Głogowska . Zalesie . Czarna	7 070
3	35 161	Czarna . Wola Dalsza	3 764
4	35 167	Krzemienica przez wieś do E-4	3 191
5	35 515	Czarna . Białostrzegi - Leszczyny	6 000
6	35 568	Stobierna . Medynia Głogowska	2 460
7	35 569	Jasionka . Medynia Łódzka	1 615
8	35 570	Rzeszów . Trzebownik . Łukawiec - Czarna	1 169
9	35 574	Strasów - Krzemienica	3 342
	Razem		32 841

Drogi gminne

Uzupełnienie sieci dróg powiatowych stanowią drogi gminne. Zalicza się do nich drogi o charakterze lokalnym niezaliczone do innych kategorii. Obsługują one (łącznie z drogami wewnątrz przysiółkami) przyległe zabudowy na terenie poszczególnych miejscowości gminy. Łączna długość dróg gminnych wynosi 25 900 m. Na drogach tych występuje 11 obiektów mostowych o łącznej długości 64 m. Są to w bardzo różnym stanie technicznym, najczęściej wymagają remontu i modernizacji, niektóre zaś po prostu realizacji. Wiele z nich nie posiada uregulowanych stanów własności dla wymaganego przepisami pasa drogowego wynoszącego w liniach rozgraniczających minimum 15 m.

ZESTAWIENIE DRÓG GMINNYCH NA TERENIE GMINY CZARNA

Lp.	Nr drogi	Nazwa drogi wg wykazu urzędowego	Długość m
1	3507001	Medynia Głogowska - Medynia Łódzka Remiza k/Pastwisk	2 700
2	3507002	Pogwizdów - Medynia Łódzka . Wólka Podleśna na Podwod	3 200
3	3507003	Medynia Łódzka przez wieś	2 000
4	3507004	Zalesie Kąpówka	400
5	3507005	od drogi Czarna . Dąbrówki Pod Las	1 300
6	3507006	od drogi Dąbrówki . Smolarzyny w kierunku Rakszawy	700
7	3507007	Czarna Podbórz . GS Czarna	3 000
8	3507008	Czarna - Palikówka	1 000
9	3507009	Czarna od mostu Czarna Kmiecie	500
10	3507000	Krzemienica Plac Wolności do E -4	1 700
11	3507011	Krzemienica jawornik przez wieś	1 200
12	3507012	Wola Mała od drogi Leśna . Łódzka do drogi Wola Mała . Czarna Pilawa	2 300
	Razem		25 900

ścieżki rowerowe

Przez teren gminy ani wzdłuż dróg krajowych, ani wzdłuż dróg wojewódzkich, ani wzdłuż dróg powiatowych, ani wzdłuż dróg gminnych, ani wzdłuż szlaków turystycznych nie przebiegają wyznaczone ścieżki rowerowe.

2.8. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

2.8.1. ZAOPATRZENIE W WODĘ

Opis ogólny systemu

Miejscowości Gminy Czarna zasilane są wodą z czterech źródeł:

- z ujęcia wody w Czarnej, czerpiącego wodę podziemną ze studni wierconych,
- z ujęcia wody w Pogwizdowie, czerpiącego wodę ze studni wierconych,
- z ujęcia wody w Krzemienicy, również czerpiącego wodę ze studni wierconych,
- z miejskiej sieci wodociągowej miasta wyciągnięta.

Woda z ujęcia w Czarnej zasila wodociąg miejscowości Czarna, Dębówki i Zalesie. Woda z ujęcia w Pogwizdowie, przez lokalną sieć wodociągową zaopatruje mieszkańców miejscowości Pogwizdów, Medynia wyciągnięta i Medynia Głogowska. Woda z ujęcia w Krzemienicy zaopatruje wodociąg wsi Krzemienica, przy czym w przypadku konieczności z powyższych ujęć istnieje możliwość podwyższenia nowych odbiorców do istniejących sieci wodociągowych. Woda z sieci miejskiej wyciągnięta zaopatruje mieszkańców miejscowości Wola Mała.

Woda z sieci miejskiej wyciągnięta, jako uzdatniona, kierowana jest bezpośrednio do odbiorców. Woda z ujęć lokalnych: Czarna i Krzemienica, przed podaniem jej do sieci wodociągowej, poddawana jest procesom uzdatniania. Woda z ujęcia w Pogwizdowie, ze względu na nieprzekraczanie dopuszczalnych stężeń wskaźników fizykochemicznych, nie jest uzdatniana. Sieć wodociągowa pokryta jest ok. 95% powierzchni Gminy Czarna, a korzysta z niej ok. 92% mieszkańców Gminy.

Ujęcie wody w Czarnej

Woda z ujęcia w Czarnej czerpana jest ze źródeł podziemnych za pośrednictwem trzech studni wierconych. Według informacji administratora obiektów ujęcia i stacji uzdatniania, tj. Gospodarstwa Komunalnego w Czarnej ujęcie produkuje w ciągu doby przeciętnie 301 m³/d wody, przy maksymalnym możliwym poziomie produkcji 1562 m³ wody na dobę.

Obszary strefy ochrony bezpośrednio dwóch spośród trzech eksploatowanych studni znajdują się na zagrodzonym terenie Stacji Uzdatniania Wody. Wokół trzeciej ze studni wyznaczony został ogrodzony teren ochrony bezpośrednio o zasięgu 20 metrów. W rejonie objętym wpływem wód podziemnych do ujęcia został wyznaczony zewnętrzny teren ochrony bezpośrednio. Woda ujmowana jest na ujęciu ze stałych wydajności przez pompy głębinowe i kierowana na stację uzdatniania, a następnie dezynfekowana podchlorynem sodowym i kierowana do terenowego, początkowego zbiornika wyrównawczego 2x75m³. Ze zbiornika woda, pobierana przez pompownię II-go stopnia kierowana jest do sieci. Wyładowaniem i wyładowaniem pomp głębinowych steruje układ oparty o umieszczone w zbiorniku sondy minimum–maksimum. Pompy I-go stopnia (w studniach) nie posiadają falowników. Ujęcie pracuje w systemie stałowodajnościowym, bez układu regulacji wydajności.

W procesie uzdatniania stosowane jest odżelazianie i odmanganianie wody. Procesy filtracji realizowane są na dwóch odżelaziaczach i czterech odmanganiaczach o objętości 6,3 m³ i powierzchni filtracji 1,54 m² każdy. Filtry wypełnione są wirem kwarcytowym. Przy aktualnej wielkości produkcji wody i przeciętnej wielkości przepływu nie występuje przekroczenie technologicznie dopuszczalnej prędkości filtracji przy pracy obu filtrów. Płynięcie filtrów nie powoduje zwiększenia prędkości filtracji ponad dopuszczalną wielkość, ponieważ odbywa się w czasie postoju pomp pierwszego stopnia. Aktualnie woda ze studni podawana jest, poprzez stację uzdatniania do zbiornika początkowego, w systemie 22 godzin pracy na dobę.

Zastosowane technologie uzdatniania, mimo, że nie należą do najnowocześniejszych, pozwalają na usuwanie niepożądanych domieszek w należytym stopniu, a przy aktualnej wielkości przepływu na sieć wodociągowej wody, nie występują problemy z zaspokojeniem zapotrzebowania na wodę odbiorców, tak pod względem ilościowym, jak i parametrów jakościowych na sieci. Zachowana jest przy tym wysokość (odpowiednio niska) prędkość filtracji wody na stacji uzdatniania, która, jak wynika z orientacyjnych obliczeń, wynosi ok. 8 m/h. Cechy fizykochemiczne wody surowej (tzn. przed uzdatnieniem) wskazują na występowanie ponadnormatywnej ilości niektórych domieszek, takich jak żelazo i mangan pochodzenia organicznego, stąd zastosowana wielostopniowa filtracja jakości wody surowej. Za układem usuwania domieszek fizykochemicznych stacji uzdatniania znajduje się układ do dezynfekcji wody. Rodkiem dezynfekcyjnym jest podchloryn sodowy.

Pompowni II-go stopnia, o maksymalnej wydajności 120 m³ wody na godzinę i nominalnym ciśnieniu podnoszenia 42÷52 m H₂O stanowi zespół pomp PJ-230 oraz 3 hydrofony wodno-powietrzne o pojemności 4m³ każdy. Ciąg technologiczny został zbudowany w ciągu lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych. Praca na tej stacji uzdatniania nie jest zautomatyzowana, poza układem napełniania zbiornika sieciowego początkowego, który steruje pracą pomp głębinowych (tzw. pierwszego stopnia). Stan techniczny obiektów i urządzeń stacji uzdatniania jest dobry. Awaryjność urządzeń na stacji uzdatniania jest niska. Niezawodność dostawy wody z tej stacji uzdatniania jest wystarczająca.

Aktualnie nie jest prowadzona żadna rozbudowa ani modernizacja tej stacji uzdatniania. Administratorem obu obiektów, tj. tej stacji uzdatniania jest Gospodarstwo Komunalne w Czarnej.

Ujęcie i stacja uzdatniania Krzemienica

Woda z ujęcia Krzemienica czerpana jest ze źródeł podziemnych za pośrednictwem dwóch studni wierconych. Ujęcie produkuje aktualnie ok. 260 m³ wody na dobę, przy czym maksymalna możliwa wydajność ujęcia wynosi 693 m³/d wody. Obszary strefy ochrony bezpośredniej wokół ujęcia mieszczą się wewnątrz ogrodzenia studni i wynoszą ok. 20 metrów. W rejonie objętym wpływem wód podziemnych do ujęcia zostały wyznaczone tereny ochrony po stronie wewnętrznej i zewnętrznej.

Woda ujmowana jest na ujęciu ze stałą wydajnością przez pompy głębinowe i kierowana jest na stację uzdatniania, a stąd, po dezynfekcji podchlorynem sodowym, do terenowego zbiornika wyrównawczego 2×75m³. Ze zbiornika terenowego woda tłoczona jest do sieci wodociągowej przez pompownię drugiego stopnia o maksymalnej wydajności 50 m³ wody na godzinę i nominalnym ciśnieniu podnoszenia 45 m H₂O, którą stanowi zespół pomp ICL 18-40 oraz tymi samymi uderzeniami hydraulicznymi zbiornik wodno-powietrzny o pojemności 2,5 m³.

Wyłączeniem i włączeniem pomp głębinowych steruje układ oparty o umieszczone w zbiorniku sondy minimum–maksimum. Pompy I-go stopnia (w studniach) nie posiadają falowników, stąd pompy głębinowe pracują zawsze w systemie stałej wydajności. Aktualnie woda ze ujęcia podawana jest, poprzez stację uzdatniania do zbiornika początkowego, w systemie 22 godzin pracy na dobę.

Ze względu na ponadnormatywne ilości żelaza i manganu, woda dopływająca na stację uzdatniania poddawana jest odżelazianiu i odmanganianiu na pojedynczych filtrach jakościowych (po jednym od żelaziaczu i odmanganiaczu) o pojemności 6,3 m³ i powierzchni filtracji 1,54 m² każdy, i dezynfekowana za pomocą chloratorów C-52 podchlorynem sodowym. Wypełnienie filtrów jakościowych stanowi wir filtracyjny. Płynięcie filtrów odbywa się w czasie postoju ujęcia.

Przy aktualnej, przeciętnej dobowej wielkości przepływu nie występuje przekroczenie technologicznie dopuszczalnej prędkości filtracji. Natomiast biorąc pod uwagę charakterystyczne dla obliczeń tego typu urządzeń wielkość przepływu, to jest obliczeniowy przepływ średni godzinowy ($Q_{r h} = Q_{max d} / T$, gdzie $Q_{max d}$ = przepływ maksymalny dobowy, T = czas pracy ujęcia), prędkość filtracji przekracza wielkość zalecaną (max. 10 m/h) dla wypełnienia wirów filtrów jakościowych i wynosi ok. 14 m/h. Wielkość tego rodzaju może powodować w okresach wzmożonego rozbioru dobowego obniżenie jakości wody opuszczającej stację uzdatniania, szczególnie w zakresie zawartości manganu oraz mętności i barwy wody. Taki stan

rzeczy jest równie niepo dany ze wzgl du na aspekt niezawodno ciowy (po jednym filtrze) pracy stacji uzdatniania. Mimo to, jak wynika z informacji sju b gminnych, w chwili obecnej nie wyst puje przekroczenie dopuszczalnych st e wska ników fizykochemicznych ani organoleptycznych okre lonych w dotychczas obowi zuj cych przepisach. Jest to prawdopodobnie zwi zane z faktycznie mniejszym od obliczeniowego przepływem godzinowym przez te urz dzenia. W uzdatnionej wodzie nie wyst puje równie przekroczenie dopuszczalnych parametrów bakteriologicznych wody podawanej z tego uj cia. Przy aktualnej wielko ci przesyłanej na sie wodoci gow wody, nie wyst puj problemy z zaspokojeniem zapotrzebowania na wod odbiorców, tak pod wzgl dem ilo ciowym, jak i parametrów ci nienia na sieci.

Ostatnia rozbudowa ci gu technologicznego stacji miają miejsce w roku 1995. Praca uj cia i stacji uzdatniania nie jest zautomatyzowana, poza układem napełniania zbiornika sieciowego pocz tkowego, który steruje praca pomp gý binowych (tzw. pierwszego stopnia). Stan techniczny obiektów i urz dze stacji uzdatniania jest dobry. Awaryjno urz dze uj cia i stacji uzdatniania jest niska. Aktualnie nie jest prowadzona adna rozbudowa ani modernizacja uj cia ani stacji uzdatniania. Administratorem obu obiektów, tj. uj cia i stacji uzdatniania jest Gospodarstwo Komunalne w Czarnej.

Uj cie w Pogwizdowie

Woda z uj cia w Pogwizdowie czerpana jest ze zjó podziemnych za po rednictwem dwóch studni wierconych. Aktualnie z uj cia czerpane jest ok. 194 m³/d wody, przy czym maksymalna wydajno uj cia wynosi 880 m³ wody na dob . Woda ujmowana w studniach tyczona jest do pocz tkowego zbiornika terenowego 2×75m³, a st d, poprzez stanowi ce pompownie drugiego stopnia przeponowe zestawy hydroforowe do poszczególnych miejscowoci (Medynia Gýogowska i Medynia ýa cucka). Ze wzgl du na brak ponadnormatywnej ilo ci domieszek fizykochemicznych, nie wyst puje potrzeba uzdatniania wody. Woda, przed podaniem do sieci dezynfekowana jest natomiast okresowo podchlorynem sodowym, e wzgl du na zdarzaj ce si wahania zanieczyszcze bakteriologicznych. Wokóyuj cia zostaý wyznaczone strefy ochronne: ogrodzona strefa ochrony bezpo redniej o promieniu ok. 20 m wokóystudni, natomiast w rejonie obj tym spýwem wód podziemnych do uj cia zostaý wyznaczony zewn trzny teren ochrony po redniej.

Obiekty uj cia s nowe – zostaý rozbudowane w roku 1999. Stan techniczny tych urz dze jest dobry. Jako ujmowanej wody jest wysoka i nie wykazuje zmian na przestrzeni ostatnich lat. Awaryjno uj cia jest niska i nie stanowi problemu w funkcjonowaniu tego ukádu wodoci gowego. Niezawodno dostawy wody z uj cia jest wystarczaj ca. Administratorem uj cia jest Gospodarstwo Komunalne w Czarnej.

W kontek cie pracy tego uj cia nale y zwróci uwag na ilo domieszek manganu w wodzie, w odniesieniu do Rozporz dzenia Ministra Zdrowia w sprawie warunków, jakim powinna odpowiada woda do picia i na potrzeby gospodarcze. Zaostrzenie norm dotycz cych dopuszczalnych ilo ci manganu w wodzie do picia powoduje znaczne zbli enie st enia tego pierwiastka w wodzie z uj cia Pogwizdów do maksymalnie dopuszczalnego. Maksymalna mo liwa wielko produkcji wody przez obiekty uj cia przedstawiona jest na nomogramach przedstawiaj cym niezbdn wielko produkcji wody w funkcji jednostkowego wska nika zapotrzebowania na wod oraz stopnia zwodoci gowania obszarów zasilanych z uj cia w Pogwizdowie.

Zasi g i parametry sieci wodoci gowej zasilanej z uj cia w Czarnej

Woda z uj cia w Czarnej, po uzdatnieniu, kierowana jest sieci wodoci gow do odbiorców znajduj cych si w miejscowociach:

- Czarna (ok.99% gospodarstw),
- D brówki (ok.87% gospodarstw),
- Zalesie (ok.87% gospodarstw),
- Krzemienica–Chodakówka (ok.9,5% gospodarstw całej Krzemienicy).

Sie zasilana z uj cia Czarna zbudowana zostaý w układzie promienistym z elementami sieci pier cieniowej. Sie rozdzielcza w Czarnej i D brówkach budowana byå w latach

siedemdziesiąt tych i osiemdziesiąt tych, i wykonana jest w przeważającej części z rur PVC, co gwarantuje jej niską awaryjność. Przyjęta jednak budowa była z powszechnie wówczas na ten cel stosowanych rur stalowych ocynkowanych, w związku z czym ich awaryjność w/w miejscowo ciągle stale wzrasta i ta tendencja będzie w najbliższych latach coraz silniejsza.

Stan techniczny tej sieci ocenia się jako dostateczny. Administrator sieci szacuje, że ok. 10% przyjętych do budynków na tej sieci to już nowoczesne przyjęta polietylenowe. Sieć wodociągowa w miejscowości Zalesie powstawała w latach 1994-95 z rur PVC na ciągach głównych oraz z rur PE (polietylenowych) na przyjętych czach. Wiek tego fragmentu sieci oraz użyte materiały gwarantują jej niemal bezawaryjną pracę jeszcze co najmniej kilka najbliższych lat. Stan techniczny tej sieci jest bardzo dobry. Potwierdza to niska wartość strat wody na tej sieci. Całkowita długość sieci wynosi 51,5 km, z tego przyjętych – 20 km.

Na sieci zasilanej z ujęcia w Czarnej znajdują się łącznie dwa układy podnoszenia ciśnienia (pompownie: jedna na ujęciu i jedna strefowa) oraz jeden układ redukcji ciśnienia. Parametry ciśnienia w sieci wodociągowej, wynoszące 0,52÷0,35 MPa (tj. 5,2÷3,5 atm, czyli 52÷35 m H₂O) są wystarczające zarówno dla potrzeb bytowo-gospodarczych, jak i przeciwpożarowego zaopatrzenia wodnego. Na sieci, w pobliżu ujęcia i stacji uzdatniania znajduje się jeden zespół zbiorników sieciowych 2×75m³.

W celu spełnienia wymagań normy PN-B-02864:1997 niezbędna jest pojemność zbiorników sieciowych na ujęciu lub sieci wodociągowej zasilanej z ujęcia w Czarnej, w stosunku do już istniejących potrzeb, powinna wynieść ok. 200 m³, w przeciwnym razie w dobach maksymalnego rozbioru wody może nastąpić pobór wody z rezerwy przeciwpożarowej zbiornika. Jako wody w kółkach sieci zasilanej z ujęcia w Czarnej nie odbiega od jakości wody wysypanej do sieci na stacji uzdatniania, tzn. nie występuje zjawisko wzrostu mętności, barwy czy zawartości bakterii w wodzie na kółkach sieci. Praca sieci nie jest objęta zintegrowanym systemem zarządzania przedsiębiorstwem wodociągowym, systemem monitoringu ani sterowania telemetrycznego.

Sieć wodociągowa zasilająca odbiorców w wodę z ujęcia Czarna jest eksploatowana i administrowana jest przez Gospodarstwo Komunalne w Czarnej. W razie awarii mieszkańcy korzystają ze studni przydomowych.

Zasięg i parametry sieci wodociągowej zasilanej z ujęcia Krzemienica

Woda z ujęcia w Krzemienicy, po uzdatnieniu, kierowana jest siecią wodociągową do odbiorców znajdujących się w tej miejscowości (ok. 91% gospodarstw). Sieć zasilana z ujęcia Krzemienica zbudowana została w układzie promienisto-pierścieniowym. Sieć rozdzielcza, podobnie jak w Czarnej i Dębówkach w latach siedemdziesiąt tych i osiemdziesiąt tych, była wykonana z rur PVC, co podobnie jak tam, gwarantuje jej niską awaryjność. Przyjęta budowa była z rur stalowych ocynkowanych, w związku z czym ich awaryjność jest dość wysoka i stale wzrasta i ta tendencja będzie w najbliższych latach nasilać. Udział przyjętych na tej sieci jest jeszcze niski i wynosi ok. 3%; są to głównie przyjęta nowo wykonywane. Stan techniczny sieci ocenia się jako dobry. Straty wody, których wartość liczbową przedstawiona została w załączonym do Studium tabeli są zbyt wysokie i niezbędne są działania zmierzające do ich zmniejszenia, co na znacząco skalę będzie możliwe po wymianie części odcinków sieci (głównie przyjętych - stalowych na PE) oraz nieszczelnej armatury sieciowej. Długość sieci wynosi 34,8 km, z tego 19,7 km stanowi przyjęta.

Na sieci zasilanej z ujęcia Krzemienica znajdują się łącznie dwa układy podnoszenia ciśnienia (pompownie: jedna na ujęciu i jedna strefowa). Pompownia strefowa, położona w południowej części Krzemienicy wymaga modernizacji w związku z koniecznością zapewnienia mieszkańcom osiedla Krzemienica - Sady oraz rejonu granicznego z ul. Kraszewskiego właściwych odpowiednich parametrów ciśnienia, a możliwe to jest tylko przez podniesienie ciśnienia dyspozycyjnego na ujęciu z hydroforni.

Parametry ciśnienia w pozostałej części sieci wodociągowej, wynoszące 50÷30 m H₂O w strefie pierwszej oraz 40÷30 m H₂O w strefie II są wystarczające zarówno dla potrzeb bytowo-gospodarczych, jak i przeciwpożarowego zaopatrzenia wodnego, bez konieczności spełniania dodatkowych wymogów w tym zakresie. Na sieci, w pobliżu ujęcia i stacji uzdatniania znajduje się

zbiornik sieciowy $2 \times 75 \text{ m}^3$. Jest to zbiornik początkowy sieci wodociągowej. W celu spełnienia wymagań normy PN-B-02864:1997 niezbędna jest pojemność zbiorników sieciowych na ujęciu lub sieci wodociągowej zasilanej z ujęcia w Krzemienicy, w stosunku do już istniejących potrzeb, powinna wynieść ok. 200 m^3 . W przeciwnym razie w dobach maksymalnego rozbioru wody może nastąpić pobór wody z rezerwy przeciwporażkowej zbiornika. Wybrane arkusze obliczeń zbiorników zostały czynnione do niniejszego tekstu.

Jakość wody w kółkach sieci zasilanej z ujęcia Krzemienica nie odbiega od jakości wody wysyłanej do sieci na stacji uzdatniania, tzn. nie występuje zjawisko wzrostu mętności, barwy czy zawartości bakterii w wodzie na kółkach sieci. Praca tej sieci nie jest objęta zintegrowanym systemem zarządzania przedsięwzięciem wodociągowym, systemem monitoringu ani sterowania telemetrycznego. W razie awarii mieszkańcy korzystający ze studni przydomowych. Sieć wodociągowa zasilająca odbiorców w wodę z ujęcia w Krzemienicy jest eksploatowana i administrowana jest przez Gospodarstwo Komunalne w Czarnej.

Zasięg i parametry sieci wodociągowej zasilanej z ujęcia Pogwizdów

Woda z ujęcia w Pogwizdowie kierowana jest siecią wodociągową do odbiorców znajdujących się w miejscowościach:

- Pogwizdowie (ok. 86% gospodarstw),
- Medyni Głogowskiej (ok. 85% gospodarstw),
- Medyni Łąckiej (ok. 86% gospodarstw).

Sieć zasilana z ujęcia w Pogwizdowie zbudowana została w układzie promienisto-piętrowym i budowana była w dwóch etapach:

- najpierw w latach siedemdziesiątych (rejon Zofijówka), kiedy jej właścicielem i administratorem był lokalny zakład IGLOOPOL-u,
- a następnie w drugim etapie, kiedy to nastąpiła rozbudowa ujęcia i sieci oraz objęcie nią pozostałych części Pogwizdowa oraz Medyni Łąckiej i Medyni Głogowskiej.

Ten stan rzeczy rzutuje w znaczący sposób na parametry stanu technicznego i awaryjności sieci: starsze części wykazują dużą awaryjność, szczególnie na wykonanych częściowo nawet ze stali nieocynkowanej przyłączach, nowsze części, wybudowane w ostatnich latach przez Gminę z nowoczesnych materiałów (sieć główna – PVC, przyłącza – polietylen) cechuje praktycznie brak awaryjności i bardzo dobry stan techniczny. Wartość strat wody na sieci zasilanej z ujęcia wody w Pogwizdowie jest zbyt wysoka i niezbędne są działania zmierzające do ich zmniejszenia, co na znacząco skalę będzie możliwe po wymianie niektórych odcinków sieci (głównie przyłączy – stalowych na PE) oraz nieszczelnej armatury sieciowej na starszych częściach wodociągu. Obecnie rozważana jest kwestia wymiany starej sieci na sieć z nowoczesnych materiałów. Całkowita długość sieci zasilanej z ujęcia w Pogwizdowie wynosi $52,7 \text{ km}$, z tego $32,1 \text{ km}$ stanowi przyłącza do budynków.

Na sieci zasilanej z ujęcia w Pogwizdowie znajdują się obecnie trzy układy podnoszenia ciśnienia (pompownie: jedna na ujęciu i jedna strefowa). Parametry ciśnienia w sieci wodociągowej, wahające się w przedziałach $53 \div 20 \text{ m H}_2\text{O}$ są wystarczające zarówno dla potrzeb bytowo-gospodarczych, jak i przeciwporażkowego zaopatrzenia wodnego, bez konieczności spełniania dodatkowych wymogów w tym zakresie. Na sieci, w pobliżu ujęcia znajduje się zbiornik początkowy $2 \times 75 \text{ m}^3$. Drugi zbiornik, po rezerwie, o pojemności $2 \times 150 \text{ m}^3$ znajduje się w pobliżu pompowni strefowej. Istniejąca retencja zbiorników wodociągowych na tej sieci wynosi więc 450 m^3 , co stanowi znaczny zapas pojemności dla celów wyrównawczych i przeciwporażkowych. Tak duża pojemność zbiornika ($2 \times 150 \text{ m}^3$) była już zresztą przyczyną pogarszania się jakości wody podawanej do sieci (cechy bakteriologiczne i organoleptyczne) i konieczna była przebudowa sposobu napełniania zbiornika, co skutecznie usunęło w/w problemy. W przypadku istniejących zbiorników $2 \times 75 \text{ m}^3$ i $2 \times 150 \text{ m}^3$ na sieci zasilanej z ujęcia w Pogwizdowie, nawet przy założeniu 24-godzinnego, a więc maksymalnie zmniejszającej rezerwy retencyjnej w stosunku do potrzeb cyklu pracy pomp ujęcia, wyraźnie widoczne przewymiarowanie w stosunku do potrzeb. Układ ten posiadać będzie jeszcze pewne rezerwy nawet po osignięciu docelowej ilości mieszkańców korzystających z tego ujęcia, tj. 4200 osób i jednoczesnym znacznym wzroście współczynnika jednostkowego dobowego zapotrzebowania na wodę przez mieszkańców.

Jako wody w kółkach sieci zasilanej z ujęcia w Pogwizdowie nie odbiega od jakości wody wysyłanej do sieci przez ujęcie, tzn. nie występuje zjawisko wzrostu mętności, barwy czy zawartości bakterii w wodzie na kółkach sieci. Praca sieci nie jest objęta zintegrowanym systemem zarządzania przedsiębiorstwem wodociągowym, systemem monitoringu ani sterowania telemetrycznego. Sieć wodociągowa zasilająca odbiorców w wodę z ujęcia Pogwizdów jest eksploatowana i administrowana jest przez należące do Gminy Gospodarstwo Komunalne w Czarnej. W razie awarii mieszkańcy korzystają ze studni przydomowych.

Woda z sieci miejskiej miasta ujęcia

Woda z sieci miejskiej ujęcia zasila w gminie Czarna wodociąg w miejscowości Wola Mała. Związane jest to z faktem, że na terenie Gminy Czarna znajduje się ujęcie infiltracyjne zasilające w wodę miasto ujęcia. Administratorem tej sieci jest Miejski Zakład Wodociągów i Kanalizacji w ujęciu. Według jego informacji, nie występują problemy ani pod względem parametrów fizykochemicznych, ani hydraulicznych (wydajność, wartość ciśnienia) w tym rejonie sieci wodociągowej miasta ujęcia, a awaryjność sieci jest umiarkowanie niska. Ze względu na specyfikację położenia tego fragmentu sieci, istnieją techniczne możliwości przyłączenia do niej kolejnych odbiorców.

2.8.2. ODPROWADZANIE CIEKÓW

Gmina Czarna do niedawna nie posiadała gminnego systemu kanalizacyjnego. Nieczystości płynne gromadzone były w przydomowych urządzeniach (gnojowniki, zbiorniki bezodpływowe, osadniki gnilne itp.). Od kilku lat na terenie gminy realizowany jest system kanalizacji sanitarnej odprowadzającej ciekły do własnej oczyszczalni cieków, przy czym najpierw została zrealizowana i częściowo uruchomiona gminna oczyszczalnia cieków, a następnie przystąpiono do budowy sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy. W trakcie realizacji znajduje się sieć kanalizacyjna części Czarnej (ok. 70% gospodarstw) i części Krzemienicy (60% gospodarstw - na południe od linii kolejowej) oraz w Woli Małej (z odprowadzeniem cieków do miejskiej kanalizacji sanitarnej miasta ujęcia).

W trakcie prac projektowych lub na etapie pozwolenia na budowę znajduje się kanalizacja w Dębówkach oraz w pozostałej części Krzemienicy i Czarnej, natomiast w dalszej kolejności przewiduje się skanalizowanie miejscowości położonych w północnej części Gminy. Do tej pory zostały wybudowane ok. 20 km sieci kanalizacyjnej z odprowadzeniem cieków na oczyszczalnię w Czarnej. Na tej sieci zbudowano łącznie 16 sieciowych przepompowni cieków, w tym 10 w Czarnej i 6 w Krzemienicy.

Gminna oczyszczalnia cieków jest oczyszczalnią mechaniczno-biologiczną z sekwencyjnym reaktorem biologicznym (SBR) i chemicznym strącaniem fosforu, zaprojektowaną według indywidualnego projektu. Ciekły dopływające na oczyszczalnię oczyszczane są ze skratek na krótkim schodkowym lub mechanicznym, kierowane do piaskownika wirowego i stąd do dwukomorowego bioreaktora SBR. Nadmiar osadu czynnego zagraczany jest w dwóch osadnikach wtórnych, a osad nadmierny jest następnie usuwany i odszczynany na stacji DRAIMAD. Oczyszczalnia cieków została oddana do eksploatacji w 1997 roku. Mimo położenia na terenach zalewowych, wyniesiona jest ponad zasięg wód stuletnich, tak więc prawdopodobieństwo jej zatopienia jest niewielkie. Docelowa wydajność gminnej oczyszczalni cieków w Czarnej ma wynieść 1200 m³/d.

Do oczyszczalni przyłączona jest już część budynków wzdłuż budowanej aktualnie sieci kanalizacyjnej i przyjmuje ona już obecnie 190 m³ cieków na dobę. W ciekach oczyszczonych nie występuje przekroczenia wartości wskaźników ponad dopuszczalne aktualnie obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5 listopada 1991 r. w sprawie klasyfikacji wód oraz warunków, jakim powinny odpowiadać ciekły wprowadzane do wód lub do ziemi.

Wskaźniki redukcji zanieczyszczeń są obecnie wysokie, jednak o ich ostatecznym kształcie będzie można wypowiedzieć się dopiero po zakończeniu budowy kanalizacji i osignięciu przez

oczyszczalni docelowej przepustowości. Problemem, na który trzeba będzie zwracać uwagę (podobnie jak w przypadku wszystkich oczyszczalni ścieków na terenach wiejskich) jest niebezpieczeństwo niedozwolonego w technice sanitarnej zrzutu do wiejskiej sieci kanalizacyjnej ścieków pochodzących (gnojowicy), której ścieżenie zanieczyszczeń wielokrotnie przekracza ścieżenie zanieczyszczeń ścieków bytowo-gospodarczych i jest zabójcze dla biologicznej części oczyszczalni. Dotychczasowe do wiadomości Gminy Czarna w tym względzie (jednakże przy nieosiągnięciu jeszcze docelowej przepustowości oczyszczalni) są optymistyczne. Ze względu na zagrożenie tym, proponowanym gminom rozwinięciem jest, o ile to tylko możliwe, zwiększenie swojej sieci kanalizacyjnej z sieci znajdujących się w pobliżu miast o charakterze wiejskim.

Odprowadzając ścieki do miejskiej kanalizacji łączy się kanalizacyjna w Woli Małej znajduje się nadal w rozbudowie i jest, wraz z sześcioma przepompowniami sieciowymi, administrowana przez Miejski Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Łącku.

Na terenach pozbawionych sieci kanalizacji sanitarnej stosowane są w gminie Czarna indywidualne systemy gromadzenia, podczyszczania i wywozu ścieków. Są to głównie zbiorniki bezodpornowe (ok.40%), osadniki gnilne (ok.40%) oraz gnojowniki. Stan techniczny tych obiektów ocenia się jako zły - są one nieszczelne lub celowo rozszczelniane. Ponadto, na terenach pozbawionych sieci kanalizacyjnej zdarzają się fakty dzikiego odprowadzania ścieków do cieków wodnych, rzek, potoków i ziemi. Na terenach pozbawionych sieci kanalizacji sanitarnej produkuje się szacunkowo 400 m³ ścieków na dobę, z tego 85% to ścieki bytowo-gospodarcze, a 15% - ścieki hodowlane, dlatego istnieje pilna potrzeba skanalizowania obszarów nieposiadających dotychczas sieci kanalizacji sanitarnej. Ścieki gromadzone w indywidualnych urządzeniach gromadzenia nieczystości płynnych wywołane są taborem asenizacyjnym należą do Miejskiego Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Łącku oraz firm prywatnych na oczyszczalni ścieków w Czarnej.

Ścieki przemysłowe nie występują na terenie Gminy Czarna z uwagi na brak zakładów przemysłowych. Istniejące obiekty typu stacja benzynowa CPN lub mogące zanieczyszczać środowisko drobne warsztaty produkcyjne, posiadają urządzenia do gromadzenia ścieków i odpowiednie umowy na ich wywóz.

2.8.3. UWARUNKOWANIA W ZAKRESIE KANALIZACJI DESZCZOWEJ

Na terenie Gminy Czarna nie występuje zorganizowana sieć kanalizacji deszczowej. Odprowadzanie wód opadowych odbywa się przez spływ powierzchniowy i systemem odkrytych rowów przydrożnych i melioracyjnych. Czarna leży na terenach, na których częściowo występuje zagrożenie powodzi. Dotyczy to przede wszystkim rejonów leżących w piaszczystych dolinach strumieni i potoków. Na terenie gminy nie ma natomiast waży przeciwpowodziowych ani innych obiektów i urządzeń zabezpieczających przed powodzią.

2.8.4 UWARUNKOWANIA W ZAKRESIE OGRZEWNICTWA

Na terenie Gminy Czarna ogrzewanie budynków mieszkalnych, obiektów użyteczności publicznej i przemysłowych opiera się na indywidualnych systemach grzewczych. Nie występują scentralizowane lub zdalaczynne systemy grzewcze ani sieci ciepłownicza. Analizując rodzaje tych systemów pod kątem spalanych paliw można szacunkowo wyróżnić:

- ogrzewanie węgłem i drewnem – 51%,
- ogrzewanie gazem ziemnym – 45%,
- ogrzewanie olejem opałowym – 3%,
- ogrzewanie gazem butlowym i zbiornikowym – 1%
- ogrzewanie ze źródła energii odnawialnej tj. pompy ciepła, instalacje solarne – brak informacji o występowaniu na terenie Gminy Czarna (najwyżej kilka sztuk takich instalacji, wyłącznie w prywatnych budynkach mieszkalnych).

W celu oszacowania mocy cieplnej (wynikającej z ilości mieszkań) do celów ogrzewania szacuje się na ok. 36 MW, z tego ok. 31 MW dla potrzeb ogrzewania budynków mieszkalnych i ok. 5 MW dla potrzeb ogrzewania obiektów użyteczności publicznej.

Gmina Czarna nie dysponuje planem zaopatrzenia w nośniki energii (w tym ciepła) ani projektem założeń do tego planu, w rozumieniu wymogów ustawy Prawo Energetyczne.

Rozpatrując stan systemów grzewczych na terenie Gminy Czarna, należy podkreślić, iż z racji na ich indywidualny charakter, gmina ma ograniczone możliwości bezpośredniego wpływu na stosowane przez prywatnych inwestorów rozwiązania. W ostatnim czasie w Polsce południowo-wschodniej daje się zauważyć zjawisko odchodzenia, szczególnie w okresach jesienno-zimowym i zimowo-wiosennym, od ogrzewania budynków olejem opałowym, gazem i węglem, ze względu na wysokie dla wielu mieszkańców domów koszty stosowania tych systemów ogrzewania. Tak więc pomimo, że teoretycznie budynek wyposażony jest np. w kocioł olejowy, gazowy czy w główny, węgla ciekłego czy stałego jako opał produkcyjnych odpadów drzewnych i drewnopochodnych, a często niestety także innego rodzaju dających się spalić odpadów. Szczególnie niebezpieczne jest tu spalanie tworzyw sztucznych i substancji przemysłu chemicznego (zwłaszcza syntetyczne, kleje, itp.) ze względu na emisję silnie toksycznych i rakotwórczych substancji. Nie jest natomiast zjawiskiem zagrażającym środowisku spalanie w paleniskach pieców, kotłów czy kominków drewna opałowego z lasów, na skalę, z jaką mamy obecnie do czynienia.

Należy podkreślić brak odpowiedniej polityki fiskalnej i ekologicznej państwa w zakresie zagrożenia środowiska przez tzw. niskie emisje z palenisk domowych, czego jaskrawym przykładem jest chociażby sprawa windowania cen i akcyzy na olej opałowy, przynosząca już w Polsce skutek w postaci wyłączenia z eksploatacji oddanych zaledwie przed kilkoma laty nowoczesnych kotłowni olejowych i powrót do opalania węgłem i odpadami. Gminy wiejskie mają odpowiednie warunki do rozwoju na swoim terytorium ekologicznych systemów ogrzewania, w tym także energii odnawialnej. Bariery jest tu jednak m.in. wciąż nie wspomniany brak odpowiedniej polityki państwa, czego jednym z przejawów są również wciąż wysokie ceny i brak zachęt podatkowych dla budujących takie urządzenia inwestorów – zarówno publicznych jak i prywatnych.

2.8.5. GOSPODARKA ODPADAMI

Na terenie Gminy Czarna nie jest zarejestrowane żadne przedsiębiorstwo zajmujące się wywozem nieczystości stałych. Wywóz nieczystości stałych (odpadów) realizowany jest przez firmy z zewnątrz: firmę SEKO+ z Jarosławia, Gminne Gospodarstwo Robót Komunalnych w Leżajsku oraz Towarzystwo Komunalne w Rakszawie.

Na terenie Gminy Czarna nie występują wysypiska odpadów komunalnych ani składowiska odpadów przemysłowych, ziemi, gruzu, niegu, czy rodków zimowego utrzymania ulic. Wywóz odpadów następuje z przeciętną częstotliwością jeden raz na miesiąc, którą trzeba uznać za niewystarczającą. Wszystkie odpady wywożone są na wysypiska w Giedlarowej i Miżynach.

Na terenie gminy funkcjonuje system wywozu odpadów komunalnych zarówno z kontenerów instytucji i firm, jak i kontenerów indywidualnych przydomowych. Usługi związane z wywozem odpadów z kontenerów ogólnodostępnych objęta Urzędem Gminy w Czarnej, za wywóz z pozostałych pięć klientów obu firm posiadają indywidualne umowy o wywóz odpadów. Ogólnie system wywozu odpadów i nieczystości stałych na terenie gminy oceniono jako jeszcze niewystarczający co rozwinięty, z tendencją do dalszego rozwoju. Na chwilę obecną pokrywa on obecne potrzeby jeszcze w niewystarczającym zakresie.

Na terenie gminy został zapoczątkowany system segregacji odpadów komunalnych: prowadzona jest zbiórka szkła do dwóch specjalnych kontenerów. Ilość zbieranego surowca jest jednak bardzo niska. Może to wynikać z braku motywacji finansowej dla segregacji przez mieszkańców odpadów i surowców wtórnych.

2.8.6. ZAOPATRZENIE W GAZ

Przez południową część gminy przebiegają gazociągi wysokiego ciśnienia:

- G 700 Jarosław- S dziszów,
- G 700 Głuchów . S dziszów,
- G 400 Jarosław- S dziszów.

Gmina Czarna zaopatrywana jest w gaz ziemny wysokometanowy GZ-50 z sieci średnioprężnych. Redukcja ciśnienia realizowana jest u odbiorców poprzez reduktory domowe o przepustowości 10 m³/h a u odbiorców pobierających gaz w ilości większej niż 10 m³/h poprzez reduktory R 25.

Miejscowość Krzemienica zasilana jest z sieci niskiego ciśnienia jednak prowadzony aktualnie remont sieci gazowej spowodowany ze zmian ciśnienia na średnie i miejscowo gdzie zasilana ze stacji gazowej I stopnia w miejscowości Kraczkowa.

Miejscowości Medynia Łąka, Medynia Głogowska Pogwizdów i Zalesie zasilane są ze stacji gazowej I stopnia w miejscowości Jasionka poprzez gazociąg PE 100.

Miejscowości Wola Mała, Dąbrowki i Czarna są zasilane ze stacji gazowej I stopnia w Łące. Miejscowość Dąbrowki może alternatywnie zasilać ze stacji I stopnia w miejscowości Smolarzyny poprzez gazociąg PE 63. Obsługa odbiorców na terenie Gminy Czarna prowadzi Rozdzielnia Gazu w Łące podlegająca Zakładowi Gazowniczemu w Rzeszowie.

Przepustowość gazociągów zasilających jest wystarczająca dla zasilania istniejącego osadnictwa jak i planowanego. Dlatego nie przewiduje się rozbudowy sieci zasilających a tylko rozbudowę sieci rozdzielczej dla planowanego obszaru zabudowy mieszkaniowej.

ILOŚĆ CZYNNYCH PRZYJĘTYCH CZY DOMOWYCH ORAZ ODBIORCÓW GAZU

Lp	Miejscowość	Ilość gospodarstw domowych	Ilość czynnych przyjętych
1	Czarna	682	557
2	Wola Mała		
3	Dąbrowki	305	262
4	Krzemienica	725	670
5	Medynia Głogowska	268	193
6	Medynia Łąka	137	87
7	Pogwizdów	182	113
8	Zalesie	130	68
	Razem	2 429	1 950

Na ogólną ilość 2429 gospodarstw na terenie Gminy Czarna funkcjonuje 1950 czynnych przyjętych co daje 90 % procent zgazyfikowanych gospodarstw domowych. Budynki niezgazyfikowane to budynki w złym stanie technicznym lub grupy budynków oddalone od zwartej zabudowy dla których prowadzenie gazociągów byłoby ekonomicznie niezasadne.

Ponadto na terenie Gminy Czarna istnieje 49 sztuk przyjętych do budynków niemieszkalnych. Powyższymi odbiorcami są: urzędy, placówki obojętne, zakłady usługowe, sklepy.

Szacuje się, że na terenie Gminy Czarna ok. 2% mieszkańców korzysta z gazu płynnego zbiornikowego i butlowego. W Rzeszowie i okolicach działają co najmniej trzech powiatowych dystrybutorów gazu płynnego. Gaz ten używany jest do celów bytowych i grzewczych. Analizując wielkość sprzedaży gazu płynnego na terenie Gminy Czarna na przestrzeni ostatnich lat, daje się zauważyć tendencję malejącą. Gaz płynny wykorzystywany jest przede wszystkim na enklawach pozbawionych sieci gazowniczej, a także na terenach objętych sieciami gazowniczymi nieposiadającymi odpowiednich parametrów, pozwalających na przyjęcie (uzyskiwanie zgody na przyjęcie z Zakładu Gazowniczego) kolejnych odbiorców gazu do sieci gazowej.

2.8.8 ELEKTROENERGETYKA

System przesyłu i rozdziału energii elektrycznej

Gmina Czarna jest zasilana energią elektryczną ze zintegrowanego ogólnokrajowego systemu elektroenergetycznego. Dla województwa podkarpackiego, a w tym Gminy Czarna, podstawowymi źródłami energii są: Elektrownia Pojaniec w województwie wielkopolskim i Elektrownia Stalowa Wola. Obie elektrownie wykorzystują jako nośnik energii węgiel kamienny.

Wytwarzana w elektrowniach energia elektryczna wprowadzana jest do sieci elektroenergetycznej przesyłowej (zwanej także siecią systemową), którą tworzą linie najwyższych napięć (NN) 400 kV i 220 kV oraz w tymże systemie stacje zlokalizowane m.in. w okolicach Rzeszowa w Wiedzy i w Boguchwale. W stacjach energetycznych energia jest transformowana z najwyższego napięcia na wysokie napięcie (WN) 110 kV i wprowadzana do sieci elektroenergetycznej rozdzielczej. Energia przepływa liniami 110 kV do głównych punktów zasilania (GPZ), gdzie jest transformowana na średnie napięcie (N), głównie 15 kV, i rozsyłana do odbiorców liniami N bezpośrednio lub po dodatkowej transformacji na niskie napięcie (nn) 0,4 kV. Jak widać, zanim energia zostanie zużyta przez odbiorców, jest poddawana w stacjach elektroenergetycznych wielokrotnej transformacji, związanej ze znacznymi stratami energii.

Sieci przesyłową NN zarządzają Polskie Sieci Elektroenergetyczne SA, natomiast sieci rozdzielcze (WN, N i nn) są w gestii 33 przedsiębiorstw energetycznych dystrybucyjnych; w tym jest Rzeszowski Zakład Energetyczny SA – jednoosobowa spółka Skarbu Państwa. RZE SA obsługuje odbiorców na obszarze trzech byłych województw: rzeszowskiego, krosnońskiego i tarnobrzegskiego. W skład Spółki wchodzi: Centrala, pełniąc funkcje kierownicze i koordynacyjne, oraz 11 Rejonów Energetycznych, w tym Rejon Energetyczny Leajsk, eksploatujący sieci m.in. na terenie Gminy Czarna przy pomocy Posterunku Energetycznego w Głuchowie.

Odnawialne źródła energii elektrycznej w Gminie mają znaczenie marginalne. Energię wiatru wykorzystują trzy małe elektrownie wiatrowe (dwie w Dębówkach i jedna w Krzemienicy) o mocy po 20 kW, pracujące na silnikach wydedykowanych (na potrzeby własne indywidualnych odbiorców). Uzyskana energia służy do podgrzewania wody.

Układ zasilania gminy - sieci najwyższego i wysokiego napięcia

Przez teren Gminy Czarna przebiegają:

- linia najwyższego napięcia 750 kV relacji:
stacja Rzeszów Systemowa w Wiedzy – Ukraina,
ze strefy ochronnej szerokości po 80 m od osi linii, obecnie nieczynna;
- linia wysokiego napięcia 110 kV relacji:
Rzeszów Systemowa w Wiedzy – GPZ w Głuchowie (LAN),
ze strefy ochronnej szerokości po 20 m od osi linii.

Linia 750 kV przebiega przez północno-zachodni kraniec Gminy (wieś Pogwizdów) na odcinku 1,1 km natomiast linia 110 kV przebiega przez południową część Gminy (wsie: Pogwizdów, Medynia w Cucka, Czarna i Wola Mała).

W granicach Gminy Czarna nie ma i nie planuje się budowy stacji 110/15 kV. Najbliższe istniejące GPZ-ety nieprzemysłowe to: Sokołów (SLK), w Głuchowie (LAN) i Rzeszów Staromiejskie (RZS). Natomiast najbliższy planowany GPZ-ety to w Głuchowie (LAN), określane jako w Głuchowie albo jako II. Budowa tej stacji, w niewielkiej odległości od granicy Gminy (1,5 km), umożliwi poprawę struktury sieci średniego napięcia i jako źródła dostarczanej energii (skrócenie linii magistralnych, dodatkowe linie, mniejsze spadki napięcia, większa niezawodność zasilania).

W latach 2003 - 2005 Rzeszowski Zakład Energetyczny SA planuje budowę na terenie Gminy Czarna dwóch linii 110 kV. Z rozciągnięcia istniejącej linii WN Rzeszów Systemowa – w Głuchowie, wykonanego na terenie wsi Wola Mała, wyprowadzone zostaną dwie równoległe linie

do zasilania planowanego GPZ w całości z Polną. Dzięki temu nowa stacja odbiorcza 110/15 kV w całości zostanie dołączona przelotowo do istniejącego linowego Rzeszów Systemowa - w całości z Głuchów. Na budowę linii Wojewoda Rzeszowski wydał wskazanie lokalizacyjne znak UAN.III.8330/24-3/88 z dnia 12.04.1988 r.

Trasa planowanych linii 110 kV jest przewidziana w obowiązującym Miejscowym Planie Ogólnym Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna. Odcinki planowanych linii 110 kV w granicach gminy mają długość około 2 x 1,5 km i przebiegają przez teren wsi Wola Mała. Uwzględniając wymagane strefy ochronne wzdłuż linii 110 kV, zarezerwowano dla obu równoległe przebiegających linii pas terenu szerokości 60 m. Ustalono w MPO ZP trasy linii i wolny od zabudowy pas terenu nadal aktualny i utrzymuje się w niniejszym Studium.

Linie o napięciu znamionowym 750 kV zaliczają się do inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi, natomiast linie 110 kV - do inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska.

Układ zasilania gminy - sieć średniego napięcia

Gmina Czarna jest zasilana siecią elektroenergetyczną napowietrzną średniego napięcia 15 kV. Ciągami liniowymi tworzą układ magistralno-odgajkowy. Magistrale swymi kółkami są przyłączone do szyn rozdzielni 15 kV w GPZ-ach. Linie 15 kV wykonane są przewodami gołymi AFL, na słupach betonowych, wirowanych i drewnianych.

Na terenie gminy pracuje 69 stacji transformatorowych 15/0,4 kV, co przy powierzchni gminy 78,14 km² daje wskaźnik 0,9 stacji transformatorowych / km². Zestawienie stacji wg sołectw zamieszczono w tabelicy. Stacje transformatorowe 15/0,4 kV wykonane są w zasadzie jako napowietrzne słupowe.

ZESTAWIENIE STACJI TRANSFORMATOROWYCH 15/0,4 KV USYTUOWANYCH NA OBSZARZE GMINY CZARNA

Wieś	Oznaczenia stacji transformatorowych	Liczba stacji
Czarna	C-1 Młyn, C-2, C-3, C-4, C-5, GS, C-Otacz, C-Hydrofornia, Impol, C-9 Kołki, C-11, C-12 Oczyszczalnia	13
Dębówka	D-1, D-2, D-3, D-4 ORB, D-5, D-6, D-7 Most, D-8 Młyn	8
Krzemienica	1 PGR, 2, 3 Inst., 4, 5, 6, 7, 8 Ośrodek Zdrowia, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19	19
Medynia Głogowska	MG-1, MG-2, MG-3, MG-4, MG-5	5
Medynia w całości	Mł-1, Mł-2, Mł-3 Szkoła	3
Pogwizdów	P-1, P-2, P-3 KR, P-4 Wod., P-5, P-6 Ferma, P-7	7
Wola Mała	WM-1, WM-2, WM-3, WM-4, WM-RSP, WM-Wod., WM-8 Szkoła, WM-9	8
Zalesie	Z-1, Z-2, Z-3, Z-4, Z-5, Z-6	6
Razem		69

W najbliższych latach Rzeszowski Zakład Energetyczny SA przewiduje przebudowę (zmian konfiguracji) sieci 15 kV we wsi Pogwizdów. Zamierzona inwestycja obejmie budowę odcinka linii długości 0,7 km - jako odgałęzienia od linii zasilającej stacją P-6 Ferma - dla zasilania stacji P-2 i P-4, a następnie likwidację zbędnej wtedy, wyeksploatowanej, linii Stobierna. Zofijówka ze słupami drewnianymi, długości 2,6 km.

Układ zasilania gminy - sieci niskiego napięcia

Wyniki ostatniego Powszechnego Spisu Rolnego (PSR), przeprowadzonego w 1996 r., w zakresie wyposażenia w sieć elektryczną gospodarstw rolnych w gm. Czarna, zestawiono w tabeli. Do gospodarstw rolnych zaliczono indywidualne gospodarstwa rolne (o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 1 ha) i działki rolne (o powierzchni użytków rolnych od 0,1 ha do 1 ha włącznie). W przypadku korzystania zarówno z sieci 380 V jak i 220 V kwalifikowano gospodarstwo jako korzystające z sieci 380 V.

WYPOSAŻENIE GOSPODARSTW W SIECI ELEKTRYCZNEJ WG PSR 1996

Wyszczególnienie		Liczba gospodarstw	%
Wyposażenie w sieć elektryczną	380 V	1 444	65,7
	220 V	747	34,0
Nieposiadające sieci elektrycznej		7	0,3
Razem			100

Z danych zamieszczonych w tabeli 2 wynikają następujące wnioski: w 1996 r. nie posiadają instalacji elektrycznej 7 gospodarstw rolnych, co stanowi 0,3 % ogółu tych gospodarstw, tzw. siły posiadają 66 % gospodarstw, zasilanie jednofazowe miały 34 % gospodarstw.

ZAPOTRZEBOWANIE NA ZWIĘKSZENIE MOCY W SIECI ELEKTRYCZNEJ WG PSR 1996

Wyszczególnienie		Liczba gospodarstw	%
Potrzebujące zwiększenia mocy w sieci elektrycznej	tak	88	6,1
	nie	1 296	90,1
	brak zdania	54	3,8
Razem			100

Z danych spisu rolnego wynika również, że tylko 6 % tzw. indywidualnych gospodarstw rolnych (powyżej 1 ha) zgłaszały potrzebę zwiększenia poboru mocy z sieci elektrycznej. To niewielkie zapotrzebowanie na przyrost mocy jest efektem przeprowadzonej modernizacji i rozbudowy sieci elektroenergetycznej. W planach Rzeszowskiego Zakładu Energetycznego SA na najbliższe lata jest remont i modernizacja ok. 6 km linii napowietrznych niskiego napięcia we wsi Krzemienica (stacje transformatorowe nr 6, 7, 8 O rodek Zdrowia i 12). Modernizacji wymagają sieci w południowej części wsi Czarna i we wsi Wola Mała.

Zapotrzebowanie mocy

Aktualne zapotrzebowanie mocy w gminie Czarna wynosi około 3,5 MW, w tym na cele produkcji rolnej i cele bytowe 2,3 MW.

Powiązania zewnętrzne

Gmina Czarna wchodzi w skład powiatu żywieckiego, który obsługiwany jest w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną przez Rejon Energetyczny Leżajski. Na terenie gminy nie ma obecnie i nie przewiduje się stacji 110/15 kV. Istniejące główne punkty zasilające odbiorców Gminy Czarna znajdują się na terenach gmin: żywiec i Sokołów Małopolski w powiecie rzeszowskim.

Planowane GPZ-ety zlokalizowano na terenie siedmiu gmin: miasto żywiec i Rakszawa. Przez obszar gminy obecnie przebiegają linie napowietrzne najwyższego (750 kV, nieczynna) i wysokiego (110 kV) napięcia, wymagające zachowania stref ochronnych z uwagi na elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące szkodliwe dla ludzi i środowiska.

Rzeszowski Zakład Energetyczny SA planuje budowę dwóch linii równoległych 110 kV zasilających nową GPZ żywiec-Polna z istniejącej linii 110 kV, przebiegającej przez wieś Wola Mała. co wymaga koordynacji trasy linii między gminami miasto żywiec i Czarna. Przez obszar Gminy Czarna oraz siedem gmin miasto żywiec, żywiec, Krasne, Trzebowniko, Sokołów i Białybrzegi przebiegają linie sieci napowietrznej średniego napięcia 15 kV, tworzące układ magistralno-odgajkowy, zasilający odbiorców zarówno z obszaru Gminy Czarna, jak i odbiorców siedmiu gmin.

2.8.9. TELEKOMUNIKACJA

Funkcjonowanie telekomunikacji tj. nadawanie, za pomocą przewodów, fal radiowych bądź optycznych lub innych środków wykorzystujących energii elektromagnetycznej, umożliwia infrastruktura telekomunikacyjna, czyli urządzenia telekomunikacyjne, niebędące urządzeniami komórkowymi, linie, kanalizacja, słupy, wieże, maszty, kable, przewody oraz osprzęt.

Miarem oceny stanu telefonii jest przede wszystkim wskaźnik gęstości telefonicznej abonentów (liczba abonentów na 1000 mieszkańców), a także liczba telefonicznych samoinstalowanych aparatów publicznych przypadająca na 1000 mieszkańców. Wskaźnik gęstości telefonicznej uwzględnia się przy określaniu wskaźnika potencjału rozwojowego danego obszaru lub jako wskaźnika na danym terenie. Inne wskaźniki, jak stopień automatyzacji połączeń lub stopień cyfryzacji central telefonicznych, stają się nieaktualne wobec powszechnego stosowania central cyfrowych.

Na terenie Gminy Czarna operatorem stacjonarnej publicznej sieci telefonicznej jest Telekomunikacja Polska SA Zakład Telekomunikacji w Rzeszowie. Centrala TP SA w Łącku obsługuje Okręg Telefoniczny Nr 35.4 Łącku, który obejmuje obszar powiatu łąckiego, w tym gmin Czarna. OT Łącku stanowi część obszaru Strefy Numeracyjnej RZESZÓW, posiadającej wskaźnik strefy numeracyjnej 17+.

Wyniki ostatniego Powszechnego Spisu Rolnego (PSR), przeprowadzonego w 1996 r. w zakresie dostępu do gospodarstw rolnych do usług telefonicznych w gminie Czarna, zestawiono w tabeli. Pod pojęciem telefonu ogólnodostępnego rozumiano każdy aparat, zarówno wolnostojący jak i zainstalowany w kabinie, znajdujący się w miejscu dostępnym dla ogółu osób (na ulicach, w zakładach pracy, pocztach, itp.). Nie dotyczyło to telefonów sgrzechno-ciowych+ stanowiących własność siadów.

DOSTĘPNOŚĆ GOSPODARSTW ROLNYCH DO USŁUG TELEFONICZNYCH W GMINIE CZARNA WG PSR W 1996 ROKU

Wyszczególnienie		Liczba gospodarstw	%
Dostęp do telefonu	w gospodarstwie	512	23,3
	ogólnodostępny we wsi	890	40,5
Brak dostępu do telefonu		796	36,2
Razem			100,0

Wśród siedmiu gmin powiatu łąckiego, według stanu w dniu 31 grudnia 1998 r., Czarna zajmowała przedostatnie miejsce, wyprzedzając Białołękę. Średnia gęstość telefoniczna dla wsi województwa podkarpackiego wynosiła wówczas 101 abonentów na 1000 ludności. Oznacza to, że gęstość telefoniczna Gminy Czarna była na poziomie 70 % średniej gęstości wojewódzkiej terenów wiejskich.

ABONENCI TELEFONII PRZEWODOWEJ W 1998 ROKU W GMINIE CZARNA NA TLE GMIN POWIATU ŁĄCKIEGO

Wyszczególnienie	Abonenci telefonii na 1000 mieszkańców
Miasto Łącku	286,8
Gmina łącku	146,8
Powiat łącki	140,9
Gmina Łącku	121,8
Gmina Markowa	115,3
Gmina Rakszawa	79,7
Gmina Czarna	71,1
Gmina Białołęki	22,8

Średnia gęstość jednostek terytorialnych w szeregach szereblu ni gmina, z uwzględnieniem miast, była na koniec 1998 r. wyższa niż w gminie Czarna i wynosiła: w powiecie łąckim 141, w województwie podkarpackim 171, a w kraju 219 (przy średniej 550 w Unii Europejskiej). Jak widać, uzyskanie średniej krajowej wymagałoby potrojenia liczby abonentów. Według prognoz, w 2008 r. gęstość telefoniczna w Polsce osiągnie wartość około 400. Zatem Gmina Czarna do

tego czasu musiałyby ponad pięciokrotnie rozbudować się telekomunikacyjne przewody na swoim terenie, jeżeli chciałaby dotrzymać kroku średniemu ogólnopolskiemu poziomowi.

Skala dysproporcji w rozwoju telekomunikacji na wsi i w mieście może zilustrować porównanie z Łącutem. Głównie telefoniczna w tym mieście wynosiła w dniu 31.12.1998 r. 287 abonentów na 1000 mieszkańców, czyli była czterokrotnie wyższa niż w gminie Czarna. Niska głównie telefoniczna na terenach wiejskich wynika m.in. z niskiej gęstości zaludnienia, i niewielkiej liczby instytucji i zakładów pracy. Czynniki te podnoszą koszty inwestycyjne. Podsumowując, można wyrazić opinię, że usługi telekomunikacyjne do roku 1998 były słabą stroną Gminy Czarna. W zestawieniu wskaźników gęstości telefonii przewodowej na koniec 1998 r. gmin otaczających, Gmina Czarna wypadła niekorzystnie: wyprzedza tylko Białybrzegi.

Radykalną poprawę stanu telekomunikacji przyniosła w ostatnim okresie budowa radiowej stacjonarnej sieci dostawczej wsiach: Dębówki (117 abonentów), Medynia Głogowska (151 abonentów), Medynia Łącutka (27 abonentów), Pogwizdów (59 abonentów) i Zalesie (98 abonentów). Łącznie z abonentami instytucjonalnymi przybyło 497 abonentów w sieci radiowej i ogółem 600 abonentów telefonicznych. Jeżeli uwzględnimy dotychczasowych abonentów telefonii przewodowej (757) i stan ludności w 1999 r. (10 620 osób) uzyskuje się wskaźnik 128 abonentów stacjonarnej (przewodowej i bezprzewodowej) sieci telefonicznej.

W rozwój sieci telefonicznej przez wiele lat był bardzo zaangażowany samorząd gminy. Wynikało to z chęci przyspieszenia możliwości zainstalowania telefonu, gdy terminy podawane przez TP SA były bardzo odległe. Działalność samorządowa polegała przede wszystkim na tworzeniu społecznych komitetów telefonizacji i partycypacji ich w budowie lokalnych sieci telefonicznych oraz udziału gminy we współfinansowaniu tych sieci. Udział samorządu gminnego w budowie sieci telefonicznych odbywał się na podstawie umowy zawartej z operatorem telekomunikacyjnym.

Gmina Czarna i powiat Łącutki obsługuje Telekomunikacja Polska SA. Natomiast wsiadających od zachodu i północy gminach powiatu rzeszowskiego: Trzebownisko, Sokołów i Łącutkowo Krasne (wsie Palikówka i Strażów) operatorem telefonii stacjonarnej jest Spółdzielnia Telekomunikacyjna WIST w Łącutce.

3. STRATEGIA ROZWOJU GMINY

3.1. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA DO PLANU STRATEGICZNEGO

3.1.1. CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ

Najważniejsze czynniki ograniczające rozwój społeczno-gospodarczy oraz przyczyny konfliktów i trudności w funkcjonowaniu gminy uszeregowane według ważności:

- brak środków finansowych,
- bierność mieszkańców,
- brak zainteresowania rozwojem rolnictwa,
- brak sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków,
- brak terenów pod rozwój przemysłu, handlu i usług oraz budownictwo mieszkaniowe,
- niski poziom i ograniczony zakres świadczonych usług dla mieszkańców,
- słabo rozwinięta infrastruktura techniczna,
- brak planów koncepcji rozwojowych gminy,
- brak wsparcia i pomocy ze strony władz gminy i innych instytucji w rozwoju przedsiębiorczości,
- wysokie koszty i trudności w uzyskaniu kredytu na inwestycje gminne,
- niezdrowa rywalizacja i skłócenie między wsiami,
- duża liczba podejmowanych jednocześnie działań i wynikające z tego rozproszenie środków finansowych,
- ogólne zacofanie i niski poziom życia na wsi,
- brak porozumienia między wójtem a radą gminy w zakresie kierunków rozwoju i podziału środków finansowych na poszczególne zadania,
- słaba praca, niskie kwalifikacje i mała aktywność pracowników urzędu gminy,
- mała aktywność i skuteczność władz samorządowych gminy,

3.1.2. PROBLEMY WYMAGAJĄCE ROZWIĄZANIA

Podsumowując przeprowadzoną analizę warunków życia i działalności gospodarczej mieszkańców oraz stanu i poziomu społeczno-gospodarczego Gminy Czarna stwierdzić należy, że gmina ma charakter rolniczy co stwarza dobre warunki do jej rozwoju przy dobrej jakości gleb i związane z tym stosunkowo dobrej jakości produkcji rolniczej mimo bardzo dużego rozdrobnienia gospodarstw i niskich dochodów rodzin rolniczych z pracy na roli. Stąd duża liczba mieszkańców znajduje zatrudnienie poza rolnictwem. Teren gminy jest w wysokim stopniu nasycony w infrastrukturę techniczną to znaczy sie gazow, energetyczn, wodociagow, drogow, oczyszczalnia ciekow oraz w do dobrze funkcjonuj c infrastruktur spojechn i handlow. Dalszy rozwój społeczno-gospodarczy gminy związany b dzie przede wszystkim z likwidacj wy ej wymienionych czynników ograniczaj cych rozwój gminy, pogarszaj cych warunki życia i prowadzenia działalno ci gospodarczej:

- zahamowanie bezrobocia i tworzenie nowych miejsc pracy,
- stworzenie między warunków do kulturalnego i zdrowego spędzania wolnego czasu oraz rozwoju jej zainteresowa .
- zapewnienie pomocy socjalnej ludziom ubogim,
- poprawa warunków komunikacji; lepsze nawierzchnie dróg, poprawa bezpieczeństwa ruchu, więcej miejsc parkingowych w miejscach publicznych,
- zwi kszenie tempa przygotowania budowy sieci kanalizacyjnej,
- poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach i walka z chuligaństwem, kradzieżami i przestępczością,
- poprawa opieki zdrowotnej mieszkańców gminy,

- poprawa estetyki wsi i utrzymanie ładu i porządku, remonty i renowacja budynków użyteczności publicznej, przystanków itp.,
- poprawa świadczenia telekomunikacyjnych,
- tworzenie warunków do rozwoju przetwórstwa rolnego, handlu i usług dla rolnictwa,
- zwiększenie uprawnień samorządów wiejskich i zwiększenie środków finansowych do ich dyspozycji,
- ochrona środowiska naturalnego,
- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości,
- poprawa pracy urzędu gminy i obsługi mieszkańców,
- budowa sal gimnastycznych i boisk sportowych w szkołach,
- podniesienie poziomu i warunków nauki w szkołach,
- usprawnienie komunikacji publicznej; więcej szybszych, punktualnych i wygodnych autobusów, uruchomienie specjalnych linii mikrobusowych z poszczególnych miejscowości do siedziby gminy,
- rozwój działalności kulturalnej przez gminny dom kultury,
- tworzenie warunków do rozwoju agroturystyki i turystyki pobytowej
- poprawa zaopatrzenia w wodę i poprawa jej jakości,
- opracowanie nowego planu przestrzennego zagospodarowania gminy,
- wykup i uzbrojenie przez urząd gminy nowych terenów pod budownictwo osiedli domów jednorodzinnych i wielorodzinnych,
- wykup i uzbrojenie terenów przez urząd gminy i stworzenie gminnego centrum rozwoju przemysłu, handlu i usług oraz sprzedaż działalności, ,
- opieka nad zabytkami,

Istotne znaczenie będzie miało wykorzystanie atutów, możliwości i szans rozwoju. Wśród nich należy wysuwać dobre warunki klimatyczne - glebowe i ekologicznie czyste środowisko, na którym może dynamicznie rozwijać się rolnictwo. Dobrze rozwinięta infrastruktura za wyjątkiem sieci kanalizacyjnej (w trakcie budowy) i telekomunikacyjnej, duże zasoby siły roboczej, piękno, tradycje rzemiosła i rzemiosła ceramicy, zasoby leśne i związane z tym walory turystyczne.

Wykonana analiza i diagnoza stanu rozwoju gminy oraz wyniki badań ankietowych stanowią materiał wyjściowy do opracowania strategii społeczno - gospodarczego rozwoju gminy. Stopień wykorzystania tych możliwości uzależniony będzie od aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców i władz gminy, pozyskiwania środków finansowych, nowych inwestorów a tym samym rozwoju przedsiębiorczości, rozwoju demokracji i samorządności lokalnej, aktywności i skuteczności władz gminy.

3.2. MISJA GMINY, CELE I ZADANIA STRATEGICZNE

STRATEGIA ROZWOJU GMINY CZARNA opracowana została wyprzedzająco w stosunku do STUDIUM. Prace nad strategią poprzedzone zostały opracowaniem raportu o stanie gminy, dającego obraz problemów społecznych i gospodarczych. Pozwoliło to na określenie misji, celów strategicznych oraz strategii działań prowadzących do osiągnięcia misji.

3.2.1. MISJA GMINY

Misja Gminy Czarna koncentruje się na jej istotnych problemach, pełniąc równocześnie funkcje motywacyjne i promocyjne. Misją gminy jest zapewnienie ogólnego społeczno-gospodarczego rozwoju gminy a w szczególności zapewnienie jej mieszkańcom możliwie najwyższego poziomu życia, optymalne wykorzystanie zasobów, zabezpieczenie walorów rodowiskowych i dostosowywanie się do szybko zmieniających się warunków wynikających z otwartej gospodarki rynkowej i współpracy międzynarodowej.

3.2.2. CELE STRATEGICZNE I ZADANIA REALIZACYJNE

Do najważniejszych zadań strategicznych gminy uszeregowanych według raportu zaliczyć należy:

1. Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa, zabezpieczenia zdrowia i dobrobytu życia, poczucia stabilizacji, perspektyw na przyszłość oraz rozwoju dla następujących pokoleń,
2. Poprawę życia mieszkańców i prowadzenia działalności gospodarczej poprzez wydatki utrzymania istniejącej i rozwój niezbędnej infrastruktury technicznej, społecznej, ochrony zdrowia oraz zasobów mieszkaniowych,
3. Budowę społeczeństwa nastawionego na rozwój aktywności i przedsiębiorczości poprzez tworzenie i wspieranie różnych form działalności organizacji gospodarczych i społecznych, łagodzenie skutków transformacji systemowej, a zwłaszcza zapewnienie ludziom miejsc pracy i dochodów pozwalających na zadowolenie w odczuciu społecznym poziomu życia,
4. Zapewnienie warunków rozwoju duchowego, a w tym możliwości wypoczynku, rozwoju sportu, rekreacji, kształcenia, do informacji, obcowania z kulturą i rozrywką, podróży i kontaktów z szeroko rozumianym otoczeniem,
5. Zachowanie ochrony naturalnego środowiska dla przyszłych pokoleń, w tym prowadzenie racjonalnej gospodarki zasobami zmierzającej do odnowy poszczególnych elementów środowiska, efektywnego ich wykorzystania oraz dostosowanie do tych działań rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

Doświadczenia do osiągnięcia powyższych celów władze Gminy Czarna powinny oddziaływać na zachowanie się mieszkańców i poszczególnych podmiotów gospodarczych tak, aby służyły one tym celom działając równocześnie nie w ich własnych interesach. Chodzi o to, aby ukształtować odpowiednie zachowanie mieszkańców gminy i podmiotów gospodarujących w gminie. W procesie tym należy opierać się przede wszystkim na mechanizmach ekonomicznych. Istota sprawy sprowadza się do sterowania zachowaniami ludzi i podmiotów gospodarczych przy wykorzystaniu naturalnego dla nich dążenia do podnoszenia poziomu życia maksymalizacji efektywności gospodarowania. Władza gminna powinna tworzyć warunki sprzyjające temu rozwojowi i tej efektywności w określonych kierunkach, miejscach i czasie. A zatem władze Gminy Czarna nie mogą w swoich działaniach ograniczać się do doraźnej aktywizacji gospodarczej, wypełniania luk w kompleksie usług publicznych, komunalnych, ale powinny przyjąć jeden z wariantów strategii rozwoju gminy, działań dalekowzrocznie, sterując za pomocą różnych mechanizmów rozwojem społeczno-gospodarczym gminy.

4. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY

4.1. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY WYNIKAJĄCE Z CZYNNIKÓW ZEWNĘTRZNYCH

4.1.1. OTOCZENIE GLOBALNE

Otoczenie globalne stanowi zespół warunków funkcjonowania gminy wynikający z tego, że działa ona w określonym kraju, systemie ekonomicznym, społecznym, prawnym i politycznym. Cechą tak rozumianego otoczenia jest to, że bardzo silnie wpływa ono na warunki funkcjonowania i rozwoju gminy, lecz ona sama nie jest w stanie zmienić tych warunków. Nie ma możliwości aktywnego wpływania na zmiany tego otoczenia.

Otoczenie stwarza poszczególnym gminom niejednakowe warunki funkcjonowania i rozwoju. Zależne bowiem od takich czynników jak:

- liczba i struktura ludności,
- struktura branżowa i nowoczesność przemysłu,
- poziom zaawansowania procesów restrukturyzacyjnych,
- walory i zasoby środowiska przyrodniczego,
- zasoby kapitałowe,
- region.

Na otoczenie globalne składają się otoczenie makroekonomiczne, otoczenie społeczno-demograficzne oraz otoczenie polityczne i prawne.

Otoczenie makroekonomiczne

Jego stan determinuje ogólna kondycja gospodarki kraju. Najważniejszymi wskaźnikami wzrostu gospodarczego są: stopa wzrostu, stopa procentowa, kursy walut, stopa inflacji.

Stopa wzrostu gospodarczego ma bezpośredni wpływ na poziom i charakter szans i zagrożeń dla rozwoju gminy. Wzrost ekonomiczny w całej gospodarce niesie ze sobą wzrost popytu inwestycyjnego i konsumpcyjnego, co zwiększa szanse rozwoju dla gminy, recesja natomiast przynosi efekty przeciwne. Stopa inflacji jest niezwykle ważnym czynnikiem wpływającym na wzrost gospodarczy. Wysoka inflacja destabilizuje gospodarkę, ogranicza tempo wzrostu gospodarczego. Jeżeli inflacja jest wysoka to inwestowanie staje się ryzykowne a przeciętne inwestycje są podstawowym czynnikiem wzrostu gospodarczego.

Otoczenie społeczno - demograficzne

Stan otoczenia społecznego determinują takie czynniki jak:

- zmiany w stylu życia,
- preferencje konsumpcyjne,
- formy spędzania wolnego czasu,
- poziom jakości społecznej,
- szeroko rozumiane warunki bytu ludności.

Warunki bytu ludności ocenia się przez porównanie sytuacji istniejącej z wieloletnimi uznanymi za normy i standardy w zakresie zamieszkania, pracy, obsługi, stanu środowiska przyrodniczego na określonym etapie rozwoju społecznego. Zwiększający się poziom dochodów i warunków bytowych społeczność powoduje wzrost popytu konsumpcyjnego co w konsekwencji prowadzi do wzrostu gospodarczego.

Stan otoczenia demograficznego determinują zmiany w populacji danego społeczeństwa takie jak przyrost naturalny, migracje, struktura ludności wg. płci, wieku, wykształcenia, zatrudnienia. Procesy demograficzne charakteryzują się wysokim stopniem bezwładności z uwagi na ich naturalny charakter, co ma istotny, pozytywny w przypadku Gminy Czarna, wpływ na szanse rozwojowe gminy.

Otoczenie polityczne i prawne

Jest ono determinowane przez istniejący system polityczny oraz podstawy ustrojowo-prawne funkcjonowania i rozwoju państwa, społeczeństwa i gospodarki. Sytuacja polityczna wpływa na tempo i kierunki przekształceń struktur organizacyjnych oraz systemów wartości i postaw ludzi. Konkretnie rozwiązania legislacyjne wyznaczające ramy ustrojowo-prawne mają istotny wpływ na poziom szans i zagrożeń dla gminy i jej otoczenia.

4.1.2. OTOCZENIE TERYTORIALNE

Na otoczenie terytorialne gminy składają się otoczenie regionalne i otoczenie sąsiednie.

Otoczenie regionalne

Województwo podkarpackie utworzone zostało na mocy reformy samorządowej państwa z dniem 1 stycznia 1999 r. w wyniku połączenia byłych województw rzeszowskiego, przemyskiego, krośnieńskiego oraz częściowo tarnowskiego i tarnobrzeskiego. Pomimo, że przez ostatnie 25 lat obszary te rozwijały się samodzielnie, to dzięki uprzednio wykształconym wsiom, posiadającym one cechy typowe dla regionu ekonomicznego. Wszystkie ziemie, które weszły do województwa podkarpackiego mają ten sam profil rolno-przemysłowy, stąd te wynikają dla nich wspólne problemy, istnieje poczucie wspólnoty tradycji i to samo ci kulturowej a przede wszystkim . funkcjonują w wiadomości społecznej.

W oparciu o istniejące potencjały rozwojowe wykształciły się funkcje podstawowe i uzupełniające. Funkcje podstawowe pozwalają określić pozycję województwa na tle kraju. Zalicza się do nich rolnictwo, przemysł oraz działalność rekreacyjno - wypoczynkowa i turystyka. Funkcja uzupełniająca a więc transport, budownictwo oraz usługi administracyjne, działalność kulturalna, usługi społeczne, odzwierciedlają zróżnicowanie struktury społeczno-gospodarczej regionu.

Miejsce województwa podkarpackiego w dużym stopniu . w porównaniu do innych centrów w kraju . determinowane jest poprzez pozycję stolicy regionu. Obserwacje porównawcze wskazują, że inne obecne lub potencjalne metropolie, osiągnęły wyższe wskaźniki rozwoju. Dystans regionu w porównaniu do najlepszych może się powiększać. Zachodzi pilna potrzeba wzmocnienia tendencji rozwojowych, co znajduje wyraz w wizji rozwoju zawartej w strategii województwa.

Województwo podkarpackie dysponuje wewnętrznym potencjałem i atutami umożliwiającymi pobudzenie nowych impulsów rozwojowych do wzrostu aktywności gospodarczej i podniesienia poziomu życia mieszkańców. Najważniejszymi potencjałami rozwojowymi regionu są :

- zasoby i walory przyrodnicze oraz bogactwo cennych miejsc dziedzictwa kulturowego,
- potencjały i kultura techniczna przedsiębiorstw przemysłu elektromaszynowego, chemicznego i rolno-spożywczego oraz możliwości jego restrukturyzacji w połączeniu z potencjałem badawczo-rozwojowym środowiska akademickiego,
- potencjał demograficzny w tym dobrze rozwinięte szkolnictwo średnie oraz rosnąca liczba studentów, jako podstawa konkurencyjności regionu i rozwoju przedsiębiorczości,
- wysoka jako środowiska naturalnego wpływająca na jakość życia mieszkańców.

Obecna sytuacja województwa jest równocześnie nie tylko źródłem wielu strukturalnych barier rozwoju. Bariery rozwoju regionu jest niski poziom wykształcenia ludności. Województwo podkarpackie nie posiada uniwersytetu kształcącego elitę regionalną. W oparciu o funkcjonujące uczelnie

wy szej, w tym silnie rozwijaj ce si szkoly niepubliczne, istnieje mo liwo przyspieszonego nadrobienia tych opo nie .

Luki w infrastrukturze komunikacyjnej, telekomunikacyjnej oraz ochronie rodowiska s przyczyn relatywnie niskiej konkurencyjno ci wojewo dztwa w poro wnanii z regionami o zbli onym profilu spo jeczno-gospodarczym. S one rownie ro djem zagro e naturalnych w postaci stale powtarzaj cych si stanow powodziowych oraz zanieczyszczenia w o d wynikaj ce go z nieuporz dkowanej gospodarki ciekowej.

Trudno ci na rynku pracy wynikaj z ukrytego bezrobocia wsi, rozdrobnienia indywidualnych gospodarstw rolnych oraz s jabe go tempa procesow restrukturyzacji du ych podmiotow gospodarczych i uslug publicznych. Brak tak e wyra nego post pu w restrukturyzacji bazy ekonomicznej obszarow wiejskich oraz majych miast. Wplyw na to maj te trudno ci z pozyskaniem kapita lu krajowego i zagranicznego na rozw o j nowych form aktywno ci gospodarczej. Niew t pliwie barrier jest niski poziom urbanizacji wojewo dztwa.

W otoczeniu wojewo dztwa wyst puj te korzystne czynniki zewn trzne . ich odpowiednie wykorzystanie b dzie sprzyja przyspieszonemu rozwojowi wojewo dztwa. Wymieni tu nale y po j o enie geopolityczne regionu wzmacnione w przysz lo ci zwi kszon dost pno ci do transeuropejskich szlakow komunikacyjnych. Szans wojewo dztwa jest sfinalizowanie budowy autostrady A-4 oraz modernizacja dro g krajowych, budowa dro g ekspresowych po jnoc . po judnie, modernizacja linii kolejowej E-30, rozw o j transportu lotniczego, budowa obwodnic miast. Inn szans , szczegolnie wobec ograniczonych krajowych rodkow bud etowych, jest zwi kszona dost pno do funduszy zagranicznych, g lo wnie PHARE. STRUDER, RAPID, STRUDER 2.

Otoczenie s siednie

Gmina Czarna po j o ona jest w zachodniej cz ci powiatu ja cuckiego w odleg lo ci oko lo 5 km od ja cuta. Miasto ja cut stanowi centrum rozwoju dla otaczaj cych go terenow a przede wszystkim o rodek zatrudnienia dla okolicznej ludno ci, przekraczaj cy granice powiatu. Powiat ja cucki jako jeden z mniejszych obszarowo powiatow w wojewo dztwie podkarpackim charakteryzuje si du ym wewn trznym zro nicowaniem:

- warunkow przyrodniczych i stanem rodowiska,
- sytuacji gospodarczej w tym rolnictwa,
- infrastruktury technicznej,
- zagadnie spo jecznych.

Przyj ta misja powiatu ja cuckiego, to:

Chcemy by wyr o niaj cym si powiatem pod wzgl dem rozwoju przeds i biorczo ci, produkcji rolniczej i ogrodniczej oraz atrakcyjno ci turystycznej i kulturowej, z poszanowaniem potrzeb mieszkac ow i rodowiska naturalnego.

Misja powiatu ja cuckiego wypracowana zostaj a w trakcie debat lokalnych (29 marca i 5 kwietnia 2000 r.). W spotkaniach brali udzialy reprezentanci instytucji gminnych i powiatowych, przedstawiciele lokalnego biznesu i instytucji oko lo biznesowych, ktorzy wspolnie pracowali nad misj powiatu. Misja to opis wizji i g lo wnego pola dzia ja w przysz lo ci. Koncentruje si ona na istocie rzeczy, dostosowuje kierunki dzia ja do du goterminowych celow, rownocze nie pe jni funkcje motywacyjne i promocyjne. W trakcie debat uczestnicy odpowiadali na pytania, w czym powiat chce by atrakcyjny, dla kogo chce by atrakcyjny i z czego wynika jego wyj tkowo (czym ro ni si od innych) oraz okre lali czynniki szczegolnie atrakcyjne dla mieszkac ow powiatu. Uczestnicy spotka podkre lali, i najwa niejszymi kierunkami rozwoju winno by tworzenie konkurencyjnych warunkow dla rozwoju przeds i biorczo ci, przetworstwo rolnospo ywcze, turystyka i agroturystyka, wszystko to oczywi cie z poszanowaniem rodowiska naturalnego. Podmiotem wszystkich tych dzia ja maj by przede wszystkim mieszkac cy powiatu oraz inwestorzy, tury ci itd.

Strategia powiatu ja cuckiego+koncentrowa si b dzie przede wszystkim na jego mieszkac ach – co podkre lone zostaj o w misji. Zasoby ludzkie stanowi bowiem podstaw trwaj ego rozwoju a zwi kszenie stopnia mobilno ci zawodowej ludno ci warunkuje racjonalne wykorzystanie wewn trznych potencja lo w rozwojowych. Niezb dne jest jednak stworzenie mieszkac com powiatu odpowiednich warunkow ycia i pracy.

Rozwój wymaga przede wszystkim przezwyciężenia problemów przeludnionej wsi i niedochodowego rolnictwa. Największym szansą na rozwój powiatu są czynniki, które w sposób aktywny oddziałają na gospodarkę, co może przyczynić się do rozwijania przedsiębiorczości, a przez to do rozwiązania wielu innych istniejących problemów. Usytuowanie powiatu jest czynnikiem podnoszącym jego atrakcyjność w oczach potencjalnych inwestorów. Jego zabytki i wydarzenia kulturalne zapewniają świetną reklamę, a przez to tworzą ogromny potencjał do rozwoju turystyki.

Najbliższe lata winny być okresem intensywnych przygotowań – w tym rozbudowy infrastruktury technicznej i społecznej, stymulowania rozwoju przedsiębiorczości, poprawy wizerunku powiatu i podnoszenia jego atrakcyjności. Wymaga to podjęcia całego szeregu działań, w tym przewidzianych w niniejszym dokumencie.

Obszary strategiczne są najistotniejszymi polami działania powiatu, jednocześnie wytyczają kierunki prac w latach 2000 - 2006. Ich wypracowanie podjęli uczestnicy debaty 5 i 19 kwietnia 2000 r. W wyniku dyskusji i na podstawie określonej misji zdecydowano, iż działalność samorządu powiatowego koncentrować będzie się na:

- I. przedsiębiorczości,
- II. rolnictwie,
- III. środowisku społecznym,
- IV. turystyce, kulturze i sporcie,
- V. infrastrukturze technicznej.

Ich kolejność została wypracowana w drodze głosowania przez uczestników debaty 19 kwietnia 2000 r.

Jednym z najważniejszych elementów sprzyjających rozwojowi powiatu jest dobra współpraca społecznie lokalnych: instytucji, organizacji i liderów.

4.2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z CZYNNIKÓW WEWNĘTRZNYCH

4.2.1. UWARUNKOWANIA ROZWOJU WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU

Uwarunkowania rozwoju wynikające z dotychczasowego przeznaczenia terenu

Dotychczasowe przeznaczenie terenów wynika bezpośrednio z ustaleń obowiązującego miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna uchwalonego uchwałą Gminnej Rady Narodowej w Czarnej Nr 53/XXI/81 z dnia 30 września 1981 r. oraz Zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna uchwalonego uchwałą Rady Gminy w Czarnej Nr XIII/82/92 z dnia 30 września 1992 r.

Dotychczasowe przeznaczenie terenu w STUDIUM jest traktowane jako prawo nabyte i stanowi podstawowe uwarunkowanie rozwoju. Główne ograniczenia wynikające z ustaleń dotychczasowego planu to:

- blokada kilkusethektarowego pasa terenu jako rezerwy perspektywicznej pod autostradę
- zapisy uniemożliwiającej realizację innego niż tymczasowe zagospodarowanie terenów rolnych,
- mają elastycznie ustalone,
- wyczerpanie rezerw terenowych z przeznaczeniem głównie pod usługi i mieszkalnictwo.

Do STUDIUM złożono 245 wniosków w sprawie wyłączenia działek w tereny zabudowy usługowej i mieszkaniowej oraz w sprawie zalesienia działek, z tego:

Nazwa miejscowości	Wnioski o wyłączenie w tereny		Wnioski złożone w trakcie wyłączenia	Razem
	budowlane	do zalesienia		
Czarna	49	3		
Dębówka	21	2		
Krzemienica	52			
Medynia Głoga	21			
Medynia Łąka	10	5		
Pogwizdów	7	1		
Wola Mała	38			
Zalesie	7			
Razem	205	11	29	245

Uwarunkowania wynikające z zagospodarowania terenu

We wszystkich miejscowościach gminy występuje niekorzystny funkcjonalnie i przestrzennie system zagospodarowania obszarów osadniczych powodujący znaczną koncentrację zabudowy wzdłuż głównych dróg i utrudniający uruchomienie drugiej linii zabudowy. Niejednokrotnie zabudowa pojawia się w miejscach fizjograficznie i funkcjonalnie nieuzasadnionych. Znaczna część zabudowy zwłaszcza w Pogwizdowie, Czarnej, Woli Małej i w terenach zalewowych. Nie występuje tak charakterystyczne dla innych gmin rozproszenie zabudowy.

We wsi Czarna występuje korzystna koncentracja usług ułatwiająca korzystanie z nich a jednocześnie nie nawiązywanie kontaktów społecznych. Słabe wyposażenie w urządzenia i tereny rekreacyjno-sportowe wynika z niedorozwoju infrastruktury społecznej.

Na terenie gminy występuje dobrze rozwinięta sieć dróg wymagających niejednokrotnie remontu lub poszerzenia. Zachowane są rezerwy terenu pod planowane elementy układu komunikacyjnego i infrastruktury technicznej.

Uwarunkowania wynikające z uzbrojenia terenu

Brak rozwoju systemów infrastruktury technicznej, staje się istotną barierą rozwoju gminy. Niedostatek systemów infrastrukturalnych za potrzebami gminy określa się jako sukces infrastrukturalny. Utrudnienie lub spowolnienie świadczenia usług infrastrukturalnych określa się jako barierę infrastruktury technicznej. W razie utrudnienia bądź spowolnienia modernizacji lub rozwoju systemów zaopatrzenia może nastąpić ograniczenie lub opóźnienie rozwoju gminy albo znacząca uciążliwość dla mieszkańców. W systemach zaopatrzenia mogą występować bariery: informacyjne, organizacyjne, techniczne, ekonomiczne, przestrzenne, społeczne i prawne.

Uwarunkowania sprzyjające, tj. szanse, perspektywy i mocne strony gminy, które władze samorządowe powinny wykorzystywać do realizacji celów rozwoju:

- korzystne położenie w stosunku do Rzeszowa i możliwość pozyskania uzdatnionej wody z sieci miejskiej oraz odprowadzenia cieków do oczyszczalni rzeszowskiej,
- możliwość zaopatrzenia w gaz wszystkich odbiorców w gminie,
- możliwość wspólnego z otaczającymi gminami rozwiązania problemu odpadów komunalnych,
- korzystne położenie gminy w stosunku do istniejącego GPZ w Boguchwale oraz planowanych stacji 110/15 kV, dobrze rozwinięta sieć elektroenergetyczna, po reelektryfikacji całej gminy, dobre oświetlenie dróg gminnych,
- przygotowany plan rozbudowy sieci telefonicznej z terminem realizacji do 2001 r., intensywny rozwój telekomunikacji oparty na technikach cyfrowych, światłowodowych i bezprzewodowych,

cy gminy baza i warsztaty PKS jako miejsc obsługi odbiorców.

Uwarunkowania utrudniające, tj. zewnętrzne zagrożenia, cechy negatywne i słabe strony gminy, które władze samorządowe powinny starać się niwelować:

- brak wydajnych źródeł wody pitnej, nieudokumentowane zasoby wody w GZWP 425,
- brak możliwości objęcia całej gminy systemem kanalizacji do oczyszczalni, konieczność realizacji systemów lokalnych. możliwość skażenia wód powierzchniowych i podziemnych,
- trudności techniczne doprowadzenia sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej do rozproszonej zabudowy, trudności tworzenia systemów infrastrukturalnych,
- brak wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- niski wskaźnik gęstości abonentów telefonicznych,
- niepewna sytuacja przedsiębiorstw elektroenergetycznych wobec planowanej restrukturyzacji i prywatyzacji,
- niska rentowność inwestycji infrastrukturalnych na obszarach peryferyjnych

4.2.2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW SZCZEGÓLNYCH

Na terenie Gminy Czarna nie występują ani obiekty chronione na podstawie przepisów szczególnych ani obszary chronione objęte obowiązkiem sporządzenia planów ochrony.

4.2.3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU I FUNKCJONOWANIA RODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO

Uwarunkowania wynikające ze stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego

Gmina Czarna zalicza się do obszarów o warunkach środowiska w niewielkim stopniu przekształconych. W celu utrzymania takiego stanu, jak również uzyskania poprawy w pewnych elementach (środowisko wód płynących) należy zwrócić uwagę na występowanie zjawisk negatywnych występujących na obszarze gminy. Wśród zagrożeń środowiskowych występujących na obszarze gminy można wyróżnić zagrożenia naturalne i antropogeniczne.

[Zagrożenia naturalne wynikają z położenia gminy, budowy geologicznej i warunków hydrogeologicznych. Są to:

- zagrożenia powodziowe występujące w obrębie doliny Wisłoka, związane ze zasięgiem występowania wód stuletnich zweryfikowanym zgodnie ze STUDIUM RZGW określającym granice obszarów bezpoziomego zagrożenia powodzi dla terenów nieobciążanych w zlewni Wisłoka zatwierdzonym 10 września 2004 r. przez Dyrektora RZGW w Krakowie. Zagrożenia powodziowe obejmują obszary położone w południowej części Pogwizdowa i Medyni Łąka Cuckiej, Rodkowiczki miejscowości: Czarna, północna część miejscowości Krzemienica i Wola Mała oraz południowa część miejscowości Dąbrówka.
- zagrożenia skażenia gleb i wód gruntowych posiadające bezpoziome związane z występowaniem powodzi i wylewami silnie zanieczyszczonych wód Wisłoka,
- występowanie niekorzystnych warunków topoklimatu (niekorzystne warunki wilgotnościowe, zaleganie mgieł) na obszarach stałego lub okresowego występowania wód gruntowych płytko pod powierzchnią terenu i starorzeczy (Stary Wisłok),
- tendencje do powstawania lokalnych osuwisk.]¹

Zagrożenia antropogeniczne związane z działalnością człowieka:

- zanieczyszczenie rzeki nie odpowiadające normom,
- nieuporządkowana gospodarka wodno-ściekowa na terenach wiejskich (częściowo zrealizowana kanalizacja przy 100% zwodociągownia gminy) powodująca powstawanie zanieczyszczeń obszarowych (przecieki z nieszczelnych i przepełnionych szamb) degradujących środowisko wodne,
- możliwość pojawienia się uciążliwych związanych z ruchem komunikacyjnym przy drodze E 4 w miejscowości Krzemienica w miarę jego nasilania,
- zagrożenie powoływane z lokalizacją otworów wiertniczych w obrębie obszaru górniczego „Palikówka”,
- szkodliwy wyrobiska piasku powodujące degradację gleb i zmniejszanie areału uprawowego,
- niewłaściwa agrokultura prowadzi do zjawiska zakwaszania gleb.

Uwarunkowania ochronne wynikające z przepisów szczególnych i norm prawa lokalnego

- konieczność ochrony areału gleb o wysokiej bonitacji (klasy II - IV), gleb pochodzenia organicznego, obszarów leśnych przed zmniejszaniem i zmianami użytkowania,
- konieczność ochrony obszarów występowania żył gazu ziemnego i zasobów kruszywa naturalnego,
- konieczność wzmożonego nadzoru sanitarnego w granicach stref ochrony bezpoziomej studni oraz stosowania ograniczeń w zagospodarowaniu, związanych z ochroną wody w zasięgu stref poziomych,
- wymóg stosowania ograniczeń w zagospodarowaniu w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 425 Dąbica - Stalowa Wola - Rzeszów.
- konieczność respektowania zasad zagospodarowania na obszarach i w otoczeniu obiektów przyrody prawnie chronionej.

Uwarunkowania ochronne obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych:

- potrzeba ochrony doliny Wisłoka jako regionalnego korytarza ekologicznego, zapewnienie jego stabilności układów i procesów przyrodniczych,
- potrzeba ochrony lokalnych systemów biotycznych, tj. terenów leśnych, ekosystemów łąkowych, zieleni różnorodnej, enklaw zieleni w terenach zabudowanych w celu zachowania lokalnego systemu powoływanych ekologicznych.

Uwarunkowania wynikające z zagrożeń naturalnych

- konieczność odpowiedniego przygotowania działań ratowniczych, zabezpieczenie ochronnych, ograniczeń w zainwestowaniu dla terenów zagrożonych powodzią,
- stosowanie ograniczeń w zainwestowaniu (wymóg analiz geologicznych określających zagrożenia osadzenia obiektów) na terenach o wysokim poziomie wód gruntowych,

- wyciwe gospodarowanie na terenach posiadaj cych tendencje do powstawania osuwisk,

Uwarunkowania wynikaj ce z przeobra e rodowiska:

- potrzeba minimalizacji zanieczyszczania wód powierzchniowych i podziemnych,
- uzalenie rozwoju przestrzennego od mo liwo ci zaopatrzenia w wod i odprowadzenia cieków w sposób zorganizowany,
- stosowanie ogranicze w zainwestowaniu w strefach od otworów wiertniczych,
- potrzeba rekultywacji terenów wyrobiskowych piasku w kierunku rekreacyjnego wykorzystania terenu.

Uwarunkowania wynikaj ce ze stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Gmina posiada bardzo dobre warunki dla intensywnej produkcji rolnej na bazie bardzo dobrych i dobrych gleb. Osi ganie wysokich efektów produkcji rolnej, wymaga zastosowania w gospodarce zabiegów przeciwdegradacyjnych powierzchni produkcyjnej na stokach o wi kszym nachyleniu. Najsybsze gleby, tereny o spadkach ponad 20 %, uniemo liwiaj cych mechanizacj prac polowych i tereny osuwiskowe winny by wykorzystane jako trwa e u ytki zielone, gównie pastwiska.

Grunty chronione zajmuj na terenie gminy 2 818.27 ha i stanowi a 77,1 % ogólnej powierzchni u ytków rolnych. Warunki klimatyczne dla rozwoju rolnictwa s korzystne, jednak e czynnikiem ograniczaj cym te warunki jest ekspozycja terenów uprawowych na stokach.

Uwarunkowania wynikaj ce ze stanu i funkcjonowania rodowiska kulturowego

Na terenie Gminy Czarna wyst puj : liczne stanowiska archeologiczne wiadcz ce o pierwotnym osadnictwie, zachowane układy przestrzenne w tym rozplanowanie wsi, zachowana historyczna zabudowa. Gmina charakteryzuje si du ymi walorami krajobrazowymi.

4.2.4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJACE Z PRAWA WÚASNOCI GRUNTÓW

W latach 1994 . 1997 w gminie skomunalizowano 260,5 ha gruntów z tego z mocy prawa 228,0 ha, na wniosek gminy 28,2 ha, w obrocie cywilno-prawnym 4,0 ha i kilkana cie obiektów. Byj to grunty i budynki domów ludowych, szkół budynek urz du gminy, grunty i obiekt kółka rolniczego w Krzemienicy, gminnej spó ydzielni handlowo - produkcyjnej w Czarnej.

W dalszym ci gu trwa proces regulowania wjasno ci mienia komunalnego i ujawniana jest wjasno mienia komunalnego w Ksi gach Wieczystych w S dzie Rejonowym w ya cucie. Kompletuje si dokumentacj do skomunalizowania nieruchomo ci szkół w Medyni ya cukkiej i Medyni Gygowskiej. W przewa ajcej cz ci dziaiki zbudowane budynkami szkół i innymi budynkami u yteczno ci publicznej maj nieuregulowane sprawy wjasno ciowe i granice oraz dokumentacj hipoteczn . Dlatego tutejszy urz d ma trudno ci z kompletowaniem dokumentacji. Skomunalizowane objekty i grunty gmina sprzedaje lub przekazuje w wieczyste u ytkowanie osobom prawnym i instytucjom nimi zarz dzaj cych.

Na terenie gminy nie ma du ych zasobów mieszkaniowych stanowi cych wjasno komunaln czy spó ydzielcz . Wszystkie budynki mieszkalne za wyj tkiem budynków wielorodzinnych po bym Zakładzie Do wiadczalnym Instytutu Sadownictwa w Albigowej i Zakładzie Rolnym sглоopolu+ w Pogwizdowie, stanowi wjasno prywatn . W administrowaniu gminy znajduje si aktualnie budynek swetrynaria+ posiadaj cy równie 2 mieszkania oraz 3 domy nauczyciela w Krzemienicy, Medyni Gygowskiej, Czarnej, a tak e mieszkania znajduj ce si w szkołach w Medyni ya cukkiej, Medyni Gygowskiej i Zalesiu.

Niekorzystna struktura wjasno ci gruntów, rozdrobnienie gospodarstw, niewielkie zasoby gruntów gminnych i ogromne zalegö ci . potrzeby w zakresie scale gruntów pod zabudow

o wja ciwym ukjadzie i zwarto ci to najwa niejsze uwarunkowania wynikaj ce z wykonywania prawa wjasno ci.

4.2.5. UWARUNKOWANIA WYNIKAJACE Z JAKO CI YCIA MIESZKA CÓW

Przedstawiona sytuacja i podejmowanie dziajanja przez wjadze i mieszka ców gminy wskazuj , e w ostatnich latach na terenie gminy nast puje wyra ny post p w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej a w szczegolno ci telefonizacji, zaopatrzenia w wod i gaz gospodarce komunalnej, ochronie rodowiska i poprawie warunków nauczania w szkoach o raz rozwój infrastruktury ekonomicznej w znaczny stopniu poprawiły warunki ycia i podejmowania dziajalno ci gospodarczej.

Oceny warunków ycia i dziajalno ci gospodarczej na terenie Gminy Czarna dokonano na podstawie przeprowadzonych w miesi cach kwiecie - maj 1998 roku bada ankietowych w ród radnych, czönków rad sojęckich i sojęysów, pracowników urz du gminy, dyrektorów i wja cicieli oraz pracowników zakjadów pracy dziaaj cych na terenie gminy, rolników, emerytów, mędzie y, bezrobotnych oraz przeci tnych mieszka ców gminy. W ród wy ej wymienionych rozprowadzono 158 ankiet, z czego do opracowania wykorzystano 63,3 % ankiet. Przedstawione poni ej wyniki pokazuj mocne i sjębe strony ycia i prowadzenia dziajalno ci gospodarczej i rozwoju gminy.

Bardzo dobre warunki ycia i prowadzenia dziajalno ci gospodarczej:

- dost p do sieci gazowej i energetycznej,
- zaopatrzenie w wod ,
- mo liwo zakupu podstawowych artykułów konsumpcyjnych,
- warunki i poziom nauczania dzieci w szkole,
- blisko miasta i atrakcyjne poję enie,
- warunki mieszkaniowe,

Dobre warunki ycia i prowadzenia dziajalno ci gospodarczej:

- dobro i yczliwo mieszka ców,
- sprawna komunikacja publiczna.
- mo liwo zakupu podstawowych artykułów do celów gospodarczych,
- jako i dost pno opieki zdrowotnej,
- bezpiecze stwo ruchu drogowego,
- czysto i walory zdrowotne rodowiska naturalnego,

Przeci tne warunki ycia i prowadzenia dziajalno ci gospodarczej:

- sprawno , kompetencj , yczliwo i pomoc wójta, pracowników urz du gminy w załatwianiu spraw mieszka ców,
- mo liwo zakupu podstawowych artykułów do produkcji rolniczej,
- bezpiecze stwo publiczne i walk z patologij ,
- jako i nasycenia drogami,
- opiek nad osobami niepełnosprawnymi i ubogimi,
- mo liwo korzystania z jednostek usługowych,
- ycie kulturalne, imprezy sportowo- rekreacyjne i mo liwo ci wypoczynku,
- dost p do telefonu,
- mo liwo wywozu / odbioru / komunalnych i gospodarczych odpadów stałych,
- mo liwo podj cia dziajalno ci gospodarczej na wjasny rachunek,

Zję warunki ycia i prowadzenia dziajalno ci gospodarczej:

- mo liwo zbytu produkowanych towarów,
- mo liwo zlecenia wywozu /odprowadzenia/ cieków pýjnych,
- mo liwo zbytu pýdów rolnych,
- walk z bezrobociem i tworzenie nowych miejsc pracy,
- mo liwo pracy w zakjadach na terenie gminy,

4.3. UWARUNKOWANIA DLA TERENÓW OBJ TYCH ZMIANAMI

4.3.1. UWARUNKOWANIA DLA TERENU OBJ TEGO ZMIAN NR 6 STUDIUM W MIEJSCOWO CI D BRÓWKI

[W stanie istniejącym obszar o powierzchni ok. 1,17 ha, położony jest po wschodniej stronie drogi wojewódzkiej, przeznaczony jest pod teren usług publicznych, posiadający zgodę na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne. Zgodnie z ustaleniami Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego terenów usług publicznych i komercyjnych w miejscowości Dąbrowki - uchwalonego uchwałą Nr IX/91/03 Rady Gminy Czarna z dnia 11 września 2003.

Przedmiotem opracowania zmiany Studium jest ustalenie zmiany kierunku zagospodarowania terenu z usług publicznych na usługi komercyjne oraz zmiany zasad zabudowy i zagospodarowania terenu w związku z nowymi potrzebami i uwarunkowaniami występującymi na terenie objętym planem.

Aktualnie w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna obszar objęty zmianą wskazany jest pod:

- usługi publiczne U,
- teren objęty strefą ochrony konserwatorskiej.

Obszar objęty zmianą Studium położony jest po wschodniej stronie drogi wojewódzkiej, pomiędzy drogami i granicami dwóch kompleksów terenów leśnych. Stanowi własność prywatną. Obszar ten obejmuje teren ograniczony następującymi elementami istniejącego zagospodarowania terenu: od zachodu przylega do drogi wojewódzkiej, od wschodu i północy do terenów leśnych, od południa do terenów usługowych. Teren jest dostępny komunikacyjnie z drogi wojewódzkiej oraz posiada istniejącą sieć infrastruktury technicznej: sieć wodociągowa, gazowa, energetyczna, kanalizacyjną i teletechniczną.

Wytyczne do uwzględnienia przy zagospodarowaniu terenu:

- konieczne sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania terenu w celu określenia zasad zagospodarowania oraz zabezpieczenia terenów dla potrzeb zabudowy usługowej,
- zakaz lokalizacji inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko i wymagających sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko.

W sporządzanej zmianie planu na przedmiotowym terenie należy uwzględnić uwarunkowania wynikające z lokalizacji terenu w strefie ochrony konserwatorskiej wpisanej do Rejestru Zabytków Województwa Podkarpackiego.]⁶

4.3.2. UWARUNKOWANIA DLA TERENU OBJ TEGO ZMIAN NR 7 STUDIUM W MIEJSCOWO CI KRZEMIENICA

[W stanie istniejącym obszar położony w miejscowości Krzemienica, po południowej stronie wewnętrznej drogi dojazdowej, przy granicy z miejscowością Strażów gmina Krasne, stanowi tereny rolne i użytkowany jest rolniczo. Obszar nie posiada zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne. Zgodnie z art. 61 ust. 1 pkt. 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna obszar ten wskazany jest pod: Obszary rolne do zalesienia RP "Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej", które obejmują tereny oznaczone na rysunku symbolami:

- RP obszary gruntów rolnych bez prawa zabudowy stanowią kompleksy gruntów ornych i użytków zielonych o wysokich wartościach bonitacyjnych w zasadzie pozbawione istniejącej zabudowy i na których nie należy lokalizować nowej zabudowy za wyjątkiem uzupełnienia, przebudowy i modernizacji istniejącej zabudowy a także obiektów związanych z produkcją rolną oraz elementów układu komunikacyjnego i infrastruktury technicznej oraz obszary wyłączone z zabudowy stanowią kompleksy gruntów ornych i użytków zielonych o niskich wartościach bonitacyjnych także w terenach osuwiskowych będących narażonych na erozję w zasadzie pozbawione istniejącej zabudowy z przewagą terenów wskazanych do zalesienia,
- RO obszary stanowią grunty rolne położone w najbliższym sąsiedztwie istniejącej i planowanej zabudowy stanowią naturalną rezerwę perspektywnego rozwoju terenów mieszkaniowych, usługowych i rekreacyjnych,
- RM obszary oznaczone symbolem RM z możliwością ograniczonej zabudowy pensjonatowej i rezydencjonalnej na działkach min. 25 a zagospodarowanych ekstensywnie z bezwzględnym zapewnieniem sprostania przepisom szczególnym w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu, gruntów rolnych i leśnych,

W kompleksach obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej znajdują się :

- obszary zadrzewień różpolnych,
- obszary z możliwością eksploatacji surowców mineralnych.

Dopuszcza się powierzchniową eksploatację surowców mineralnych stanowiących bogactwo tej ziemi i jej wnętrza pod warunkiem spełnienia wymogów wynikających z przepisów szczególnych w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu, gruntów rolnych i leśnych dotyczących okresów przygotowania, eksploatacji i rekultywacji terenów poeksploatacyjnych. Tereny te stanowią obszary strategiczne gminy; z uwagi na istniejącą uwarunkowania wymagają sporządzenia planu miejscowego. Dopuszcza się prowadzenie prac geologiczno-wiertniczych na terenie gminy mających na celu poszukiwanie i rozpoznawanie żył ropy naftowej i gazu ziemnego na podstawie posiadanych koncesji udzielonych przez ministra właściwego ds. ochrony środowiska i zasobów naturalnych+

Teren o powierzchni ok. 20 ha, położony jest po południowej stronie wewnętrznej drogi dojazdowej, przy granicy z miejscowością Straów gmina Krasne, w stanie istniejącym przeznaczony jest pod tereny rolne III, IV i V klasy oraz tereny leśne.

Na terenie tym nie obowiązuje obecnie miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Wytyczne do uwzględnienia przy zagospodarowaniu terenu:

- konieczne sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania terenu w celu określenia zasad zagospodarowania oraz zabezpieczenia terenów dla potrzeb zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowy usługowej, usług oraz zieleni,
- zakaz lokalizacji inwestycji mogących oddziaływać na środowisko i wymagających sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko.

Obszar ten obejmuje teren ograniczony następującymi elementami istniejącego zagospodarowania terenu:

- od zachodu przylega do granicy z miejscowością Straów, gmina Krasne,
- od wschodu do terenów rolnych,
- od południa do terenów rolnych,
- od północy do wewnętrznej drogi dojazdowej gminnej.

Teren jest dostępny komunikacyjnie z wewnętrznej drogi dojazdowej gminnej do drogi powiatowej.]⁷

4.3.3. UWARUNKOWANIA DLA TERENU OBJĘTEGO ZMIANĄ NR 8 STUDIUM W MIEJSCOWOŚCI MEDYNIA łąka CUCKA

[W stanie istniejącym obszar o powierzchni ok. 95 ha, w miejscowości Medynia łąka cucka, położony jest po zachodniej stronie drogi wojewódzkiej, na północ od rzeki Wisłok w miejscowości Medynia łąka cucka, Gmina Czarna. Obszar nie posiada zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne. zgodnie z art. 61 ust. 1 pkt. 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W stanie istniejącym obszar ten tereny leśne. Omawiany teren w większości stanowi własność Skarbu Państwa - Państwowego Gospodarstwa Leśnego, Lasy Państwowe Nadleśnictwo Lejask oraz stanowi własność osób prywatnych.

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna obszar ten wskazany jest pod: Obszary leśne.

Obszary leśne, oznaczone na rysunku symbolem RL, obejmują lasy istniejące i grunty leśne. Wszystkie lasy na terenie gminy, bez względu na stan własności. Obowiązuje w nich zakaz realizacji budynków i budowli z wyjątkiem służących gospodarce leśnej, obronności i ochronie zdrowia, oraz wypoczynkowi i obsłudze turystów. Wszelkie działania na terenie lasu, w tym dotyczące zagospodarowania turystycznego, muszą odbywać się zgodnie z wytycznymi zawartymi w planach urządzenia gospodarstwa leśnego. Jedyną dopuszczalną formą turystyki w lasach jest forma wspinaczki. Obszary o rodności produkcji leśnej, oznaczone na rysunku symbolem RLO, obejmują tereny istniejące zainwestowane jako o rodności produkcji leśnej z możliwością ich dalszej rozbudowy bez pogarszania stanu środowiska przyrodniczego.]⁸

4.3.4. UWARUNKOWANIA DLA TERENU OBJĘTEGO ZMIANĄ NR 3 STUDIUM W MIEJSCOWOŚCI CZARNA

[Zmiana Nr 3 Studium obejmuje obszar o powierzchni około 90 ha położony w miejscowości Czarna i Medynia przy drodze wojewódzkiej Nr 881 Sokołów Młp. - Łęka - Kańczuga - Pruchnik - Łęka.]

W stanie istniejącym występują:

- tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej z gruntami klas I-III tworzący kompleks kilkudziesięciu hektarów w zachodniej części obszaru oraz gruntami klas IV-V we wschodniej części obszaru,
- tereny leśne w tym lasy PGL i lasy prywatne w północno-wschodniej części obszaru,
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- tereny eksploatacji powierzchniowej piasków i żwirów w centralnej i północno-zachodniej części obszaru,
- tereny wód powierzchniowych w tym Wisłok, potok Zalesiański oraz zbiorniki wodne powstające w wyniku rekultywacji terenów poeksploatacyjnych piasku i żwiru.

Obowiązuje ce Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna ustalone kierunki zagospodarowania obszaru:

- tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- tereny leśne w tym lasy PGL i lasy prywatne,
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- tereny eksploatacji powierzchniowej piasków i żwirów.

Uwarunkowania dla terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej w tym terenów występujących powłok gruntów rolnych o najwyższej bonitacji I - III klasy, objętych ustawami o ochronie polegającymi na ograniczeniu przeznaczania na cele nierolnicze:

- niewielka część terenów wzdłuż Wisłoka i obniżeń w południowo-wschodniej części obszaru jest położona w granicach obszarów szczególnego zagrożenia powodzi,
- znaczna część terenów położona jest w zasięgu zalewu wodami powodziowymi Q 0,5%,
- w zagospodarowaniu terenów należy uwzględnić zarejestrowane stanowiska archeologiczne:
  - stanowisko nr 7 (AZP 101-78/9) osada żyłkowa, osada przeworska
  - stanowisko nr 8 (AZP 101-78/10) osada żyłkowa,
- w zagospodarowaniu terenów uwzględnić położenie terenów w obrębie jednolitej części wód podziemnych oznaczonej kodem PLGW 2200127,
- wzdłuż Wisłoka i Potoku Zalesiańskiego wyznaczyć tereny zieleni zielonej stanowiące naturalną otulinę biologiczną cieków wodnych.

Uwarunkowania dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej:

- ograniczenie terenowe od strony zachodniej stanowi tereny górnicze,
- ograniczenie terenowe od strony wschodniej stanowi droga wojewódzka Nr 881 Sokojów Mj. - 1A cut - Ka czuga - Pruchnik - urawica,
- w terenach zabudowy mieszkaniowej dopuszcza się wyłącznie lokalizację usług niezaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko i uciążliwych nieprzekraczających dopuszczalnych norm środowiska poza granicami własnych działek,
- dostęp komunikacyjny systemem dróg wewnętrznych i dróg pieszo-jezdnych powiązanych komunikacyjnie z drogą wojewódzką, dopuszcza się dostęp komunikacyjny istniejących działek bez innej dostępu komunikacyjnej zjazdami indywidualnymi z drogi wojewódzkiej,
- w zagospodarowaniu terenów należy uwzględnić zarejestrowane stanowisko archeologiczne nr 18 (AZP 101-78/20) - ład osadnictwa kultury żyłuckiej,
- w zagospodarowaniu terenów uwzględnić porębienie terenów w obrębie jednolitej cieków podziemnych oznaczonej kodem PLGW 2200127.

Uwarunkowania wynikające z występowania surowców naturalnych:

W granicach terenu objętego tymi Zmianami Nr 3 Studium funkcjonują aktualnie następujące tereny górnicze:

- Czarna działka 1889 B, wyznaczony decyzją Starosty 1A ciekiego znak O -VI-7510-53/05/06 z dnia 7 czerwca 2006 r.,
- Czarna - Podlas, wyznaczony decyzją Starosty 1A ciekiego z dnia 24 czerwca 2003 r., znak O - VI-7510-8/2003 zmieniony decyzją Starosty 1A ciekiego z dnia 23 listopada 2009 r., znak O - VI-7510-31/09,
- Czarna dz.1889-1, wyznaczony decyzją Marszałka Województwa Podkarpackiego z dnia 24 kwietnia 2006 r., znak R .IV-7512-58/06.

Ograniczenia zakresu zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów występowania surowców naturalnych:

- tereny są porębione poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzi, ale znaczna część terenów porębiona jest w zasięgu zalewu wodami powodziowymi Q 0,5% Wisłoka,
- w zagospodarowaniu terenów należy uwzględnić zarejestrowane stanowiska archeologiczne nr 6 (AZP 101-78/8) osada żyłucka,
- w zagospodarowaniu terenów uwzględnić porębienie terenów w obrębie jednolitej cieków podziemnych oznaczonej kodem PLGW 2200127,
- eksploatacja odpowiednio do I lub II poziomu wodonośnego,
- dostęp komunikacyjny systemem dróg wewnętrznych i dróg pieszo-jezdnych powiązanych komunikacyjnie z drogą wojewódzką,
- udokumentowane zasoby piasku i żwiru mogą być eksploatowane do poziomu I lub II warstwy wodonośnej,
- w zagospodarowaniu terenów zachować filar ochronny od rzeki Wisłok, od potoku, terenów leśnych oraz od terenów, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową i usługową,
- po zakończeniu eksploatacji rekultywacja terenów w kierunku rolnym, wodnym, I dowym lub rekreacyjnym,
- zakaz lokalizacji usług zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko i uciążliwych nieprzekraczających dopuszczalne normy środowiska poza granicami własnych działek.

Uwarunkowania dla terenów wód powierzchniowych:

- dostęp komunikacyjny z terenów przyległych działek,
- dopuszcza się realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką wodną, służących ochronie przeciwpowodziowej, a także zabezpieczeniu brzegów przed erozją,
- nie dopuszcza się zasklepienia, geometryzacji koryta lub skracania biegu potoku,
- dopuszcza się przekroczenie koryta potoku Zalesia skiego w osiach dróg dojazdowych do gruntów rolnych,
- dopuszcza się odprowadzenie wód opadowych z przyległych terenów po ich oczyszczeniu.

4.3.5. UWARUNKOWANIA DLA TERENU OBJĘTEGO ZMIANĄ NR 10 STUDIUM W MIEJSCOWOŚCI KRZEMIENICA

Proponowany teren do sporządzenia zmiany Studium obejmuje obszar około 14,7 ha, w miejscowości Krzemienica. Celem opracowania zmiany Nr 10 Studium jest określenie polityki przestrzennej gminy w tym zakresie zagospodarowania przestrzennego.

Teren proponowany do objęcia zmianą Studium położony po północnej stronie drogi krajowej, przy granicy z miastem Łącutem, w stanie istniejącym przeznaczony jest pod tereny produkcyjno-usługowe Bi oraz rolne II, III i V klasy, zieleni nieurbanizacyjnej, komunikacji i infrastruktury technicznej, które posiadają warunki zgodne na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i leśne zgodnie z ustaleniami Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Krzemienica. Sady Gmina Czarna, Powiat Łącutki, Województwo Podkarpackie - uchwalonego uchwałą Nr VI/49/2007 Rady Gminy Czarna z dnia 23 marca 2007.

Na całym terenie obowiązują obecnie Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Krzemienica. Sady Gmina Czarna, Powiat Łącutki, Województwo Podkarpackie - uchwalonego uchwałą Nr VI/49/2007 Rady Gminy Czarna z dnia 23 marca 2007.

Przedmiotem opracowania planu jest ustalenie zasad zabudowy i zagospodarowania terenów w związku z nowymi potrzebami i uwarunkowaniami występującymi na terenie objętym planem. W Studium Uwarunkowania i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna obszar ten wskazany jest pod:

Obszary zabudowane i obszary, które mogą być przeznaczone pod usługi komercyjne:

Obszary szeroko rozumianych usług komercyjnych handlu, produkcji i rzemiosła, oznaczone symbolem U, obejmują tereny przeważnie niezabudowane, położone wzdłuż głównych istniejących i planowanych dróg, które mogą być w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego przeznaczone pod realizację wszelkiego rodzaju obiektów i zespołów usługowych. Tereny te stanowią w większości obszary strategiczne gminy.

Wytyczne do uwzględnienia przy zagospodarowaniu terenu:

- konieczne sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania terenu w celu określenia zasad zagospodarowania oraz zabezpieczenia terenów dla potrzeb zabudowy produkcyjnej, zabudowy usługowej, komunikacji oraz zieleni,
- zakaz lokalizacji inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.

Teren jest dostępny komunikacyjnie z drogi powiatowej.]¹⁰

4.3.6. UWARUNKOWANIA DLA TERENU OBJĘTEGO ZMIANĄ NR 9 STUDIUM W MIEJSCOWOŚCI CZARNA

Na terenie tym nie obowiązują obecnie miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Proponowany teren do sporządzenia zmiany Studium obejmuje obszar około 9,30 ha. Celem opracowania zmiany Nr 9 Studium jest określenie polityki przestrzennej gminy w tym zakresie zagospodarowania przestrzennego.

W Studium Uwarunkowania i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna obszar ten wskazany jest pod:

M - Obszary zabudowane i obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę oznaczone na rysunku symbolem M, obejmują tereny już zabudowane i mogące być przeznaczone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod realizację zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej wraz z drogami, parkingami, garażami, zielenią towarzyszącą i niezbędną infrastrukturą techniczną przy zachowaniu warunków wynikających z przepisów szczególnych, ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu. Uciążliwy usług nie może wykraczać poza granice działki i powodować pogorszenia stanu środowiska. Wejście na zupełnie nowe tereny wymaga sporządzenia planu miejscowego. W ramach obszarów znajdują się tereny wymagające przeeksztacenia lub rehabilitacji zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi. Na terenie zabudowy mieszkaniowej wyznacza się stanowisko archeologiczne, zgodnie ze wskazaniem Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, oznaczone na załączniku graficznym 15⁹.

ZC - Tereny cmentarzy (oznaczone symbolem ZC) obejmują istniejące cmentarze przewidziane do utrzymania i znacznego poszerzenia wraz ze strefą sanitarną o szerokości 50 m. W ramach terenów lub ich części dopuszcza się lokalizację parkingów o wielkościach zapewniających pełne potrzeby w tym zakresie. Na terenie cmentarza znajdują się szkieletowe stanowisko archeologiczne, zniszczone w znacznej części podczas użytkowania cmentarza.

Obszary rolne:

RP obszary stanowi ce grunty rolne pojo one w najbli szym s siedztwie istniej cej i planowanej zabudowy stanowi ce naturaln rezerw perspektywiczn rozwoju terenów mieszkaniowych, usjgowych i rekreacyjnych.

W kompleksach obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej znajduj si :

- obszary zadrzewie ródpolnych,
- obszary z mo liwo ci eksploatacji surowców mineralnych.

Dopuszcza si powierzchniow eksploatacj surowców mineralnych stanowi cych bogactwo tej ziemi i jej wn trza pod warunkiem speynienia wymogów wynikaj cych z przepisów szczególnych w zakresie ochrony rodowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu, gruntów rolnych i le nych dotycz cych okresów przygotowania, eksploatacji i rekultywacji terenów poeksploatacyjnych. Tereny te stanowi obszary strategiczne gminy; z uwagi na istniej ce uwarunkowania wymagaj sporz dzenia planu miejscowego. Dopuszcza si prowadzenie prac geologiczno . wiertniczych na terenie gminy maj cych na celu poszukiwanie i rozpoznawanie zjo ropy naftowej i gazu ziemnego na podstawie posiadanych koncesji udzielonych przez ministra wyä ciwego ds. ochrony rodowiska i zasobów naturalnych+.

Wytyczne do uwzgl dnienia przy zagospodarowaniu terenu:

- konieczne sporz dzenie miejscowego planu zagospodarowania terenu w celu okre lenia zasad zagospodarowania oraz zabezpieczenia terenów dla potrzeb poszerzenia cmentarza i wyznaczenie strefy od cmentarza,
- okre lenie zasad lokalizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- okre lenie zasad zagospodarowania terenów przeznaczonych pod usjgi publiczne, komunikacji, ziele .

Teren jest dost pny komunikacyjnie z wewn trznych dróg do drogi powiatowej.]⁹

4.3.7. UWARUNKOWANIA DLA TERENU OBJ TEGO ZMIAN NR 11 STUDIUM W MIEJSCOWO CI D BRÓWKI I CZARNA

Proponowany teren do sporz dzenia zmiany Studium obejmuje obszar okojo 435,6 ha w miejscowo ci D brówki i Czarna. Celem opracowania zmiany Nr 11 Studium jest okre lenie polityki przestrzennej gminy w tym zasad zagospodarowania przestrzennego.

W stanie istniej cym obszar o powierzchni ok. 435,6 ha w miejscowo ci D brówki i Czarna, pojo ny jest w obszarze kompleksów le nych zlokalizowanych w pójnocno . wschodniej cz ci gminy Czarna. Obszar nie posiada zgody na zmian przeznaczenia gruntów rolnych i le nych na cele nierolnicze i niele nie . zgodnie z art. 61 ust. 1 pkt 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W stanie istniej cym obszar przeznaczony jest pod terene le ne. Omawiany teren stanowi wyäno Skarbu Pa stwa - Pa stwowego Gospodarstwa Le nego, Lasy Pa stwowe Nadle nictwo Le ajsk.

Na terenie tym nie obowi zuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

W Studium Uwarnkowa i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna obszar ten wskazany jest pod:

Obszary le ne

Obszary le ne, oznaczone na rysunku symbolem RL, obejmuj lasy istniej ce i grunty le ne. Wszystkie lasy na terenie gminy, bez wzgl du na stan wyäno ci, zaliczone s do ochronnych obszarów le nych miasta Rzeszowa. Obowi zuje w nich zakaz realizacji budynków i budowli z wyj tkiem sju cych gospodarce le nej, obronno ci ochronie zdrowia, oraz wypoczynkowi i obsjdz turystów. Wszelkie dziañania na terenie lasu, w tym dotycz ce zagospodarowania turystycznego, musz odbywa si zgodnie z wytycznymi zawartymi w planach urz dzenia gospodarstwa le nego. Jedyñ dopuszczaln form turystyki w lasach jest forma w drowna. Obszary o rodków produkcji le nej, oznaczone na rysunku symbolem RLO, obejmuj tereny istniej ce zainwestowane jako o rodki produkcji le nej z mo liwo ci ich dalszej rozbudowy bez pogarszania stanu rodowiska przyrodniczego.

Przedmiotem opracowania zmiany studium jest ustalenie zasad zabudowy i zagospodarowania obszarów w zwi zku z nowymi potrzebami i uwarunkowaniami.

Wytyczne do uwzględnienia przy zagospodarowaniu terenu:

- konieczne sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania terenu w celu określenia zasad zagospodarowania terenu, w szczególności przebiegu trasy wodociągowej i lokalizacji urządzeń w terenach leśnych.

Teren jest dostępny komunikacyjnie z drogi wojewódzkiej przez wewnętrzne drogi dojazdowe nr ew. gr. 21/10 oraz sieci istniejących dróg leśnych.¹¹

4.3.8. UWARUNKOWANIA DLA TERENU OBJĘTEGO ZMIANĄ NR 13 STUDIUM W MIEJSCOWOŚCI CZARNA I WOLA MAJA.

I. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie, uzbrojenie terenu oraz komunikacja:

Obszar objęty zmianą Nr 13 Studium, o powierzchni około 27,86 ha, położony jest w miejscowości Czarna i Wola Maja. Aktualne zagospodarowanie to tereny: rolne, zieleni nieurzadzanej i nadrzecznej w zakolu rzeki Wisłok oraz komunikacji. Planowana kopalnia kruszywa naturalnego graniczy z terenami rolnymi oraz z linią brzegową rzeki Wisłok.

Uzbrojenie terenu: przez obszar objęty zmianą Nr 13 Studium przebiega linia wysokiego napięcia 110 kV, planowana do rozbudowy do stacji 110/15 kV s/c Zachód+.

Teren jest dostępny komunikacyjnie poprzez drogi wewnętrzne gminne nr ew. gr. 76 i 30/1 w Woli Majej do drogi publicznej, powiatowej nr ew. gr. 649/7.

Na obszarze nie obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna ustalono następujące kierunki zagospodarowania obszaru:

Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej obejmują tereny oznaczone na rysunku symbolami:

- RP obszary gruntów rolnych bez prawa zabudowy stanowią kompleksy gruntów ornych i użytków zielonych o wysokich wartościach bonitacyjnych w zasadzie pozbawione istniejącej zabudowy i na których nie należy lokalizować nowej zabudowy za wyjątkiem uzupełnienia, przebudowy i modernizacji istniejącej zabudowy a także obiektów związanych z produkcją rolną oraz elementów układu komunikacyjnego i infrastruktury technicznej oraz obszary wyłączone z zabudowy stanowią kompleksy gruntów ornych i użytków zielonych o niskich wartościach bonitacyjnych leżące w terenach osuwiskowych bądź narażonych na erozję w zasadzie pozbawione istniejącej zabudowy z przewagą terenów wskazanych do zalesienia,
- RO obszary stanowią grunty rolne położone w najbliższym sąsiedztwie istniejącej i planowanej zabudowy stanowią rezerwy perspektywicznego rozwoju terenów mieszkaniowych, usługowych i rekreacyjnych,
- RM obszary oznaczone symbolem RM z możliwością ograniczonej zabudowy pensjonatowej i rezydencjonalnej na działkach min. 25 a zagospodarowanych ekstensywnie z bezwzględnym zapewnieniem sprostania przepisom szczególnym w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu, gruntów rolnych i leśnych,
[RZ³ tereny zieleni użytkowej stanowią naturalną otulinę biologiczną cieków wodnych.]³

W kompleksach obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej znajdują się:

- obszary zadrzewień różpolnych,
- obszary z możliwością eksploatacji surowców mineralnych.

Dopuszcza się powierzchniową eksploatację surowców mineralnych stanowiących bogactwo tej ziemi i jej wnętrza pod warunkiem spełnienia wymogów wynikających z przepisów szczególnych w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu, gruntów rolnych i leśnych dotyczących okresów przygotowania, eksploatacji i rekultywacji terenów poeksploatacyjnych.

II. uład przestrzenny i wymogi jego ochrony:

Teren objęty opracowaniem jest wolny od zainwestowania za wyjątkiem przebiegu linii energetycznej 110 kV. Po wydobyciu kruszywa naturalnego w ramach posiadanej koncesji teren należy zrehabilitować i przywrócić do funkcji rolnej: tereny rolne i stawy hodowlane.

III. środowisko przyrodnicze i kulturowe:

Pod względem morfologicznym omawiany teren położony jest wg podziału fizjograficznego Polski (J. Kondrackiego 2002 r.) w obrębie podprovincji . Północne Karpaty, makroregionu . Kotlina

Sandomierska i mezoregionu morfologicznego - Pradolina Podkarpacka. Rz. dna wysoko ciowe powierzchni terenu wahaj si od 186 m n.p.m. w cz ci pójnocnej, do 189,4 m n.p.m. w pojndniowo . zachodniej. Niewielkie zró nicowanie wysoko ci wzgl dnych tworzy piaski teren o minimalnym spadku wysoko ci w kierunku pójnocnym, pójnocno - zachodnim i pójnocno . wschodnim. Teren pojny jest w obszarze terasy zalewowej, na prawym brzegu doliny rzeki Wisjok.

Pod wzgl dem geologicznym omawiany teren le y w obr bie jednostki tektonicznej zwanej Zapadliskiem Przedkarpackim. Podj e buduj utwory akumulacji rzecznej, wyksztacone w postaci piasków, piasków ze wirem o mi szo ci od 8,4 m do 10,2 m.

Teren opracowania zlokalizowany jest w dorzeczu rzeki Wisjy, w regionie wodnym - Górna Wisja. Przy jego granicy przepjwa rzeka Wisjok. Teren znajduje si w jednolitej cz ci wód powierzchniowych PLRW20001922699 (nr JCWP 699 . *Wisjok od Starego Wisjoka do uj cia*).

Obszar zmiany Studium znajduje si w cao ci w obszarze Gównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 425 D bica - Stalowa Wola . Rzeszów. Zgodnie z podziaem hydrogeologicznym Polski (B. Paczy ski, 1995), teren le y w obr bie Regionu Przedkarpackiego (XIII). Znajduje si w obszarze jednolitej cz ci wód podziemnych o numerze (JCWPd): PLGW2000153, dla której stan wód (chemiczny i ilo ciowy) oceniono jako dobry.

W obszarze opracowania wyst puj gleby mineralne wytworzone z osadów rzecznych. S to gównie gleby typu mad brunatnych (gleby: IIIa i IIIb, IVb, IVa, V, VI klasy). Ponadto wyst puj : niu ytki N, tereny zadrzewione i zakrzewione Lz, teren lasu - Ls i dr.

W obr bie badanego terenu brak obiektów przyrodniczych obj tych ochron pomnikow lub rezerwatow . Nie stwierdzono wyst powania obiektów, które spejniałyby warunki dla uznania je za obiekty chronione. Nie stwierdzono równie gatunków i siedlisk ro lin chronionych. Na badanym terenie znajduje si korytarz ekologiczny o znaczeniu regionalnym. Zlokalizowany jest w pasie ochronnym koryta rzeki Wisjok. Teren le y poza zasi giem zatwierdzonych i projektowanych obszarów wchodz cych w skjad Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000.

Na badanym terenie i w jego s siedztwie nie ma obiektów, które w znacz cy sposób mogłyby oddziaływa na stan rodowiska.

Stan rodowiska przyrodniczego nie powoduje ogranicze w zagospodarowaniu terenu pod inwestycje, za wyj tkiem lokalizacji cz ci terenu w zasi gu: obszarów, na których prawdopodobie stwo wyst pienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q0,2%), obszarów szczególnego zagro enia powodzi , na których prawdopodobie stwo wyst pienia powodzi jest rednie i wynosi raz na 100 lat (Q1%) oraz obszarów szczególnego zagro enia powodzi , na których prawdopodobie stwo wyst pienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%).

Planowany po rekultywacji staw hodowlany stanowi b dzie zbiornik retencyjny na czas powodzi.

Stan rolniczej i le nej przestrzeni produkcyjnej: wyst puj grunty rolne . orne, pastwiska i y ki. Na terenie wyst puj grunty le ne, które nale y pozostawi w dotychczasowym u ytkowaniu.

Teren w granicach opracowania nie posiada szczególnych walorów krajobrazowych. Wyst puje tu gównie krajobraz rolniczy, ukształtowany pod wpjywem dziajalno ci czjowika.

IV. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury wspóczesnej:

Na terenie brak jest zasobów kulturowych.

Na terenie nie wyst puj dobra kultury wspóczesnej.

Teren nie le y w obszarach ekspozycji obiektów zabytkowych ani dóbr kultury wspóczesnej.

V. Rekomendacja i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub okre lenie przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych:

Na dzie opracowania zmiany Nr 13 Studium, brak jest audytu krajobrazowego dla Województwa Podkarpackiego, a gmina Czarna nie ma wyznaczonych krajobrazów priorytetowych. Obowi zek uchwalenia audytu powstajwraz z wej ciem w ycie w dniu 11 wrze nia 2015 r. ustawy (*z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w zwi zku ze wzmocnieniem narz dzi ochrony krajobrazu, Dz. U. z 2015 r. poz. 774, ogjoszona 10 czerwca 2015 r.*), maj cej na celu wzmocnienie narz dzi ochrony krajobrazu. Sejmik Województwa Podkarpackiego uchwali audyt krajobrazowy w terminie 3 lat od dnia wej cia w ycie niniejszej ustawy.

VI. Warunki i jako ycia mieszka ców, w tym ochrony ich zdrowia oraz zagro enia bezpiecze stwa ludno ci i jej mienia:

Na terenie obj tym zmian Nr 13 Studium i w jej s siedztwie nie ma obiektów, które w znacz cy sposób mogłyby oddziaływa na stan rodowiska.

Dopuszczenie eksploatacji kruszywa naturalnego oraz jego wydobycie, mo e wi za si z oddziaływaniem na jako ycia ludzi (znajduj cych si w bliskim s siedztwie), jednak e b dzie to miao charakter krótkotrwaý, odwracalny, powoduj c jedynie chwilowy wzrost zanieczyszcze pyowych, haasu oraz spalin. Pó niejsza rekultywacja o kierunku rolnym ma przywróci w cz ci

teren do stanu sprzed wydobycia. Nowym elementem w krajobrazie po rekultywacji będzie zbiornik wodny.

Na terenie objętym opracowaniem występują zagrożenia bezpieczeństwa ludności i mienia, polegające na lokalizacji części terenu w zasięgu: obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q0,2%), obszarów szczególnego zagrożenia powodzi, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%) oraz obszarów szczególnego zagrożenia powodzi, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%).

VII. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy:

Zagadnienie dla terenu objętego tym studium analizowano w kontekście potrzeb gminy, które mogą zostać zrealizowane na przedmiotowym terenie. Nowe zagospodarowanie terenów wpłynie korzystnie na dochody gminy.

Nowe zagospodarowanie terenów nie przewiduje procesów urbanizacyjnych w zakresie nowej zabudowy, w związku z powyższym odstąpiono od przeprowadzenia analiz ekonomicznych, środowiskowych i społecznych oraz prognoz demograficznych w tym bilansów terenów przeznaczonych pod zabudowę. Zmiana Nr 13 Studium dopuszcza eksploatację kruszywa naturalnego i wyznaczenie terenu lasu.

VIII. Stan prawny gruntów:

Teren stanowi własność osób prywatnych, Skarbu Państwa, Gminy Czarna, Gminy Miastka oraz stanowi grunty w samodzielnym posiadaniu Gminy Czarna.

IX. Występowanie udokumentowanych złóż oraz terenów górniczych:

W granicach terenu objętego opracowaniem znajduje się udokumentowane złoża kruszywa naturalnego - „Czarna - Wola Mała+ ID 16198 oraz obszar i teren górniczy „Czarna - Wola Mała+ ustanowiony Decyzją Marszałka Województwa Podkarpackiego, nr OS-IV.7422.28.2014.PN z 06.10.2014 roku.

X. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej:

Teren jest położony częściowo w zasięgu:

- obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q0,2%) . ok. 99 % obszaru objętego zmianą Nr 13 Studium,
- obszarów szczególnego zagrożenia powodzi, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%) . ok. 97 % obszaru objętego zmianą Nr 13 Studium,
- oraz obszarów szczególnego zagrożenia powodzi, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%) . ok. 41 % obszaru objętego zmianą Nr 13 Studium.

Planuje się od strony rzeki Wisłok pozostawienie pasa ochronnego o minimalnej szerokości nie mniej niż 60 m w części granicy zachodniej, północnej i wschodniej złoża. Rekultywacja obszaru pogórniczego poprzez poszerzenie (zasypania części wyrobiska) pasa ochronnego, od strony rzeki Wisłok do szerokości nie mniej niż 100 m.

XI. Inne zagadnienia wynikające z art. 10 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:

Na obszarze objętym zmianą Nr 13 Studium:

- nie przewiduje się lokalizacji inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym,
- nie występują obiekty i tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych,
- nie odnotowano występowania obszarów naturalnych zagrożenia geologicznych,
- w terenie i w jego sąsiedztwie brak jest obszarów, na których znajdują się pomniki zabytkowe i ich strefy ochronne,
- nie występują tereny zamknięte i ich strefy ochronne.

WNIOSKI:

- wymagana będzie zmiana istniejącego przeznaczenia terenu z uwagi na konieczność wyznaczenia w Studium terenów przeznaczonych pod eksploatację kruszywa naturalnego,
- wyznaczenia terenu, obszaru górniczego oraz złoża kruszywa naturalnego „Czarna - Wola Mała+;
- przy zagospodarowaniu terenu należy respektować warunki przedstawione przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej, dotyczące zabezpieczenia skarpy brzegowej rzeki Wisłok,

- tereny mog zostać zagospodarowane pod budow kopalni po przekształceniu gruntów rolnych III klasy bonitacyjnej na cele nierolnicze. Przyszła eksploatacja nie będzie miała miejsca w obszarze gruntów leśnych,
  - nie występują ograniczenia w zagospodarowaniu terenu w związku z występowaniem obiektów lub obszarów dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
    - dopuszczenie podziałów nieruchomości w zakresie poszerzenia dróg,
    - nowe zagospodarowanie terenów wpłynie korzystnie na dochody gminy.
-

5. CELE ROZWOJU PRZESTRZENNEGO ORAZ GŁÓWNE ZASADY POLITYKI PRZESTRZENNEJ GMINY

5.1. CELE ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

Polityka przestrzenna jest ukierunkowanym zbiorem działań i decyzji związanych z zarządzaniem i planowaniem rozwoju przestrzennego. Polityka przestrzenna jest współzależna z politykami ekologiczną, społeczną i ekonomiczną. Podstawowe komponenty polityki przestrzennej to polityka lokalizacyjna, polityka w zakresie obrotu gruntami i polityka inwestycyjna. Jednym z głównych zadań polityki przestrzennej zwłaszcza dla władz samorządowych jest harmonizowanie interesu publicznego z interesami prywatnymi. Cele i kierunki polityki przestrzennej zawarte w Studium S. podstaw działalności merytorycznej tak w odniesieniu do sporządzania planów miejscowych jak i decyzji administracyjnych na obszarach nieobjętych tymi planami. Podstawą tej działalności jest zrównoważony rozwój, integrujący działania polityczne, gospodarcze i społeczne z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych. Plan przestrzenny powinien być traktowany jako główny instrument realizacji zrównoważonego rozwoju.

Polityka przestrzenna gminy rozumiana jako skoordynowane działania organów samorządu gminy w zakresie gospodarki przestrzennej powinna być prowadzona na terenie całej gminy bądź jej poszczególnych części lub obszarach strategicznych zmierzając do osiągnięcia założonych w studium celów:

- ochrony zasobów przyrodniczych,
- ochrony wartości historyczno-kulturowych i krajobrazowych,
- poprawy jakości zamieszkiwania i obsługi oraz kształtowania kształtu przestrzennego,
- rozwoju komunikacji i systemów infrastruktury technicznej.

5.1.1. OCHRONA ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH

Polityka w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego

Przy formułowaniu generalnych ustaleń dotyczących ochrony środowiska na obszarze Gminy Czarna, kierowano się zasadą zrównoważonego rozwoju. rozwoju gospodarczego z uwzględnieniem czynników środowiskowych. Określono kierunki takiego nieuchronnego przebiegu i po danego rozwoju gospodarczego, który nie naruszałby w sposób istotny i nieodwracalny środowiska życia człowieka, nie doprowadzałby do degradacji biosfery, i który godziłby prawa przyrody, ekonomii i kultury. Wychodząc od wniosków sformułowanych w uwarunkowaniach wynikających ze stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego obszaru gminy, jak również uwarunkowań zewnętrznych, przyjęto następujące zasady polityki ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego i krajobrazu.

Ochrona wód powierzchniowych

Celem zapewnienia ochrony wód powierzchniowych, jako podstawowy wymóg, określa się realizację sieci kanalizacyjnej obejmującej wszystkie jednostki osadnicze. Celowym jest osiągnięcie co najmniej II klasy czystości rzeki Wisłok (obecnie pozaklasowa) oraz poprawy jakości wód w całej zlewni rzeki.

Z uwagi na specyficzne zanieczyszczenia (bakteriologiczne, biologiczne), pochodzące głównie z osiedli wiejskich, pełne wyposażenie gminy w sieć kanalizacyjną i oczyszczenie cieków, wyeliminuje dopływ zanieczyszczeń obszarowych do zlewni, co uruchomi proces samooczyszczania cieków, a w konsekwencji doprowadzi do poprawy czystości wód.

Ochrona wód podziemnych

rodkowa cz gminy zasobna jest w wody podziemne, związane z GZWP Nr 425 D bica . Stalowa Wola . Rzeszów. Zasoby wody stanowi ródŸ zaopatrzenia ludno ci w wod poprzez system studni, urz dze uzdatniaj cych i przesyŸowych. Ujmowane wody charakteryzuj si dobr jako ci . Celem zapewnienia warunków ochrony ujmowanych wód ograniczenia dotycz :

- kontynuacji wzmo onej ochrony bezpo redniej poszczególnych studni (zagospodarowanie zieleni , zapewnienie odprowadzenia wód opadowych bez przedostawania si do urz dze zwi zanych z poborem wody podziemnej, u ytkowanie gruntów tylko do celów zwi zanych z eksploatacj studni),
- w obr bie strefy ochrony po redniej zewn trznej zakazuje si : wprowadzania cieków do ziemi i wód powierzchniowych, rolniczego wykorzystania cieków, prowadzenia eksploatacji odkrywkowej kopalin, lokalizowania wysypisk i wylewisk komunalnych, lokalizowania zbiorników produktów ropopochodnych i innych substancji chemicznych oraz zakłádania cementarzy,
- lokalizowane na tych terenach obiekty mog ce wpŸyn ujemnie na ilo i jako ujmowanej wody, wymagaj ka dorazowo uzgodnienia przez organy ochrony rodowiska i gospodarki wodnej w zakresie wpŸywu na wody podziemne,
- na terenach rolnych obowi zuje zakaz lokalizacji inwestycji uci liwych, a w szczególno ci wysypisk i wylewisk nie zabezpieczonych przed przenikaniem do podŸ a, przeprowadzania ruroci gów transportuj cych substancje niebezpieczne, ponadto likwidacja dzikich wysypisk odpadów i punktów bezpo redniego zrzutu cieków do wód podziemnych,
- na terenach le nych konieczna jest kontrola dziaŸania rodków ochrony ro lin i rodków stosowanych przy nawo eniu lasów na wody podziemne.

Ochrona powietrza

W zakresie ochrony atmosfery celem jest zachowanie norm czysto ci, okre lonych stosownymi przepisami prawa. Stan czysto ci powietrza na obszarze gminy przedstawia si zadowalaj co ze wzgl du na brak du ych lokalnych ródeŸ emisji. FormuŸuje si nast puj ce kierunki dziaŸa w zakresie ochrony warunków aerosanitarnych:

- stosowanie niskoemisyjnych no ników energii cieplnej, zwi szcza w obiektach u yteczno ci publicznej i obiektach nowoprojektowanych,
- wykorzystanie wymogu sporz dzania ocen wpŸywu na rodowisko przyrodnicze obiektów szczególnie uci liwych i mog cych pogorszy jego stan,
- prowadzenie dziaŸalno ci kontrolnej higieny atmosfery,
- eliminacja uci liwo ci zwi zanej z emisj zanieczyszczce motoryzacyjnych poprzez wprowadzanie zieleni izolacyjnej, zachowanie najmniejszych odlegŸ ci sytuowania budynków przeznaczonych na pobyt ludzi od dróg publicznych.

Zasady ochrony powietrza odnosz si do zachowania norm czysto ci wszystkich komponentów rodowiska, ze wzgl du na powszechno jego wyst powania i decyduj cy wpŸyw zanieczyszczenia powietrza w stosunku do rodowiska ycia czŸowieka.

Ochrona zasobów surowcowych

Gmina Czarna nie zalicza si do zasobnych w surowce mineralne. Wyst puj ce w obr bie doliny WisŸoka do powszechnie zŸ a piasku i pospŸyki, stwarzaj mo liwo eksploatacji na wi ksz skal . Na jej potrzeby mo na przeznaczy wszystkie grunty o najni szych klasach bonitacji. Po zako czeniu eksploatacji teren winien zosta zrekultywowany w kierunku wykorzystania rekreacyjnego. Wchodz ce w obszar gminy obszary górnice gazu ziemnego, stwarzaj mo liwo ci jego eksploatacji w drodze post powania koncesyjnego przez Sanocki OddziaŸ Górnictwa Nafty i Gazu.

[W miejscowo ci Czarna i Medynia ýa cucka po poŸudniowo-zachodniej stronie drogi wojewódzkiej Nr 881 SokoŸów MŸp. - ýa cut - Ka czuga - Pruchnik - urawica udokumentowano wyst powanie zasobów piasku i wiru w terenach rolniczej przestrzeni produkcyjnej:

W granicach terenu objętego Zmianą Nr 3 Studium funkcjonujących aktualnie następujące tereny górnicze:

- a) Czarna działka 1889 B, wyznaczony decyzją Starosty żywieckiego znak O -VI-7510-53/05/06 z dnia 7 czerwca 2006 r.,
- b) Czarna - Podlas, wyznaczony decyzją Starosty żywieckiego z dnia 24 czerwca 2003 r., znak O - VI-7510-8/2003 zmieniony decyzją Starosty żywieckiego z dnia 23 listopada 2009 r., znak O - VI-7510-31/09,
- c) Czarna dz.1889-1, wyznaczony decyzją Marszałka Województwa Podkarpackiego z dnia 24 kwietnia 2006 r., znak R .IV-7512-58/06.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. na rysunku projektu Zmiany Nr 3 Studium naniesiono granice aktualnie funkcjonujących terenów górniczych.

Udokumentowane zasoby piasku i wiru mogą być eksploatowane do poziomu I lub II warstwy wodonośnej. Po zakończeniu eksploatacji rekultywacja terenów w kierunku rolnym, wodnym, i rekreacyjnym.³

Ochrona powierzchni ziemi

W zakresie ochrony powierzchni ziemi ustala się :

- przeprowadzenie rekultywacji na terenach zdewastowanych w wyniku nieprawnej, bez wymaganej koncesji eksploatacji piasków,
- kontynuację zbiórki odpadów i wywóz na składowiska do Giedlarowej i Młynów k/Korczowej.

Ochrona gruntów rolnych i leśnych

W myśl ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych zaleca się oszczędne dysponowanie gruntami o wysokiej bonitacji oraz gruntami leśnymi w przeznaczaniu ich na cele nierolnicze i leśne. Przeznaczenie odbywa się w planie zagospodarowania przestrzennego, w przypadku gleb klas II i III, wymagane jest uzyskanie zgody Ministra Rolnictwa i Gospodarki Rybno-Lasowej, a gleb klasy IV - Wojewody. Całkowity zakaz przeznaczania na cele nierolnicze obowiązuje dla gleb organicznych. W myśl ustawy o lasach, szczególnej ochronie podlegają kompleksy leśne posiadające status lasów ochronnych, a taki posiadają lasy Gminy Czarna. W obrębie lasów ochronnych ustala się podporządkowanie funkcji produkcyjnej funkcjom ochronnym. Gospodarka winna być prowadzona w sposób zapewniający ciągłe spełnianie przez nich celów, dla których zostały wydzielone, w szczególności poprzez:

- dbałość o stan zdrowotny i sanitarny lasów,
- preferowanie naturalnego odnowienia lasu,
- dbałość o utrzymanie naturalnych stosunków wodnych,
- ograniczenie stosowania środków ochrony roślin.

Obszary i obiekty prawnie chronione

W stosunku do pomników przyrody, zgodnie z normami prawa lokalnego, uznajemy drzewa za obiekty chronione, zabrania się w odległości 15 m dokonywania wszelkich istotnych zmian bez zgody Wojewody. W stosunku do samych obiektów, zabrania się ich wycinania, niszczenia, wznoszenia budowli w zasięgu korzeni i korony, zanieczyszczenia terenu. Proponujemy objęcie ochroną prawną, w celu zachowania dla przyszłych pokoleń, ponad 120 drzew rosnących na obszarze gminy. Ustanowienie tych form ochrony przyrody, zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, należy w gestii Wojewody lub Rady Gminy, po uprzednim wykonaniu specjalistycznej dokumentacji obiektów.

System powiśla ekologicznych i tereny otwarte

Tworzą one ekosystemy leśne, ekosystemy łąkowe, ekosystemy doliny Wisłoka oraz cieków niszczonych, winny być chronione przed zainwestowaniem. Posiadają predyspozycje do

pejnienia funkcji biotycznej . systemu terenów otwartych w gminie dla zapewnienia po danego przewietrzania, migracji gatunków, zachowania enklaw ro linno ci i ostoï zwierz t.

Ochrona przed zagro eniem powodziowym

[Ustalaj c przeznaczenie terenów, rozmieszczenie inwestycji celu publicznego oraz okre laj c sposób zagospodarowania i warunki zabudowy terenu obowi zkowo uwzgl dni :

1. obszary bezpo redniego zagro enia powodzi , wyznaczone przez Dyrektora Regionalnego Zarz du Gospodarki Wodnej w Krakowie w Studium okre laj cym granice obszarów bezpo redniego zagro enia powodzi na terenach nieobwaïowywanych w zlewni Wisjka, które b d podlega zakazom, nakazom, dopuszczeniom i ograniczeniom wynikaj cym z przepisów szczególnych w zakresie ochrony przed powodzi ,
2. obszary zagro one oddziaïywaniem wód powodziowych w tym:
  - obszary zagro one zalaniem wodami powodziowymi,
  - obszary osuwiskowe oraz zagro one rozmyciem w czasie wi kszych wezbra na terenach przybrze nych poïo onych wzdu cieków wodnych bez trwaïej zabudowy regulacyjnej na wielk wod .
3. obszary pasów ochronnych wzdu cieków wodnych niezb dnych dla:
  - umo liwienia dost pu do wody w ramach powszechnego korzystania z wód,
  - umo liwienia administratorowi cieków prowadzenia robót remontowych i konserwacyjnych w korytach cieków,
  - zapewnienia przestrzeni dla swobodnego spÿwu wód powodziowych,
  - utrzymania lub poprawy ekosystemów wodnych i od wody zale nych,
  - ochrony otuliny biologicznej cieków wodnych.

Mo liwo pojawienia si zagro e musi znale odzwierciedlenie w prawidłowym zagospodarowaniu przestrzennym. Najskuteczniejszym i najwÿ ciwszym sposobem unikni cia szkód w obszarach nara onych na ww. zagro enia jest maksymalne ograniczenie ich zainwestowania a w szczególno ci wykluczenie spod zabudowy kubaturowej.

W przypadku podj cia decyzji o mo liwo ci lokalizacji obiektów kubaturowych na terenach, o których mowa w pkt. 2 nale y d y ograniczenia strat powodziowych poprzez uwzgl dnienie uwarunkowa lokalnych oraz dostosowanie rozwi za konstrukcyjno-technicznych obiektów kubaturowych do zagro e zwi zanych z oddziaïywaniem wód powodziowych (zalanie, podmycie, przemieszczenie koryta ciek). Za niedopuszczalne nale y uzna pogorszenie istniej cych warunków spÿwu wód powodziowych oraz lodów.

W przypadku podj cia decyzji o mo liwo ci lokalizacji obiektów kubaturowych na terenach, o których mowa w pkt. 2 nale y po rozpoznaniu geologicznym podj a przeprowadzi kompleksow regulacj ciek wodnego polegaj c na wykonaniu umocnie zapobiegaj cych erozji brzegowej.

Szeroko pasów ochronnych powinna by okre lana w zale no ci od wielko ci ciek, uwarunkowa siedliskowych, biologicznych oraz uwarunkowa lokalnych. Zaleca si pasów o szeroko ci minimum 15 licz c od górnej kraw dzi skarpy brzegowej. Pasy ochronne powinny by wyÿ czone spod zabudowy kubaturowej.

Najlepszym sposobem zagospodarowania terenów zalewowych i pasów ochronnych, o których mowa w pkt. 3, jest porost ý gowy lub ý ki i pastwiska z wykluczeniem gruntów ornych.]]¹

Ochrona klimatu akustycznego

W zakresie ograniczenia uci liwo ci zwi zanej z haïasem komunikacyjnym, wskazane jest:

- wprowadzanie zieleni izolacyjnej niskiej i wysokiej,
- poprawa nawierzchni dróg, od jako ci których m. in. zale y poziom haïasu,
- sytuowanie budynków mieszkalnych z zachowaniem najmniejszych odlegjo ci od dróg publicznych w zale no ci od kategorii drogi zgodnie z wytycznymi do ich projektowania.

Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

W zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym ustala się zasady honorowania, określonych stosownymi przepisami stref ograniczonego użytkowania dla różnego rodzaju promieniowania, tj. linii energetycznych w szczególności linii wysokiego napięcia.

5.1.2. OCHRONA WARTOŚCI HISTORYCZNO-KULTUROWYCH I KRAJOBRAZOWYCH

Ochrona konserwatorska na terenie Gminy Czarna w obecnych granicach administracyjnych ma na celu zachowanie wszystkich podstawowych elementów charakterystycznych dla zespołów zabudowy wsi i związanych z nimi elementów krajobrazu naturalnego, a głównie takich jak układy ruralistyczne, tj. pozostałości dawnego rozplanowania wsi na obszarze gminy i elementy dokumentujące ich późniejsze przekształcenia oraz obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz spisu zabytków architektury i budownictwa.

Ochronie podlega również krajobraz kulturowy, tj. ogólny charakter zabudowy, sposób zagospodarowania i użytkowania terenu oraz powiązania zabudowy z formami terenowymi, obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, pojedyncze okazy drzew stanowiących pozytywne dominanty w krajobrazie, rowy, cieki, skarpy, oraz elementy krajobrazu naturalnego: cieki wodne, naturalna zieleń, rzeźba terenu, itp.

5.1.3. POPRAWA, JAKOŚĆ ZAMIESZKIWANIA I OBSŁUGI ORAZ KSZTAŁTOWANIE STANU PRZESTRZENNEGO

Poprawa jakości rozumiana jako:

- nieustający proces poprawy środowiskowych warunków zamieszkiwania,
  - proces usprawniania obsługi i dostępu do infrastruktury społecznej
- jest jednym z głównych celów polityki przestrzennej.

Poprawa warunków jakości zamieszkiwania, pracy i wypoczynku wiąże się z powiązaniem układu przestrzennego z innymi ogólnymi celami, do jakiego powinna dążyć gospodarka przestrzenna zarówno w skali lokalnej jak i regionalnej i krajowej. Władze przestrzenne oznaczają harmonijne zespolicenie elementów środowiska przyrodniczego z antropogeniczną infrastrukturą. Każde zagospodarowanie przestrzenne cechuje się określonym stanem układu przestrzennego. Stopień społecznej aprobaty tego stanu wynika z oceny stanu istniejącego wobec planowanego. Kształtowanie układu przestrzennego jest więc nieustającym procesem, w którym człowiek tworzy i przekształca swoje środowisko zgodnie ze swoim systemem wartości i możliwościami.

5.1.4. ROZWÓJ KOMUNIKACJI I SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Dalszy rozwój Gminy Czarna w dużej mierze jest uwarunkowany rozwojem komunikacji w celu zapewnienia:

- prognozowanych potrzeb przewozowych mieszkańców gminy przy zapewnieniu przyjętych standardów osiągnięcia celów podróży i poziomu usług transportowych,
- powiązania układu komunikacyjnego gminy z układem zewnętrznym na poziomie zgodnym z potrzebami wynikającymi ze strategii rozwoju gospodarczego gminy i regionu.

Uzyskanie rozwiązań komunikacyjnych w optymalny sposób wykorzystujących istniejące zasoby komunikacyjne i możliwości do uzyskania rodki na ich rozwój musi pozostawać w stałej konfrontacji z wymaganiami ochrony przyrody i kulturowych walorów gminy a w szczególności:

- wyłączenie obszarów chronionych z rozwoju i nad rozwojem układu komunikacyjnego,
- ograniczanie prowadzenia linii komunikacyjnych przez tereny o wysokiej wartości dla rolnictwa,
- wykorzystywanie liniowych i punktowych elementów podsystemów komunikacyjnych dla czynnej i biernej ekspozycji walorów krajobrazowych,

- ograniczenie zagrożeń środowiskowych w tym głównie hałasu i zanieczyszczenia powietrza.

Przedstawione w STUDIUM rozwiązania w zakresie rozwoju systemów związanych z systemami wodociagowym, kanalizacyjnym, ciepłowniczym, gazowniczym i usuwania odpadów zakładają wykorzystanie możliwości finansowych oraz realizacyjnych własnych i otoczenia lokalnego w ramach rozwoju makroregionu Dolina Wisłoka. Zakłada się, iż pozwoli to na udział w nich rodków pomocowych oraz pozabudowlanych a tym samym zaoszczędzenie w ten sposób części rodków budowlanych gminy na inne cele. Jednocześnie nie zapewni odpowiedni standard usług infrastrukturalnych na terenach gminy i stworzenie podstaw dla rozwoju perspektywicznego systemu w ramach potrzeb rozwojowych gminy.

W zakresie infrastruktury elektroenergetycznej i telekomunikacyjnej ustala się następujące cele rozwoju: poprawa niezawodności (ciągłości) działania, poprawa standardu świadczonych usług oraz zminimalizowanie niekorzystnych oddziaływań na środowisko (harmonia z otoczeniem).

Celem polityki w dziedzinie telekomunikacji jest w szczególności stwarzanie sprzyjających warunków dla:

- zapewnienia powszechnego dostępu na całym terenie gminy do usług telekomunikacyjnych,
- poprawy jakości infrastruktury oraz usług telekomunikacyjnych;
- wspierania konkurencji w zakresie świadczenia usług telekomunikacyjnych,
- rozwoju nowoczesnej infrastruktury telekomunikacyjnej, integrującej usługi telekomunikacyjne i audiowizualne, umożliwiającej dostęp do ogólnoeuropejskich oraz światowych sieci i usług telekomunikacyjnych;
- zapewnienia dostępu małych i średnich przedsiębiorstw do sieci telekomunikacyjnych i informatycznych w celu zdobywania potrzebnych informacji.

Cele w zakresie infrastruktury technicznej należy realizować przy założeniu:

- kształtowania układów sieci w sposób umożliwiający tworzenie systemów, pierścieni itp.
- kształtowania układów sieci w sposób zapewniający wymagany niezawodność (ciągłość) zasilania oraz jako (bardzo ważne to wymaga wzrostu gęstości stacji transformatorowych),
- zapewnienia pełnej ochrony wód powierzchniowych i podziemnych,
- zapewnienia ochrony powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniem,
- stosowania przy planowaniu zabudowy – zwłaszcza zabudowy mieszkaniowej, usług zdrowia i oświaty – ochrony przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym, szkodliwym dla ludzi i środowiska,
- wykorzystania ekologicznych i odnawialnych źródeł energii (słońca, wiatru, wody, biomasy).

5.2. GÓWNE ZASADY POLITYKI PRZESTRZENNEJ

5.2.1. ZASADA ZRÓWNOA ONEGO ROZWOJU

Ró norodna działałno prowadzona przez czyłowika wi e si z zagospodarowaniem przestrzeni a w konsekwencji z przekształcaniem rodowiska niejednokrotnie zakłócaj c jego równowag . Wag problemu doceniono w ustawie o zagospodarowaniu przestrzennym przyjmuj c zasad zrównowa onego rozwoju jako podstaw działa w zakresie przeznaczania terenów na ró ne cele i ustalania zasad ich zagospodarowania.

Przez zrównowa ony rozwój rozumie si taki rozwój spojęczno . gospodarczy, w którym w celu równowa enia szans dost pu do rodowiska poszczególnych spojęcz stw lub ich obywateli . zarówno współczesnego jak i przyszłych pokole . nast puje proces integrowania działa politycznych, gospodarczych i spojęcznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwało ci podstawowych procesów przyrodniczych.

W odniesieniu do planowania przestrzennego oznacza to przekształcenia ekonomiczne, spojęczne, techniczne i przestrzenne zmierzaj ce do dobrobytu obecnych i przyszłych pokole poprzez:

- zapewnienie okre lonej jako ci rodowiska,
- zapewnienie po danego stanu zdrowia spojęcz stwa,
- konserwatorsk ochron przyrody,
- racjonaln gospodark zasobami,
- podejmowanie proekologicznych kierunków rozwoju.

Zapewnienie zrównowa onego rozwoju wymaga peñnej integracji procesów rozwoju spojęcznego i gospodarczego z ochron rodowiska i przyrody oraz wzajemnego wywa enia proporcji mi dzy nimi.

5.2.2. ZASADA NADRZ DNO CI DOBRA PUBLICZNEGO

W zakresie realizacji celów lokalnych gminy działa w sposób autonomiczny, pod warunkiem zgodno ci tych działa z prawem oraz uwzgl dnienia mo liwo ci realizacji ponadlokalnych celów publicznych. Zadania rz dowe, formułowane w toku prac planistycznych prowadzonych na poziomie kraju i województw wprowadzane s do planowania przestrzennego na zasadzie obowi zku. Wynika to z przepisów okre laj cych sposób wprowadzania tych zada do planów miejscowych. Negocjacje z gmin prowadzone w tym zakresie przez wojewod dotycz jedynie warunków wprowadzenia zada a nie samego faktu ich wprowadzenia. Je eli negocjacje nie zako cz si sukcesem zadania rz dowe mog by wprowadzone przez Prezesa Rady Ministrów.

5.2.3. ZASADA POSZANOWANIA PRAW NABYTYCH

Gmina Czarna posiada uchwalony i obowi zuj cy Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego ustawowo wa ny do 31 grudnia 1999 r. (przedłu ony ustawowo do ko ca 2001 r.). Zgodnie z ustaleniami planu wją ciele nieruchomości publicznych oraz nieruchomości osób fizycznych i osób prawnych nabyli okre lone prawa wynikaj ce z zeznaczenia, sposobu u ytkowania i zasad zagospodarowania działek czy terenów.

W trakcie prac nad studium wypracowano zasad poszanowania praw nabytych i ich honorowania w stopniu maksymalnym, poza oczywi cie nielicznymi przypadkami wynikaj cymi z zasady nadrz dno ci dobra publicznego, w celu unikni cia niepotrzebnych kosztów ewentualnych rekompensat dla wją cielei w przypadkach, gdy ich u ytkowanie stało si niemo liwe lub znacznie ograniczone.

5.2.4. ZASADA ELASTYCZNO CI USTALE

W sytuacji niepewno ci prognoz dotycz cych rozwoju gospodarczego, b d one systematycznie weryfikowane, niezbdne jest zatem zapewnienie elastyczno ci w ustalaniu polityki przestrzennej gminy. STUDIUM pozostawia pole manewru dla wielu niewiadomych zdarze , inicjatyw i przedsiwzi reguluj c tylko niezbdne, zasadnicze sprawy. Polega to nie tylko na elastyczno zapisu, ale na wariantowych mo liwo ciach rozwi za przestrzennych przy jednoznacznie sformuowanych zasadach przeznaczenia, zagospodarowania i zabudowy terenów.

Negatywna ocena merytorycznej zawarto ci STUDIUM mo e by podstaw do podj cia przez gmin decyzji o konieczno ci zmiany b d aktualizacji STUDIUM w trybie przewidzianym dla jego sporz dzania.

5.2.5. ZASADA ZINTEGROWANEGO ROZWOJU

Poszczególnych zasad nie mo na postrzega w sposób autonomiczny, w oderwaniu od pozostających. Zintegrowana perspektywa przy wyznaczaniu priorytetów nadaje wizji rozwoju charakter integracyjny . przeciwny do my lenia sektorowego. Współzależno ta zostają potwierdzona dodatkowo poprzez sformuowane w strategii tendencje rozwojowe poszczególnych obszarów.

6. KIERUNKI OCHRONY RODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO GMINY

6.1. KIERUNKI OCHRONY RODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Dynamiczny i nie zawsze skoordynowany rozwój gospodarczy niesie ze sobą liczne problemy, w tym wiele zjawisk negatywnych. Nasilenie antropopresji powoduje, że rośnie zanieczyszczenie atmosfery, wód i gleby, a więc trzech podstawowych komponentów środowiska przyrodniczego decydującego o rozwoju gospodarczym i jakości życia człowieka.

6.1.1. KIERUNKI DZIAŁAŃ ZMIERZĄCYCH DO ZAHAMOWANIA NIEKORZYSTNYCH TRENDÓW

Obecny niekorzystny stan przekształcania środowiska naturalnego wymusza konieczność podjęcia kompleksowych działań zmierzających do zahamowania destrukcyjnych procesów. Na pierwszym planie należy umieścić wszelkie działania prowadzące do zahamowania a w dalszej perspektywie do eliminacji emisji z sektora przemysłowego i komunalnego głównie ze źródeł zewnętrznych. Równie istotne są działania wpływające na poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Bardzo ważne są te działania związane z ochroną gleby. Dotyczą one nie tylko zahamowania zanieczyszczenia, ale także minimalizacji efektów erozji.

Teren Gminy Czarna należy do obszarów szczególnie zagrożonych zanieczyszczeniem środowiska naturalnego. Nie oznacza to jednak, że sytuacja jest zadowalająca; istnieje szereg zagrożeń, którym należy przeciwdziałać. Jako najważniejsze działania należy wymienić:

- budowa systemów kanalizacyjnych na terenie gminy,
- zaopatrzenie lokalnych emitorów zanieczyszczeń w urządzenia odpylające i odsiarczające połączzone z modernizacją procesów spalania,
- uporządkowanie gospodarki odpadami poprzez likwidację dzikich wysypisk i wyłączenie rozmieszczenie kontenerów,
- zmiana systemu opalania indywidualnych domów z wysoko zasiarzonego węgla na gaz,
- wprowadzenie zasad rolnictwa ekologicznego,
- zmniejszenia zagrożenia spływów obszarowych np. poprzez wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień różnorodnych, prawidłowo ustalone stosunki obszarów rolniczo-pastwiskowych, rolniczo-leśnych itp.,
- wyłączenie zabiegów agrotechnicznych przeciwdziałających erozji,
- rekultywację terenów zdewastowanych,
- poprzedzanie planowanych inwestycji analizą ich przyszłego wpływu na środowisko.

Zjawiskiem bardzo niekorzystnym jest dewastacja gleb przez erozję i osuwiska. Podatność gleb na erozję oraz sprzyjające powstawaniu tych zjawisk rzeźba terenu, powoduje obniżenie potencjału produkcyjnego rolniczej przestrzeni. Warunkiem zahamowania tego procesu jest ochrona gleb przed erozją wodną poprzez:

- systematyczne stosowanie przeciwoerozyjnej agrotechniki,
- kompleksowe zabiegi urządzeniowe.

Najefektywniejszym działaniem zabezpieczającym glebę przed erozją jest zalesienie i zadrzewienie terenu. W działalności rolniczej, zabiegami przeciwoerozyjnymi jest zakładanie sadów i plantacji krzewów na zboczach. Z uwagi na specyfikę morfologiczną terenu, działania te powinny być dokonywane pod nadzorem specjalistów tej dziedziny rolnictwa. Grunty orne położone na stokach o spadkach 6-10% wymagają zabiegów przeciwoerozyjnych polegających na poręczystokowej orce i stosowaniu płodozmianów ochronnych.

Grunty orne położone na stokach o spadkach 10 - 20% wymagają kompleksowej ochrony przeciwoerozyjnej, polegającej na:

- poprzecznostokowym układzie pól,
- stosowaniu przeciwoerozyjnej agrotechniki,
- dostosowaniu układu dróg polnych,
- uporządkowaniu spływu wód powierzchniowych
- stosowanie fitomelioracji,
- dobór roślin uprawnych o mocnych systemach korzeniowych.

Z punktu widzenia optymalizacji produkcji rolnej, najszersze gleby, tereny osuwiskowe i stoki o spadkach powyżej 20 % winny być wykorzystane jako trwałe użytki zielone, stwarzając bazę dla rozwoju hodowli bydła i owiec.

6.1.2. ZADANIA W ZAKRESIE OCHRONY PRZYRODY

Aktualna organizacja ochrony przyrody w Polsce pewne zadania powierza samorządom terytorialnym. W ich kompetencji leżą:

- ustanawianie lokalnych obiektów chronionych takich jak pomniki przyrody, zespoły przyrodniczo - krajobrazowe i użytki ekologiczne,
- gospodarowanie zielenią na terenie gminy w tym wydawanie zgody na wyręb drzew.

Bardzo ważnym uprawnieniem samorządów terytorialnych jest sporządzanie planów zagospodarowania przestrzennego, w których określa się szczególne warunki zagospodarowania terenów, w tym zakazy zabudowy wynikające z potrzeb ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego, prawidłowego gospodarowania zasobami przyrody oraz ochrony gruntów rolnych i leśnych. Do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dołącza się prognozy skutków wpływu ustaleń planu na środowisko przyrodnicze i leśnych.

Z wielu form prawnej ochrony przyrody i krajobrazu na terenie gminy zastosowano formę pomników, które to 1 drzewo tworzy pomnik przyrody w miejscowości Czarna Podbór. Przeprowadzona ocena przyrodnicza gminy pozwala zaproponować poszerzenie istniejących form ochrony. Ochronę pomników przyrody w gminie obejmą kolejne 124 obiekty: 55 pojedynczych drzew, 9 grup i 3 szpalery tworzące łącznie 67 pomników przyrody w gminie.

Na terenie gminy powinna zaistnieć także inna forma przestrzennej ochrony - użytki ekologiczne. Formami należą do nich 14 utworów przyrody m. innymi fragment olsy porzeczkowej w Zalesiu, zbiornik wodny na Pogwizdówce, cięte źródła stawów w okolicach Zalesia, enklawy wilgotnych łąk w pobliżu leśniczówki w Czarnej, dawne koryto Wisłoka zwane Starym Wisłoczyskiem, którego do dzisiaj odcinki położone są w Krzemienicy i Woli Małej.

Wszystkie lasy na terenie gminy, bez względu na stan własności, zaliczone są do ochronnych obszarów leśnych miasta i gminy.

6.2. KIERUNKI OCHRONY WARTO CI KULTUROWYCH

6.2.1. ZAKRES OCHRONY KONSERWATORSKIEJ

Ochron konserwatorska na terenie Gminy Czarna należy objąć wszystkie elementy charakterystyczne dla zespołów zabudowy wsi i związanych z nimi elementów krajobrazu naturalnego, a w tym:

- stanowiska archeologiczne,
- zachowane zabytkowe zespoły kościelne,
- zachowane zabytkowe zespoły folwarczne,
- układy ruralistyczne (układy przestrzenne wsi),
- krajobraz kulturowy w tym zabudowa i elementy dopełniające, tj. kapliczki, figury, pomniki, cmentarze, tereny zieleni urządzonej,
- obszar chronionego krajobrazu oraz elementy krajobrazu naturalnego.

WYKAZ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH NA TERENIE GMINY CZARNA

Lp.	Pojęcie i nr stanowiska	AZP	Rodzaj stanowiska	Okres	Nr działek
1	Czarna 1	101-78/1	Osada	KCWR Ký	900(4), 901(3), 902(2), 910(2), 912(2), 913(2), 914(2), 917(2), 915(4), 918(2),
2	Czarna 2	102-78/35	ład osadn. Osada	KCWR KT Ký	1014, 1015, 1016, 1020, 1022, 1023, 1024,
3	Czarna 3	102-78/36	Punkt osadn.	Ký	1508/1, 1504/2, 1504/4,
4	Czarna 4	101-78/2	ład osadn.	EK	
5	Czarna 5	101-78/7	ład osadn.	Ký	1877, 1875,
6	Czarna 6	101-78/8	Osada	Ký	152/1, 153/1, 185, 190/1, 192/3, 193/5, 204/1, 215/1, 221/3, 220/2, 222/1, 233/1
7	Czarna 7	101-78/9	Osada Osada	Ký KP	981,
8	Czarna 9	101-78/11	Osada Osada	Ký KP	849, 873/1, 874/5, 874/3, 875/1, 888/3,
9	Czarna 10	101-78/12	ład osadn.	EK	691/1
10	Czarna 11	101-78/13	Osada	Ký	576/1
11	Czarna 12	101-78/14	Osada	KP	560/1
12	Czarna 13	101-78/15	ład osadn.	KP	695, 694/11
13	Czarna 14	101-78/16	Osada	Ký	483, 482/1,
14	Czarna 15	101-78/17	Osada	Ký	886/7/8, 887/1, 893/1, 894/1, 895/1, 896/1, 897/1, 899/1, 918/1, 900/15/17,
15	Czarna 16	101-78/18	ład osadn.	Ký	343, 344,
15 ⁹	Czarna 16	101-78/18	ład osadn.	Ký	344/3, 344/2, 342
16	Czarna 17	101-78/19	ład osad.	Ký	960/3,
17	Czarna 18	101-78/20			
18	Czarna 19	101-78/21	ład osadn. Osada	EK Ký	338/1/2, 339-341, 343/1, 345, 346/1, 347/1, 348, 352/1/2, 354/3, 355/6, 356/5, 357, 358/1/2, 359/1
19	Czarna 20	101-78/22	ład osadn.	Ký	370,
20	D brówki 1	101-78/3	Osada	Ký	296, 563/1, 567/1,

					568/2, 577/2, 1304,
21	D brówki 2	101-78/23	lad osad.	W	155,
22	D brówki 3	101-78/24	lad osadn.	WS	138,
23	Krzemienica 1	102-78/19	Punkt osadn.	Ký	2498/1, 2509/2,
24	Krzemienica 2	102-78/20	Punkt osadn. Osada	KT K	842/31, 842/32, 842/72, 842/78,
25	Krzemienica 3	102-78/21	Punkt osadn.	KCWR Ký	642/1/2,
26	Krzemienica 4	102-78/22	Punkt osadn.	KP	636, 637,
27	Krzemienica 5	102-78/23	lad osad.	KN	2227,
28	Krzemienica 6	102-78/24	Punkt osadn.	KCWR KT	1713/1, 1713/2
29	Krzemienica 7	102-78/25	lad osadn.	EK	2070,
30	Krzemienica 8	102-78/26	lad osadn.	EK	1254,
31	Krzemienica 9	102-78/27	Punkt osadn.	Ký	1113, 1114, 1115,
32	Krzemienica 10	102-78/28	lad osadn.	EK	1180,
33	Krzemienica 11	103-78/57	lad osadn.	EK	2774
34	Krzemienica 12	103-78/58	lad osadn.	KN	2948, 2949/1, 2950,
35	Krzemienica 13	103-78/59	lad osadn.	M.E.K. O	2982/3,
36	Krzemienica 14	103-78/60	Osada	KN	2907/8,
37	Krzemienica 15	103-78/61	lad osadn.	EK	2895/1, 2896,
38	Krzemienica 16	103-78/62	lad osadn.	EK WEB	3421/1,
39	Krzemienica 17	103-78/63	Osada	KN	3421/1,
40	Krzemienica 18	103-78/64	lad osadn.	EK WEB	3421/1,
41	Krzemienica 19	103-78/65	lad osadn.	O	3439/4,
42	Krzemienica 20	103-78/66	lad osadn.	EK WEB	3439/4,
43	Krzemienica 21	103-78/67	lad osadn.	Ký	2784-85,
44	Krzemienica 22	103-78/68	Osada lad osadn.	KN O	2226, 2224,
45	Krzemienica 23	103-78/69	lad osadn.	Ký	
46	Krzemienica 24	103-78/70	lad osadn.	O	2128, 2139,
47	Krzemienica 25	103-78/71	lad osadn.	EK WEB	2052/1,
48	Krzemienica 26	103-78/72	lad osadn.	O	1721,
49	Krzemienica 27	103-78/73	Osada lad osadn.	KN KP. O	1722, 1723/1-2, 1724, 1984,
50	Krzemienica 28	103-78/74	lad osadn.	KN	2521, 2523-34, 2537/3, 2538-39, 2541/1, 2542/3,
51	Krzemienica 29	103-78/111	lad osadn.	KN	3302/3,
52	Krzemienica 30	103-78/112	Osada lad osadn.	KN O	3333/1,
53	Medynia Gyógowska 1	101-77/3	lad osadn.	KCSz	
54	Medynia Gyógowska 2	101-78/25	Obozowisko	EK	2494,
55	Medynia Gyógowska 3	100-77/10	Osada	XVIII-XX w.	1017, 1018, 1016,
56	Medynia Gyógowska 4	100-77/11	Osada	P	738, 748,
57	Medynia Gyógowska 5	100-77/12	lad osadn.	O	734,
58	Medynia Gyógowska 6	100-78/6	lad osadn.	WEB	194,
59	Medynia ya cucka 1	101-77/10	lad osadn.	EK	260/1, 259,
60	Pogwizdów 1	101-77/11	lad osadn.	EK	2087/1, 2087/2,

			Cmentarz.	Ký	
61	Pogwizdów 2	101-77/12	Osada	Ký KP KN	1888, 1887/2, 1887/1, 1886, 1885, 1884, 1883, 1894, 1895,
62	Pogwizdów 3	101-77/13	ład osadn.	WEB KN	2006, 1980,
63	Pogwizdów 4	101-77/14	ład osadn.	EK, Ký	1971, 1974, 1975,
64	Pogwizdów 5	101-77/15	ład osadn. Osada	EK Ký P	1786, 1785, 1799, 1800, 1801, 1802, 1803, 1799, 1780, 1782, 1783, 1772, 1771, 1770,
65	Pogwizdów 6	101-77/16	Osada	Ký	1816/2, 1816/1, 1814, 1813, 1812,
66	Pogwizdów 7	100-77/13	ład osadn.	EK	253,
67	Pogwizdów 8	100-77/14	ład osadn.	EK	420,
68	Pogwizdów 9	100-77/15	Kurhan	EK	10
69	Pogwizdów 10	100-77/16	ład osadn.	EK	788/1,
70	Wola Mała 1	102-78/1	Osada	MEK, Ký	341,
71	Wola Mała 2	102-78/2	Punkt osadn.	Ký	328,
72	Wola Mała 4	102-78/4	Punkt osadn.	Ký	769-771,
73	Wola Mała 6	102-78/32	ład osadn.	Ký	660,
74	Zalesie 1	101-78/6	ład osadn.	EK	628/2

Wykaz skrótów:

KCWR .	Kultura ceramiki wst gowej rytej
KCSz	kultura ceramiki sznurowej
AZP .	Archeologiczne Zdjęcie Polski
EK	Epoka kamienia
MEK	Młodsza epoka kamienia
WEB	wczesna epoka brązu
Ký	Kultura łużycka
KN	kultura nieokreślona
KP	Kultura przeworska
KT	Kultura trzcinińska
O	okres redniowiecza
P	późne redniowiecze

SPIS ZABYTKÓW GMINY CZARNA

Nazwa miejscowości	Obiekt	Materiał	Datowanie - remont	Nr rejestru w ujęciu uytownik
Czarna	Kościół parafialny	mur.	1922-26	parafia rzym.-kat.
Czarna	Dom Mieszkalny Nadleśnictwa obecnie leśnictwo	mur.	1934	A-971
Czarna	Zagroda nr 200 - dom	drewn.	ok.1900	Mudzik
Czarna	Zagroda nr 200 - stodoła	drewn.	ok.1900	Mudzik
Czarna	Kapliczka przy granicy z Krzemienic	mur.	poł XIX w.	
Czarna	Zagroda nr 268 - dom i warsztat tkacki	drewn.	1793	Aniela Chudzik
Czarna	Zagroda nr 268 - stajnia	drewn.	k. XIX w.	Michał Czado
Czarna	Zagroda nr 268 - stodoła	drewn.	1894	Michał Czado
Czarna	Dom nr 22	drewn.	4 w. XIX w	Elbieta Michta

Czarna	Dom nr 80	mur.	pocz. XX w.	Tadeusz Peszko
Czarna	Dom nr 209	drewn.	2 poł XIX w.	Marian Pelc
Czarna	Dom nr 244	drewn.	k. XIX w.	
Czarna	Dom nr 350	mur.	4 w. XIX w.	Józef Niemczyk
Czarna	Dom nr 377	drewn.	1873	Maria Kowalska
Czarna	Dom nr 380	drewn.	1894	Stanisław Kluz
Czarna	Dom nr 492	drewn.	3 w. XIX w.	Stanisław Gut
Czarna	Dom nr 649	drewn.	2 w. XIX w.	Tadeusz Pelc
Czarna	Dom nr 724	drewn.	1797	Ryszard Tomasik
Czarna	Dom nr 728	mur.	1930	
Czarna	Dom nr 366 obora	drewn.	1886	Zygmunt Pelc
Czarna	Dom nr 838	drewn.	ok.1880	Piotr Morawa
Czarna	Dom nr 849	drewn.	1830	Bronisław Tasiór
Czarna	Młyn elektryczny	mur.	po 1930	Biernat
Czarna	Ku nia nr 669	drewn.	1926	Wojciech Drabicki
D brówki	Kapliczka obok szkoły	mur.	ok. poł XIX w.	
D brówki	Kapliczka obok nr 361	mur.	3 w. XIX w.	
D brówki	ZespółBud. Dyrekcji Lasów Ord. ýa c.-Dyrekcja Lasów	drewn.	3 w. XIX w. remont 1978 wraz z dobudow cz ci pjd.-wsch.	A-962 O rodek Rem.-Bud. Lasów Pa stw.
D brówki	ZespółBud. Dyrekcji Lasów Ord. ýa c.-adiunktówka nr 95	drewn.	1845-1846	A-962 O rodek Rem.- Bud. Lasów Pa stw.
D brówki	ZespółBud. Dyrekcji Lasów Ord. ýa c. biuro i mieszkanie kontrolera nr 93	mur.	1931	Nadle nictwo Le ajsk
D brówki	ZespółBud. Dyrekcji Lasów Ord. ýa c. kanc. i mieszkanie nadle niczego obecnie dom nr 96	mur.	1928	Nadle nictwo Le ajsk
D brówki	ZespółBud. Dyrekcji Lasów Ord. ýa c.-gajówka obecnie dom nr 94a	mur.	pocz. XX w.	
D brówki	ZespółBud. Dyrekcji Lasów Ord. ýa c.-suszarnia nasion le nych obecnie magazyn	drewn.	ok.1869 remont 1970	A-962 O rodek Rem.- Bud. Lasów Pa stw.
D brówki	ZespółBud. Dyrekcji Lasów Ord. ýa c.-bud. gospodarczy	drewn.	I poł XIX w.	
D brówki	ZespółBud. Dyrekcji Lasów Ord. ýa c.-lodownia	drewn.	pocz. XX w.	
D brówki	ZespółBud. Dyrekcji Lasów Ord. ýa c.-lodownia	drewn.	pocz. XX w.	
D brówki	ZespółBud. Dyrekcji Lasów Ord. ýa c.-kolumna z rze b w.Józefa	mur.	1899	
D brówki	Szkoła	mur.	1909 remont 1989	
D brówki	Dom nr 31	drewn.	4 w. XIX w.	Anna Gromek

D brówki	Dom nr 13	drewn.	XIX/XX w.	Halina Dubiel
D brówki	Dom nr 21a	drewn.	4 w. XIX w.	Bronisław Skóra
D brówki	Dom nr 352	drewn.	3 w. XIX w.	Helena Golenia
Krzemienica	Układ przestrzenny wsi		1342 - 1349-pocz. XX w.	
Krzemienica	Zespółko cioła paraf.-ko ciółp.w. Jakuba Starsz. Ap.	drewn.	1492	A-928 ko ciółrz.-kat.
Krzemienica	Zespółko cioła paraf.-dzwonnica	drewn.-mur.	1750 remont 1827, 1945, 1991	A-928
Krzemienica	Zespółko cioła paraf.-kostnica	drewn.	1827 remont 1991	A-928
Krzemienica	Zespółko cioła paraf.-ogrodzenie	drewn.	1827 wielokrotny remont	A-928
Krzemienica	Zespółko cioła paraf.-schodki na cmentarz	kam.	ok.1827(?)	
Krzemienica	Zespółkapliczki-kapliczka-studz. w.Jakuba w zagrodzie 488	drewn.	pocz. XX w.	Jan Kluz
Krzemienica	Zespółkapliczki-figura w.Jakuba w zagrodzie 488	kam. ceram.	1899	Jan Kluz
Krzemienica	Kapliczka na wyspie na stawie w przysiółku Chodakówka	mur.	ok. poł XIX w.	
Krzemienica	Pomnik Grunwaldzki	kam.- bet.	1910	
Krzemienica	Figura MB Królowej Polski	kam.- bet.	1928	
Krzemienica	Kapliczka na lipie obok nr 32	drewn.	1900	
Krzemienica	Kapliczka przysiółek Kowalówka obok nr 367	mur.	przed 1852	
Krzemienica	Kapliczka przy drodze Krzemienica-Czarna	mur.	4 w. XIX w.	
Krzemienica	Stary cmentarz nagrobki i starodrzewie		XIX w.	
Krzemienica	Zespółszkoły-budynek I obecnie O rodek Zdrowia	mur.	1889	
Krzemienica	Zespółszkoły-budynek II obecnie O rodek Zdrowia	mur.	ok.1912 remont 1986-1991	
Krzemienica	Budynek stacyjny obecnie przystanek	mur.	pocz. XX w.	
Krzemienica	Dom dró nika w przysiółku Kolonia nr 310	mur.	ok.1910	
Krzemienica	Karczma obecnie dom nr 333	mur.	1911	Jan Welc
Krzemienica	Le niczówka przysiółek Kolonia	drewn.	1933	
Krzemienica	Zespółfolwarczny I - owczarnia	mur.	1835-1838	proj. Jan Tokarski
Krzemienica	Zespółfolwarczny II stajnia	mur.	4 w. XIX w. przebud.1989	

	zakład produkcyjny			
Krzemienica	Zespół folwarczny II -stodoła . obecnie magazyn	mur.-drewn.	4 w. XIX w. kilkakrotny remont	G.S.
Krzemienica	Zespół folwarczny II- kapliczka w. Stanisława Bpa	drewn.	pocz. XX w.(?)	
Krzemienica	Zespół folwarczny II- starodrzewie			
Krzemienica	Zagroda nr 352a - dom	drewn.	1813(?) remont 1945	Franciszek Mokrzycki
Krzemienica	Zagroda nr 352a - chlew	drewn.	4 w. XIX w.	Franciszek Mokrzycki
Krzemienica	Zagroda nr 352a - stajnia	drewn.	4 w. XIX w.	Franciszek Mokrzycki
Krzemienica	Zagroda nr 352a - stodoła	drewn.	3 w. XIX w., ok.1925	Franciszek Mokrzycki
Krzemienica	Zagroda nr 416 - stajnia	drewn.	4 w. XIX w.	Adam Głowiak
Krzemienica	Zagroda nr 416 - stodoła	drewn.	k. XIX w.	Adam Głowiak
Krzemienica	Dom nr 17	drewn.	ok.1920 remont 1935	Aniela Szpyrka
Krzemienica	Dom nr 49	drewn.	4 w. XIX w. remont 1945	Andrzej Lencznar
Krzemienica	Dom nr 60	drewn.	ok.1910 remont 1960	Franciszek Niemczyk
Krzemienica	Dom nr 71	drewn.	4 w. XIX w. remont 1965	Zofia Kluz
Krzemienica	Dom nr 97	drewn.	3 w. XIX w. remont 1935	Wojciech Czaja
Krzemienica	Dom nr 163	drewn.	1888	Maria Mazur
Krzemienica	Dom nr 174	drewn.	ok.1910	Helena Szubart
Krzemienica	Dom nr 286	drewn.	4 w. XIX w. remont 1930	Maria L. Czner
Krzemienica	Dom nr 389	drewn.	3 w. XIX w. przebud.1985	Henryka Panek
Krzemienica	Dom nr 478	drewn.	1869 remont 1960	Stanisław Bartman
Krzemienica	Dom nr 637	drewn.	1881 remont 1965	Władysław Jabłoński
Krzemienica	Dom nr 699	drewn.	XIX/XX w remont 1935.	Karolina Pietraszek
Krzemienica	Dom nr 709	drewn.	ok.1910 remont 1930	Maria Mazur
Krzemienica	Dom nr 768	drewn.	1911 remont 1935	Helena Balawender
Krzemienica	Dom nr 770	drewn.	ok.1930 remont 1960	Jan Buk
Krzemienica	Dom nr 845	drewn.	4 w. XIX w. remont 1944	Jerzy Tomaszek
Krzemienica	Dom nr 850	drewn.	ok.1915 remont 1960	Józefa Rejman
Krzemienica	Dom nr 860	drewn.	3 w. XIX w. remont 1965	Aniela Welc
Krzemienica	Dom nr 863	drewn.	3 w. XIX w. remont 1930	Anna Welc
Krzemienica	Dom nr 874	drewn.	1903 remont 1960	Anna Kluz
Krzemienica	Dom nr 876	drewn.	4 w. XIX w.	A. Skrobacz
Krzemienica	Dom nr 878	drewn.	4 w. XIX w.	Tadeusz Rejman

			remont 1920	
Krzemienica	Dom nr 880	drewn.	4 w. XIX w. remont 1965	Józefa Szubart
Krzemienica	Dom nr 893a	drewn.	ok.1910 remont 1950	Antoni Balawender
Krzemienica	Dom nr 940	mur.	1927 remont 1948	Stanisław Welc
Krzemienica	Stodoła nr 957	drewn.	3 w. XIX w.	Janina Pieczonka
Krzemienica	Młyn wodny nr 353	drewn.	4 w. XIX w. remont 1950	Wyładysław Nycz
Medynia Głogowska	Układ przestrzenny wsi		pocz. XVII-pocz. XX w.	
Medynia Głogowska	Ko ciołyparaf.p.w. Nawiedzenia MB	mur.	1958-59	parafia rzym.-kat. proj. arch. J.Budziński
Medynia Głogowska	Plebania	drewn.	1850	parafia rzym.-kat.
Medynia Głogowska	Wikarówka	drewn.	1850	parafia rzym.-kat.
Medynia Głogowska	Kapliczka obok nr 203	drewn.	k. XIX w.	Genowefa Piekło
Medynia Głogowska	Kapliczka na szczytce wzgórza niedaleko ko cioły	drewn.	XVIII/XIX w.	
Medynia Głogowska	Kapliczka pami ci Józefa Sikory przy drodze ła cut- Sokołów	drewn.	1921	
Medynia Głogowska	Poczta obecnie dom nr 251	mur.	4 . XIX w.	Bolesław Jurek
Medynia Głogowska	Krzy ła wprost domu nr 406	met.	1904	
Medynia Głogowska	Krzy ła wprost domu nr 865	met.	p. XX w.	
Medynia Głogowska	Krzy obok domu nr 385	drewn.	1900	
Medynia Głogowska	Kapliczka	mur.	1954	
Medynia Głogowska	Kapliczka szafkowa	mur.	1900	
Medynia Głogowska	Figura w. Józefa z Dzieci tkciem	kam. bet.	1900	
Medynia Głogowska	Zagroda garncarska nr 14 piec garncarski	mur.- drewn	ok.1955	Kazimierz Horz pa
Medynia Głogowska	Zagroda garncarska nr 14 - dom	drewn.	1910 remont 1935	Kazimierz Horz pa
Medynia Głogowska	Zagroda garncarska nr 105 piec garncarski	mur.- drewn.	ok.1920 obud. 1960	Emil Gołójuch
Medynia Głogowska	Zagroda garncarska nr 105 - dom	drewn.	ok.1930	Emil Gołójuch
Medynia Głogowska	Zagroda garncarska nr 134 piec garncarski	mur.- drewn	ok.1955	Stanisław Golec
Medynia Głogowska	Zagroda garncarska nr 134 - dom	drewn.	ok.1930	Stanisław Golec
Medynia Głogowska	Zagroda garncarska nr 134 - stodoła	drewn.	ok.1930	Stanisław Golec
Medynia Głogowska	Zagroda nr 2 . dom	drewn.	1924 remont 1960	MichałMika
Medynia	Zagroda nr 2 -	drewn.	ok.1924	MichałMika

Göögowska	stodoja		remont 1960	
Medynia Göögowska	Zagroda nr 258 - dom	drewn.	k.XVIII w.(?)	Maria Stawan
Medynia Göögowska	Zagroda nr 258 - chlew	drewn.-mur.	k. XIX w. remont 1950	Maria Stawan
Medynia Göögowska	Dom nr 7	drewn.	1915 remont 1960	Andrzej K pa
Medynia Göögowska	Dom nr 26	drewn.	4 w. XIX w.	Rozalia Panek
Medynia Göögowska	Dom nr 77	drewn.	ok.1915 remont 1960	Mieczysław Stopyra
Medynia Göögowska	Dom nr 513	drewn.	ok.1915	Stanisław Malec
Medynia Göögowska	Dom nr 515	drewn.	1896	Stanisław K pa
Medynia Göögowska	Dom nr 539	drewn.	4 w. XIX w. remont 1920	Stanisław Ruta
Medynia Göögowska	Dom nr 582	drewn.	4 w. XIX w. remont 1930	Stanisław Noworol
Medynia Göögowska	Dom nr 613	drewn.	ok.1915	Genowefa Piekjo
Medynia Göögowska	Dom nr 798	drewn.	3 w. XIX w. remont 1920	Karolina M czka
Medynia Göögowska	Młyn nr 628a	drewn. szachulc	1938	Jan Prucnal
Medynia Göögowska	Piec garncarski nr 20	drewn.	ok.1930	Wojciech Wilczak
Medynia Göögowska	Piec garncarski nr 137	mur. drewn	ok.1960	Tadeusz Bojda
Medynia ya cucka	Kapliczka przy drodze	mur.	XIX/XX w.	Emilia Wo
Medynia ya cucka	Karczma dom nr 90	drewn. mur.	pocz. XX w. remont 1935	Alfred Pietraszek
Medynia ya cucka	Zagroda nr 193 . dom	drewn.	4 w. XIX w. remont 1945	Stanisława Biernat
Medynia ya cucka	Zagroda nr 193 . stodoja	drewn.	4 w. XIX w. remont 1945	Stanisława Biernat
Medynia ya cucka	Dom nr 8	drewn. mur.	1930	Edward Gojójuch
Nazwa miejscowoci	Obiekt	Materiaj	Datowanie - remont	Nr rejestru wj - u ytkownik
Medynia ya cucka	Dom nr 25	drewn.	4 w. XIX w.	Anna Kowal
Medynia ya cucka	Dom nr	mur.	ok.1930	Stanisław Gojójuch
Medynia ya cucka	Dom nr 152	drewn.	4 w. XIX w. remont 1930	Franciszek Wojtas
Medynia ya cucka	Dom nr 221	drewn.	1909	Edward Mi
Pogwizdów	Szkoja obecnie przedszkole	mur.	1932	
Pogwizdów	Kapliczka obok domu nr 181	mur.	1930	
Pogwizdów	Kapliczka przy drodze na Cisowiec	mur.	1909	
Pogwizdów	Krzy przy drodze na Cisowiec	metal	1900	
Pogwizdów	Zagroda nr 19 dom	drewn.	1883	Maria Prucnal
Pogwizdów	Zagroda nr 19 dom obecnie stajnia	drewn.	4 w. XIX w. remont 1960	Maria Prucnal
Pogwizdów	Zagroda nr 19 -	drewn.	4 w. XIX w.	Maria Prucnal

	stajnia		remont 1960	
Pogwizdów	Zagroda nr 19 - chlew	drewn.	4 w. XIX w.	Maria Prucnal
Pogwizdów	Zagroda nr 19 - stodoła	drewn.	4 w. XIX w. remont 1960	Maria Prucnal
Pogwizdów	Zagroda nr 19 - piwnica	mur.-drewn.	ok.1920	Maria Prucnal
Pogwizdów	Dom nr 283	drewn.	4 w. XIX w. remont 1960	Julian Jurek
Pogwizdów	Dom nr 646	drewn.	4 w. XIX w. remont 1945	Jan Sowa
Pogwizdów	Dom nr 517	drewn.	3 w. XIX w.	Katarzyna Surowiec
Pogwizdów	Dom nr 135	drewn.	1926	Katarzyna Malec
Wola Maја	Siostry Sју ebniczki NMP Starowiejskie Kaplica filialna	mur.	1912	
Wola Maја	Siostry Sју ebniczki NMP Starowiejskie Dom zakonny	mur.	1912	
Wola Maја	Siostry Sју ebniczki NMP Starowiejskie Gumno -dom	drewn.	1900	
Wola Maја	Siostry Sју ebniczki NMP Starowiejskie Gumno -stodoła	drewn.	1900	
Wola Maја	Kapliczka przy drodze przez wie	mur.	1870	
Wola Maја	Krzy na dawnym cmentarzu cholerycznym	metal	1975	
Wola Maја	Kapliczka na granicy z Chodakówk	mur.	1870	
Wola Maја	Dom nr 64a	drewn.	1915	
Wola Maја	Dom nr 97	drewn.	1875	
Wola Maја	Dom nr 163	mur.	1939	Antoni Sowa
Wola Maја	Dom nr 200	mur.	1900	
Wola Maја	Dom nr 201	mur.	1900	
Zalesie	Kapliczka z rze bami MB Ró a cowej, w. Dominika i w. Ró y	drewn.	4 w. XIX w.	
Zalesie	Kapliczka z feretronem	drewn.	ok.1880	
Zalesie	Kapliczka obok szkoђy	mur.	1888	Wald. Grzesik
Zalesie	Kapliczka przy drodze do Medyni Gђgowskiej	mur.	1900	
Zalesie	Kapliczka na wprost domu nr 164	mur.	1900	
Zalesie	Kapliczka	mur.	1930	
Zalesie	Krzy obok domu nr 211	metal	1900	
Zalesie	Dom nr 213	drewn.	k. XIX w. przeniesiony na obecne miejsce 1925, remont 1958	Helena Skјadanek

Na terenach szczególnie warto ciowych pod wzgl dem historycznym Gminy Czarna wyznacza si nast puj ce rodzaje stref ochrony konserwatorskiej:

- A - strefa peñnej ochrony konserwatorskiej
- B - strefa ochrony zachowanych elementów zabytkowych
- E - strefa ochrony ekspozycji
- K - strefa ochrony krajobrazu

6.2.2. STREFA Ę PAĪ Ę PEÚNEJ OCHRONY KONSERWATORSKIEJ

Strefa ta obejmuje obszary szczególnie warto ciowe pod wzgl dem historycznym, o dobrze zachowanej jednorodnej strukturze układu przestrzennego i zwi zanego z nim integralnie terenu i krajobrazu wraz z obiektami zabytkowymi. Dominuj ce w nim elementy kompozycji przestrzennej obrazuj czytelnie pochodzenie zespołu zarówno pod wzgl dem rozplanowania, jak i zabudowy. W strefie tej zakłada si bezwzgl dny priorytet wymaga konserwatorskich, które zmierzaj do zachowania istniej cej struktury zabytkowej oraz najpeñniejszej rewaloryzacji historycznego załżenia. Wszelkie działania podejmowane na terenie obj tym ochron wymagaj uzgodnienia ze słu b konserwatorsk .

STREFA A 1

Obejmuje zespółko cioła p.w. w. Jakuba Starszego w Krzemienicy. W skład zespołu wchodzi : drewniane budynki ko cioła, dzwonnicy, kostnicy i ogrodzenie oraz ukształtowanie terenu w formie sztucznie nasypanego wzgórza ko cielnego, a tak e przyległego terenu dawnego wzgórza ko cielnego, a tak e przyległego terenu dawnego cmentarza przyko cielnego. W obr bie zespołu znajduje si równie budynek szkoły, a tak e starodrzew porastaj cy wzgórze . głównie stare drzewa lipowe. Wymienione obiekty zabytkowe o du ych warto ciach historycznych, kulturowych nale y konserwowa przy maksymalnym zachowaniu pierwotnej substancji zabytkowej. Niewskazane jest dog szczanie zabudowy w obr bie wyznaczonej strefy. Istniej c w otoczeniu strefy zabudow mieszkaniow i pleba sk nale y kształtowa w nawi zaniu do tradycyjnych form architektonicznych odno nie brył, dachu oraz materiałow budowlanych. Teren ko cioła p.w. w. Jakuba Starszego w Krzemienicy oraz obszar dawnego cmentarza zostajłwpisany do rejestru zabytków . decyzja A-923/75.

STREFA A2

Obejmuje zespółle niczówki w Czarnej. W skład zespołu wchodzi : budynek le niczówki dawnej Ordynacji Potockich, starodrzewie wraz z fragmentem zabytkowej alei przy drodze na Czarn i Medynie oraz teren ekspozycji widokowej na budynek le niczówki. Budynek le niczówki nale y zachowa w obecnej formie. Nie zaleca si dog szczania zabudowy wokółbudynku. Zabytkow alej usytuowan na osi budynku nale y zachowa i uzupeñni . Na obszarze strefy widokowej E2 nie nale y wprowadza nowej zabudowy.

STREFA A3

Obejmuje zespóły Zakonu Sióstr Słu ebniczek Starowiejskich. W skład zespołu wchodzi : murowana kaplica poyłczona z domem zakonnym, drewniane zabudowania czworobocznego gumna oraz starodrzewie. Zabytkowe obiekty nale y chroni i konserwowa przy maksymalnym zachowaniu zabytkowej substancji. Wymagane jest zachowanie niezabudowanego pasa terenu od budynków do drogi główniej z Czarnej do Woli Majłej, co pozwoli na ekspozycj widokow zespołu.

STREFA A4

Obejmuje zespóły budynków dawnego Zarz du Lasów Ordynacji Potockich. W skład zespołu wchodzi : drewniany budynek dawnej Dyrekcji Lasów, budynek Nadle nictwa . drewniany, suszarnia nasion . drewniana, drewniany budynek gospodarczy, d. Kancelaria i mieszkanie

Nadle niczego . obiekt murowany, dwie murowane piwnice, starodrzewie wokół budynków oraz pozostałości alei wzdłuż drogi (dąb, lipy). W obrębie zespołu znajduje się również figura przydrożna w kształcie sępa z rzeźbą w. Józefa oraz szereg współczesnych, szpecyficznych zabudów magazynowych, warsztatowych i mieszkalnych. Zabytkowe obiekty zespołu reprezentują duże walory architektoniczne i krajobrazowe, w związku z powyższym należy je zachować i remontować z maksymalnym zachowaniem zabytkowej substancji. Starodrzewie znajdują się w obrębie zespołu i wzdłuż drogi należy konserwować z uwzględnieniem odpowiedniego kształtowania, które pozwoli skomponować widoki na obiekty zespołu. Obszar po zachodniej stronie drogi obejmujący drewniane budynki Adiunktówki, suszarni nasion, murowany kolumnowy dworek oraz obszar po stronie wschodniej drogi obejmujący drewniany budynek dawnej Dyrekcji Lasów zostały wpisane do rejestru zabytków decyzją A 962/76.

6.2.3. STREFA B1 - OCHRONY ZACHOWANYCH ELEMENTÓW ZABYTKOWYCH

Strefa ta obejmuje tereny, na których położone są zabytkowe zespoły zabudowy o znaczącej wartości kulturowej oraz obszary usytuowane w siedlisku zabytkowych obiektów tych strefy pełnej ochrony konserwatorskiej, z zabudową o wartościach kulturowych, która częściowo ulega likwidacji lub zniekształceniu, a znajdują się na tym terenie obiekty współczesne nadające mu znaczący charakter. W strefie tej obowiązuje wymóg zachowania istniejących elementów o wartościach kulturowych i dostosowania nowej zabudowy do historycznej kompozycji. Działania te należy uzgodnić ze służbą konserwatorską.

STREFA B1

Obejmuje zespół dawnego zespołu dworskiego w Krzemienicy. W skład zespołu wchodzi: murowane budynki folwarczne . stodoła, stajnia i kucznia, drewniana kapliczka przy drodze do Bałantarni oraz starodrzewie (lipy, modrzewie, jesiony, klony, osiki, dąb). Wymienione obiekty należy zachować, remontować i adaptować do nowych funkcji z zachowaniem bryły, wystroju i formy dachu. Zalecane pokrycie z dachówki ceramicznej lub materiałów dachówkopodobnych. Należy zachować i konserwować zabytkowe starodrzewie. Wskazane jest zagospodarowanie terenu pod park rozrywki i rekreacji. Funkcją jest szczególnie uzasadniona z uwagi na siedlisko szkoły i przedszkola oraz centralne położenie w środku wsi przy drodze do Łyca. Nie wskazane jest lokalizowanie na terenie nowych obiektów kubaturowych.

STREFA B2

Obejmuje zespół starego cmentarza w Krzemienicy. W skład zespołu wchodzi: cmentarz ze starymi nagrobkami i starodrzewem, droga dojazdowa usytuowana w wozie porośnięta tymi drzewami, zabudowa wiejska . d. karczma, poczta, domy drewniane. Cmentarz należy uporządkować, objąć stałą opieką oraz ogrodzić. Zabytkowe nagrobki oraz starodrzewie winny być konserwowane. Zaleca się usunięcie samosiejek. Terenu pomiędzy cmentarzem, a drogą przez wieś należy dogłębnie nową zabudowę z uwagi na ekspozycję cmentarza oraz usytuowanie w siedlisku w wozie utrzymanego korzeniami drzew.

STREFA B3

Obejmuje obszar starego cmentarza w Medyni Górgowskiej. W skład zespołu wchodzi: zabytkowe nagrobki z XIX wieku oraz starodrzewie. Cmentarz należy objąć stałą opieką i ogrodzić. Nagrobki oraz starodrzewie należy konserwować. Zaleca się usunięcie samosiejek. Terenu w obrębie strefy nie należy dogłębnie nową zabudowę.

STREFA B4

Obejmuje zespół Kościoła w Medyni Górgowskiej. W skład zespołu wchodzi: kościół murowany, drewniane budynki starej plebanii i wikarówki, stajnia plebiana oraz starodrzewie (lipy, dąb, jesiony). Zabytkowe budynki starej plebanii i wikarówki należy zachować i konserwować. Wymagane jest przywrócenie obiektom ich pierwotnego wyglądu, zniekształconego poprzez

nałojenie współczesnych tynków oraz pokrycia z blachy. Szczególnie opiekę należy objąć doskonale zachowany ogród plebanski z pięknymi okazami starodrzewia i zachowanym wykopem grabowym.

STREFA B5

Obejmuje pozostałości zespołu folwarcznego Ordynacji Potockich w Krzemienicy. W skład zespołu wchodzi: dzierżawca, owczarnia i stajnia oraz starodrzewie. Wymienione obiekty zabytkowe uległy dużym przekształceniom podczas prac remontowych prowadzonych w okresie powojennym. W przypadku prowadzenia prac remontowych i adaptacyjnych należy dążyć do przywrócenia pierwotnego wystroju architektonicznego obiektów. Wymagane jest zachowanie i konserwacja starodrzewia znajdującego się w obrębie zespołu.

STREFA B6

Obejmuje fragment dawnego zespołu Zarządu Lasów Ordynacji Potockich. Na wyznaczonym terenie znajduje się zabytkowy drewniany budynek dawnego biura i mieszkanie kontrolera, obecnie mieszkania pracowników PGL. Zaleca się wpisanie zabytkowego obiektu do rejestru zabytków. W obrębie strefy nie należy wprowadzać nowej zabudowy.

6.2.4. STREFA E – EKSPOZYCJI WIDOKOWEJ ZABYTKOWYCH ZESPOŁÓW ZABUDOWY

Strefa ta obejmuje tereny stanowiące zabezpieczenie wyciszonego eksponowania zespołów i obiektów zabytkowych. Ochrona konserwatorska w tej strefie polega przede wszystkim na zakazie wznoszenia obiektów kubaturowych mogących zniekształcić ekspozycję zespołów zabytkowych.

STREFA E1

Obejmuje obszar ekspozycji widokowej na kościół parafialny w Medyni Głogowskiej. Oznaczony obszar ekspozycji kościoła z drogi głównej przez wieś oraz drogi do Zalesia winien pozostać niezabudowany.

STREFA E2

Obejmuje obszar ekspozycji widokowej leśniczówki w Czarnej z drogi przez wieś i drogi w kierunku Rakszawy. Teren oznaczony strefą należy pozostawić niezabudowanym za wyjątkiem kontynuacji zabudowy mieszkaniowej przy drodze poprzecznej w południowej części strefy. Maksymalna wysokość zabudowy ustala się na 8 m do szczytu kalenicy.

STREFA E3

Obejmuje obszar ekspozycji widokowej budynku dawnej Dyrekcji Lasów Ordynacji Potockich. Obecnie teren zabudowany jest współczesnymi obiektami przemysłowymi. Teren wymaga uporządkowania przestrzennego na podstawie analizy krajobrazowej.

6.2.5. STREFA PK1 - OCHRONY KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Strefa ta obejmuje obszary bezpośrednio związane z układem historycznym, znajdujące się w jego otoczeniu. Działalność konserwatorska w tej strefie winna zmierzać do zachowania bud

cz ciowego odtworzenia elementów krajobrazu urz dzonego. Dla obszaru gminy wyznaczono strefy K obejmuj ce tereny krajobrazu kulturowego utworzonego integralnie z interesuj cym krajobrazem naturalnym powi zanego przewa nie z układem ruralistycznym. Zabrania si lokalizacji na obszarze strefy obiektów o du ej kubaturze, funkcji szkodliwej dla rodowiska i dysharmonizuj cych z tradycyjn zabudow i naturalnym otoczeniem. Nowa zabudowa winna by lokalizowana na historycznie zagospodarowanym terenie, zgodnie z wytycznymi do ochrony układów ruralistycznych. Winna by zachowana naturalna rze ba terenu z ukształtowanymi jarami, w wozami, w których cz sto płyn cieki wodne oraz naturalne zadrzewienie w wozów i wzdju cieków wodnych. Tereny te w niewielkim stopniu ska one współczesn zabudow nale y chroni przed przekształceniami oraz wykorzysta pod działająno turystyczno-wypoczynkow . Na terenie Gminy Czarna wyznacza si trzy strefy ochrony krajobrazu.

STREFA K1

Obejmuje obszary wsi: Medynia ýa cucka, Medynia Gógowska, Pogwizdów i Zalesie. Na południu granica strefy biegnie wzdju Doliny Wisjoka, na wschodzie i zachodzie po granicy obszarów le nych, na północy po granicy wsi. Obejmuje tereny zabudowane wsi wraz z układem ýanowym pól oraz układem komunikacyjnym.

STREFA K2

Obejmuje obszar Doliny Wisjoka i pojo onych w jej s siedztwie wsi: Wola Maýa, Czarna, D brówki. Na północy granica strefy biegnie wzdju linii kolejowej i granicy gminy, na wschodzie i zachodzie po granicy gminy, na północy po granicy obszarów le nych i granicy gminy. Obejmuje tereny wzdju Doliny Wisjoka i Starego Wisjoczyska oraz zabudow wsi wraz z układem ýanowym pól i układem komunikacyjnym.

STREFA K3

Obejmuje obszar wsi Krzemienica. Na południu granica strefy biegnie wzdju drogi E-4 i granicy gminy, na zachodzie i wschodzie po granicy gminy, na północy wzdju linii kolejowej. Obejmuje tereny zabudowy wsi wraz z układem ýanowym pól oraz układem dro nym.

6.2.6. UKÚADY RURALISTYCZNE WRAZ Z ZABYTKOW ZABUDOW , KAPLICZKAMI, FIGURAMI, POMNIKAMI

Układy ruralistyczne obejmuj historyczne układy planistyczne wsi. Na obszarach tych nowa zabudowa mo e by lokalizowana. Wskazane jest maksymalne zachowanie istniej cych ju układów dzieł, bez dalszego ich dzielenia (tereny te obecnie s ju przeinwestowane). Wytyczne do nowej zabudowy oraz remontów istniej cej winny by wydawane przez gminne sju by budowlane. Powinny one uwzgl dnia nast puj ce wymogi konserwatorskie:

- nowe objekty winny bryý , wysoko ci , detalem i kształtem symetrycznych, wysokich dachów nawi zywa do historycznych rozwi za architektonicznych, (najwýa ciwsze s objekty parterowe o rzucie wydju onego prostok ta),
- układ zabudowy na dziełce powinien wynika z historycznego układu zabudowy wiejskiej,
- zaleca si utrzymanie istniej cej drewnianej zabudowy, kwalifikuj cej si do zachowania ze wzgl du na stan techniczny, poprzez remont i adaptacj dla współczesnych potrzeb, przy zachowaniu ogólnego charakteru architektury obiektu, tj. bryý, wysoko ci, kształtu dachu, detalu architektonicznego,
- podczas remontów obiektów dysharmonizuj cych z historyczna zabudow nale y dokonywa ich korekty estetycznej np. poprzez wprowadzenie tradycyjnej formy dachu, jako pokrycie dachu nale y stosowa dachówk ceramiczn lub inny materiaýimituj cy j form i kolorem,
- wymagane jest pozostawienie niezabudowanych tzw. Na wsi, usytuowanych wzdju dolin rzecznych, zlokalizowanych przewa nie w rodkowej cz ci wsi. Tereny te pozostają do naszych czasów niezabudowane z uwagi na ich zalewowy charakter.

Zastosowanie się do w/w wymogów a w szczególności zastosowanie wysokich symetrycznych dachów krytych odpowiednim materiałem o barwie dachówki ceramicznej pozwoli w perspektywie kilkudziesięciu lat zaakcentować historyczny układ planistyczny wsi oraz nada estetyczny wygląd tej zabudowie poprzez likwidację szpeczącej architektury. Ochronę należy objąć kapliczki i krzyże przydrożne, które posiadają duże walory artystyczne i historyczne. Niezbędna jest także kontrola władz gminy i konsultacje ze służb konserwatorską przy każdym dorazowym podejmowaniu działań renowacyjnych tych obiektów. Zabytkowe obiekty architektury i inne obiekty nieomawiane powyżej, niepołożone w strefach ochrony konserwatorskiej a figurujące w Spisie zabytków architektury Gminy Czarna+ (wykaz załączony do niniejszego opracowania) również podlegają ochronie konserwatorskiej. Stąd wszelkie prace remontowo-budowlane związane z ich ewentualną rozbudową i nadbudową, modernizacją, adaptacją i zmianą przeznaczenia winny być poprzedzone zgodą na nie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Ze stanowiska konserwatorskiego wskazana jest także ochrona tradycyjnej, drewnianej zabudowy wiejskiej, tak mieszkalnej jak i gospodarczej, szczególnie będącej w dobrym stanie technicznym i położonej w strefach ochrony układów ruralistycznych. Należy remontować zgodnie z określonymi zasadami. Dopuszcza się adaptację poddaszy na cele mieszkalne.

6.2.7. PUNKTY, OSIE I CIĄGI WIDOKOWE

Ustala się 24 punkty, osie i ciągi widokowe. W ich zasięgu nie należy wprowadzać nowej zabudowy poza istniejącym zainwestowaniem oraz nasadzać wysokimi drzewami i krzewami mogącymi przysłonić wygląd na zabytkowe obszary, obiekty i panoramy widokowe. Poza obszarem już zainwestowanym na dalszym planie widokowym wyjątkowo dopuszcza się lokalizację obiektów parterowych, o małej kubaturze, z dachami tradycyjnymi 2 lub 4-spadowymi, symetrycznymi, pokrytymi dachówką ceramiczną lub materiałem dachówko-podobnym. Budynki o dużej powierzchni zabudowy oraz wysokośći wymagają uzgodnienia ze Służbą Ochrony Zabytków.

NAJWAŻNIEJSZE PUNKTY, OSIE I CIĄGI WIDOKOWE NA TERENIE GMINY CZARNA

Lp.	Lokalizacja	Widok w kierunku
1	Punkt widokowy w Pogwizdowie z drogi polnej do lasu Cisowiec	na zabudowę Medyni Głogowskiej i Pogwizdowa
2	Osiedle widokowe ze skrzyżowania dróg w Medyni Głogowskiej	na kościół parafialny w Medyni Głogowskiej
3	Osiedle widokowe z drogi głównej przez Medyni Głogowską	na kościół parafialny w Medyni Głogowskiej
4	Ciąg widokowy z drogi polnej od kościoła parafialnego do drogi głównej przez Medyni Głogowską	na zabudowę Medyni Głogowskiej i łąkę cukierową oraz Dolin Wiszówka.
5	Punkt widokowy ze wzgórza z kapliczką w Medyni Głogowskiej (nieдалеко kościoła parafialnego)	na zabudowę Medyni i Zalesia oraz Dolin Wiszówka
6	Ciąg widokowy z drogi Zalesie-Medynia Głogowska	na zabudowę Medyni łąki cukierowej
7	Osiedle widokowe z drogi Zalesie-Medynia Głogowska	na kościół parafialny w Medyni Głogowskiej
8	Ciąg widokowy z drogi Zalesie-Medynia Głogowska	na zabudowę Zalesia
9	Osiedle widokowe w Czarnej z drogi od leśniczówki do przysiółka Podgórz	na kościół parafialny w Czarnej.
10	Osiedle widokowe z drogi głównej przez Czarną	na kościół parafialny
11	Osiedle widokowe z drogi głównej przez Czarną (za mostem)	na kościół parafialny
12	Ciąg widokowy z drogi głównej przez Czarną	na zabudowę Czarnej oraz przysiółków Kołki oraz Podgórz.
13	Punkt widokowy	na zabudowę Woli Małej, Czarnej,

	z drogi polnej w Woli Małej	D brówek oraz Dolin Wisjoka.
14	O widokowa z drogi Czarna-D brówki	na kościół parafialny w D brówkach
15	O widokowa z drogi 1A cut-D brówki (na moście)	na kościół parafialny w D brówkach.
16	Punkt widokowy z drogi głównej D brówki-Wola Dalsza (na granicy wsi)	na zabudow Woli Dalszej i Dolin Wisjoka.
17	Ciśnienie widokowy z drogi głównej Czarna-Wola Mała	na zespół zabudowy Domu Zakonnego Sióstr Służebniczek Starowiejskich oraz Stare Wisjoczysko
18	Punkt widokowy z drogi polnej w Krzemienicy	na Bańtarnie w Krzemienicy i Strażnicę oraz zabudow Strażnicę
19	Punkt widokowy z drogi polnej przy starym cmentarzu w Krzemienicy	na zabudow Krzemienicy
20	O widokowa z drogi polnej w Woli Małej	na kościół parafialny w D brówkach
21	Ciśnienie widokowy z drogi głównej Zalesie-Wielka	na zabudow Zalesia i Dolin Wisjoka.
22	Punkt widokowy z drogi 1A cut . Czarna	na zabudow 1A cuta
23	Punkt widokowy z drogi 1A cut-Krzemienica	na zabudow 1A cuta
24	Punkt widokowy z drogi Krzemienica Kraczkowa	w kierunku wschodnim na 1A cut i południowym na Kraczkow

6.2.8. OBIEKTY DYSHARMONIZUJĄCE Z OTOCZENIEM

Na terenie gminy, w jej poszczególnych miejscowościach zarówno na obszarach objętych ochroną konserwatorską jak i na pozostałych terenach powstało w ostatnich 30-stu latach wiele obiektów dyszarmizujących z dotychczasową, tradycyjną architekturą, niewkomponowanych w otaczający krajobraz.

W czasie najbliższego remontu, aby dostosować je do tradycyjnych rozwiązań (m.in. poprzez przykrycie ich symetrycznymi dachami połaciowymi zastosowanie odpowiedniego detalu architektonicznego, podziałów elewacji i odpowiedniej jej kolorystyki). W przypadku, gdy taka korekta jest niemożliwa do wykonania (istniejąca, nietradycyjny dach, zbyt duża kubatura) należy zasłonić je wysoką zielenią.

6.2.9. CMENTARZE

Na obszarze Gminy Czarna obejmuje się ochroną wszystkie cmentarze, gdy stanowi one wraz z towarzyszącymi im zadrzewieniami znaczący pozytywny element krajobrazu oraz istotną wartość kulturową poszczególnych wsi. Krajobraz wiejskich cmentarzy zmienia się w ciągu kilkudziesięciu lat; znikają drewniane i kamiennie krzyże, kostnice, usunięto starodrzew, którym obsadzone były aleje i granice. Z tych względów konieczne jest objęcie ochroną konserwatorską cmentarzy oraz wybranych kwater, posiadających nagrobki o wartościach artystycznych, historycznych, kaplice grobowe, kostnice oraz starodrzew, jako wyodrębnioną zabytkową część, z pozostawieniem pozostałego terenu do dalszego użytkowania (pochówki). Administratorzy tych nekropolii winni zwrócić uwagę, aby nowych miejsc grzebalnych nie pozyskiwano kosztem likwidacji starych nagrobków, należy do zachowania dawnego układu przestrzennego cmentarzy oraz harmonijnego powiązania starej zabytkowej części z nową. Nagrobki zabytkowe, pozbawione opieki, należy zabezpieczyć przed dalszym niszczeniem.

Szczególną ochroną na terenie Gminy Czarna należy objąć stare, opuszczone cmentarze w Krzemienicy i Medyni Głogowskiej objęte strefami ochrony konserwatorskiej B2 i B3.

Cmentarzom towarzyszy również starodrzew, który podkreśla i uczytelnia jego rolę w krajobrazie gminy. Na terenie gminy znajdują się jeszcze cmentarze choleryczne, które powinny być zachowane i oznakowane.

6.2.10. RZEBA TERENU, SKARPY, CIEKI WODNE, ZIELE

Bogato ukształtowany rzebą terenu w południowej części gminy należy pozostawić w stanie niezmiennym, unikając już na etapie planowania takich decyzji lokalizacyjnych, które mogłyby dopuszczać niwelację ciekawie usytuowanych w krajobrazie skarp.

W stosunku do wszystkich cieków wodnych, rowów i skarp w granicach opracowania przyjęto zasady:

- należy udostępnić cieki a zwłaszcza Stare Wisjoczysko,
- po zabezpieczeniu brzegów powinny one pozostać w postaci odkrytej,
- celem ich ewentualnej regulacji powinno być zahamowanie odpływu wód powierzchniowych oraz wzbogacanie ujęć poprzez budowę jazów i małych zbiorników.

Natomiast w stosunku do zieleni na terenie Gminy Czarna należy przyjąć nadrzędne zasady, że należy zdecydowanie chronić obecnie istniejącą oraz dążyć do jej uzupełnienia, zwłaszcza w niektórych częściach gminy, gdzie w połowie XVIII wieku znajdowały się zwarte kompleksy leśne. Ochronę należy objąć także kręte trasy cieków wodnych i nadbrzeżne zadrzewienia.

6.2.11. POSTULATY KONSERWATORSKIE

W nawiazaniu do dotychczasowych ustaleń zawartych w wytycznych konserwatorskich i danych historycznych zawartych w różnych opracowaniach oraz znanych z wizji lokalnej w poszczególnych miejscowościach gminy, należy wziąć pod uwagę także inne zagadnienia przy opracowaniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Należy zadbać o to, by znajdujące się na terenie gminy liczne kapliczki, krzyże przydrożne, mogiły pojedyncze i zbiorowe oraz pomniki, obeliski i tablice pamiątkowe zostały otoczone opieką oraz odpowiednio wyeksponowane, jako charakterystyczne ślady historii tego terenu. Dotyczy to uwaga całego obszaru gminy.

Także ważne wydarzenia z dziejów poszczególnych miejscowości oraz związane z wybitnymi postaciami z terenu gminy powinny zostać w odpowiedni sposób upamiętnione. Przy nadawaniu nazw nowym jednostkom osiedleczym należy brać pod uwagę historyczne nazwy odnotowane w dokumentach i starych planach oraz utrwalone w miejscowej tradycji.

7. KIERUNKI ROZWOJU I PRZEKSZTAŁCENIE STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ GMINY

7.1 KIERUNKI ROZWOJU I PRZEKSZTAŁCENIE STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

7.1.1. PRZESŁANKI KSZTAŁTOWANIA STRUKTURY FUNKCJONALNO PRZESTRZENNEJ

Tradycyjną funkcją terenów wiejskich była funkcja rolnicza. W wyniku postępujących procesów urbanizacji oraz czynników ekonomicznych (nieopłacalność produkcji rolnej i hodowli) oraz społecznych (degradacja rangi zawodu rolnika) spowodowały generalną zmianę funkcji Gminy Czarna z rolno - osadniczej na usługowo - osadniczą.

Układ przestrzenny gminy opiera się o istniejące jednostki osadnicze:

- miejscowość Czarna, która w strukturze sieci osadniczej jest ośrodkiem gminnym,
- miejscowość Krzemienica położona w południowo - zachodniej części gminy,
- miejscowości Medynia Głogowska, Medynia Łąka, Cucka Pogwizdów i Zalesie położone w północno - zachodniej części gminy,
- miejscowości Wola Mała i Dębówki położone w północno - wschodniej części gminy.

Gmina będzie oferowała tereny budowlane z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkaniowe - usługowe i rekreacyjno - wypoczynkowe. Atrakcyjna dla mieszkańców i potencjalnych inwestorów będzie szczególnie:

- nieprzeciętne walory krajobrazowe,
- dobry stan środowiska przyrodniczego,
- szeroko rozwinięta sfera usług podstawowych,
- wysokie standardy zamieszkiwania i przebywania,
- gwarancja spokoju i bezpieczeństwa.

W Studium opracowano trzy wersje prognozy demograficznej do 2015 r. Według najbardziej optymistycznej prognozy w 2015 r. w gminie Czarna mieszkać będzie 12 785 osób.

PROGNOZY DEMOGRAFICZNE GMINY CZARNA

Rok	Liczba ludności		
	Wersja 1	Wersja 2	Wersja 3
2000	10 698	10 708	10 738
2005	11 096	11 156	11 350
2010	11 420	11 662	12 030
2015	11 696	12 218	12 785

7.1.2. STRUKTURA FUNKCJONALNO PRZESTRZENNA GMINY

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna jest dokumentem planistycznym, który kształtuje strukturę funkcjonalno - przestrzenną Gminy Czarna, jako fragmentu większego obszaru w nawiązaniu do zagospodarowania terenów przyległych. Wiodącym ideałem rozwoju i przestrzennego zagospodarowania będzie wielofunkcyjność

obszaru jako optymalna droga do racjonalnego gospodarowania jego zasobami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju i przyspieszonej redukcji opór nienia cywilizacyjnego znacznej jego części. Dla południowej części Gminy Czarna obejmującej miejscowość Krzemienica zaproponowano model rozwoju opartego na istniejącej drodze krajowej E-4 z systemem dróg poprzecznych tworzących łożysko podstawowy ruszt komunikacji obszaru metropolitarne rozwijającej się aglomeracji rzeszowskiej a konkretnie jej odcinka Rzeszów - Łąka. Rozwój przestrzenny miejscowości Czarna i podstawowych jednostek osadniczych gminy planuje się w wieloletnich wynikających z przyjętej optymistycznej wersji prognozy demograficznej przy jednoczesnym zdefiniowaniu prognoz wieloletniego rozwoju.

7.1.3. GŁÓWNE KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA W PODSTAWOWYCH OBSZARACH FUNKCJONALNYCH

Gmina Czarna to w perspektywie kilkunastu lat wielofunkcyjny zespół jednostek osadniczych wyposażonych w kompletną infrastrukturę społeczną. Obok nowych terenów mieszkalnictwa pojawi się zespół zabudowy usługowej. Czynnikiem generującym rozwój przestrzenny będzie rozbudowa systemu komunikacyjnego i infrastruktury technicznej. Gospodarka nieruchomościami oraz rozwój budownictwa wpłyną z kolei na wzrost zamieszkałości.

Rozwój i przekształcenia struktury przestrzennej gminy obejmują:

- obszary leśne i o rodki produkcji leśnej,
- obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
  - obszary zabudowane i obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniowo - usługową,
  - obszary zabudowane i obszary, które mogą być przeznaczone pod usługi publiczne,
  - obszary zabudowane i obszary, które mogą być przeznaczone pod usługi komercyjne,
  - tereny cmentarzy,
  - tereny, które mogą być przeznaczone pod ośrodki sportu, turystyki i rekreacji,
  - tereny eksploatacji powierzchniowej,
  - tereny wód powierzchniowych,
  - tereny komunikacji,
  - tereny urządzeń infrastruktury technicznej.

Obszary leśne

Obszary leśne, oznaczone na rysunku symbolem RL, obejmują lasy istniejące i grunty leśne. Wszystkie lasy na terenie gminy, bez względu na stan własności, zaliczone są do ochronnych obszarów leśnych miasta Rzeszowa. Obowiązuje w nich zakaz realizacji budynków i budowli z wyjątkiem służących gospodarce leśnej, obronności, ochronie zdrowia, oraz wypoczynkowi i obsłudze turystów. Wszelkie działania na terenie lasu, w tym dotyczące zagospodarowania turystycznego, muszą odbywać się zgodnie z wytycznymi zawartymi w planach urządzenia gospodarstwa leśnego. Jedyną dopuszczalną formą turystyki w lasach jest forma wycieczek.

Obszary o rodków produkcji leśnej, oznaczone na rysunku symbolem RLO, obejmują tereny istniejące zainwestowane jako ośrodki produkcji leśnej z możliwością ich dalszej rozbudowy bez pogarszania stanu środowiska przyrodniczego.

[1. Obszar leśny oznaczony na rysunku Studium symbolem RL⁷, w Krzemienicy:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

Obszar leśny w którym dopuszcza się:

- urządzenie trwałych ścieżek spacerowych;
- przebieg sieci i urządzeń infrastruktury technicznej;
- lokalizację inwestycji celu publicznego z zakresu użyteczności publicznej;
- wskaźnik powierzchni czynnej biologicznie - nie mniejszy niż 90%.⁷

[2. Obszar le ny oznaczony na rysunku Studium symbolem RL⁸, w Medyni úa cuckiej:

Główny funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

Obszar le ny w którym dopuszcza si :

- urz dzenie trwałych dróg i ci gów spacerowych;
- dopuszcza si budow dróg le nych i lokalnych publicznych;
- przebieg sieci i urz dze infrastruktury technicznej;
- lokalizacj inwestycji celu publicznego z zakresu ý czno ci publicznej.]⁸

[3. Obszar le ny oznaczony na rysunku Studium symbolem RL³ w Czarnej

W miejscowoci Czarna wyznaczono obszary lasów oznaczone na rysunku symbolem RL³. Obowiu zuje w nich zakaz realizacji budynków i budowli z wyjątkiem sję cych gospodarce le nej, obronno ci ochronie zdrowia, oraz wypoczynkowoci i obsjude turystów. Wszelkie dziañania na terenie lasu, w tym dotycz ce zagospodarowania turystycznego, musz odbywa si zgodnie z wytycznymi zawartymi w planach urz dzenia gospodarstwa le nego. Jedyndopuszczaln form turystyki w lasach jest forma w drowna.]³

[4. Obszar le ny oznaczony na rysunku Studium symbolem RL¹¹, w D brówkach i Czarnej:

Główny funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

1) Obszar le ny w którym dopuszcza si :

- urz dzenie trwałych dróg i ci gów spacerowych;
- dopuszcza si budow dróg le nych i lokalnych publicznych;
- przebieg sieci i urz dze infrastruktury technicznej w tym 6 istniej cych studni gý binowych wraz z planowanymi studniami bisowymi oraz sieci wodoci gowej .
uj wody miasta ýa cuta;
- lokalizacj inwestycji celu publicznego z zakresu ý czno ci publicznej,

2) W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego na obszarze przewiduje si utworzenie Parku Krajobrazowego Puszczy Sandomierskiej.

3) nakazuje si opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów wymagaj cych wyñczenia z produkcji rolnej i le nej]¹¹

[5. Obszar le ny oznaczony na rysunku Studium symbolem RL¹³, w Czarnej:

Główny funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

Obszar le ny w którym dopuszcza si przebieg sieci i urz dze infrastruktury technicznej.]¹³

[Obszary zieleni

Obszary zieleni, oznaczone na rysunku symbolem ZN, obejmuj obszary zieleni, szczególnie zieleni wzdñu cieków wodnych, któr nale y obj ochron . Nale y sporz dza miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które okre l szczegóły warunki zagospodarowania terenów, w tym zakazy zabudowy wynikaj ce z potrzeb ochrony rodowiska przyrodniczego. W opracowaniach planistycznych wskazane jest przekształcenie cz ci terenów zieleni w ziele urz dzon , publicznd .

Ustalenia szczegóły dla poszczególnych obszarów:

[1. Obszary zieleni oznaczone na rysunku Studium symbolami ZN₁^{4A} ZN₂^{4A}, ZN₃^{4A} w Pogwizdowie:

Główny funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

Obszary zieleni w których dopuszcza si :

- urz dzenie trwałych ci gów spacerowych i cie ek rowerowych;
- przebieg sieci i urz dze infrastruktury technicznej;
- lokalizacj inwestycji celu publicznego z zakresu ý czno ci publicznej;
- regulacj potoku Pogwizdówka,
- wska nik powierzchni czynnej biologicznie . nie mniejszy ni 80%.]^{4A}

[2. Obszary zieleni oznaczone na rysunku Studium symbolami ZP³

*W miejscowości Czarna i Medynia w całości wyznaczono obszary zieleni urządzonej oznaczone na rysunku symbolem ZP³. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego należy określić zasady i warunki zagospodarowania tych terenów, wskazówek zagospodarowania nie ustala się.*³

Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej obejmują tereny oznaczone na rysunku symbolami:

- RP obszary gruntów rolnych bez prawa zabudowy stanowią kompleksy gruntów ornych i użytków zielonych o wysokich wartościach bonitacyjnych w zasadzie pozbawione istniejącej zabudowy i na których nie należy lokalizować nowej zabudowy za wyjątkiem uzupełnienia, przebudowy i modernizacji istniejącej zabudowy a także obiektów związanych z produkcją rolną oraz elementów układu komunikacyjnego i infrastruktury technicznej oraz obszary wyłączone z zabudowy stanowią kompleksy gruntów ornych i użytków zielonych o niskich wartościach bonitacyjnych także w terenach osuwiskowych będących narażonych na erozję w zasadzie pozbawione istniejącej zabudowy z przewagą terenów wskazanych do zalesienia,
- RO obszary stanowią grunty rolne położone w najbliższym sąsiedztwie istniejącej i planowanej zabudowy stanowią rezerwy perspektywicznego rozwoju terenów mieszkaniowych, usługowych i rekreacyjnych,
- RM obszary oznaczone symbolem RM z możliwością ograniczonej zabudowy pensjonatowej i rezydencjonalnej na działkach min. 25 a zagospodarowanych ekstensywnie z bezwzględnym zapewnieniem sprostania przepisom szczególnym w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu, gruntów rolnych i leśnych,
- [RZ³ tereny zieleni użytkowej stanowią naturalne otuliny biologiczne cieków wodnych.]³*

W kompleksach obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej znajdują się :

- obszary zadrzewień różpolnych,
- obszary z możliwością eksploatacji surowców mineralnych.

Dopuszcza się powierzchniową eksploatację surowców mineralnych stanowiących bogactwo tej ziemi i jej wnętrza pod warunkiem spełnienia wymogów wynikających z przepisów szczególnych w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu, gruntów rolnych i leśnych dotyczących okresów przygotowania, eksploatacji i rekultywacji terenów poeksploatacyjnych.

[Dopuszczenie eksploatacji powierzchniowej nie dotyczy terenów położonych w miejscowości Czarna po południowo-zachodniej stronie drogi wojewódzkiej Nr 881 Sokółów Mjst. - w całości - Kałuża - Pruchnik - urawica oznaczonych symbolami RP³.]³

Tereny te stanowią obszary strategiczne gminy; z uwagi na istniejące uwarunkowania wymagają sporządzenia planu miejscowego. Dopuszcza się prowadzenie prac geologiczno-wiertniczych na terenie gminy mających na celu poszukiwanie i rozpoznawanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego na podstawie posiadanych koncesji udzielonych przez ministra właściwego ds. ochrony środowiska i zasobów naturalnych.

[Ustalenia szczegółowe dla poszczególnych obszarów:

[1. Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej oznaczone na rysunku Studium symbolami RP₁^{4A}, RP₂^{4A}, RP₃^{4A} w Medyni Górowskiej:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej w których dopuszcza się :

- o budowę i rozbudowę sieci infrastruktury technicznej;
- o lokalizację inwestycji celu publicznego z zakresu użyteczności publicznej;
- o budowę i rozbudowę lokalnego układu komunikacji kolejowej i pieszej do obsługi działek w granicach obszaru;
- przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych w zakresie projektowanej funkcji.^{4A}

[2. Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej oznaczone na rysunku Studium symbolami RP³ w Czarnej:

[W miejscowości Czarna po południowo-zachodniej stronie drogi wojewódzkiej Nr 881 Sokołów Mj. - Łąka - Kałuża - Pruchnik - urawica wyznaczono tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej oznaczone symbolem RP³.

1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów:
Tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej z gruntami rolnymi o najwyższej bonitacji I - III klasy, objęte tymi ustawami ochrony polegającymi na ograniczeniu przeznaczania ich na cele nierolnicze.
2. Ograniczenia zakresu zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów RP³:
  - tereny występowania gruntów rolnych w tym gruntów o najwyższej bonitacji I - III klasy, objęte tymi ustawami ochrony polegającymi na ograniczeniu przeznaczania ich na cele nierolnicze,
  - niewielka część terenów wzdłuż Wisłoka i obniżenie w południowo-wschodniej części obszaru jest położona w granicach obszarów szczególnego zagrożenia powodzi,
  - znaczna część terenów położona jest w zasięgu zalewu wodami powodziowymi Q 0,5%,
  - w zagospodarowaniu terenów należy uwzględnić zarejestrowane stanowiska archeologiczne:
    - stanowisko nr 7 (AZP 101-78/9) osada Łąka, osada przeworska
    - stanowisko nr 8 (AZP 101-78/10) osada Łąka,
  - w zagospodarowaniu terenów uwzględnić położenie terenów w obrębie jednolitej części wód podziemnych oznaczonej kodem PLGW 2200127.
3. Wytyczne określenie zasad zagospodarowania terenów w planach miejscowych:
Dla terenów rolniczych, oznaczonych symbolem RP³ należy ustalić następujące zasady zagospodarowania:
RP³ tereny występowania gruntów rolnych w tym gruntów o najwyższej bonitacji I - III klasy, objęte tymi ustawami ochrony polegającymi na ograniczeniu przeznaczania ich na cele nierolnicze:
  - dostępna komunikacyjna terenów z dróg wewnątrz powiatu zanych komunikacyjnie z drogą wojewódzką Nr 881 Sokołów Mj. - Łąka - Kałuża - Pruchnik - urawica,
  - zakaz lokalizacji zabudowy kubaturowej stałej i tymczasowej,
  - zakaz eksploatacji powierzchniowej surowców naturalnych,
  - dopuszcza się rekultywację istniejących terenów poeksploatacyjnych w kierunku leśnym lub wodnym,
  - dopuszcza się lokalizację dróg i dojazdów do pól, rowów oraz urządzeń melioracyjnych,
  - dopuszcza się lokalizację zabezpieczeń przeciwpowodziowych,
  - dopuszcza się lokalizację sieci i urządzeń infrastruktury technicznej,
  - dopuszcza się przebudowę elementów infrastruktury technicznej.
4. Wskazanie zagospodarowania oraz użytkowania terenów:
Wskazanie terenów urbanistycznych dla terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej określonych symbolem RP³ nie określają się.

3. Obszary tereny zieleni użytkowej stanowiące naturalną otulinę biologiczną cieków wodnych, oznaczone symbolami RZ³ w Czarnej:

W miejscowości Czarna po południowo-zachodniej stronie drogi wojewódzkiej Nr 881 Sokołów Mj. - Łąka - Kałuża - Pruchnik - urawica wzdłuż Wisłoka i Potoku Zalesiańskiego wyznaczono tereny zieleni użytkowej stanowiące naturalną otulinę biologiczną cieków wodnych, oznaczone symbolami RZ³.

1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów:

Tereny trwałych użytków zielonych stanowiące naturalną otulinę biologiczną cieków wodnych w tym Wisjówka i Potoku Zalesiańskiego.

2. *Ograniczenia zakresu zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów RZ³:*
  - *tereny wzdłuż Wisjówka i obniżenia w południowo-wschodniej części obszaru oraz Potoku Zalesiańskiego położone w granicach obszarów szczególnego zagrożenia powodzi,*
  - *znaczna część terenów położona jest w zasięgu zalewu wodami powodziowymi Wisjówka Q 0,5%,*
  - *w zagospodarowaniu terenów uwzględnienie terenów w obrębie jednolitej części wód podziemnych oznaczonej kodem PLGW 2200127.*

3. *Wytyczne określenia zasad zagospodarowania terenów w planach miejscowych:*

Dla terenów zieleni użytkowej, oznaczonych symbolem RZ³ należy ustalić następujące zasady zagospodarowania:

RZ³ tereny występowania gruntów rolnych w tym gruntów o najwyższej bonitacji I - III klasy, objęte ustawową ochroną polegającą na ograniczeniu przeznaczania ich na cele nierolnicze:

  - *dostępność komunikacyjna z terenów przyległych,*
  - *zakaz lokalizacji zabudowy kubaturowej stałej i tymczasowej,*
  - *zakaz eksploatacji powierzchniowej surowców naturalnych,*
  - *dopuszcza się lokalizację dróg i dojazdów do pól, rowów oraz urządzeń melioracyjnych,*
  - *dopuszcza się lokalizację zabezpieczeń przeciwpowodziowych,*
  - *dopuszcza się lokalizację sieci i urządzeń infrastruktury technicznej,*
  - *dopuszcza się przebudowę elementów infrastruktury technicznej.*

4. *Wskaźniki zagospodarowania oraz użytkowania terenów:*

Wskaźniki urbanistycznych dla terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej określonych symbolami: RZ³ nie określają się.]³

4. [Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej oznaczone na rysunku Studium symbolami RP₁⁹ RP₂⁹, w Czarnej:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- 1) Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej w których dopuszcza się:
  - ó budowę i rozbudowę sieci infrastruktury technicznej;
  - ó budowę i rozbudowę lokalnego układu komunikacji kołowej i pieszej do obsługi działek w granicach obszaru;
  - ó budowę parkingów dla obsługi terenów mieszkaniowych i cmentarza;
  - ó Należy prowadzić nadzór archeologiczny na terenie RP₁⁹ fragmentu stanowiska archeologicznego, w znacznym stopniu zniszczonego przez użytkowanie cmentarza;
  - ó przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych w zakresie projektowanej funkcji.
- 2) W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego na obszarze przewiduje się utworzenie Parku Krajobrazowego Puszczy Sandomierskiej.]⁹

Obszary zabudowane i obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową i mieszkaniowo-usługową

Obszary zabudowane i obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę oznaczone na rysunku symbolem M, obejmują tereny już zabudowane i mogące być przeznaczone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod realizację zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej wraz z drogami, parkingami, garażami, zielenią towarzyszącą i niezbędnymi infrastrukturami technicznymi przy zachowaniu warunków wynikających z przepisów szczególnych, ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu. Uciążliwość usług nie może wykraczać poza granice działki i powodować pogorszenia stanu

rodowiska. Wej cie na zupejnie nowe tereny wymaga sporz dzenia planu miejscowego. W ramach obszarów znajduj si tereny wymagaj ce przekształce lub rehabilitacji zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi.

[Ustalenia szczegóowe dla poszczególnych obszarów:

1. Obszary zabudowy mieszkaniowej oznaczone na rysunku Studium symbolami M₁ i M₂:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

ó Tereny zabudowane i wskazane pod zabudow mieszkaniow jednorodzin , w której dopuszcza si lokalizowanie:

zabudowy usjgowej komercyjnej o charakterze podstawowym z wykluczeniem: wielkopowierzchniowych obiektów handlowych o powierzchni sprzeda y powy ej 2000 m², inwestycji mog cych znacz co oddziajwa na rodowisko, a tak e koliduj cych z zabudow mieszkaniow pod wzgl dem funkcji, skali i formy, w tym stacji paliw, stacji bazowych telefonii komórkowych; dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej; dróg wewn trznych, parkingów, gara y, zieleni urz dzonej, infrastruktury technicznej;

ó Budowa i rozbudowa sieci infrastruktury technicznej;

ó Budowa i rozbudowa lokalnego ukjadu komunikacji kojowej i pieszej do obsjugi dziajek budowlanych w granicach obszaru;

ó Nakazuje si realizacj zabudowy o gabarytach i formie oraz ukjardzie zgodnym z warunkami i tradycj lokaln . zgodnie z ni ej podanymi parametrami i wska nikami dotycz cymi kształtowania zabudowy;

ó Nakazuje si kontynuacj systemu zieleni urz dzonej wzduj cieków wodnych;

ó Nakazuje si lokalizacj systemu cie ek rowerowych wzduj dróg publicznych;

ó Dopuszcza si przekształcanie za pomoc podziajów istniej cych ukjadów wjasno ciowych w zakresie projektowanej funkcji.

Parametry i wska niki urbanistyczne:

ó maksymalna intensywno zabudowy 0,5;

ó minimalny udziaj powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej ni 30 % terenu dziajki budowlanej;

ó przy kształtowaniu linii zabudowy nale y ustali odlegj nieprzekraczalnej lub/i obowi zuj cej linii zabudowy od dróg publicznych;

ó maksymalna wysoko zabudowy dwie kondygnacje nadziemne, nie wy ej jak 10 m dla zabudowy jednorodzinnej i zabudowy usjgowej;

ó dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu pojaci od 30⁰ do 45⁰;

ó parkowanie pojazdów winno by zabezpieczone na dziajkach wjasnych;

ó maksymalnie 10 miejsc postojowych na wydzielonym parkingu.]²

2. [Obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oznaczone na rysunku Studium symbolami M₁^{4A} M₂^{4A}, M₃^{4A} w Medyni Gógowskiej:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

ó Tereny zabudowane i wskazane pod zabudow mieszkaniow jednorodzin , w której dopuszcza si lokalizowanie:

dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej;

dróg wewn trznych, parkingów, gara y, zieleni urz dzonej;

sieci infrastruktury technicznej;

inwestycji celu publicznego z zakresu j czno ci publicznej;

ó Nakazuje si realizacj zabudowy o gabarytach i formie oraz ukjardzie zgodnym z warunkami i tradycj lokaln . zgodnie z ni ej podanymi parametrami i wska nikami dotycz cymi kształtowania zabudowy;

ó Dopuszcza si lokalizacj systemu cie ek rowerowych wzduj dróg publicznych;

ó Dopuszcza si przekształcanie za pomoc podziajów istniej cych ukjadów wjasno ciowych w zakresie projektowanej funkcji.

Parametry i wska niki urbanistyczne:

ó minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej ni 40 % terenu działki budowlanej;
ó przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalną lub/i obowiązujecej linii zabudowy od dróg publicznych;
ó maksymalna wysokość zabudowy dwie kondygnacje nadziemne, nie więcej jak 9 m;
ó dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu połaci od 30° do 45°;
ó ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu użyteczności publicznej;
ó parkowanie pojazdów zabezpieczone na działkach własnych.

3. Obszar zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oznaczony na rysunku Studium symbolem M₄^{4A} w Pogwizdowie:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

ó Tereny zabudowane i wskazane pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, w których dopuszcza się lokalizowanie:
dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej;
dróg wewnętrznych, parkingów, garaży, zieleni urządzonej;
infrastruktury technicznej;
inwestycji celu publicznego z zakresu użyteczności publicznej;
ó Nakazuje się realizację zabudowy o gabarytach i formie oraz układzie zgodnym z warunkami i tradycją lokalną, zgodnie z niniejszymi podanymi parametrami i wskazaniami dotyczącymi kształtowania zabudowy;
ó Dopuszcza się lokalizację systemu ściek rowerowych wzdłuż dróg publicznych;
ó Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych w zakresie projektowanej funkcji.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

ó minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej ni 40 % terenu działki budowlanej;
ó przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalną lub/i obowiązujecej linii zabudowy od dróg publicznych;
ó maksymalna wysokość zabudowy dwie kondygnacje nadziemne, nie więcej jak 9 m;
ó dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu połaci od 30° do 45°;
ó ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu użyteczności publicznej;
ó parkowanie pojazdów zabezpieczone na działkach własnych.

4. Obszar zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oznaczony na rysunku Studium symbolem M₅^{4A} w Czarnej:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

ó Tereny zabudowane i wskazane pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, w której dopuszcza się lokalizowanie:
dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej;
dróg wewnętrznych, parkingów, garaży, zieleni urządzonej;
infrastruktury technicznej;
inwestycji celu publicznego z zakresu użyteczności publicznej;
ó Nakazuje się realizację zabudowy o gabarytach i formie oraz układzie zgodnym z warunkami i tradycją lokalną, zgodnie z niniejszymi podanymi parametrami i wskazaniami dotyczącymi kształtowania zabudowy;
ó Dopuszcza się lokalizację systemu ściek rowerowych wzdłuż dróg publicznych;
ó Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych w zakresie projektowanej funkcji.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

ó minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej ni 40 % terenu działki budowlanej;
ó przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalną lub/i obowiązujecej linii zabudowy od dróg publicznych;

ó maksymalna wysokość zabudowy 2 kondygnacje nadziemne, nie więcej niż 9 m;
ó dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu pochyłości od 30° do 45°;
ó ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu wyłącznie publicznej;
ó parkowanie pojazdów zabezpieczone na działkach własnych.

5. [Obszar zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oznaczony na rysunku Studium symbolem M⁹, w Czarnej:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

ó obszar wskazany pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, w której dopuszcza się lokalizowanie:
dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej;
dróg wewnętrznych, parkingów, garaży, zieleni urządzonej;
infrastruktury technicznej;
ó Nakazuje się realizację zabudowy o gabarytach i formie oraz układzie zgodnym z warunkami i tradycją lokalną. zgodnie z niżej podanymi parametrami i wskazaniami dotyczącymi kształtowania zabudowy;
ó Nakazuje się zaopatrzenie budynków w wodę jedynie z sieci wodociągowej gminnej;
ó Dopuszcza się lokalizację systemu ściek rowerowych wzdłuż dróg publicznych;
ó Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych w zakresie projektowanej funkcji,
ó Nakazuje się ochronę stanowiska archeologicznego oznaczonego na załączniku graficznym 15⁹,
ó W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego na obszarze przewiduje się utworzenie Parku Krajobrazowego Puszczy Sandomierskiej.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

ó minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 30 % terenu działki budowlanej;
- wskaźnik intensywności zabudowy do powierzchni działki 0,2-0,6;
- wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni terenu nie większy niż 30%;
ó przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalną lub/i obowiązującą linii zabudowy od dróg publicznych;
ó maksymalna wysokość zabudowy dwie kondygnacje nadziemne, nie więcej niż 9 m;
ó dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu pochyłości od 30° do 45°;
- parkowanie pojazdów zabezpieczone na działkach własnych.]⁹

6. Obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem usług, oznaczone na rysunku Studium symbolami M/U₁^{4A}, M/U₂^{4A}, M/U₃^{4A} w Pogwizdowie:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

ó Tereny zabudowane i wskazane pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną z dopuszczeniem zabudowy usługowej, w których dopuszcza się lokalizowanie:
zabudowy usługowej komercyjnej z wykluczeniem:
wielkopowierzchniowych obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także kolidujących z zabudową mieszkaniową pod względem funkcji, skali i formy, w tym stacji paliw;
dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej;
dróg wewnętrznych, parkingów, garaży, zieleni urządzonej;
infrastruktury technicznej;
inwestycji celu publicznego z zakresu wyłącznie publicznej;
ó Nakazuje się realizację zabudowy o gabarytach i formie oraz układzie zgodnym z warunkami i tradycją lokalną. zgodnie z niżej podanymi parametrami i wskazaniami dotyczącymi kształtowania zabudowy;
ó Dopuszcza się lokalizację systemu ściek rowerowych wzdłuż dróg publicznych;
ó Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych w zakresie projektowanej funkcji.

Parametry i wska niki urbanistyczne:

- ó minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej ni 40 % terenu działki budowlanej;
- ó przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalnej lub/i obowiązujecej linii zabudowy od dróg publicznych;
- ó maksymalna wysokość zabudowy dwie kondygnacje nadziemne, nie więcej jak 12 m;
- ó dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu pochyłości od 30° do 45°;
- ó ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu użyteczności publicznej;
- ó parkowanie pojazdów zabezpieczone na działkach własnych,
- ó maksymalnie 10 miejsc postojowych na wydzielonym parkingu naziemnym.]^{4A}

7. [Obszar zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oznaczony na rysunku Studium symbolem M⁷, w Krzemienicy:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- ó obszar wskazany pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, w której dopuszcza się lokalizowanie:
  - dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej;
  - dróg wewnętrznych, parkingów, garaży, zieleni urządzonej;
  - infrastruktury technicznej;
  - inwestycji celu publicznego z zakresu użyteczności publicznej;
- ó Nakazuje się realizację zabudowy o gabarytach i formie oraz układzie zgodnym z warunkami i tradycją lokalną. zgodnie z niniejszymi podanymi parametrami i wskaźnikami dotyczącymi kształtowania zabudowy;
- ó Dopuszcza się lokalizację systemu ściek rowerowych wzdłuż dróg publicznych;
- ó Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych w zakresie projektowanej funkcji.

Parametry i wska niki urbanistyczne:

- ó minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej ni 30 % terenu działki budowlanej;
- wskaźnik intensywności zabudowy do powierzchni działki 0,2-0,6;
- ó wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni terenu nie większy ni 30%;
- ó przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalnej lub/i obowiązujecej linii zabudowy od dróg publicznych;
- ó maksymalna wysokość zabudowy trzy kondygnacje nadziemne, nie więcej jak 10 m;
- ó ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu użyteczności publicznej;
- ó dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu pochyłości od 30° do 45°;
- ó ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu użyteczności publicznej;
- parkowanie pojazdów zabezpieczone na działkach własnych.

8. Obszar zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oznaczony na rysunku Studium symbolem M/U⁷ w Krzemienicy:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- ó obszar wskazany pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, w której dopuszcza się lokalizowanie:
  - zabudowy usługowej komercyjnej z wykluczeniem: wielkopowierzchniowych obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, a także kolidujących z zabudową mieszkaniową pod względem funkcji, skali i formy, w tym stacji paliw;
  - dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej;
  - dróg wewnętrznych, parkingów, garaży, zieleni urządzonej;
  - infrastruktury technicznej;
  - inwestycji celu publicznego z zakresu użyteczności publicznej;

- ó Nakazuje si realizacj zabudowy o gabarytach i formie oraz ukjadzie zgodnym z warunkami i tradycj lokaln . zgodnie z ni ej podanymi parametrami i wska nikami dotycz cymi kształtowania zabudowy;
- ó Dopuszcza si lokalizacj systemu cie ek rowerowych wzdju dróg publicznych;
- ó Dopuszcza si przekształcanie za pomoc podziājów istniej cych ukjadów wjasno ciowych w zakresie projektowanej funkcji.

Parametry i wska niki urbanistyczne:

- ó minimalny udziaypowierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej ni 30 % terenu dziajki budowlanej;
- wska nik intensywno ci zabudowy do powierzchni dziajki 0,2-0,6;
- ó wska nik powierzchni zabudowy do powierzchni terenu nie wi kszy ni 30%;
- ó przy kształtowaniu linii zabudowy nale y ustali odlegjö nieprzekraczalnej lub/i obowi zuj cej linii zabudowy od dróg publicznych;
- ó maksymalna wysoko zabudowy trzy kondygnacje nadziemne, nie wy ej jak 12 m;
- ó ograniczenia dotycz ce wysoko ci zabudowy nie dotycz inwestycji celu publicznego z zakresu y czno ci publicznej;
- ó dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu pojąci od 30⁰ do 45⁰;
- ó ograniczenia dotycz ce wysoko ci zabudowy nie dotycz inwestycji celu publicznego z zakresu y czno ci publicznej;
- ó parkowanie pojazdów zabezpieczone na dziajkach wjasnych.]⁷

9. Obszary zabudowy mieszkaniowej w Czarnej oznaczone na rysunku Studium symbolami MN³

[W miejscowo ci Czarna w terenach pojb onych po pojüdniowo-zachodniej stronie drogi wojewódzkiej Nr 881 Sokojów Mj. - ya cut - Ka czuga - Pruchnik - urawica, wyznacza si tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, oznaczone symbolami MN³.

1. *Kierunki zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów: po pojüdniowo - zachodniej stronie drogi wojewódzkiej 881 Sokojów Mj. - ya cut - Ka czuga - Pruchnik - urawica wyznacza si tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem usjg oznaczone symbolami MN³, ograniczone od strony zachodniej terenami górnicznymi oraz terenami eksploatacji powierzchniowej pospolitych surowców mineralnych piasków i wirów oznaczone symbolami PE³.*
2. *Ograniczenia zakresu zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów:*
  - *w terenach zabudowy mieszkaniowej dopuszcza si wyycznie lokalizacj usjg niezaliczanych do przedsi wzi mog cych znac co oddziajwa na rodowisko i uci liwo ci nieprzekraczaj cej dopuszczalnych norm rodowiska poza granicami wjasnych dziajek,*
  - *dost pno komunikacyjna systemem dróg wewn trznych i ci gów pieszo-jezdnych powi zanych komunikacyjnie z drog wojewódzk , dopuszcza si dost pno komunikacyjn istniej cych dziajek bez innej dost pno ci komunikacyjnej zjazdami indywidualnymi z drogi wojewódzkiej,*
  - *w zagospodarowaniu terenów nale y uwzgl dni zarejestrowane stanowisko archeologiczne nr 18 (AZP 101-78/20) - lad osadnictwa kultury ju yckiej,*
  - *w zagospodarowaniu terenów uwzgl dni pojb enie terenów w obr bie jednolitej cz ci wód podziemnych oznaczonej kodem PLGW 2200127.*
3. *Wytyczne okre lania zasad zagospodarowania terenów w planach miejscowych. Dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, oznaczonych symbolem MN³ nale y ustali nast puj ce zasady zagospodarowania:*
  - *nieprzekraczalne linie zabudowy,*
  - *usytuowanie obiektów kubaturowych,*
  - *gabaryty i wysoko obiektów kubaturowych (ograniczenia dotycz ce wysoko ci nie mog dotyczy inwestycji celu publicznego z zakresu y czno ci publicznej).*

4. *Wskaźniki zagospodarowania oraz użytkowania terenów:*
- *minimalna szerokość frontu działki 16,0 m, minimalna powierzchnia 0,10 ha, kąt pochylenia granic w stosunku do pasa drogowego od 80° do 90°,*
  - *w granicach każdej wydzielonej działki budowlanej należy przewidzieć minimum 2 miejsca postojowe na każdą lokalność mieszkalną w tym miejsca w garażu plus odpowiednią ilość miejsc postojowych zgodnie ze wskaźnikiem 1 miejsce + 1 na każde rozpoczęte 50 m² powierzchni użytkowej usługowej lub powierzchni sprzedaży,*
  - *powierzchnia zabudowy kubaturowej do 30% w stosunku do każdej wydzielonej działki budowlanej,*
  - ó *minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej nie mniej niż 50 % terenu lub każdej wydzielonej działki budowlanej.¹³*

10. [Obszar zabudowy usługowej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oznaczony na rysunku Studium symbolem U/M¹⁰ w Krzemienicy:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

ó obszar wskazany pod zabudowę usługową z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, w której dopuszcza się lokalizowanie:

zabudowy usługowej komercyjnej z wykluczeniem: wielkopowierzchniowych obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, a także kolidujących z zabudową mieszkaniową pod względem funkcji, skali i formy, w tym stacji paliw; dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej; dróg wewnętrznych, parkingów, garaży, zieleni urządzonej; infrastruktury technicznej; inwestycji celu publicznego z zakresu użyteczności publicznej;

ó Nakazuje się realizację zabudowy o gabarytach i formie oraz układzie zgodnym z warunkami i tradycją lokalną. zgodnie z niżej podanymi parametrami i wskaźnikami dotyczącymi kształtowania zabudowy;

ó Dopuszcza się lokalizację systemu cięgien rowerowych wzdłuż dróg publicznych;

ó Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziążeń istniejących układów własnościowych w zakresie projektowanej funkcji.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

ó minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 30 % terenu działki budowlanej;

- wskaźnik intensywności zabudowy do powierzchni działki 0,2-1,0;

ó wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni terenu nie większy niż 30%;

ó przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalną lub/i obowiązującą linię zabudowy od dróg publicznych;

ó maksymalna wysokość zabudowy trzy kondygnacje nadziemne, nie więcej niż 12 m;

ó dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu pochyłości od 30° do 45°;

ó parkowanie pojazdów zabezpieczone na działkach własnych.¹⁰

Obszary zabudowane i obszary, które mogłyby być przeznaczone pod usługi publiczne

Obszary zabudowane i obszary, które mogłyby być przeznaczone pod usługi publiczne, oznaczone symbolem U, obejmują tereny zainwestowane i obszary, które mogłyby być przeznaczone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod lokalizację i perspektywiczny rozwój usług publicznych zgodnie z potrzebami rozwojowymi obsługiwanych jednostek osadniczych np. kultury, oświaty, zdrowia. Generalne wskazanie na określone przeznaczenie terenu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, rozumiane jako dominująca funkcja terenu, nie wyklucza adaptacji istniejącego zainwestowania czy lokalizacji nowych obiektów zabudowy mieszkaniowej pod warunkiem analizy aktualnych i perspektywicznych potrzeb terenowych.

[Ustalenia szczegółowe dla poszczególnych obszarów:

1. **Obszary lokalizacji usług publicznych z dopuszczeniem usług komercyjnych nie przekraczających 50% terenu przeznaczanego pod zabudowę, oznaczone na rysunku Studium symbolami U^{P1} i U^{P2}:**

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

Obszary wskazane pod lokalizację usług publicznych, w tym:

- usługi oświaty,
- usługi kultury,
- usługi zdrowia,
- usługi administracji publicznej,
- targowisko
- zabudowa usługowa
- zabudowę usługową wraz z obiektami i urządzeniami służącymi realizacji celów publicznych oraz usługami komercyjnymi,
- drogi publiczne klasy dojazdowej i lokalnej,
- drogi wewnętrzne, parkingi, garaże, zielenie urzędzone;
- zakazuje się lokalizacji stacji bazowych telefonii komórkowej i stacji paliw;
- zakazuje się lokalizacji inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko;
- Nakazuje się kształtowanie zabudowy spójnej w gabarycie i formie oraz układowie dla całego obszaru U^{P1} i U^{P2}, tak by tworzyły harmonijny kompleks usług w zieleni urzędzonej. zgodnie z niniejszymi podanymi parametrami i wskazaniami dotyczącymi kształtowania zabudowy;
- Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych;
- Budowa i rozbudowa sieci infrastruktury technicznej;
- Budowa i rozbudowa lokalnego układu komunikacji kolejowej i pieszej do obsługi działek budowlanych w granicach obszaru;
- Nakazuje się opracowanie mpzp dla każdego z obszarów.

Parametry i wskazania urbanistyczne:

- maksymalna intensywność zabudowy 1,2;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 30 % terenu działki budowlanej;
- przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalną lub/i obowiązującą linii zabudowy od dróg publicznych;
- maksymalna wysokość zabudowy 16 m;
- dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu połaci od 25° do 45°, sposób kształtowania połaci dachowych harmonijny dla każdego z obszarów;
- maksymalnie 30 miejsc postojowych na wydzielonym parkingu naziemnym, dopuszcza się lokalizowanie parkingów podziemnych i wielopoziomych.]²

2. **[Obszary lokalizacji usług publicznych z dopuszczeniem usług komercyjnych nie przekraczających 30% terenu przeznaczanego pod zabudowę, oznaczone na rysunku Studium symbolami U^{P1,4A}, U^{P2,4A} w Pogwizdowie:**

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- Obszary wskazane pod lokalizację usług publicznych z dopuszczeniem:
  - usług komercyjnych;
  - dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej;
  - dróg wewnętrznych, parkingów, garaży;
  - zieleni urzędzonej;
  - sieci i urządzeń infrastruktury technicznej;
  - inwestycji celu publicznego z zakresu ochrony publicznej.

- zakazuje się lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzony raport oddziaływania na środowisko wykazuje przekroczenia norm dopuszczalnego oddziaływania na środowisko;

- ó Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziąłków istniejących układów własnościowych;
- ó Nakaz opracowania mpzp.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- ó minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 40 % terenu działki budowlanej;
- ó przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalną lub/i obowiązujecej linii zabudowy od dróg publicznych;
- ó maksymalna wysokość zabudowy nie więcej niż 12 m;
- ó dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu pochyłości od 25° do 45°;
- ó ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu użyteczności publicznej;
- ó dopuszcza się lokalizowanie parkingów naziemnych i wielopoziomowych.^{14A}

Obszary zabudowane i obszary, które mogą być przeznaczone pod usługi komercyjne

Obszary szeroko rozumianych usług komercyjnych handlu, produkcji i rzemiosła, oznaczone symbolem U, obejmują tereny przeważnie niezabudowane, położone wzdłuż głównych istniejących i planowanych dróg, które mogą być w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego przeznaczone pod realizację wszelkiego rodzaju obiektów i zespołów usługowych. Tereny te stanowią w większości obszary strategiczne gminy.

[Ustalenia szczegółowe dla poszczególnych obszarów:

1. Obszary lokalizacji usług komercyjnych oznaczone na rysunku Studium symbolami U₁, U₂ i U₃:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- ó Obszary wskazane pod lokalizację usług komercyjnych, w którym dopuszcza się lokalizację dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej, dróg wewnętrznych, parkingów, garaży, zieleni urządzonej oraz infrastruktury technicznej;
- ó Zakazuje się lokalizacji stacji bazowych telefonii komórkowej;
- ó Zakaz lokalizacji inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko;
- ó Nakaz kształtowania zabudowy spójnej w gabarycie i formie oraz układzie dla całego obszaru U₁, U₂ i U₃, tak by tworzyły harmonijny kompleks usług;
- ó Nakazuje się kształtowania zabudowy w otoczeniu zieleni urządzonej, zgodnie z niżej podanymi parametrami i wskaźnikami dotyczącymi kształtowania zabudowy;;
- ó Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziąłków istniejących układów własnościowych;
- ó Nakazuje się objęcie ochroną konserwatorską istniejącej kapliczki i starodrzewiu;
- ó Nakaz opracowania mpzp dla każdego z obszarów.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- ó maksymalna intensywność zabudowy 1,2;
- ó minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 30 % terenu działki budowlanej;
- ó przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalną lub/i obowiązujecej linii zabudowy od dróg publicznych;
- ó maksymalna wysokość zabudowy 12 m;
- ó dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu pochyłości od 25° do 45°, sposób kształtowania pochyłości dachowych harmonijny dla każdego z obszarów;
- ó maksymalnie 50 miejsc postojowych na wydzielonym parkingu naziemnym, dopuszcza się lokalizowanie parkingów podziemnych i wielopoziomowych.¹²

2. [Obszar lokalizacji usług komercyjnych, oznaczony na rysunku Studium symbolami U₁^{4A} w Pogwizdowie:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

ó Obszary wskazane pod lokalizację usług komercyjnych z dopuszczeniem:
dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej;
dróg wewnętrznych, parkingów, garaży;
zieleni urządzonej;
sieci i urządzeń infrastruktury technicznej;
inwestycji celu publicznego z zakresu użyteczności publicznej.

ó zakazuje się lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzony raport oddziaływania na środowisko wykazuje przekroczenia norm dopuszczalnego oddziaływania na środowisko;

ó Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziąków istniejących układów własnościowych;

ó Nakaz opracowania mpzp.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

ó minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 40 % terenu działki budowlanej;

ó przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalną lub/obowiązujecej linii zabudowy od dróg publicznych;

ó maksymalna wysokość zabudowy nie więcej niż 12 m;

ó dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu pochyłości od 25° do 45°;

ó ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu użyteczności publicznej;

ó dopuszcza się lokalizowanie parkingów naziemnych i wielopoziomowych.

3. Obszary lokalizacji usług z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, nie przekraczających 50% terenu przeznaczonego pod zabudowę, oznaczone na rysunku Studium symbolami U/M₁^{4A} i U/M₂^{4A} w Medyni Gólgowskiej:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

ó Obszary wskazane pod lokalizację usług komercyjnych z dopuszczeniem:
zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej;
dróg wewnętrznych, parkingów, garaży;
zieleni urządzonej;
sieci infrastruktury technicznej;
inwestycji celu publicznego z zakresu użyteczności publicznej.

ó zakazuje się lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzony raport oddziaływania na środowisko wykazuje przekroczenia norm dopuszczalnego oddziaływania na środowisko;

ó Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziąków istniejących układów własnościowych;

ó Nakaz opracowania mpzp dla każdego z obszarów.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

ó minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 40 % terenu działki budowlanej;

ó przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalną lub/obowiązujecej linii zabudowy od dróg publicznych;

ó maksymalna wysokość zabudowy nie więcej niż 12 m;

ó dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu pochyłości od 25° do 45°;

ó ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu użyteczności publicznej;

ó dopuszcza się lokalizowanie parkingów naziemnych i wielopoziomowych.

4. Obszar lokalizacji usług z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, nie przekraczających 50% terenu przeznaczonego pod zabudowę, oznaczony na rysunku Studium symbolem U/M₃^{4A} w Czarnej:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- ó Obszary wskazane pod lokalizację usług komercyjnych z dopuszczeniem:
  - zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
  - dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej;
  - dróg wewnętrznych, parkingów, garaży;
  - zieleni urządzonej;
  - sieci infrastruktury technicznej;
  - inwestycji celu publicznego z zakresu użyteczności publicznej.
- ó Zakazuje się lokalizacji stacji paliw;
- ó Zakaz lokalizacji inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko;
- ó Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych;
- ó Nakaz opracowania mpzp dla całego obszaru.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- ó minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 40 % terenu działki budowlanej;
- ó przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalną lub/i obowiązującą linię zabudowy od dróg publicznych;
- ó maksymalna wysokość zabudowy nie więcej niż 12 m;
- ó dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu połaci od 25° do 45°;
- ó ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu użyteczności publicznej;
- ó dopuszcza się lokalizowanie parkingów naziemnych i wielopoziomowych.

5. Obszar lokalizacji produkcji z dopuszczeniem usług, oznaczony na rysunku Studium symbolami P/U₁^{4A} w Pogwizdowie:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- ó Obszary wskazane pod lokalizację produkcji i usług komercyjnych:
  - zabudowy produkcyjnej z dopuszczeniem usług;
  - składow i magazynów;
  - dróg wewnętrznych, parkingów, garaży;
  - zieleni urządzonej;
  - sieci infrastruktury technicznej;
  - inwestycji celu publicznego z zakresu użyteczności publicznej.
- ó zakazuje się lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzony raport oddziaływania na środowisko wykazuje przekroczenia norm dopuszczalnego oddziaływania na środowisko;
- ó Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych;
- ó Nakaz opracowania mpzp dla całego obszaru.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- ó minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 30 % terenu działki budowlanej;
- ó przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalną lub/i obowiązującą linię zabudowy od dróg publicznych;
- ó maksymalna wysokość zabudowy nie więcej niż 15 m;
- ó dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu połaci od 15° do 45°;
- ó ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu użyteczności publicznej;
- ó maksymalnie 30 miejsc postojowych na wydzielonym parkingu naziemnym, dopuszcza się lokalizowanie parkingów wielopoziomowych.

6. Obszar lokalizacji usług i produkcji, oznaczony na rysunku Studium symbolami U/P₁^{4A} w Czarnej:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- ó Obszary wskazane pod lokalizację usług komercyjnych i produkcji:
  - zabudowy usługowej i produkcyjnej;
  - składow i magazynów;
  - dróg wewnętrznych, parkingów, garaży;
  - zieleni urządzonej;
  - sieci infrastruktury technicznej;
  - inwestycji celu publicznego z zakresu użyteczności publicznej.
- ó zakazuje się lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzony raport oddziaływania na środowisko wykaże przekroczenia norm dopuszczalnego oddziaływania na środowisko;
- ó Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziurów istniejących urządzeń wiasnościowych;
- ó Nakaz opracowania mpzp dla każdego z obszarów.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- ó minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 30 % terenu działki budowlanej;
- ó przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalną lub/i obowiązującą linii zabudowy od dróg publicznych;
- ó maksymalna wysokość zabudowy nie więcej niż 15 m;
- ó dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu pochyłości od 15° do 45°;
- ó ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu użyteczności publicznej;
- ó dopuszcza się lokalizowanie parkingów naziemnych i wielopoziomowych.]^{4A}

7. [Obszar lokalizacji usług komercyjnych oznaczony na rysunku Studium symbolem U⁶:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- Obszar wskazany pod lokalizację usług komercyjnych, w którym dopuszcza się lokalizację :
- usług hotelarsko . gastronomicznych i handlowo . magazynowych;
  - dróg wewnętrznych, parkingów i garaży;
  - zieleni urządzonej oraz infrastruktury technicznej.
- ó Wyznacza się strefę ochrony konserwatorskiej zespołu budynków dawnego Zarządu Lasów Ordynacji Potockich, wpisanego do Rejestru Zabytków Województwa Podkarpackiego na podstawie decyzji o wpisie do rejestru zabytków A-962 z dnia 12.06.1976 r..
  - ó Dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego z zakresu użyteczności publicznej z uwzględnieniem strefy ochrony konserwatorskiej.
  - ó Zakaz lokalizacji inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.
  - ó Nakazuje się kształtowanie zabudowy w otoczeniu zieleni urządzonej. zgodnie z niniejszymi podanymi parametrami i wskaźnikami dotyczącymi kształtowania zabudowy.
  - ó Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziurów istniejących urządzeń wiasnościowych.
  - ó Nakaz opracowania mpzp.
  - ó W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego na obszarze przewiduje się utworzenie Parku Krajobrazowego Puszczy Sandomierskiej.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- ó maksymalna intensywność zabudowy nie więcej niż 0,5;
- ó minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 40 % terenu;
- ó wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni terenu nie więcej niż 30%;
- ó przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalną lub/i obowiązującą linii zabudowy od dróg publicznych;
- ó maksymalna wysokość zabudowy do 12 m;

- ó dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu pojęcia od 10⁰ do 45⁰, sposób kształtowania pojęcia dachowych harmonijny dla całego obszarów;
- ó maksymalnie 20 miejsc postojowych na wydzielonych parkingach naziemnych.]⁶

8. [Obszar lokalizacji produkcji z dopuszczeniem usług, oznaczony na rysunku Studium symbolami P/U¹⁰ w Krzemienicy:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- ó Obszary wskazane pod lokalizację produkcji i usług komercyjnych:
  - zabudowy produkcyjnej z dopuszczeniem usług;
  - składów i magazynów;
  - dróg wewn trznych, parkingów, gara y;
  - zieleni urz dzonej;
  - sieci infrastruktury technicznej;
  - inwestycji celu publicznego z zakresu y czno ci publicznej.

ó zakazuje si lokalizowania przedsi wzi mog cych zawsze znacz co oddzia ywa na rodowisko, dla których sporz dzony raport oddzia ywania na rodowisko wyka e przekroczenia norm dopuszczalnego oddzia ywania na rodowisko;

ó Dopuszcza si przekształcanie za pomoc podzi y w istniej cych układów w y sno ciowych;

ó Nakaz opracowania mpzp dla całego obszaru.

Parametry i wska niki urbanistyczne:

ó minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej ni 10 % terenu działki budowlanej;

ó wska nik intensywno ci zabudowy do powierzchni działki 0,2-1,0;

ó przy kształtowaniu linii zabudowy nale y ustali odleg y nieprzekraczalnej lub/i obowi zuj cej linii zabudowy od dróg publicznych;

ó maksymalna wysoko budynków usługowych do 15 m;

ó maksymalna wysoko budynków produkcyjnych, składowych i magazynowych do 25 m;

ó dachy o nachyleniu pojęcia od 1⁰ do 20⁰;

ó ograniczenia dotycz ce wysoko ci zabudowy nie dotycz inwestycji celu publicznego z zakresu y czno ci publicznej;

ó miejsca postojowe na wydzielonym parkingu naziemnym, dopuszcza si lokalizowanie parkingów podziemnych i wielopoziomowych.]¹⁰

Tereny cmentarzy

Tereny cmentarzy (oznaczone symbolem ZC) obejmuj istniej ce cmentarze przewidziane do utrzymania i znacznego poszerzenia wraz ze stref sanitarn o szeroko ci 50 m. W ramach terenów lub ich s siedztwie dopuszcza si lokalizację parkingów o wielko ciach zapewniaj cych pe yne potrzeby w tym zakresie.

1. [Obszar lokalizacji cmentarza parafialnego oznaczony na rysunku Studium symbolami ZC₁^{4A} w Medyni Gógowskiej:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

ó Obszar wskazany pod lokalizację cmentarza parafialnego w zieleni urz dzonej, w których dopuszcza si lokalizowanie:

- zabudowy sakralnej tj. kaplice, pomniki;
- dróg wewn trznych, parkingów, zieleni urz dzonej,
- infrastruktury technicznej;
- inwestycji celu publicznego z zakresu y czno ci publicznej.

ó Teren nale y zagospodarowa jako jedn działk ;

ó Nakaz opracowania mpzp dla całego obszaru.

Parametry i wska niki urbanistyczne:

- ó minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 30 % terenu;
- ó maksymalna wysokość zabudowy nie więcej niż 20 m;
- ó ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu użyteczności publicznej;
- ó maksymalnie 100 miejsc postojowych na wydzielonym parkingu naziemnym, dopuszcza się lokalizowanie parkingów wielopoziomowych.]^{4A}

2. [Obszar lokalizacji cmentarza oznaczony na rysunku Studium symbolami ZC⁹ w Czarnej:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- ó Obszar wskazany pod lokalizację cmentarza w zieleni urządzonej, w których dopuszcza się lokalizowanie:
  - zabudowy sakralnej tj. kaplice, pomniki;
  - dróg wewnętrznych, parkingów, zieleni urządzonej, infrastruktury technicznej;
- ó Teren należy zagospodarować jako jeden działkę ;
- ó Należy prowadzić nadzór archeologiczny na terenie fragmentu stanowiska archeologicznego, w znacznym stopniu zniszczonego przez użytkowanie cmentarza;
- ó W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego na obszarze przewiduje się utworzenie Parku Krajobrazowego Puszczy Sandomierskiej.
- ó Dopuszcza się rozbudowę cmentarza po uchwaleniu mpzp.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- ó minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 30 % terenu;
- ó maksymalna wysokość zabudowy nie więcej niż 20 m;
- ó maksymalnie 100 miejsc postojowych na wydzielonym parkingu naziemnym.]⁹

Tereny, które mogą być przeznaczone pod obiekty sportu, turystyki i rekreacji

Usługi sportu, turystyki i rekreacji, oznaczone na rysunku symbolem US oraz obejmują tereny, które mogą być użytkowane i przeznaczone na urządzenia i obiekty sportowe i rekreacyjne oraz związane z nimi zabudowę kubaturową, zielenie publiczne, drogi i parkingi oraz niezbędną infrastrukturę techniczną przy zachowaniu warunków wynikających z przepisów szczególnych, ochrony środowiska przyrodniczego kulturowego i krajobrazu. Przewidziano o obiekty sportu i rekreacji w Czarnej, Krzemienicy, Pogwizdowie, Medyni Górgowskiej, Zalesiu oraz w Dębówkach. Ustalenie zasad zagospodarowania tych terenów wymaga sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

[Ustalenia szczegółowe dla poszczególnych obszarów:

3. **Obszary lokalizacji usług sportu i rekreacji oznaczone na rysunku Studium symbolami US₁ i US₂:**

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- ó Obszary wskazane pod lokalizację terenów sportu i rekreacji w zieleni urządzonej, w których dopuszcza się lokalizowanie:
  - zabudowy usługowej wraz z obiektami i urządzeniami służącymi realizacją celów publicznych oraz usługami komercyjnymi, z wykluczeniem obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także sprzecznych z charakterem zabudowy związanej ze sportem i rekreacją pod względem funkcji i formy np. stacji paliw,
  - dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej,
  - dróg wewnętrznych, parkingów, garaży, zieleni urządzonej, infrastruktury technicznej;
- ó Zakazuje się lokalizacji stacji bazowych telefonii komórkowej;

- ó Nakaz kształtowania zabudowy spójnej w gabarycie i formie oraz układowie dla całego obszaru US₁ i US₂, tak by tworzyła harmonijny kompleks usług w zieleni urz. dz. zgodnie z niżej podanymi parametrami i wskaźnikami dotyczącymi kształtowania zabudowy;
- ó Nakazuje się realizację kompleksu zieleni urz. dz. wzdłuż cieków wodnych;
- ó Dopuszcza się realizację na istniejących ciekach wodnych zbiorników o charakterze rekreacyjnym i retencyjnym;
- ó Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziąłków istniejących układów wjazdowych;
- ó Budowa i rozbudowa lokalnego układu komunikacji kołowej i pieszej do obsługi działek budowlanych w granicach obszaru;
- ó Nakaz opracowania mpzp dla każdego z obszarów.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- ó maksymalna intensywność zabudowy 1,0 dla każdego z obszarów;
- ó minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 30 % terenu działki budowlanej;
- ó przy kształtowaniu linii zabudowy ustalić odległość nieprzekraczalną lub/i obowiązujecej linii zabudowy od dróg publicznych;
- ó maksymalna wysokość zabudowy 20 m;
- ó sposób kształtowania połaci dachowych jednolity dla obszarów US₁ i US₂;
- ó maksymalnie 100 miejsc postojowych na wydzielonym parkingu naziemnym, dopuszcza się lokalizowanie parkingów podziemnych.]²

4. [Obszar lokalizacji usług sportu i rekreacji oznaczone na rysunku Studium symbolami US₁^{4A} w Pogwizdowie:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- ó Obszar wskazany pod lokalizację terenów sportu i rekreacji w zieleni urz. dz., w których dopuszcza się lokalizowanie:
  - zabudowy usługowej wraz z obiektami i urządzeniami służącymi realizacji celów publicznych oraz usługami komercyjnymi, z wykluczeniem obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także sprzecznych z charakterem zabudowy związanej ze sportem i rekreacją pod względem funkcji i formy np. stacji paliw,
  - dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej,
  - dróg wewnętrznych, parkingów, garaży, zieleni urz. dz.,
  - infrastruktury technicznej;
  - inwestycji celu publicznego z zakresu użyteczności publicznej.
- ó Nakazuje się realizację kompleksu zieleni urz. dz. wzdłuż cieku wodnego;
- ó Dopuszcza się realizację na istniejących ciekach wodnych zbiorników o charakterze rekreacyjnym i retencyjnym;
- ó Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziąłków istniejących układów wjazdowych;
- ó Nakaz opracowania mpzp.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- ó minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 60 % terenu;
- ó przy kształtowaniu linii zabudowy ustalić odległość nieprzekraczalną lub/i obowiązujecej linii zabudowy od dróg publicznych;
- ó maksymalna wysokość zabudowy nie więcej niż 20 m;
- ó ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu użyteczności publicznej;
- ó maksymalnie 100 miejsc postojowych na wydzielonym parkingu naziemnym, dopuszcza się lokalizowanie parkingów wielopoziomowych.]^{4A}

4. Obszary lokalizacji usług sportu i rekreacji oznaczone na rysunku Studium symbolami US³

[W miejscowości Czarna tereny pojęte one po południowo - zachodniej stronie drogi wojewódzkiej Nr 881 Sokołów Mj. - ła cut - Ka czuga - Pruchnik - urawica w tym tereny po zakończonej eksploatacji surowców mineralnych należy rekultywować w kierunku rekreacyjnym.

1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów:
Wyznaczają się tereny sportu i rekreacji w tym tereny z dopuszczeniem obiektów rekreacji indywidualnej, oznaczone symbolami US³.
2. Ograniczenia zakresu zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów sportu i rekreacji oznaczone symbolami US³:
  - dopuszcza się wyłącznie lokalizację usług niezaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko i uciążliwych nieprzekraczających dopuszczalnych norm środowiska poza granicami własnych działek,
  - dostępną komunikacyjną systemem dróg wewnętrznych i dróg pieszko-jezdnymi powiązanych komunikacyjnie z drogami wojewódzkimi,
  - w zagospodarowaniu terenów uwzględnienie terenów w obrębie jednolitej części wód podziemnych oznaczonej kodem PLGW 2200127,
  - dopuszczenie lokalizacji obiektów kubaturowych na podstawie lokalnych uwarunkowań.
3. Wytyczne określanie zasad zagospodarowania terenów w planach miejscowych:
Dla terenów sportu i rekreacji oznaczonych symbolami US³, należy ustalić następujące zasady zagospodarowania:
  - dopuszcza się podziały na działki: minimalna szerokość frontu 36,0 m, minimalna powierzchnia 0,30 ha, kąt pochylenia granic w stosunku do pasa drogowego od 80° do 90°,
  - podziały terenów rekreacji indywidualnej na działki: minimalna szerokość frontu 15,0 m, minimalna powierzchnia 0,05 ha, kąt pochylenia granic w stosunku do pasa drogowego od 80° do 90°,
  - zakazuje się eksploatacji powierzchniowej surowców naturalnych,
  - lokalizacja obiektów kubaturowych z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań,
  - lokalizacja sieci i urządzeń infrastruktury technicznej z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań,
  - w zagospodarowaniu terenu uwzględnienie odległości od istniejących oraz projektowanych elementów uzbrojenia.
4. Wskazniki zagospodarowania oraz użytkowania terenów US³:
  - w granicach terenów przewidzieć odpowiedni do przeznaczenia terenów ilość miejsc postojowych dla użytkowników stałych i czasowych,
  - w granicach terenów rekreacji indywidualnej należy przewidzieć minimum 1 miejsce postojowe dla każdej wydzielonej działki,
  - powierzchnia zabudowy kubaturowej do 30% w stosunku do każdej wydzielonej działki budowlanej,
  - minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej nie mniej niż 50 % terenu lub każdej wydzielonej działki budowlanej.³

[Tereny eksploatacji powierzchniowej surowców mineralnych]

1. **Obszary terenów eksploatacji powierzchniowej surowców mineralnych oznaczone na rysunku Studium symbolami PE³**

W miejscowości Czarna i Medynia ła cuka po południowo-zachodniej stronie drogi wojewódzkiej drogi wojewódzkiej Nr 881 Sokołów Mj. - ła cut - Ka czuga - Pruchnik - urawica, udokumentowano występowanie zasobów piasku i wiru. Zasoby są aktualnie eksploatowane na następujących obszarach górniczych:

- a) Czarna działka 1889 B, wyznaczony decyzją Starosty ła ckiego, znak O -VI-7510-53/05/06 z dnia 7 czerwca 2006 r.,
- b) Czarna - Podlas, wyznaczony decyzją Starosty ła ckiego z dnia 24 czerwca 2003 r., znak O - VI-7510-8/2003 zmieniony decyzją Starosty ła ckiego z dnia 23 listopada 2009 r., znak O - VI-7510-31/09,

- c) Czarna dz.1889-1, wyznaczony decyzją Marszałka Województwa Podkarpackiego z dnia 24 kwietnia 2006 r. znak R .IV-7512-58/06.
1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów:
Dopuszcza się eksploatację powierzchni piasków i wirów wyłącznie na obszarach oznaczonych symbolami PE³. W zagospodarowaniu terenów zachowana filar ochronny od rzeki Wisłok, od potoku, terenów leśnych oraz od terenów, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową i usługową.
  2. Ograniczenia zakresu zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów PE³:
    - tereny są położone poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzi, ale znaczna część terenów położona jest w zasięgu zalewu wodami powodziowymi Q 0,5% Wisłoka,
    - w zagospodarowaniu terenów należy uwzględnić zarejestrowane stanowisko archeologiczne nr 6 (AZP 101-78/8)- osada żyłkowa,
    - w zagospodarowaniu terenów uwzględnić położenie terenów w obrębie jednolitej części wód podziemnych oznaczonej kodem PLGW 2200127, eksploatacja odpowiednio do I lub II poziomu wodonośnego.
  3. Wytuczne określenie zasad zagospodarowania terenów w planach miejscowych:
Dla terenów eksploatacji powierzchniowej surowców naturalnych oznaczonych symbolami PE³ należy ustalić następujące zasady zagospodarowania:
    - dostępność komunikacyjna terenów z dróg wewnętrznych, powiązanych komunikacyjnie z drogami publicznymi,
    - zakaz lokalizacji zabudowy kubaturowej stałej i tymczasowej,
    - określić obszary eksploatacji do I i II poziomu wodonośnego,
    - w zagospodarowaniu terenów wyznaczyć obszary składowania nadkładu,
    - w zagospodarowaniu terenów wyznaczyć filary ochronne,
    - rekultywacja terenów w kierunku rolnym lub alternatywnie rekreacyjnym,
    - dopuszcza się lokalizację sieci i urządzeń infrastruktury technicznej.
  4. Wskaźniki zagospodarowania oraz użytkowania terenów:
Parametrów i wskaźników urbanistycznych dla terenów oznaczonych symbolami PE³ nie określa się.³

[2. **Obszary eksploatacji powierzchniowej surowców mineralnych oznaczone na rysunku Studium symbolami PE/R¹³**

W miejscowości Czarna i Wola Mała po południowej stronie rzeki Wisłok, udokumentowano występowanie złoża kruszywa naturalnego „Czarna - Wola Mała+ ID 16198. Zasoby są aktualnie eksploatowane na obszarze górniczym "Czarna - Wola Mała" ustanowionym decyzją Marszałka Województwa Podkarpackiego, znak: OS-IV.7422.28.2014.PN z dnia 06.10.2014 r.

1. Ustala się kierunki zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów - eksploatacja powierzchniowa piasków i wirów.
2. Ograniczenia zakresu zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów PE/R¹³:
  - tereny są położone w zasięgu: obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q0,2%), obszarów szczególnego zagrożenia powodzi, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%) oraz obszarów szczególnego zagrożenia powodzi, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%).
3. Wytuczne określenie zasad zagospodarowania terenów w planach miejscowych:
Dla terenów eksploatacji powierzchniowej surowców naturalnych oznaczonych symbolami PE/R¹³ należy ustalić następujące zasady zagospodarowania:
  - dostępność komunikacyjna terenów z dróg wewnętrznych, powiązanych komunikacyjnie z drogami publicznymi,

- zakaz lokalizacji zabudowy kubaturowej stałej,
- w zagospodarowaniu terenów wyznaczy pas ochronny, o przeznaczeniu rolnym, w tym od rzeki Wisłok,
- rekultywacja terenów w kierunku rolnym lub alternatywnie rekreacyjnym,
- dopuszcza się lokalizację sieci i urządzeń infrastruktury technicznej i komunikacji.¹³

[Tereny wód powierzchniowych

1. Dla terenów wód powierzchniowych oznaczonych symbolem WS³ w tym Wisłoka i Potoku Zalesiańskiego, ustala się następujące warunki zagospodarowania:
  - dostępną komunikacyjną z terenów przyległych działek,
  - dopuszcza się realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką wodną, służących ochronie przeciwpowodziowej, a także zabezpieczeniu brzegów przed erozją,
  - nie dopuszcza się zasklepienia, geometryzacji koryta lub skracania biegu potoku,
  - dopuszcza się odprowadzenie wód opadowych z przyległych terenów po ich oczyszczeniu,
  - dopuszcza się lokalizację sieci i urządzeń infrastruktury technicznej.
2. Dla terenów wód powierzchniowych w tym zbiorników wodnych dla celów hodowlanych z dopuszczeniem rekreacji oznaczonych symbolami WS³ ustala się następujące zasady zagospodarowania:
  - dopuszcza się realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką wodną, służących ochronie przeciwpowodziowej, a także zabezpieczeniu brzegów przed erozją,
  - w zagospodarowaniu terenu uwzględnia ograniczenia wynikające z pojęcia na obszarze stanowiska archeologicznego Nr 5 zgodnie z oznaczeniami na rysunku planu, a w przypadku prowadzenia w ich rejonie jakichkolwiek prac ziemnych, należy zapewnić nadzór archeologiczny nad tymi robotami,
  - dopuszcza się udostępnienie odcinków linii brzegowej dla celów rekreacji,
  - nie dopuszcza się lokalizacji sieci i urządzeń infrastruktury technicznej,
  - dopuszcza się przebudowę kolizyjnych elementów infrastruktury technicznej.
3. Parametrów i wskaźników urbanistycznych dla terenów oznaczonych symbolami WS³ nie określa się.³

Tereny komunikacji

Tereny komunikacji kolejowej i drogowej, oznaczone symbolami KK, KDA, KDK, KDW, KDP i KDG obejmują podstawowe istniejące i projektowane elementy układu komunikacyjnego na obszarze gminy, którego elementy zostały sprecyzowane w rozdziale 7 niniejszego tekstu. Ustalenie zasad zagospodarowania tych terenów wymaga sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Tereny urządzeń infrastruktury technicznej

Tereny urządzeń infrastruktury technicznej, oznaczone symbolami EE, T, NO, NU, obejmują podstawowe obiekty infrastruktury technicznej obsługujące gminę, którego elementy zostały sprecyzowane w rozdziale 7 niniejszego tekstu. Ustalenie zasad zagospodarowania tych terenów wymaga sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

7.1.4. GŁÓWNE KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA W POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTKACH OSADNICZYCH

Główne kierunki zagospodarowania miejscowości Czarna

Wie Czarna jako ośrodek gminny zamieszkuje aktualnie 1 646 mieszkańców, w perspektywie około 2 000 mieszkańców, maksymalna pojemność terenu 2500 mieszkańców. Miejscowość wykazuje stałą tendencję wzrostu mieszkańców i najbardziej dynamiczny rozwój potencjału gospodarczego. Wieś posiada wyposażenie w podstawową infrastrukturę społeczną i techniczną. Bariery rozwoju przestrzennego jest położenie centralnej części wsi na terenach zalewowych. Zmniejszenie zagrożeń powodziowych i ochrona terenów zabudowanych i rolnych wymaga zdecydowanych działań na szczeblu lokalnym i ponadlokalnym.

Dla zapewnienia dalszego rozwoju wymaga działań skierowanych na:

- podniesienie rangi kształtującego się usługowego ośrodka gminy i uzupełnienia go nowymi usługami,
- utrzymanie i rozwój istniejących podmiotów gospodarczych,
- wyznaczenie nowych terenów mieszkalnictwa i usług,
- rozbudowę, przebudowę i modernizację układu komunikacyjnego.

Należy dążyć do uporządkowania zdegradowanych funkcjonalnie i estetycznie terenów zabudowy oraz zapewnić ochronę zabytkowego układu planistycznego wsi. Wyznaczone nowe tereny mieszkaniowe mają zapewnić dalszy skoordynowany z rozwojem infrastruktury społecznej i technicznej rozwój miejscowości przy zapewnieniu ładu przestrzennego.

W celu osiągnięcia zakładanego poziomu zagospodarowania należy:

- wykorzystać planowaną lokalizację autostrady głównie z planowanymi MOP-ami jako szansę rozwoju dla miejscowości, jej prawidłowego zagospodarowania przestrzennego i ładu przestrzennego,
- zapewnić koordynację planistyczną dla porządkowania i przebudowy zabudowy oraz dla właściwych powierzchniowo terenów przewidzianych pod nową zabudowę,
- tworzyć preferencje lokalizacyjne dla realizacji nowych usług (jako miejsc pracy i ośrodków przychodów gminy) na wyznaczonych terenach wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych,
- realizować rozbudowę i zmiany drogowe zmieniające obszar komunikacyjny przez wprowadzenie układu ulic poprzecznych oraz jego powiązanie z układem zewnętrznym, co zapewni wzrost bezpieczeństwa dla ruchu pieszych i pojazdów,
- wykorzystać walory przyrodniczo - krajobrazowe dla rozwoju funkcji turystycznej,
- wykorzystać walory przyrodniczo - krajobrazowe dla lokalizacji zabudowy pensjonatowo - rezydencjonalnej.

Główne kierunki zagospodarowania miejscowości Dąbrówka

Wieś zamieszkuje - aktualnie 1 454 mieszkańców, w perspektywie około 1800 mieszkańców, maksymalna pojemność terenu 2 000 mieszkańców. Miejscowość wykazuje stałą tendencję wzrostu mieszkańców i dynamiczny rozwój potencjału gospodarczego. Wieś posiada wyposażenie w podstawową infrastrukturę społeczną i techniczną. Bariery rozwoju przestrzennego jest położenie niewielkich części wsi na terenach zalewowych. Zmniejszenie zagrożeń powodziowych i ochrona terenów zabudowanych i rolnych wymaga zdecydowanych działań na szczeblu lokalnym i ponadlokalnym.

Dla zapewnienia dalszego rozwoju wymaga działań skierowanych na:

- utrzymanie i rozwój istniejących podmiotów gospodarczych,
- wyznaczenie nowych terenów mieszkalnictwa i usług,
- przebudowę i modernizację wewnętrznego układu komunikacyjnego.

Należy dążyć do uporządkowania zdegradowanych funkcjonalnie i estetycznie terenów zabudowy oraz zapewnić ochronę zabytkowego układu planistycznego wsi. Wyznaczone nowe tereny mieszkaniowe mają zapewnić dalszy skoordynowany z rozwojem infrastruktury społecznej i technicznej rozwój miejscowości przy zapewnieniu ładu przestrzennego.

W celu osiągnięcia zakładanego poziomu zagospodarowania należy:

- zapewnić koordynację planistyczną dla porządkowania i przebudowy zabudowy oraz dla właściwych powierzchniowo terenów przewidzianych pod nową zabudowę,
- tworzyć preferencje lokalizacyjne dla realizacji nowych usług (jako miejsc pracy i ośrodków przychodów gminy) na wyznaczonych terenach wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych,
- wykorzystać walory przyrodniczo - krajobrazowe dla rozwoju funkcji turystycznej,

- wykorzysta walory przyrodniczo . krajobrazowe dla lokalizacji zabudowy pensjonatowo . rezydencjonalnej.

Tereny centrum wsi wymagają rehabilitacji oraz uporządkowania pod względem przestrzennym i wymagają sporządzenia planu miejscowego.

Główne kierunki zagospodarowania miejscowości Krzemienica

Wieś zamieszkuje - aktualnie 2 723 mieszkańców, w perspektywie około 3 000 mieszkańców, maksymalna pojemność terenu 4 000 mieszkańców. Miejscowość wykazuje stałą tendencję wzrostu mieszkańców i najbardziej dynamiczny rozwój potencjału gospodarczego. Wieś posiada wyposażenie w podstawowe infrastrukturę społeczną i techniczną. Z uwagi na posiadanie terenów strategicznych wzdłuż drogi krajowej E4 i autostrady A4 posiada olbrzymie szanse rozwojowe. Bariery rozwoju przestrzennego jest położenie północnej części wsi na terenach zalewowych. Zmniejszenie zagrożeń powodziowych i ochrona terenów zabudowanych i rolnych wymaga zdecydowanych działań na szczeblu lokalnym i ponadlokalnym.

Dla zapewnienia dalszego rozwoju wymaga działań skierowanych na:

- utrzymanie i rozwój istniejących podmiotów gospodarczych,
- wyznaczenie nowych terenów mieszkalnictwa i usług,
- rozbudowę, przebudowę i modernizację układu komunikacyjnego.

Należy dążyć do uporządkowania zdegradowanych funkcjonalnie i estetycznie terenów zabudowy oraz zapewnić ochronę zabytkowego układu planistycznego wsi. Wyznaczone nowe tereny mieszkaniowe mają zapewnić dalszy skoordynowany z rozwojem infrastruktury społecznej i technicznej rozwój miejscowości przy zapewnieniu jądra przestrzennego.

W celu osiągnięcia zakładanego poziomu zagospodarowania należy:

- wykorzystać planowaną lokalizację autostrady głównie z planowanymi MOP-ami, jako szansę rozwoju dla miejscowości, jej prawidłowego zagospodarowania przestrzennego i jądra przestrzennego,
- wykorzystać planowaną lokalizację drogi wojewódzkiej po stronie wschodniej jako szansę rozwoju dla miejscowości, jej prawidłowego zagospodarowania przestrzennego, sprawnej komunikacji i jądra przestrzennego,
- zapewnić koordynację planistyczną dla porządkowania i przebudowy zabudowy oraz dla większych powierzchniowo terenów przewidzianych pod nowe zabudowy,
- tworzyć preferencje lokalizacyjne dla realizacji nowych usług (jako miejsc pracy i źródeł przychodów gminy) na wyznaczonych terenach wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych,
- realizować rozwinięcia drogowe zmieniające obsługa komunikacyjną przez wprowadzenie układu ulic poprzecznych oraz jego powiązanie z układem zewnętrznym, co zapewni wzrost bezpieczeństwa dla ruchu pieszych i pojazdów,
- wykorzysta walory przyrodniczo . krajobrazowe dla rozwoju funkcji turystycznej,
- wykorzysta walory przyrodniczo . krajobrazowe dla lokalizacji zabudowy pensjonatowo . rezydencjonalnej.

Pozytywne zmiany w strukturze funkcjonalno . przestrzennej wsi związane z tworzeniem prawidłowych relacji między zabudową a środowiskiem związane ze stopniową likwidacją osadnictwa na osuwiskach i terenach zlewnych będą możliwe poprzez wyznaczenie względnie dużej ilości dogodnie położonych obszarów osadniczych.

Główne kierunki zagospodarowania miejscowości Medynia Górgowska

Wieś zamieszkuje - aktualnie 1 593 mieszkańców, w perspektywie około 2 000 mieszkańców, maksymalna pojemność terenu 3 000 mieszkańców. Miejscowość wykazuje stałą tendencję wzrostu mieszkańców i dynamiczny rozwój potencjału gospodarczego. Wieś posiada wyposażenie w podstawowe infrastrukturę społeczną i techniczną. Dla zapewnienia dalszego rozwoju wymaga działań skierowanych na:

- utrzymanie i rozwój istniejących podmiotów gospodarczych,

- wyznaczenie nowych terenów mieszkalnictwa i usług,
- rozbudow , przebudow i modernizacj układu komunikacyjnego.

Nale y d y do uporz dkowania zdegradowanych funkcjonalnie i estetycznie terenów zabudowy oraz zapewni ochron zabytkowego układu planistycznego wsi. Wyznaczone nowe tereny mieszkaniowe maj zapewni dalszy skoordynowany z rozwojem infrastruktury spojecznej i technicznej rozwój miejscowoci przy zapewnieniu jadu przestrzennego.

W celu osi gni cia zakładanego poziomu zagospodarowania nale y:

- zapewni koordynacj planistyczn dla porz dkowania i przebudowy zabudowy oraz dla wi kszych powierzchniowo terenów przewidzianych pod now zabudow ,
- tworzy preferencje lokalizacyjne dla realizacji nowych usług (jako miejsc pracy i ródey przychodów gminy) na wyznaczonych terenach wzdu gównych szlaków komunikacyjnych,
- wykorzystyst walory przyrodniczo . krajobrazowe dla rozwoju funkcji turystycznej,
- wykorzystyst walory przyrodniczo . krajobrazowe dla lokalizacji zabudowy pensjonatowo . rezydencjonalnej.

Główne kierunki zagospodarowania miejscowoci Medynia úa cucka

[Wie zamieszkuje - aktualnie 705 mieszka ców, w perspektywie oko y 1 000 mieszka ców, maksymalna chönno terenu 2 500 mieszka ców. Miejscowo wykazuje sta e tendencje wzrostu mieszka ców i dynamiczny rozwój potencjału gospodarczego. Wie posiada wyposa enie w podstawow infrastruktur spojecz i techniczn . Wzdu drogi wojewódzkiej ýa cut . Soko y w M y . wyznaczono du e tereny, które mog by przeznaczone pod zabudow mieszkaniowo . usługow .

Barier rozwoju przestrzennego jest po y enie pojüdniowej cz ci wsi na terenach zalewowych oraz ograniczenia wynikaj ce z przebiegu napowietrznej linii 110 kV. Cz terenu obj tego zmian zgodnie ze STUDIUM RZGW okre laj cym granice obszarów bezpo redniego zagro enia powodzi dla terenów nieobwa y wanych w zlewni Wis yka zatwierdzonym 10 wrze nia 2004 r. przez Dyrektora RZGW w Krakowie, le y w zasi gu prawdopodobnych wód powodziowych rzeki Wis yk Q 3.33% oraz Q 1.00%. Wyznaczenia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego wymaga granica terenów bezpo redniego zagro enia powodzi . Dla zapewnienia dalszego rozwoju wymaga dzia a skierowanych na:

- utrzymanie i rozwój istniej cych podmiotów gospodarczych,
- wyznaczenie nowych terenów mieszkalnictwa i usług,
- rozbudow , przebudow i modernizacj układu komunikacyjnego, gównie dróg wewn trznych obsługuj cych istniej ce i planowane obszary zabudowy mieszkaniowej.

Nale y d y do uporz dkowania zdegradowanych funkcjonalnie i estetycznie terenów zabudowy oraz zapewni ochron zabytkowego układu planistycznego wsi. Wyznaczone nowe tereny mieszkaniowe maj zapewni dalszy skoordynowany z rozwojem infrastruktury spojecznej i technicznej rozwój miejscowoci przy zapewnieniu jadu przestrzennego.

W celu osi gni cia zakładanego poziomu zagospodarowania nale y:

- zapewni koordynacj planistyczn dla porz dkowania i przebudowy zabudowy oraz dla wi kszych powierzchniowo terenów przewidzianych pod now zabudow ,
- tworzy preferencje lokalizacyjne dla realizacji nowych usług (jako miejsc pracy i ródey przychodów gminy) na wyznaczonych terenach wzdu gównych szlaków komunikacyjnych,
- wykorzystyst walory przyrodniczo . krajobrazowe dla rozwoju funkcji turystycznej,
- wykorzystyst walory przyrodniczo . krajobrazowe dla lokalizacji zabudowy pensjonatowo . rezydencjonalnej.

Dopuszcza si korekt przebiegu odcinka linii 110 kV poza potencjalne obszary zwartej zabudowy mieszkaniowej.]¹

Główne kierunki zagospodarowania miejscowoci Pogwizdów

[Wie zamieszkuje aktualnie 1 034 mieszka ców, w bliskiej perspektywie oko y 1 500 mieszka ców, maksymalna chönno terenów, które mog by przeznaczone pod zabudow mieszkaniow 2 000 mieszka ców. Miejscowo wykazuje sta e tendencje wzrostu mieszka ców i najbardziej dynamiczny rozwój potencjału gospodarczego. Wie posiada wyposa enie w podstawow infrastruktur spojecz i techniczn .

Barierą rozwoju przestrzennego jest położenie południowej części wsi na terenach zalewowych oraz ograniczenia wynikające z przebiegu napowietrznej linii 110 kV. Członem terenu objętego tymi zmianami zgodnie ze STUDIUM RZGW określającym granice obszarów bezpoziomego zagrożenia powodzi dla terenów nieobciążonych wlewni Wisłoka zatwierdzonym 10 września 2004 r. przez Dyrektora RZGW w Krakowie, należy w zasięgu prawdopodobnych wód powodziowych rzeki Wisłok Q 3.33% oraz Q 1.00%. Wyznaczenia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego wymaga granica terenów bezpoziomego zagrożenia powodzi. Zmniejszenie zagrożenia powodziowych i ochrona terenów zabudowanych i rolnych wymaga zdecydowanych działań na szczeblu lokalnym i ponadlokalnym w tym współdziałania z przyległymi gminami.

Dla zapewnienia dalszego rozwoju wymaga działań skierowanych na:

- podniesienie rangi kształtującego się usługowego ośrodka gminy i uzupełnienia go nowymi usługami,
- utrzymanie i rozwój istniejących podmiotów gospodarczych,
- wyznaczenie nowych terenów mieszkalnictwa i usług,
- rozbudowę, przebudowę i modernizację układu komunikacyjnego, głównie dróg wewnętrznych obsługujących istniejące i planowane obszary zabudowy mieszkaniowej.

Należy dążyć do uporządkowania zdegradowanych funkcjonalnie i estetycznie terenów zabudowy oraz zapewnić ochronę zabytkowego układu planistycznego wsi.

Wyznaczone nowe tereny mieszkaniowe mają zapewnić dalszy skoordynowany z rozwojem infrastruktury społecznej i technicznej rozwój miejscowości przy zapewnieniu jądra przestrzennego i maksymalnej ochronie wartości przyrodniczych występujących wzdłuż potoku Pogwizdówka.

W celu osiągnięcia zakładanego poziomu zagospodarowania należy:

- zapewnić koordynację planistyczną dla porządkowania i przebudowy zabudowy oraz dla większych powierzchniowo terenów przewidzianych pod nową zabudowę,
- tworzyć preferencje lokalizacyjne dla realizacji nowych usług (jako miejsc pracy i ośrodków przychodów gminy) na wyznaczonych terenach wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych,
- wykorzystać walory przyrodniczo-krajobrazowe dla rozwoju funkcji turystycznej,
- wykorzystać walory przyrodniczo-krajobrazowe dla lokalizacji zabudowy mieszkaniowej oraz pensjonatowo-rezydencjonalnej.

Dopuszcza się korektę przebiegu odcinka linii 110 kV poza potencjalne obszary zwartej zabudowy mieszkaniowej.¹

Główne kierunki zagospodarowania miejscowości Wola Mała

Wieś zamieszkuje - aktualnie 777 mieszkańców, w perspektywie około 500 mieszkańców, maksymalna pojemność terenu 1000 mieszkańców. Miejscowość wykazuje stałą tendencję wzrostu mieszkańców i niewielki rozwój potencjału gospodarczego. Wieś posiada wyposażenie w podstawowe infrastrukturę społeczną i techniczną.

Podstawową barierą rozwoju przestrzennego jest destrukcja terenów budowlanych przez lokalizację autostrady płatnej A4 a zwłaszcza w jej cieście na autostradzie w rejonie skrzyżowania z nowym odcinkiem drogi wojewódzkiej po zachodniej stronie jej cieścia, w wyniku czego miejscowość zostanie podzielona na trzy albo cztery części zupełnie ze sobą niepołączone przestrzennie i funkcjonalnie. Barierą rozwoju przestrzennego jest także położenie części zabudowy wsi na terenach zalewowych. Zmniejszenie zagrożenia powodziowych i ochrona terenów zabudowanych i rolnych wymaga zdecydowanych działań na szczeblu lokalnym i ponadlokalnym.

Dla zapewnienia istnienia i dalszego rozwoju wymaga działań skierowanych na:

- przeniesienie w jej cieście w kierunku wschodnim na teren gminy Białybrzegi,
- utrzymanie i rozwój istniejących podmiotów gospodarczych,
- wyznaczenie nowych terenów mieszkalnictwa i usług,
- przebudowę i modernizację układu komunikacyjnego.

Należy dążyć do uporządkowania zdegradowanych funkcjonalnie i estetycznie terenów zabudowy oraz zapewnić ochronę zabytkowego układu planistycznego wsi. Wyznaczone nowe tereny mieszkaniowe mają zapewnić dalszy skoordynowany z rozwojem infrastruktury społecznej i technicznej rozwój miejscowości przy zapewnieniu jądra przestrzennego.

W celu osiągnięcia zakładanego poziomu zagospodarowania należy:

- wykorzystać planowaną lokalizację autostrady jako szansę rozwoju dla miejscowości, jej prawidłowego zagospodarowania przestrzennego i jądra przestrzennego,
- zapewnić koordynację planistyczną dla porządkowania i przebudowy zabudowy oraz dla wszystkich powierzchniowo terenów przewidzianych pod nową zabudowę,
- tworzyć preferencje lokalizacyjne dla realizacji nowych usług (jako miejsc pracy i źródeł przychodów gminy) na wyznaczonych terenach wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych,

Główne kierunki zagospodarowania miejscowości Zalesie

Wieś zamieszkuje aktualnie 688 mieszkańców, w perspektywie około 800 mieszkańców, maksymalna pojemność terenu 1000 mieszkańców. Miejscowość wykazuje stałą tendencję wzrostu mieszkańców i najbardziej dynamiczny rozwój potencjału gospodarczego. Wieś posiada wyposażenie w podstawowe infrastrukturę społeczną i techniczną

Dla zapewnienia dalszego rozwoju wymaga działań skierowanych na:

- utrzymanie i rozwój istniejących podmiotów gospodarczych,
- wyznaczenie nowych terenów mieszkalnictwa i usług,
- rozbudowę, przebudowę i modernizację układu komunikacyjnego.

Należy dążyć do uporządkowania zdegradowanych funkcjonalnie i estetycznie terenów zabudowy oraz zapewnić ochronę zabytkowego układu planistycznego wsi. Wyznaczone nowe tereny mieszkaniowe mają zapewnić dalszy skoordynowany z rozwojem infrastruktury społecznej i technicznej rozwój miejscowości przy zapewnieniu jądra przestrzennego.

W celu osiągnięcia zakładanego poziomu zagospodarowania należy:

- zapewnić koordynację planistyczną dla porządkowania i przebudowy zabudowy oraz dla wszystkich powierzchniowo terenów przewidzianych pod nową zabudowę,
- tworzyć preferencje lokalizacyjne dla realizacji nowych usług (jako miejsc pracy i źródeł przychodów gminy) na wyznaczonych terenach wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych,
- wykorzystać walory przyrodniczo-krajobrazowe dla rozwoju funkcji turystycznej,
- wykorzystać walory przyrodniczo-krajobrazowe dla lokalizacji zabudowy pensjonatowo-rezydencjonalnej.

7.2. KIERUNKI ROZWOJU I PRZEKSZTAŁCENIE UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO GMINY

7.2.1. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMU KOMUNIKACYJNEGO

System komunikacji Gminy Czarna ma sprostać zarówno wewnętrznym potrzebom rozwojowym jak również potrzebom rozwijającego się województwa podkarpackiego.

Komunikacja kolejowa

W STUDIUM adaptuje się wykorzystanie przebiegającej przez teren gminy magistrali linii kolejowej E 30 Kraków - Medyka jako ważnego rodzaju transportu w tym przewozów pasażerskich również dla mieszkańców Gminy Czarna wykorzystując postoje w rejonie drogi powiatowej Nr 599 przystanek kolejowy Krzemienica.

Komunikacja drogowa

Przez teren gminy oprócz istniejących dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych mają przebiegać: autostrada płatna A-4, nowe odcinki drogi krajowej E-4 związane z planowaną obwodnicą miasta Łąca, nowy odcinek drogi wojewódzkiej w kierunku Leżajska i inne mniej istotne nowe odcinki ważnych dróg.

STUDIUM adaptuje podstawowe rozwiązania zawarte w projekcie autostrady, opracowanym przez BPK EUROSTRADA oraz w wydanej na podstawie przedmiotowego projektu decyzji wojewody rzeszowskiego z 28 grudnia 1998 r., tym niemniej zawiera propozycję zmiany lokalizacji w Łąca Łąca cut. Zarząd Gminy Czarna zwróci się do Zarządu Województwa o uwzględnienie w opracowywanym PLANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO wniosków dotyczących korekty lokalizacji w Łąca Łąca CUT na odcinku autostrady A 4 i przesunięcia go z terenu miejscowości Wola Mała o około 2 km w kierunku wschodnim na teren miejscowości Białybrzegi.

Nie aprobuje się natomiast proponowanego w projekcie autostrady sposobu podwiązania układu komunikacji wewnętrznej miasta do autostrady poprzez drogi dojazdowe wraz z punktem poboru opłat prowadzone między autostradą a drogami powiatowymi przez wieś. Jedynym możliwym do zaakceptowania rozwiązaniem jest realizacja układu docelowego tj. podwiązanie miasta projektowanym odcinkiem drogi wojewódzkiej Łąca Łąca cut. Leżajsk stanowi cym zachodnią obwodnicę miasta.

W Łąca Łąca cut byłoby lokalizowany na trasie a zarazem podwiązanie do autostrady poprzez w Łąca Woli Małej. Abstrahując od destrukcji przestrzennej miejscowości Wola Mała rozciągnięciem pasem autostrady z jej uciążliwymi, w zjeździe komunikacyjnym wraz z punktem poboru opłat na oba kierunki, praktyczną likwidacją zabudowy Woli Małej na południe od wjeźdu, skomasowanym destrukcyjnym wpływem na Stare Wiszoczyisko stanowi cym uciążliwym ekologicznym w sieci ECONET należałoby stwierdzić, że analizowana koncepcja komunikacyjna miasta Łąca Łąca cuta z obwodnicą wschodnią i zachodnią eliminuje logicznie poprzednich ustaleń pozostawiając wycenienie miasta do autostrady w dotychczasowym miejscu (Wola Mała) zamiast w ciągu planowanej obwodnicy wschodniej miasta Łąca Łąca cuta w miejscowości Wola Dalsza. Prawdopodobnie takie rozwiązanie wynika z bezkrytycznego przyjęcia ustaleń decyzji w sprawie autostrady.

Zarząd Gminy Czarna nie podważając ustaleń decyzji o przebiegu samej autostrady nie wyraża zgody na realizację w Łąca w dotychczasowym miejscu i będzie działał w kierunku zmiany nieracjonalnych z punktu widzenia układu komunikacyjnego i niekorzystnych dla układu przestrzennego wsi Wola Mała rozwiązań.

W STUDIUM ustala się trasy nowych odcinków dróg wojewódzkich w powiązaniu z drogami krajowymi oraz adaptuje się wszystkie drogi wojewódzkie istniejące wprowadzając jednocześnie korektę przebiegu drogi i wyłączenie. Sokołów Młp. w rejonie mostu w Czarnej celowo z uwagi na sprężenie wód powodziowych przez istniejący most.

W STUDIUM adaptuje się wszystkie drogi powiatowe, które stanowią zasadniczy układ komunikacyjny gminy obsługujący cały teren gminy tj. podstawowe jednostki osadnicze i podstawowe obszary funkcjonalne. Sieć dróg powiatowych umożliwia powiązanie funkcjonalne i komunikacyjne z przyległymi obszarami.

W STUDIUM wyznaczono również nowe drogi, które powinny być zaliczane stopniowo do dróg powiatowych. Wymienić tu należy:

- drogę klasy L od drogi wojewódzkiej (w kierunku Leśna) do Krzemienicy w związku ze zmianą podziału dróg gminnych i wewnętrznych do układu dróg zewnętrznych, do granicy z Budziwojem,
- drogę klasy L stanowiącą kontynuację drogi Krasne Kolonia do Krzemienicy,
- drogę klasy L z Pogwizdowa do Zalesia przebiegającą wzdłuż granicy lasu,
- drogę klasy L z Woli Małej poprzez Kmiecice do Czarnej.

Uzupełnienie sieci dróg powiatowych stanowią drogi gminne. Są to drogi w bardzo różnym stanie technicznym, najczęściej wymagają remontu i modernizacji. W STUDIUM wyznaczono również nowe drogi, które mogą i powinny być zaliczane stopniowo do dróg gminnych. Pozostałe drogi pozostają drogami wewnętrznymi.

ścieżki rowerowe

Przez teren gminy wyznaczono ścieżki rowerowe:

- ścieżkę nizinną szlakiem zielonym wzdłuż podstawowego układu komunikacji tj. dróg wojewódzkich i powiatowych,
- ścieżkę wzdłuż szlaku turystycznego.

7.2.2. ZASADY KSZTAŁTOWANIA SIECI DROGOWEJ

Drogi

Drogi zaliczone do jednej z kategorii w rozumieniu przepisów o drogach publicznych, powinny mieć parametry techniczne odpowiadające następującym klasom dróg:

- drogi krajowe klasy A, GP i wyjątkowo G,
- drogi wojewódzkie klasy G, Z i wyjątkowo klasy GP,
- drogi powiatowe klasy G, Z i wyjątkowo klasy L,
- drogi gminne klasy L, D, i wyjątkowo klasy Z.

Rezerwy terenu na pasy ulic i dróg, zależnie od ich kategorii, należy przyjmować zgodnie z wymogami normowymi i obowiązującymi przepisami.

W STUDIUM podaje się szerokość pasów o wielkościach minimalnych. Wielkość minimalną reguluje Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 43 z dnia 14 maja 1999 r.).

Szerokość ulic w liniach rozgraniczających powinna zapewnić możliwość umieszczenia elementów ulicy i urządzeń z nią związanych wynikających z transportowych i innych funkcji ulicy oraz uwzględnienie terenowych jak:

- osłony izolacyjne, skarpy nasypów i wykopów?
- ścieżki rowerowe i parkowanie,
- infrastruktura techniczna.

Dla nowych odcinków dróg a zwłaszcza w zjazdach (skrzyżowaniach) dróg klasy A, GP i G z innymi drogami należy do czasu opracowania studium przedprojektowego rezerwować pasy drogowe dwukrotnie szersze w uzgodnieniu z zarządca tych dróg.

MINIMALNE SZEROKOŚCI DRÓG W LINIACH ROZGRANICZAJĄCYCH

Kategoria drogi	Klasa drogi	Przekrój drogi	Szerokość w liniach rozgraniczających
Drogi krajowe	A	2/3	70
Drogi krajowe	A	2/2	60
Drogi krajowe - nowe odcinki	GP	2/3	45
Drogi krajowe - nowe odcinki	GP	2/2	35
Drogi krajowe - istniejące	G	1/2	25
Drogi wojewódzkie - nowe odcinki i	G	2/2	35
Drogi wojewódzkie - istniejące	Z	2/2	30
Drogi wojewódzkie - istniejące	Z	1/2	20
Drogi powiatowe - nowe odcinki	Z	1/2	20
Drogi powiatowe - istniejące odcinki	L	1/2	15
Drogi gminne - nowe odcinki	L	1/2	15
Drogi gminne - istniejące odcinki	D	1/2	15
Ulice wewnętrzne - wszystkie	D	1/2	10
Cięgi pieszkie, jezdnie - wszystkie			5

Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 43 z dnia 14 maja 1999 r.) reguluje ponadto wszystkie inne wymagania dla pozostałych klas dróg. Minimalne odległości obiektów budowlanych od zewnętrznej krawędzi jezdni reguluje ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. Nr 71 z dnia 29 sierpnia 2000 r.).

Zalecane odległości budynku z pomieszczeniami na pobyt ludzi w zależności od kategorii drogi zawierają WYTYCZNE PROJEKTOWANIA DRÓG wprowadzone do stosowania zarządzeniem Generalnego Dyrektora Dróg Publicznych z 31 marca 1995 r. Ze względu na istniejącą zabudowę, szczególnie w terenach istniejącej zwartej zabudowy, dopuszcza się zachowanie istniejących linii zabudowy pomimo niezachowania wymaganych odległości.

MINIMALNE LINIE ZABUDOWY LICZONE OD KRAWĘDZI JEZDNI DLA OBIEKTÓW BUDOWLANYCH

Kategoria drogi	Obiekty nie przeznaczone na pobyt ludzi		Obiekty przeznaczone na stały pobyt ludzi	
	na terenie zabudowy	poza terenem zabudowy	jednokondygnacyjne	wielokondygnacyjne
Autostrada	30	50	130*	130*
Droga krajowa GP	10	25	50	70
Droga krajowa G	10	25	30	40
Droga wojewódzka	8	20	30*	40*
Droga powiatowa	8	20	30*	40*
Droga gminna	6	15	15*	20*
Droga wewnętrzna				
Cięgi pieszkie, jezdnie				

130 m* odległość poza strefę uciążliwości akustycznej wynikająca z decyzji o lokalizacji autostrady płatnej A-4
 20** odległość zalecana

Parkowanie

Zakłada się prognozę motoryzacyjną od 370 na 1000 mieszkańców do 470 na 1000 mieszkańców i stąd należy przyjąć odpowiednie wskaźniki ilości miejsc parkingowych.

ZALECANE ILO CI MIEJSC PARKINGOWYCH

Funkcja podstawowa	Rodzaj obiektu	Jednostka odniesienia	Ilo miejsc postojowych
Mieszkalnictwo	zabudowa jednorodzinna	1 domek	2 miejsca (1 gara +1 parking)
	zabudowa wielorodzinna	1 mieszkanie	1 miejsce
Administracja	biuro	1000 m ²	20-30 miejsc
Usługi	szkoła	100 zatrudnionych	18-22 miejsc
	biblioteka	100 u ytkowników	14-24 miejsc
	przychodnia	1000 m ²	20-30 miejsc
	gastronomia	100 miejsc konsump.	22-36 miejsc
	kino	100 miejsc	22-36 miejsc
	klub	100 u ytkowników	14-18 miejsc
	sport	100 u ytkowników	16-22 miejsc
	stacja paliw	1 obiekt	6-12 miejsc
	rzemiosło	100 zatrudnionych	20-30 miejsc

cie ki rowerowe

Usytuowanie cie ki powinno zapewnia bezpieczeństwo wszystkim u ytkownikom systemu komunikacyjnego. Szeroko cie ki rowerowej powinna wynosi nie mniej ni :

- cie ka jednokierunkowa 1.5 m
- cie ka dwukierunkowa 2.0 m
- cie ka jednokierunkowa z dopuszczalnym ruchem pieszym 2.5 m
- szeroko cie ki rowerowej nale y ustala indywidualnie, je eli oprócz prowadzenia ruchu rowerowego pełni inne funkcje.

Chodniki

Chodnik powinien mie szeroko dostosowan do nat enia ruchu pieszych oraz odpowiednio zwi kszon , je eli oprócz ruchu jest on przeznaczony do usytuowania urz dze technicznych w szczególno ci podpór znaków drogowych, sypów, drzew, wej lub zjazdów utrudniaj cych ruch pieszy.

Szeroko chodnika przy jezdni lub przy pasie postojowym nie powinna by mniejsza ni 2 m. W wypadku przebudowy lub remontu ulicy dopuszcza si miejscowe zmniejszenie szeroko ci chodnika do 1.25 m, je eli jest on przeznaczony wyŹ cznie do ruchu pieszych.

7.2.3. OCHRONA RODOWISKA W TRANSPORCIE

Ochrona rodowiska w transporcie polega na:

- zwi kszaniu udziału komunikacji zbiorowej w podró ach,
- oddziaływanie na zmniejszenie ruchliwo ci samochodów osobowych,
- promowanie ruchu niezmotywowanego poprzez budow systemu dróg rowerowych, rozwój stref ruchu pieszego, budow przepraw mostowych dla pieszych i rowerzystów,
- eliminacji ruchu tranzytowego poprzez tereny zwartej zabudowy,
- zapewnienie odpowiedniego przewietrzania terenów,
- zastosowanie ochrony biernej (strefy ochronne, ekrany).

7.3. KIERUNKI ROZWOJU W ZAKRESIE INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Urzeczywistnienie nakreślonej misji gminy wymaga dynamicznego rozwoju infrastruktury technicznej. Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna ma przede wszystkim przyciągać inwestycje, zachęcać potencjalnych inwestorów wewnątrz i zewnątrz gminy do lokalizowania w gminie różnego typu działalności biznesowej, co wzbogaciłoby ofertę zatrudnienia. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służy wzmocnieniu konkurencyjności gminy i zwiększeniu szans jej rozwoju. Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna ma także zachęcać turystów do korzystania z uroków krajobrazu, czystego powietrza i wód mineralnych, a także ułatwiać rozwój ekologicznego rolnictwa. Dla mieszkańców gminy inwestycje w infrastrukturę oznaczają podwyższenie jakości życia.

Dobrze rozwinięta infrastruktura to taka infrastruktura, która zapewnia w szczególności pewność, niezawodność, ciągłe zasilanie i działanie, możliwie wysoki standard świadczonych usług oraz minimalizowanie niekorzystnych oddziaływań na środowisko. Dochodzenie do tak scharakteryzowanego stanu infrastruktury wymaga sformułowania konkretnych zadań dla poszczególnych systemów i ustalenia poziomów standardów, a także określenia polityki powiązanej z gminami sąsiednimi, regionem oraz krajem. Uwzględniając opisane wcześniej stan obecny i uwarunkowania rozwoju systemów infrastrukturalnych na terenie Gminy Czarna, proponuje się przyjęcie następujących kierunków rozwoju tych systemów:

7.3.1. KIERUNKI ROZWOJU W ZAKRESIE ZAOPATRZENIA W WODĘ

Dla zapewnienia dostawy wody z gminnych sieci wodociągowych wszystkim mieszkańcom gminy celowe będzie tworzenie warunków bezpiecznej eksploatacji i rozbudowy systemu wodociągowego w sposób umożliwiający przyłączenie nowych odbiorców. W tym kontekście, jak wynika z przybliżonych obliczeń, wraz z osłabaniem założeń z zakresu demograficznej Studium wskaźników demograficzno-przestrzennych, konieczne będzie podjęcie sukcesywnej rozbudowy pojemności zbiorników podziemnych do wielkości określonej wzrastającą wielkością zapotrzebowania i stosownymi przepisami przeciwwodnymi:

- na ujęciu lub sieci zasilanej z ujęcia w Czarnej do łącznej objętości około 400÷550 m³
- na ujęciu lub sieci zasilanej z ujęcia w Krzemienicy do objętości ok. 300÷450 m³
- zbiorniki na ujęciu lub sieci zasilanej z ujęcia Pogwizdów nie wymagają rozbudowy.

W celu dokładnego określenia niezbędnych rezerw zbiorników wskazane jest stałe monitorowanie, przez okres kilkuletni, wielkości największych rozborów dobowych w ciągu roku (Q_{dmax}) i godzinowych wody, w celu określenia rzeczywistych (a nie normatywnych, jak w wyżej opisanych obliczeniach) wartości współczynników nierównomierności dobowego i godzinowego rozboru wody.

Konieczne jest przeprowadzenie stopniowej modernizacji istniejących stacji uzdatniania wody pod względem technologii uzdatniania (zwiększenie przepustowości stacji, np. przez zastosowanie nowoczesnych wypełnień filtrów umożliwiających większą prędkość filtracji – masy katalityczne) i przesyłki wody oraz automatyzacji najważniejszych procesów technologicznych. Jest to szczególnie ważne w kontekście zachodzących zmian w przepisach dotyczących jakości wody przeznaczonej do picia, i na cele gospodarcze, w odniesieniu do występujących w wodzie żelaza i manganu. Układ technologiczny musi być w stanie usuwać te domieszki, konieczne może być np. wprowadzenie dawkowania nierakotwórczych utleniaczy (np. $KMnO_4$) lub wspomnianych mas katalitycznych do technologii uzdatniania, po uprzednim zleceniu i wykonaniu odpowiednich ekspertyz i badań w skali półtechnicznej.

Konieczne jest także przeprowadzenie rozbudowy części technologicznej SUW Krzemienica przez zwiększenie ilości filtrów pospiesznych pracujących na tej stacji uzdatniania. Poza

aspektem niezawodnościowym argumentem przemawiającym za tym rozwiązaniem jest fakt, że już w przeciągu krótkiego czasu mogą nastąpić sytuacje wzrostu niepożądanych domieszek w wodzie wodociągowej ponad dopuszczalne wartości, w związku z tym mogą nastąpić przekroczenia przy rozbiorach maksymalnych dobowych, dopuszczalnych dla istniejącego wypełnienia filtrów przy dokończeniu filtracji. W przypadku zastosowania maszyn katalizacyjnych należy sprawdzić, poprzez odpowiednie badania laboratoryjne, możliwość zastąpienia dotychczasowej filtracji dwustopniowej, filtracją prowadzoną równoległe na obu istniejących filtrach.

Wskazane jest ponadto monitorowanie jakości wody ujmowanej na ujęciu w Pogwizdowie, szczególnie pod kątem zawartości manganu, w związku z zastrzeżeniem w nowym rozporządzeniu dotyczącym jakości wody do picia i na cele gospodarcze, dopuszczalnej ilości tego pierwiastka w wodzie (z dotychczasowych 0,1 na 0,05 mg/dm³). Niezbędna jest wymiana zużytych zasuw, hydrantów i wyeksploatowanych odcinków sieci wodociągowej na terenie gminy. W zakresie wymiany odcinków sieci dotyczy to głównie wymiany przyłączy stalowych na polietylenowe. Ma to na celu nie tylko podniesienie niezawodności dostawy wody, ale powinno również znacząco wpłynąć na zmniejszenie wielkości strat wody na sieciach, szczególnie tych zasilanych z ujęcia w Pogwizdowie i Krzemienicy. Celowa jest również rozbudowa, stosownie do potrzeb, zasilania w wodę mieszkańców Woli Małej z sieci wodociągowej miasta Łąca.

Do Studium dołączone są nomogramy umożliwiające określenie niezbędnych wielkości produkcji wody oraz wielkości progowych poszczególnych elementów systemu w zależności od wielkości dobowego zapotrzebowania na wodę na jednego mieszkańca i ilości korzystających z poszczególnych ujęć mieszkańców. Nomogramy te mogą być wykorzystywane i uzupełniane przez zajmujące się tymi tematami służby gminne, np. do określenia stanu produkcji i współczynnika zużycia wody w poszczególnych latach, określenia linii trendu, nowych wielkości progowych, prognoz i harmonogramów realizacji niezbędnych zamierzeń inwestycyjnych w kontekście zamierzonych i na bieżąco odnotowywanych wielkości.

7.3.2. KIERUNKI ROZWIĄZAŃ W ZAKRESIE ODPROWADZANIA I OCZYSZCZANIA CIEKÓW

Najważniejsze zadania w zakresie gospodarki ciekowej:

- dalsza, intensywna rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej na terenie gminy,
- przestrzeganie przez właścicieli nieruchomości i wypełnianie przez gminę obowiązków związanych ze sposobem gromadzenia, wywozu, unieszkodliwiania lub oczyszczania cieków z lokalnych, przydomowych urządzeń kanalizacyjnych, w tym w pierwszym rzędzie na terenach nieskanalizowanych w Gminie. Urządzenia te podlegają w szczególności przepisom ustawy: prawo wodne, o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i o odpadach oraz rozporządzeniu w sprawie klasyfikacji wód oraz warunków jakim powinny odpowiadać cieki wprowadzane do wód lub do ziemi,
- egzekwowanie zakazu odprowadzania ścieków do gminnej sieci kanalizacyjnej,
- ochrona przeciwpowodziowa oczyszczalni cieków,
- kontrola procesów i wskaźników redukcji dopływających do oczyszczalni gminnej zanieczyszczeń,
- podejmowanie adekwatnych działań w razie stwierdzenia wzrostu ładunków zanieczyszczeń lub ilości wód przypadkowych odprowadzanych sieci kanalizacji sanitarnej na gminną oczyszczalnię,
- ochrona przed zanieczyszczeniem wód powierzchniowych i podziemnych.
- stopniowe wprowadzanie systemu monitorowania awarii przepompowni cieków na sieci kanalizacyjnej.

System kanalizacji sanitarnej powinien obejmować wszystkie tereny skoncentrowanej zabudowy w gminie. Indywidualne systemy gromadzenia i unieszkodliwiania cieków mogą docelowo być stosowane jedynie w przypadku pojedynczych, oddalonych od zwartej zabudowy gospodarstw i obiektów. Należy stwierdzić, że dotychczasowa polityka władz i odpowiednich służb gminnych w zakresie gospodarki ciekowej jest zgodna z danymi kierunkami działań, choć może być wykorzystanie w większym stopniu siły siedziwa miasta Łąca i bliskości jego sieci kanalizacyjnej.

7.3.3. KIERUNKI W ZAKRESIE KANALIZACJI DESZCZOWEJ ORAZ ZABEZPIECZENIA PRZECIWPOWODZIOWEGO

Na terenie Gminy Czarna nie występuje zorganizowana sieć kanalizacji deszczowej. Odprowadzanie wód opadowych odbywa się przez spływ powierzchniowy i systemem odkrytych rowów przydrożnych i melioracyjnych, która jest obecnie konserwowana. W STUDIUM zaleca się realizację systemu kanalizacji deszczowej wzdłuż głównych dróg, zbierając wody opadowe brudne i zapewniając ich odprowadzanie w sposób zapewniający pełną ochronę przed zanieczyszczeniami gruntu, wód powierzchniowych i podziemnych.

Gmina Czarna leży na terenach, na których często występuje zagrożenie powodzi. Dotyczy to przede wszystkim rejonów leżących w piaszczystych dolinach strumieni i potoków zwłaszcza doliny potoku Lubieki. Na przedmiotowych terenach gminy nie ma wałów przeciwpowodziowych ani innych obiektów i urządzeń zabezpieczających przed powodzią.

Z uwagi na istniejące uwarunkowania STUDIUM wprowadza ograniczenia dla realizacji nowej zabudowy oraz zakaz realizacji nowej zabudowy w terenach zalewowych Q 1% zgodnie z operatem hydrologicznym. Operat zaleca:

- zachowanie istniejących wałów przeciwpowodziowych,
- poszerzenie bardzo wąskiego obecnie koryta Wisjoka do minimum 35 m na poziomie średniego poziomu lustra wody, co umożliwia swobodny spływ wód powodziowych,
- umocnienie wskazanych odcinków brzegów rzeki narażonych na podmywanie,
- przeznaczenie wskazanych miejsc wzdłuż rzeki, po uprzednim wyeksploatowaniu kruszywa, na poldery zalewowe pozostawiając minimum 50 m pasu ochronny od zasięgu wód Q 5%.

7.3.4 KIERUNKI ROZWOJU W ZAKRESIE OGRZEWNICTWA

W zakresie ogrzewania gminy zaleca się:

- konsekwentną realizację – poprzez zabezpieczanie odpowiednich środków finansowych – programu modernizacji i zmiany paliwa opałowego kotłowni w obiektach gminnych i użyteczności publicznej,
- wydawanie odezw, ulotek w zakresie dopuszczalnym przez aktualnie obowiązujące prawo – również zakazów spalania odpadów, w szczególności z tworzyw sztucznych, w paleniskach domowych, szczególnie w okresach ogrzewania domów, wraz z informacją o skutkach zdrowotnych takiego postępowania,
- wprowadzenie ulg podatkowych w podatkach o wysokości stanovionej przez gminę dla inwestorów (zarówno osób prywatnych jak i instytucji) takich proekologicznych urządzeń jak pompy ciepła, instalacje solarne (cieczowe kolektory słoneczne do ogrzewania wody użytkowej, a w połączeniu z pompami ciepła również do ogrzewania budynków w okresie zimowym – oraz w mniejszym zakresie lub z limitem czasowym rozpoczęcia inwestycji dla małych kotłowni gazowych (jak również innych możliwych form zachęt do wprowadzania wyżej wymienionych rozwiązań)
- ewentualne zbadanie możliwości występowania i opłacalności ewentualnego wykorzystania wód geotermalnych do celów ogrzewania gminy. W tym celu sugeruje się zwrócenie do władz miasta Rzeszowa oraz władz miasta i powiatu sąsiedniego w celu zlecenia badania, co do ewentualności występowania na terenie powiatu i w rejonie gminy źródeł wód geotermalnych oraz prawidłowego ich wykorzystania.

Według tzw. „Białej księgi odnawialnych źródeł energii” z 1997 roku, w państwach Unii Europejskiej, do 2010 roku udział energii odnawialnej w całkowitej produkcji energii ma wynieść 12%. Deklaracja ta będzie obowiązywać również dla Polski po jej przystąpieniu do Unii Europejskiej. Aktualnie obowiązująca ustawa Prawo Energetyczne zobowiązuje gminy do planowania zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepłą i paliwa gazowe. Niezbędne jest opracowanie projektu załączonego do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Czarna.

7.3.5. KIERUNKI ROZWOJU W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI

Zasady postępowania z odpadami w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównowagonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów określa w szczególności ustawa o odpadach.

Rozwój systemu segregacji odpadów i zbiórki surowców wtórnych realizowany jest poprzez dotowany (przynajmniej w początkowym okresie) przez gminny system ogólnodostępnych kontenerów na surowce wtórne. Konieczne może być powołanie wysokości opłat za usuwanie odpadów z ilości i jakością zebranych surowców wtórnych. Dotychczas brak jest tu jakiegokolwiek powołania ze względu na wielość i różnorodność podmiotów zajmujących się usuwaniem odpadów i zbiórką surowców wtórnych z terenu gminy.

Sugeruje się nie ograniczanie konkurencyjności działania podmiotów zajmujących się wywozem odpadów stałych i nieczystości płynnych z terenu gminy oraz pozostawienie możliwości zbiórki i wywozu odpadów działającym na zasadach rynkowych podmiotom gospodarczym przy zachowaniu jedynie kontrolnej i stymulującej roli gminie. Rynek usług związanych z oczyszczaniem miast i osiedli będzie się w Polsce w najbliższym czasie rozwijał, a w najbliższych latach powinny się wykształcić w rejonie dużych miast centra utylizacji odpadów komunalnych, zastępujące w tym dotychczasowe wysypiska.

Ważne jest przestrzeganie przez właścicieli nieruchomości i wypełnianie przez gminę obowiązków związanych ze sposobem gromadzenia, wywozu lub unieszkodliwiania odpadów powstających na terenie gminy, w szczególności zgodnie z zapisami ustaw i przepisów szczegółowych oraz dążenie do poprawy stanu sanitarnego rzek i potoków, zarówno w zakresie jakości wody, jak i stanu sanitarnego ich otoczenia.

Równoległe, wraz z rozbudową sieci kanalizacji sanitarnej i systemu wywozu odpadów, odpowiednie są by musz zdobyć się na rygorystyczną kontrolę i surowe karanie osób lub instytucji zrzucających śmieki bytowo-komunalne i gnojowicę oraz wyrzucających odpady do rzek i potoków. Jest to niezbędne do przełamania nawyków zanieczyszczania rzek i stanowi pierwszy i niezbędny krok do zrealizowania założeń przyrodniczego i komercyjnego wykorzystania walorów krajobrazowych środowiska przyrodniczego na terenie gminy.

System zbiórki i wywozu odpadów został omówiony w diagnozie stanu istniejącego. Kierunki rozwoju w zakresie tego systemu sprowadza się do dwóch zagadnień:

- rozwoju systemu segregacji i gromadzenia odpadów na terenie gminy,
- docelowego miejsca ich wywozu i unieszkodliwiania.

Bardzo istotnym zagadnieniem jest segregacja odpadów w miejscu ich powstawania. Z uwagi na fakt, że ilość odpadów z roku na rok rośnie, koniecznym jest ich segregacja:

- odpady organiczne, które mogą być zagospodarowane w miejscu ich powstania,
- odpady przeznaczone jako surowiec wtórny,
- odpady przeznaczone do unieszkodliwiania.

Problem docelowego, perspektywicznego miejsca wywozu odpadów z terenu gminy należy rozpatrywać w kontekście:

- bliskości Rzeszowa jako miasta, którego firma komunalna wywozi odpady na wysypisko komunalne w Kozodrzy,
- kosztów ewentualnej budowy własnego systemu wywozu odpadów,
- faktu, że w ciągu najbliższych kilku–kilkunastu lat powstanie prawdopodobnie w pobliskim Rzeszowie zakład utylizacji odpadów komunalnych,
- tendencji w prawodawstwie Unii Europejskiej, której członkiem w ciągu najbliższych lat stanie się Polska, zmierzających do wprowadzenia całkowitego zakazu budowy lub wysokich opłat za budowę i eksploatację nowych wysypisk odpadów zamiast zakładów ich utylizacji.

7.3.6. KIERUNKI ROZWIŃ ZA W ZAKRESIE ZAOPATRZENIA W GAZ

Gaz ziemny

Tereny projektowanej zabudowy mieszkaniowej pokrywaj si w du ej cz ci z przebiegiem gazoci gów, tak wi c bez du ych nakładów na rozbudow sieci istnieje mo liwo zaopatrzenia nowych budynków w gaz ziemny. Mo na rozró ni dwa rodzaje sposobów zasilania terenów projektowanej zabudowy:

- tzw. drugi pas zabudowy . zasilanie budynków w gaz realizowane poprzez podý czenie do przyý cza gazowego budynku poprzedzaj cego lub budowa przyý cza do dwóch lub trzech budynków,
- nowe obszary zabudowy . oddalone znacznie od gazoci gu rozdzielczego . wykonanie odcinka sieci PE 50 lub PE 40 i podý czenie przyý czy.

Partycypacja Zakładu Gazowniczego w kosztach zgazyfikowania nowych obszarów uzale niona jest od wyników ekonomicznych przedsi wzi cia. W przypadku odmowy w pokryciu cz ci nakładów na budow gazoci gów przez ZG - finansowanie przedsi wzi cia z kasy gminy lub komitetów gazyfikacji.

Zasilanie budynków drugiego pasa zabudowy w gaz mo e by realizowane poprzez podý czenie do przyý cza gazu budynku poprzedzaj cego rur PE 25 x3,0 podý czonego do głównej sieci gazowej lub budow do kilku budynków wspólnego przyý cza wykonanego z rur PE 32 x 3,0. Nowe obszary zabudowy mog by zasilane w gaz przez wykonanie odcinka sieci gazowej z rur PE 50 lub PE 40 i podý czenie do niej bezpo rednio budynków mieszkalnych. Z uwagi na g st sie gazow na terenie gminy podý czenie nowych odbiorców nie wi e si z przebudow istniej cej sieci, a wykonanie krótkich odcinków sieci / z rur PE/ do obszarów projektowanej zabudowy nie jest kosztowne a wykonanie jej z rur polietylenowych zapewni jej trwaó i ýtwo monta u i podý cze nowych przyý czy. Z mocy prawa inwestorem w tym zakresie pozostaje Zakład Gazowniczy, niemniej jednak gmina, jako zainteresowana przeýamywaniem barier rozwoju na swoim terenie, mo e, partycypuj c w kosztach, przyspieszy rozbudow sieci na tych terenach. Decyzja w tym zakresie uzale niona b dzie niew tliwie od mo liwo ci przeznaczenia na ten cel okre lonych rodków gminy.

Gaz pýnny

Szacuje si , e na terenie Gminy Czarna okoó 2% mieszka ców korzysta z gazu pýnnygo zbiornikowego i butlowego. Gaz ten u ywany jest do celów bytowych i grzewczych. Analizuj c wielko sprzeda y gazu pýnnygo na terenie Gminy Czarna na przestrzeni ostatnich lat, daje si zauwa y tendencj malej c . Gaz pýnny wykorzystywany jest przede wszystkim na enklawach pozbawionych sieci gazowniczej, a tak e na terenach obj tych sieci gazowniczej nieposiadaj c odpowiednich parametrów, powalaj cych na przyý czenie (uzyskiwanie zgody na przyý czenie z Zakładu Gazowniczego) kolejnych odbiorców gazu do sieci gazowej.

7.3.7. KIERUNKI ROZWOJU W ZAKRESIE ELEKTROENERGETYKI

Cele infrastruktury elektroenergetycznej

Uszczegóówienie zada wýasných gminy w zakresie zaopatrzenie w energi elektryczn gminy zawiera ustawa prawo energetyczne:

- planowanie i organizacja zaopatrzenia w ciepó, energi elektryczn i paliwa gazowe na obszarze gminy,
- planowanie o wietlenia miejsc publicznych i dróg znajduj cych si na terenie gminy,
- finansowanie o wietlenia ulic, placów i dróg znajduj cych si na terenie gminy, w odniesieniu do których gmina jest zarz dc .

Gmina powinna realizowa powy sze zadania zgodnie z zaý eniami polityki energetycznej pa stwa, miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego albo ustaleniami zawartymi w studium uwarunkowa i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Bezpiecze stwo

energetyczne gminy samorząd może zapewnić korzystając z instrumentów prawnych, przewidzianych w ustawie Prawo energetyczne, w postaci zajęcie do planu zaopatrzenia w ciepło, energii elektrycznej i paliwa gazowe oraz w razie potrzeby planu zaopatrzenia w ciepło, energii elektrycznej i paliwa gazowe. Poprawa niezawodności (ciągłości) działania oraz poprawa standardu świadczonych usług to zadania przede wszystkim dla niezależnych od gminy przedsiębiorstw energetycznych. Minimalizowanie niekorzystnych oddziaływań na środowisko dotyczy przede wszystkim ochrony przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym. Różnym tego promieniowania są elektroenergetyczne linie napowietrzne o napięciu znamionowym 110 kV i wyższym oraz urządzenia radiokomunikacyjne. Linie 110 kV i urządzenia radiokomunikacyjne o sumarycznej, określonej zgodnie z przepisami szczególnymi, mocy nadajników wyżej od 10 W i radiolinie zaliczają się do inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska.

Polityka powiatowa z gminami sąsiednimi, regionem oraz krajem

W odróżnieniu od systemów o ograniczonym, lokalnym, zasięgu obszarowym, jak np. sieci wodociągowe, kanalizacja sanitarna i inne, system elektroenergetyczny jest zintegrowany w skali kraju i połączony z systemem państw zachodnioeuropejskich. Linie wysokiego i najwyższego napięcia przebiegają przez teren Gminy Czarna trasy. Magistralne linie napowietrzne średniego napięcia, przebiegające przez Gminę, wyprowadzone są z głównych punktów zasilania położonych na terenie innych gmin. Linie te zasilają odbiorców energii zarówno z terenu Gminy Czarna, jak i z gmin sąsiednich. Gminy powiatu sądeckiego i sąsiadujące od północy gminy Sokołów integruje wspólna jednostka eksploatująca sieć. Rejon Energetyczny Leżajsk. Sąsiadujące od zachodu gminy Krasne i Trzebownisko obsługuje Rejon Energetyczny Rzeszów Teren. Oba Rejony wchodzi w skład tego samego przedsiębiorstwa energetycznego - Rzeszowskiego Zakładu Energetycznego SA.

[Najważniejsze zadania w zakresie elektroenergetyki]

Analiza stanu istniejącego i uwarunkowania rozwoju pozwalają na sformułowanie najważniejszych zadań:

- utrzymanie w planach miejscowych Gminy Czarna i miasta sądeckiego trasy planowanych dwóch elektroenergetycznych linii napowietrznych wysokiego napięcia 110 kV, zasilających planowany na terenie m. sądeckiego GPZ 110/15 kV sądeczka od rozcięcia linii Wiedzia. Głuchów, wraz z pasem terenu szerokości 60 m wolnym od zabudowy,
- modernizacja oraz przebudowa odcinków elektroenergetycznej sieci 110 kV, przebiegających przez potencjalne obszary rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej,
- stosowanie na terenach zabudowy zwłaszcza zabudowy mieszkaniowej, usług zdrowia i owiat - ochrony przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym, szkodliwym dla ludzi i środowiska, w szczególności przez uwzględnianie i tworzenie obszarów ograniczonego użytkowania wokół linii napowietrznych wysokiego napięcia i określonych urządzeń radiokomunikacyjnych,
- modernizacja oraz rozbudowa i budowa elektroenergetycznej sieci rozdzielczej średniego i niskiego napięcia, w szczególności na obszarach rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej. Przedsięwzięcia modernizacyjne i inwestycyjne winny być ukierunkowane na dostosowanie sieci do bieżących i przewidywanych potrzeb odbiorców oraz spełnienia rosnących wymagań jakościowych. Równocześnie nowe inwestycje winny być przyjazne dla środowiska, tj. dobrze wkomponowane w pejzaż gminy i w jak najmniejszym stopniu uciążliwe dla otoczenia. Potrzeby w zakresie reelektryfikacji i rozwoju sieci elektroenergetycznych występują we wsiach: Krzemienica, Czarna i Wola Mała,
- racjonalne oświetlenie miejsc publicznych, w tym modernizacja oświetlenia drogowego z zastosowaniem energooszczędnych rozwiązań,
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.^{1]}

W związku z przewidywanym opracowaniem gminnego projektu zajęcie do planu zaopatrzenia w ciepło, energii elektrycznej i paliwa gazowe - stosownie do wymagań ustawy prawo energetyczne - ustala się, że przyjęte w STUDIUM kierunki działań pozostaną aktualne w takim zakresie, w jakim nie będą sprzeczne z założeniami.

Ponadlokalne cele publiczne

Zadaniem s $\dot{y}$ cym realizacji ponadlokalnych cel $\acute{o}$ w publicznych o znaczeniu wojew $\acute{o}$ dzkim w zakresie elektroenergetyki jest: budowa na terenach Gminy Czarna i miasta $\acute{y}$ a cuta dwóch elektroenergetycznych linii napowietrznych wysokiego napi $\acute{e}$ cia 110 kV, zasilaj $\acute{c}$ ych planowany na terenie m. $\acute{y}$ a cuta GPZ 110/15 kV $\acute{y}$ a cut Polna od rozci $\acute{e}$ cia linii Wiede $\acute{y}$ ka. G $\acute{y}$ uch $\acute{o}$ w. Do obszar $\acute{o}$ w, dla kt $\acute{o}$ rych sporz $\acute{a}$ dza si $\acute{e}$ obowi $\acute{z}$ kowo miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, nale $\acute{y}$ y zaliczy $\acute{c}$ obszar, na kt $\acute{o}$ rym przewiduje si $\acute{e}$ realizacj $\acute{e}$ linii 110 kV.

Bilans mocy

Moc zapotrzebowan $\acute{a}$ gospodarstw rolnych okre $\acute{s}$ la si $\acute{e}$ na podstawie jednostkowego rocznego zu $\acute{y}$ cicia energii elektrycznej przypadaj $\acute{e}$ cego na 1 hektar u $\acute{t}$ yk $\acute{o}$ w rolnych. Wed $\acute{u}$ g szacunk $\acute{o}$ w Instytutu Energetyki z 1984 r. w gospodarstwach indywidualnych energia elektryczna by $\acute{ł}$ a zu $\acute{y}$ wana na produkcj $\acute{e}$ roln $\acute{a}$ tylko w 35 %, a pozostaj $\acute{e}$ 65 % - na potrzeby bytowe. Czas u $\acute{t}$ ykowania obci $\acute{e}$ nia szczytowego dla produkcji rolniczej przyjmuje si $\acute{e}$ w wysoko $\acute{s}$ ci 1 000 h, a dla potrzeb bytowych - 2 000 h.

Przyjmuj $\acute{c}$ wska $\acute{s}$ nik zu $\acute{y}$ cicia energii na poziomie redniej dla wojew $\acute{o}$ dzstwa obliczono jednostkowe zapotrzebowanie mocy w rolnictwie:

- produkcja rolnicza	$(413 \text{ kW}\text{e}/\text{ha} \times 0,35) / 1000 \text{ h} = 0,145 \text{ kW}/\text{ha}$
- gospodarstwo domowe	$(413 \text{ kW}\text{e}/\text{ha} \times 0,65) / 2000 \text{ h} = 0,134 \text{ kW}/\text{ha}$
- Razem	0,279 kW/ha

Og $\acute{o}$ lna powierzchnia u $\acute{t}$ yk $\acute{o}$ w rolnych w 1999 r. wynosi $\acute{a}$ 4580 ha, co stanowi $\acute{o}$ 59 % powierzchni gminy. Zatem szacunkowe zapotrzebowanie mocy gminy na produkcj $\acute{e}$ roln $\acute{a}$ i cele bytowe wynosi: $0,279 \text{ kW}/\text{ha} \times 4580 \text{ ha} = 1278 \text{ kW} = 1,3 \text{ MW}$

Prognozowany wzrost zapotrzebowania na energi $\acute{e}$ elektryczn $\acute{a}$ w Polsce do 2020 r. w stosunku do 1996 r. dla produkcji rolniczej jest 2,2-krotny, na potrzeby bytowe ludno $\acute{s}$ ci 1,4-krotny. Zatem prognozowane jednostkowe zapotrzebowanie mocy w rolnictwie Gminy Czarna wynosi:

- produkcja rolnicza	$2,2 \times 0,145 \text{ kW}/\text{ha} = 0,319 \text{ kW}/\text{ha}$
- gospodarstwa domowe	$1,4 \times 0,134 \text{ kW}/\text{ha} = 0,188 \text{ kW}/\text{ha}$
- Razem	0,507 kW/ha

Szacunkowe perspektywiczne zapotrzebowanie mocy na produkcj $\acute{e}$ roln $\acute{a}$ i cele bytowe wynosi: $0,507 \text{ kW}/\text{ha} \times 4580 \text{ ha} = 2322 \text{ kW} = 2,3 \text{ MW}$

Dla cel $\acute{o}$ w por $\acute{o}$ wnawczych zastosowano ni $\acute{e}$ j inny spos $\acute{o}$ b okre $\acute{s}$ lenia prognozowanej mocy zapotrzebowanej na potrzeby bytowe i produkcji rolniczej, wychodz $\acute{c}$ od mocy szczytowej gospodarstwa, kt $\acute{o}$ r $\acute{o}$ przyjmuje si $\acute{e}$ w zale $\acute{n}$ o $\acute{s}$ ci od jego powierzchni. Orientacyjna moc szczytowa pobierana przez gospodarstwa Gminy Czarna, obliczona metod $\acute{a}$ Instytutu Budownictwa, Mechanizacji i Elektryfikacji Rolnictwa (IBMER), wynosi 2354 kW. Wyniki oblicze $\acute{n}$ dwoma r $\acute{o$ wnymi metodami s $\acute{z}$ ebi $\acute{e}$ ne,

Zapotrzebowanie mocy lokale niemieszkalnych oraz o $\acute{s}$ wietlenia ulic w perspektywie wyniesie:

- zabudowa u $\acute{t}$ eczno $\acute{s}$ ci publicznej ($181 \text{ kW}\text{e} / \text{M} \times 12785 \text{ M}$) / 2200 h	1 052 kW
- o $\acute{s}$ wietlenie publiczne ($28 \text{ kW}\text{e} / \text{M} \times 12785 \text{ M}$) / 3900 h =	92 kW
- Razem	1 144 kW

$\acute{y}$ czne prognozowane zapotrzebowanie mocy wynosi:

- produkcja rolna i potrzeby bytowe	2 338 kW
- lokale niemieszkalne, drobn $\acute{i}$ odbiorcy si $\acute{ł$ owni i o $\acute{s}$ wietlenie dr $\acute{o}$ g	1 144 kW
- Razem	3 482 kW

Oznacza to: $\acute{y}$ czne zapotrzebowanie mocy oko $\acute{l}$ o 3.5 MW
obci $\acute{e}$ nie powierzchniowe $3482 \text{ kW}/78 \text{ km}^2 = 45 \text{ kW}/\text{km}^2$.

7.3.8. KIERUNKI ROZWIĄZAŃ W ZAKRESIE TELEKOMUNIKACJI

Stają modernizacja, rozbudowa i budowa urządzeń i sieci telekomunikacyjnych dla pełnego zaspokojenia wci rosnącego zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne w coraz szerszym wachlarzu usług dodatkowych i przy coraz wyższych wymaganiach jakościowych to główne zadanie w zakresie telekomunikacji. Przewiduje się, że system telekomunikacji Gminy Czarna Białka oparty na istniejących i nowych liniach telekomunikacyjnych przewodowych i radiowych, cyfrowych centralach automatycznych w Rzeszowie i stacjach oraz koncentratorach na terenie gminy. Zwiększenie liczby dostępnych dla potencjalnych abonentów numerów telefonicznych będzie nastąpiło poprzez rozbudowę istniejących central do pojemności zapewniającej pełne zaspokojenie potrzeb oraz poprzez odpowiednią rozbudowę sieci.

Przy rozbudowie i modernizacji sieci telekomunikacyjnej przewodowej należy dyktować w porozumieniu z Rzeszowskim Zakładem Energetycznym SA – do maksymalnego wykorzystania linii elektroenergetycznych napowietrznych do prowadzenia telekomunikacyjnych sieci abonenckich i wiatłowodów; zmniejszyć powierzchnie gruntów zajmowanych przez linie i ograniczyć spójność sieci. Istotnym działaniem w rozwoju telekomunikacji będzie zastąpienie długich odcinków linii nadziemnych liniami podziemnymi, głównie wiatłowodowymi. Planuje się prowadzenie nadziemnych linii telekomunikacyjnych należy uwzględnić zasady ochrony krajobrazu.

Rozwój terenów wiejskich uwarunkowany jest głównie przez sprawny i nowoczesny telekomunikacji. Jest sprawny i obszary wiejskie – ze względu na znaczne rozproszenie struktury osadniczej i niewielkie zaludnienie – wymagają skutecznie działającej sieci telefonicznej. Ułatwia ona życie nie tylko mieszkańcom, ale wspiera także działalność firm i przedsiębiorstw zlokalizowanych na wsi przez umożliwienie im szybkiego dostępu do rynków zbytu, różnorodności zaopatrzenia, a także pracodawców, bez względu na ich umiejscowienie przestrzenne. W systemie numeracji krajowej dla telekomunikacyjnej sieci użytku publicznego Gmina Czarna Białka wchodzi w skład Okręgu Telekomunikacyjnego Nr 35.4 i jest, którego obszar pokrywa się z granicami administracyjnymi powiatu żywieckiego. Siedem gmin: Krasne, Trzebownisko i Sokołów Mł., należy do Okręgu Telekomunikacyjnego Rzeszów. Okręg i jest w Rzeszów znajduje się w Strefie Numeracyjnej Rzeszów.

Dynamiczny rozwój telefonii komórkowej w ostatnich latach może ułatwić zniwelowanie dysproporcji w wyposażeniu w telefony obszarów miast i wsi. Coraz większą rolę odgrywa Internet. Jest to najsilniejsze narzędzie do redukcji różnicowości regionalnych w dostępie do informacji i usług elektronicznych. Zasadniczo na wsparcie inicjatywy samorządów dotyczącej budowy lokalnych sieci teleinformatycznych oraz ułatwienia dostępu do Internetu w szkołach i instytucjach publicznych. Przy ustalaniu lokalizacji stacji telekomunikacji radiowej należy uwzględnić zasady ochrony przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym – stosownie do wymagań przepisów szczególnych.

7.3.9. WYKORZYSTANIE ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII

Pozytywny wpływ wykorzystania odnawialnych źródeł energii na życie społecznie lokalnych analizować można w trzech aspektach: trwały rozwój, ochrona środowiska i zasobów naturalnych oraz bezpieczeństwo energetyczne.

Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii jest zagadnieniem interdyscyplinarnym w tym polityki rolnej i leśnej, energetycznej, ekologicznej, społecznej, kwestii związanych z rozwojem regionalnym i lokalnym oraz z elementami planowania przestrzennego. Specyficzne cechy odnawialnych źródeł energii (dostępność, mała skala stosowanych technologii oraz możliwość lokalnej substytucji coraz droższych kopalnych nośników energii) a także po prostu korzyści społeczne, gospodarcze i ekologiczne czyni je szczególnie przydatnymi do wykorzystania na szczeblu lokalnym.

Prawo energetyczne upoważnia zarządcę gminy do opracowania projektu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe. Projekt ten powinien określać w szczególności możliwości wykorzystania lokalnych zasobów energii. Lokalnymi odnawialnymi zasobami, wykorzystywanymi do produkcji energii elektrycznej mogą być:

- energia wiatru (siłownie wiatrowe);
- energia wody (turbiny wykorzystujące siłę trzaski wodnej);
- energia słoneczna (przetworzona na prąd elektryczny w ogniwach fotowoltaicznych);
- energia geotermalna;
- biogaz z odchodów zwierząt i osadów oczyszczalni ścieków.

Jednym z najbardziej obiecujących źródeł energii odnawialnej jest energetyka wiatrowa. Zasoby energii wiatru są niewyczerpalne. Siłownie wiatrowe można stosować w wybranych miejscach o większych od przeciętnych prędkościach wiatru. Specyfika terenu wymaga każdorazowo badania w miejscu przewidywanej elektrowni wiatrowej. Przy ustalaniu lokalizacji ewentualnych elektrowni wiatrowych, należy uwzględnić ich wpływ na środowisko: hałas, niekorzystne zmiany krajobrazu i zagrożenie dla ptaków. Ponadto wysokie wieże i młyny o dużej rednicy stanowią zagrożenie dla otoczenia w czasie burz i huraganów. Innym, z pozoru bezpiecznym, ale mogącym dać się we znaki cechom, jest ciepło i odbłaski obracającego się wirnika. Właściwości okoliczności podczas planowania lokalizacji dla elektrowni wiatrowych jest ich wpływ na zachowania i populację dzikiego ptactwa (ptaki giną na skutek zderzenia z wirnikiem wiatraka). Należy zatem zwracać szczególną uwagę, aby nie budować wiatraków na trasach migracji lub niedaleko siedlisk rzadkich okazów ptaków. Inną ważną kwestią jest wpływ elektrowni wiatrowych na wartości krajobrazowe okolic.

Mają energetyka wodna - mikroelektrownie wodne - mogą być instalowane przy przepływach bezbiornikowych na rzeczkach i potokach, w szczególności przy obiektach turystycznych. Poziomy hałas w sąsiedztwie elektrowni wodnych jest minimalnie wyższy od tła akustycznego, wywołanego naturalnymi źródłami dźwięku (wiatr, szum drzew).

W naszym kraju, pomimo niezbyt zachęcającej polityki fiskalnej państwa, powoli zaczynają się upowszechniać, szczególnie w budownictwie niepublicznym, rozwiązania techniczne wykorzystujące potencjały energii odnawialnych: kolektorów słonecznych do ogrzewania wody użytkowej w gospodarstwach domowych, takich samych kolektorów, stosowanych w układach kombinowanych z pozyskującymi ciepło z gruntu pompami ciepła, a służących do całorocznego ogrzewania budynków.

Aktualnie w Polsce istnieje już kilkanaście gmin, które zaopatrywane są w ciepło z energii geotermalnej, pochodzącej ze znajdujących się na głębokości powyżej 1,5 km gorących źródeł wody. W Polsce istnieją dobre warunki dla rozwoju tego typu energetyki, w tym także na Podkarpaciu. System ogrzewania miast i osiedli energią geotermalną polega na wykorzystaniu do zasilania sieci ciepłych (nawet na terenach wiejskich) ciepła wód geotermalnych pozyskiwanych z odwiertów o głębokości od 1,5 do 3 km, zamiast tradycyjnego spalania paliw kopalnych, tzn. węgla czy gazu ziemnego. Kłopotownie gazowe pełni tu tylko rolę wspomagającą w okresach największych mrozów. Koszt pozyskania ciepła geotermalnego jest 4-krotnie niższy niż koszt produkcji takiej samej ilości ciepła ze spalania gazu ziemnego czy węgla.

8. DODATKOWE USTALENIA STUDIUM

8.1. ZADANIA GMINY W ZAKRESIE SPORZĄDZANIA PLANÓW MIEJSCOWYCH

8.1.1. OBSZARY POSIADAJĄCE SPORZĄDZONE MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Gmina Czarna aktualnie posiada następujący Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna uchwalony uchwałą GRN Nr 53/XXI/81 z dnia 30 września 1981 r. z odwołaniem od planu z dnia 25 kwietnia 1984 r. i dwoma zmianami z dnia 29 października 1990 r. oraz z dnia 8 grudnia 1994 r. a także dwa miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

1. Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Terenu Usług Komercyjnych położonego w miejscowości Krzemienica uchwalony Uchwałą Nr XIX/178/2001 Rady Gminy w Czarnej z 27 kwietnia 2001 r.
2. Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Terenu Usługowo Produkcyjnego położonego w miejscowości Pogwizdów uchwalony Uchwałą Nr XX/184/2001 Rady Gminy w Czarnej z 8 czerwca 2001 r.

8.1.2. OBSZARY, DLA KTÓRYCH ISTNIEJE LUB MOŻE POWSTAĆ OBOWIĄZEK SPORZĄDZENIA MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Na podstawie przepisów ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego powstaje w następujących przypadkach;

- gdy wynika to z przepisów szczególnych . w sytuacji Gminy Czarna na podstawie przepisów ustawy prawo geologiczne i górnicze (z chwilą udzielenia koncesji na działalność - eksploatację surowców mineralnych),
- dla obszarów, na których przewiduje się realizację zadań służyć nadlokalnym lub lokalnym celom publicznym na podstawie przepisów ustawy. o zagospodarowaniu przestrzennym (po upływie 3 miesięcy od dnia ustalenia warunków wprowadzenia zadania rodzimego albo zadania samorządu województwa do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego . w sytuacji Gminy Czarna obowiązek ten może powstać w związku z realizacją planowanych inwestycji komunikacyjnych, infrastrukturalnych lub związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym po uznaniu ich rangi w planie województwa podkarpackiego.

W przypadku istnienia obowiązku sporządzenia planu miejscowego rada gminy obowiązuje terminy określone w ustawie (6 miesięcy od wejścia w życie przepisów szczególnych wywołujących ten obowiązek, 3 miesiące od dnia ustalenia warunków wprowadzenia zadania rodzimego do planu miejscowego oraz w przypadku obowiązku określonego przez gminę ze względu na istniejące uwarunkowania 2 miesiące od dnia złożenia wniosku o wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dotyczącego obszaru objętego tym obowiązkiem).

W przypadku uchylania się rady gminy od tego obowiązku lub przedłużania si okresu sporządzenia planu ponad 1 rok . plan miejscowy może być sporządzony i wprowadzony w życie na mocy zarządzenia wojewody.

OBSZARY, DLA KTÓRYCH MO GIE POWSTA C OBOWI ZEK SPORZ DZENIA M.P.Z.P. NA PODSTAWIE PRZEPISÓW SZCZEGÓLNYCH LUB UZNANIA ZA ZADANIE RZ DOWE LUB SAMORZ DOWE

Lp.	Granice i cel sporz dzenia planu miejscowego	Podstawa prawna
1	Obszary górnictwa zió gazu ziemnego oraz obszary wyst powania surowców mineralnych (zasoby udokumentowane i nieudokumentowane) w celu eksploatacji	ustawa prawo geologiczne i górnictwo: z chwil udzielenia koncesji na działalno - eksploatacj surowców mineralnych
2	Obszary wyznaczone w celu realizacji elementów układu komunikacyjnego w przypadku uznania za zadanie rz dowe lub samorz dowe (planowane odcinki dróg)	ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym: po upływie 3 miesi cy od dnia ustalenia warunków wprowadzenia zadania rz dowego albo za-dania samorz du województwa do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego
3	Wyznaczone obszary wzdłu rzeki Wisłok w celu realizacji systemu polderów i zabezpiecze przeciwpowodziowych terenów rolnych i zabudowanych na terenie gminy w przypadku uznania za zadanie rz dowe lub samorz dowe	

8.1.3. OBSZARY WYMAGAJ CE SPORZ DZENIA MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

OBSZARY WYMAGAJ CE SPORZ DZENIA M.P.Z.P. ZE WZGL DU NA ISTNIEJ CE UWARUNKOWANIA

L.p.	Granice i cel sporz dzenia planu miejscowego	Podstawa prawna
1	Obszary wyst powania surowców mineralnych (zasoby udokumentowane i nieudokumentowane)	ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym: z uwagi na istniej ce uwarunkowania okre lone w STUDIUM
2	Obszary wyznaczone w celu realizacji elementów układu komunikacyjnego (planowane odcinki dróg)	
3	Wyznaczone obszary wzdłu rzeki Wisłok w celu realizacji systemu polderów i zabezpiecze przeciwpowodziowych terenów rolnych i zabudowanych na terenie gminy	

OBSZARY WYMAGAJ CE SPORZ DZENIA M.P.Z.P. W CELU REALIZACJI ZADA I PROGRAMÓW PONADLOKALNYCH

L.p.	Granice i cel sporz dzenia planu miejscowego	Podstawa prawna
1	Obszary wyst powania surowców mineralnych (zasoby udokumentowane i nieudokumentowane)	ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym: z uwagi na istniej ce uwarunkowania okre lone w STUDIUM
2	Obszary wyznaczone w celu realizacji elementów układu komunikacyjnego (planowane odcinki dróg)	
3	Wyznaczone obszary wzdłu rzeki Wisłok w celu realizacji systemu polderów i zabezpiecze przeciwpowodziowych terenów rolnych i zabudowanych na terenie gminy	

OBSZARY WYMAGAJĄCE SPORZĄDZENIA M.P.Z.P. W CELU REALIZACJI ZADAŃ I PROGRAMÓW LOKALNYCH

L.p.	Granice i cel sporządzenia planu miejscowego	Podstawa prawna
1	Obszary usług publicznych i komercyjnych oraz sportu i rekreacji w celu ustalenia zasad zagospodarowania	ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym: realizacja zadań i programów lokalnych
2	Wyznaczone obszary w celu realizacji elementów układu komunikacyjnego i infrastruktury technicznej	
3	Obszary zabudowy mieszkaniowej w celu ustalenia zasad zagospodarowania	
4	Obszary rolne w celu zalesienia i dolesienia	

Rada Gminy w Czarnej nie ma obowiązku podjęcia uchwały o przystąpieniu do sporządzenia planu w związku z każdym zgłoszonym wnioskiem; istnieje natomiast obowiązek analizy tych wniosków. Sukcesywnie opracowywanie planów miejscowych poszczególnych obszarów gminy, w miarę pojawiania się takiej potrzeby lub obowiązku, umożliwia rozwój i realizację nakładów na te prace oraz ich finansowe konsekwencje w postaci wykupu bądź odszkodowania z tytułu obniżenia wartości nieruchomości czy utrudnienia lub ograniczenia korzystania z niej w sposób dotychczasowy.

8.2. AKTYWNA POLITYKA REALIZACYJNA GMINY

8.2.1. OBSZARY STRATEGICZNE

Tereny przylegające do dróg powiatowych

Tereny przylegające do przebiegających przez teren gminy dróg powiatowych już na etapie opracowania strategii rozwoju gminy zostają uznane za tereny strategiczne. Zarząd Gminy Czarna zakłada wykorzystanie bardzo atrakcyjnego potencjału przy realizacji jej celów rozwojowych. Zagospodarowanie pasa wzdłuż dróg wojewódzkich i powiatowych przyniesie korzyści mieszkańcom gminy jak i przyszłym inwestorom.

Tereny mieszkaniowo-usługowe

W tymi obszarach strategicznymi są tereny usługowe oraz mieszkaniowo-usługowe wyznaczone w formie kompleksów:

- w miejscowości Czarna i Krzemienica tereny przeznaczone pod MOP I i MOP II,
- w miejscowości Czarna tereny usługowe oraz mieszkaniowo-usługowe w rejonie Urzędu Gminy,
- w miejscowości Krzemienica po południowej stronie drogi krajowej Nr 4,
- w miejscowości Krzemienica wzdłuż projektowanego odcinka drogi wojewódzkiej w kierunku Leżajska,
- w miejscowości Wola Mała wzdłuż projektowanego odcinka drogi wojewódzkiej do wjazdu na autostradzie,
- w miejscowości Medynia Łącka w rejonie drogi wojewódzkiej Łącut - Sokołów.

Tereny rekreacyjne

W tymi obszarach strategicznymi są tereny rekreacji mieszkańców Rzeszowa i okolic są tereny posiadające odpowiednie warunki środowiska geograficzno-przyrodniczego pozwalające na korzystanie z walorów krajoznawczych. Obszary, które zajmuje Gmina Czarna należą do atrakcyjnych turystycznie.

Ze względu na bliskość siedziby Rzeszowa tereny stosunkowo najłatwiejsze są miejscem penetracji, najczęściej w okresie weekendów. Relatywnie wysoka ocena tych terenów wynika głównie z ukształtowania terenu. Wartościowym składnikiem naturalnym są tutaj lasy. Są one chętnie odwiedzane przez turystów, szczególnie, jeśli prowadzi przez nie szlaki turystyczne. W tym elementem krajobrazu i cennym obiektem przyrodniczym są pomniki przyrody.

W gminie wyznaczono kilka obszarów, które mogą być przeznaczone pod ośrodki sportowe i rekreacyjne. Największym potencjałem jest między Czarną a Dębówkami - głównie atrakcyjnym obok penetracji lasu jest możliwość korzystania z wody w formie oczek wodnych jak i Wisłoka. STUDIUM dopuszcza zagospodarowanie turystyczne wyznaczonych obszarów rekreacyjnych oraz terenów potencjalnie głównie wzdłuż szlaków turystycznych.

8.2.2. SPOSOBY PROWADZENIA PRZEZ GMINĘ AKTYWNEJ POLITYKI REALIZACYJNEJ

Rola planowania przestrzennego w stymulowaniu rozwoju gospodarki lokalnej polega przede wszystkim na stworzeniu ram przestrzennych i warunków odpowiadających pozytywnie na

potrzeby gospodarcze oraz ich zapotrzebowanie na szczególnego rodzaju tereny. STUDIUM stanowi przede wszystkim niezbędną podbudowę merytoryczną planów miejscowych oraz innych opracowań, w których będą określone warunki zabudowy i zagospodarowania terenu w obrębie obszarów objętych tymi planami miejscowymi. Zasady, strategie i kierunki zagospodarowania przestrzennego określone w STUDIUM, w trakcie sporządzania planów miejscowych zostaną przekształcone w jednoznaczne przepisy lokalne przez zdefiniowanie kategorii użytkowania, wyznaczenie granic obszarów i ustalenie warunków zagospodarowania.

Określenie w STUDIUM polityki przestrzennej ma na celu stworzenie możliwie szerokich, analitycznych podstaw konstruowania planów miejscowych. Wyniki STUDIUM, stanowiące treść uchwały określającej własne zobowiązania samorządu gminy, stanowiącego swego rodzaju program działań tego samorządu na rzecz gminy.

Cele i kierunki działania określone w STUDIUM mogą mieć szersze znaczenie i zastosowanie dla władz gminy, nie tylko w zakresie gospodarki przestrzennej, ale przede wszystkim przy konstruowaniu programu gospodarczego gminy. Informacje zawarte w STUDIUM mogą się przyczynić do racjonalizacji budżetu gminy i być pomocne przy podejmowaniu starań o subwencje. Mogą również wskazać na potrzeby podjęte przez gminę takich działań, jak:

- tworzenie zasobów terenów komunalnych,
- działania promocyjne,
- poprawa struktur zarządzania jednostkami organizacyjnymi,
- zwiększenia lub umocnienia wpływu samorządu lokalnego na politykę rozwoju prowadzone przez przedsiębiorstwa zarządzające systemami.

Każda gmina ze względu na zakres realizowanych działań oraz wielkość posiadanego zasobu nieruchomości jest swego rodzaju monopolistą na lokalnym rynku nieruchomości. Rola monopolisty gmina może i powinna wykorzystać prowadząc aktywne polityki gospodarowania nieruchomościami. Aby maksymalizować efekty polityka ta powinna być zdecydowanie aktywna. Oznacza to w szczególności aktywny udział gminy, jako właściciela w lokalnym rynku nieruchomości.

Rozpoznanie struktury własnościowej i trendów przemian związanych z obrotem rynkowym a w miarę możliwości przekształcania jej w pożądanym kierunku jest jednym z głównych elementów aktywnej polityki przestrzennej gminy wyrażającej się:

- bezpośrednim udziałem gminy w obrocie gruntami przez tworzenie zasobów na określone cele publiczne oraz wymianę bądź promowanie działań innych podmiotów,
- pośrednim udziałem w sterowaniu pożądanymi procesami komasacji gruntów rolnych czy scalania i wtórnego podziału gruntów budowlanych.

Zakres i powodzenie aktywnej polityki gminy w przekształcaniu struktury własnościowej jest czynnikiem warunkującym realizację określonych celów rozwoju. Z kolei, na zasadzie sprzężenia zwrotnego, działania te mogą istotnie wpłynąć na zakres i sposób formułowania oraz konkretyzacji rozwiązań w toku sporządzania planów miejscowych.